RUTH RENDELL

A FÁTYLAS ÖZVEGY

magyar könyvklub

Ruth Rendell

A FÁTYLAS ÖZVEGY

Wexford felügyelő nem sokkal a bevásárlóközpont zárórája előtt ér a parkolóba, hogy hazamenjen. Rendőr lévén, közben szinte ösztönösen figyel mindenre: a kirakatokra, a vevőkre. Mégsem veszi észre a függönnyel letakart hullát, noha már csak három kocsi áll a parkolóházban.

A felügyelő gondolatait más foglalkoztatja: színésznő lányának országos feltűnést keltő közszereplése és magánélete.

Aztán otthon, a házuk előtt felrobban a lány autója, a felügyelő megsérül, házuk összedől. Van-e összefüggés a parkolóbeli holttest és a robbanás között? Ketten indulnak különböző nyomokon. Mindenhol titkokba, fájdalmakba, rejtett indulatokba ütköznek. Ki talál rá az igazi megoldásra? Wexford felügyelő vagy munkatársa, Burden?

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült:
Ruth Rendell: The Veiled One.
Hutchinson. © Kingsmarkham Enterprises Ltd. 1988

Hungarian translation © Benedek Mihály, 1996

Magyar Könyvklub, Budapest, 1996
Felelős kiadó Dr. Kratochwill Balázs igazgató
Irodalmi vezető Ambrus Éva
Műszaki vezető Szedlák György
Felelős szerkesztő Szász Imre
A borítót tervezte Koronczi Endre
Műszaki szerkesztő Császár András
Szedte a TiMac Bt.
Nyomta a Graphischer Grossbetrieb Pössneck, Germany
Megjelent 15,3 (A/5) ív terjedelemben
ISBN 963 548 249 3

1.

A nő holtan feküdt a padlón, amikor a felügyelő belépett. Már halott volt egy ideje, fejtől lábig betakarták, de Wexford erre csak később jött rá, akkor nem. Ahogy visszapörgette az eseményeket, rádöbbent, hogy egy sor lehetőséget kihagyott, de ennek az önmarcangolásnak se volt sok értelme: akkor nem jött rá és kész. Túlságosan elfoglalták a saját gondolatai, egy sor dolog járt a fejében: a szatyorban a felesége születésnapi ajándéka, a modern építészet, a tegnap esti szélvihar, amely leverte a kertje kerítését, ez az autóparkoló, ahova épp igyekezett a lefelé ereszkedő lifttel.

Még a lift se olyan, mint máshol: zörgő szürke fémkaszni, a falfirkákon kívül nem volt rajta semmi díszítés. A szabálytalanul fölspriccelt szavak, melyekről úgy csöpögött le a festék, mint a vércsík, azt közölték, hogy egy bizonyos Steph „dízel-dudi”. Wexford eltűnődött rajta, hogy ez mit jelenthet, meg hogy hol nézhetne utána. A lift csak süllyedt lefelé. A föld beleibe, gondolta Wexford, mert volt valami zsigeri ebben a helyben, a kanyargó járatokban meg a szigorúan egyirányú közlekedésben. Bár talán jobb, hogy leástak, és nem a föld fölé emeltek valamit, különösen, hogy minden felszíni épület nyilván a bevásárlóközpont stílusában épült volna: bástyát vagy egy városfalat utánozna, mindenesetre valami halvány kísérlet lenne a középkor rekonstruálására.

Épp most végzett a Barringdean bevásárlóközpontban, ami úgy épült, hogy várnak látszódjék. Ez volt az a stílus, amiről a

modern építészek azt gondolták, hogy jól illik az ősi sussexi városka pereméhez, ahol egyébként semmi eredeti nem maradt a középkorból. Talán épp azért. Mindegy; a bevásárlóközpont inkább játék, mint valóságos várnak látszott, amilyet ezer apró műanyag mütyürkéből lehet összeállítani. Alakra mint egy nagy „I”, a végein négy torony, hosszában pedig egy sor fiatorony. Wexford visszanézve félig-meddig arra számított, hogy nyílpuskások jelennek meg a gótikus ablakokban, és szinte hallotta a nyilak sűrítését.

De belül minden huszadik század végi volt, amit csak a nyolcvanas évek szókészletével lehet jellemezni: szuperkényelem, technikai tökély, átriumok és passzázsok. A középső csarnokban hatalmas szökőkút csobogott, a vízoszlop szinte elérte, de nem érintette meg a fölé lógó csillár tejüvegdarabkáit. Wexford itt lépett be a fotocellás ajtón az üveggel borított folyosóról. Mozgólépcsővel fölment, vízpermet szitált az ujjaira a kapaszkodón, de fölérve rájött, hogy a bolt, ami neki kell, bizonyára lent van – itt csak Suzanne fodrászata van, aki mellesleg parókát és sztreccsnadrágot árul, egy „Selyem, ami mutat” bolt meg egy csipkebutik –, tehát megint lement a mozgólépcsőn a Mandalához. Ezt a részt az áruház túlfelén koncentrikus körökben elhelyezett cserepes növények kerítették el, barna krizantém, sárga krizantém, fehér mikulásvirág meg azok a furcsa növények a cseresznyeszerű, narancsszínű gyümölccsel, ami valójában egyfajta krumpli. A tömeg lassan csordogált kifelé; hat körüljárt, amikor az üzletközpont bezár. Az eladók elfáradtak, egyre türelmetlenebbek voltak, még a virágok is fáradtnak látszottak.

Az üzletközpont „I” betűjének innenső szárát mindkét emeleten a Tesco foglalta el, a túlsó szárát pedig a British Home Áruház. Köztük volt a Boots drogéria, szemben vele a W. H. Srnith, a kettő között pedig a Mandala. A föld feletti nagy parkolóból levezető passzázs végén a gyerekek még mindig egy fekete-fehér bőrből készült kövér zebrán lovagoltak, egy ravaszul kigondolt mászókán meg egy kerekes sárkányon hancúroztak. Wexford végre megtalálta a boltot, ahol Dora egy hete a kirakatban egy kötött kabátot mutatott, amely tetszett neki. „Drágám”-nak hívták a boltot, egyik oldalán édességüzlet, a másikon pedig egy gyapjúfonalat és kötőtűket áruló butik volt. Wexford nem az az ember, aki ilyen ügyekben sokat tépelődik vagy fontolgat. Különben is, szemben Demeter, az egészséges élelmiszerek boltja már zárt, mellette, az ékszerbolt kirakatában pedig épp leeresztették a csillogó, aranyozott rácshálót. Bement „Drágám”-hoz, megvette a kabátot, és az egész tranzakció nem tartott tovább négy percnél.

Most már söpörték kifelé a vásárlókat, még a „Bekaplak” kávézó ajtajában is megjelent egy gyanúsan kidobóember küllemű alak. A fények elhalványultak, a szökőkút magasba csapó vízsugarai lelassultak, összezsugorodtak, míg a medence kavargó felszíne üvegszerű nem lett. Wexford leült az átriumot övező kovácsoltvas padok egyikére. Várta, hogy a tömeg átpréselődjön az átriumból kivezető számtalan artérián, aztán maga is megindult az egyik fotocellás ajtón a fedett átjáró felé.

A föld fölötti parkolóból már megindult az autók látványos kivonulása. Az átjáró végén Wexford visszanézett. A közepén húzódó gerinc tornyocskáiban zászlók lobogtak, vörös és sárga, háromszög alakú kopjalobogók, amelyek a tegnapi szélvihar

utolsó rohamaitól napközben vidáman repkedtek, de mostanra elernyedtek a sötét, borús este csöndjében. A keskeny, csúcsos végű gótikus ablakokban még felbukkant egy-egy fénycsík. Wexford egyedül találta magát a földalatti parkoló bejáratánál, ahol a vásárlóhordák iménti jelenlétének bizonyítékai a szanaszét hagyott bevásárlókocsik voltak. Több száz kocsi torlódott össze zavaros összevisszaságban, és nyilván így is maradnak reggelig. Egy felirat ugyan felhívta a használók figyelmét, hogy a rendőrség komolyan megbünteti azt, aki otthagyott bevásárlókocsijával akadályozza a forgalmat. A rendőrségnek, úgy látszik, fontosabb dolga akadt, állapította meg – nem először – Wexford, bár hogy mennyivel fontosabb, arra csak később jött rá.

A tervezők ragaszkodtak hozzá, hogy ez a parkoló a föld alatt legyen. Wexford egy fémajtón átjutott a lifthez és a lépcsőkhöz, s az ajtó csapódásától még akkor is rezgett a levegő, amikor a lift megindult lefelé. Wexford a visszhangra figyelt, és ugyanakkor valakinek a lépteit hallotta a lépcsőn; valaki lélekszakadva rohant lefelé, ez is csak később jutott eszébe. Idelent mindig hideg volt, mindent átitatott valami csípős vegyi szag, mint az olajban ázó fémreszelék bűze. Wexford a négyszintes parkoló második emeletén lépett ki a liftből az oszlopsorokkal alátámasztott széles csarnokba. Mostanra a legtöbb autó már elment, s a hiányuktól a hely még lepusztultabbnak, csúnyábbnak, még inkább valami tagadásának látszott. Persze ostobaság és hóbortos dolog volt így gondolkozni: minek a tagadása lenne? A parkoló pusztán egy célt szolgált, a lehető legpraktikusabb és leghaszonelvűbb módon felelt meg egy szükségletnek. Mi mást lehetett volna ehelyett idetenni? Fehérre kellett volna festeni? Falfestmények

hiányoznak? Burkolólapok, rajtuk a helyi történelem egy-egy epizódja? Valószínűleg még rosszabb lenne. Irracionális volt, de a hely egy festményre emlékeztette, amihez pedig az égvilágon semmi köze: John Martin Pokol-illusztrációjára az *Elveszett paradicsomból.*

Wexford autója a lift felőli oldalon állt. Nem kellett végigmennie a csarnok teljes hosszán, az alacsony betonmennyezet alatt, a zömök oszlopok között, bele az árnyak kútjaiba, hanem csak a fal mentén kellett átvágni a bal kézre eső beugrókig. A csarnok visszhangos volt saját lépteinek zajától. Lehet, hogy általában éles megfigyelőkészsége most nem volt olyan éber, mint máskor, annyit azonban megjegyzett, hogy hány autó állt még ott, mi a márkájuk és a színük. Látta azt a három autót, amely közte és a garázs közepén levő le- és felhajtó sávok között állt: baloldalt volt egy vörös Metró, ettől jobbra, átellenben, egymás mellett két kocsi, egy ezüstszürke Escort meg egy mélykék Lancia. A nő e két autó között feküdt, az Escorthoz kicsit közelebb, egy piszkos, barna bársonylepellel volt letakarva, amitől úgy nézett ki, mint egy rakás rongy.

Legalábbis ezt mesélték később. De Wexford most csak a kocsikat látta, a karosszériájuk színét nem fakították ki teljesen a hideg fénypászmák, csak tompábbak, sápadtabbak lettek tőlük. Wexford fölnyitotta a csomagtartót, és betette az aranybetűkkel nyomott, Drágám feliratú sötétkék szatyrot. Ahogy becsukta, kocsi haladt el mellette, egy vörös autó, meglehetősen gyorsan. Wexford azt olvasta valahol, hogy a vörös autókból több van, mint bármilyen más színűből. Az autóvezetők agresszívebbek, és a vörös az agresszió színe. Beszállt, indított, ránézett az órára. Ezt egészen magától

értetődően mindig megtette: amikor elfordította a slusszkulcsot, ránézett az órára. Hét perccel múlt hat. Egyesbe tette az automata sebváltót, és elkezdett kimászni a föld beleiből.

A kimenősáv a garázs túlfelén, a lifttel és a lépcsőkkel szemközt minden szinten megkerülte a tele parkolóteret az óramutató járásával ellentétes irányba, aztán jobbra kanyarodva érte el a következő szint feljáróját. Wexford elhaladt a három parkoló autó mellett: előbb a két bal kézre esőt, aztán a vörös Metrót hagyta el. Természetesen nem nézett jobbra, ahol a nő feküdt. Miért is nézett volna? A garázs túlfelére igyekezett, előbb a hurok, majd a hosszú egyenes szakasz következett. Itt, a túlfelén nem maradt egyetlen autó sem: a felfestett kocsihelyek üresek voltak.

Fölkapaszkodott az első szintre, csinált egy hurkot, aztán kiért. Lehet, hogy a felső szinten maradtak kocsik, de Wexford nem látott egyet sem, s csak arra a vörös Vauxhall Cavalier-re tudott visszaemlékezni, amelyet egy lány vezetett, és épp szembekerült vele, amikor fölért. A lány elindult utána, és láthatóan türelmetlenül várta, hogy mikor jut ki és lépheti túl a sebesség-korlátozást. Burden szerint manapság a tini lányok rosszabbak a volánnál, mint a fiúk. Wexford kigördült a nyílt levegőre. A legtöbb vásárló hazament; tíz perccel múlt hat, az üzletközpont hatkor zárt, már csak az utolsó csellengők maradtak, de ők is a föld feletti parkolóba, a kocsijukhoz tartottak. A lány az első adandó alkalommal megelőzte.

Wexford levette a lábát a gázról és lassított, hogy elengedje a lányt, és ekkor pillantotta meg azt a másik nőt, aki épp kiért az üvegborítású kijáraton. Wexford alaposan megnézte, egyrészt, mivel a nő volt az egyetlen, aki a parkoló felé

közeledett, másrészt mivel láthatóan nem sietett, hanem ráérős, kimért léptekkel kanyargott a bevásárlókocsik között, és lábával arrébb taszított egyet, amelyik az útjába gördült. Alacsony, karcsú, egyenes tartású nő volt, kabátban, kalapban, mindkét kezében egy-egy vörös Tesco szatyor. A fémajtó nagy csattanással vágódott be mögötte, mire Wexford gázt adott, átvágott a széles, üres, szinte autótlan téren, ahol a köd zöldeskék pamacsként lógott a levegőben, elérte a kijáratot, aztán ráfordult a Castle Streetre, és fél mérföld után beért a városba. A High Streeten, az Olive and Dove-nál pirosra váltott a közlekedési lámpa, ahogy odaért. Behúzta a kéziféket, és lenézett az esti újságra, amit a vásárlás előtt vett, de eddig még egy pillantást se vetett rá. A saját lánya híres arca nézett vissza a címoldalról, enyhe meglepetést okozva az apjának. Nem volt szokatlan, hogy Sheila képét közölték az újságok. De csak ritkán társult effajta meglepetéssel. Sheila portréja mellett ugyanis volt egy másik fénykép is; Wexford ezt a másikat is megnézte, aztán ajkát biggyesztve hosszan beszívta a levegőt. A közlekedési lámpa fénye borostyánra, aztán zöldre váltott.

A Barringdean bevásárlóközpont Kingsmarkham szélén, de még a városban volt. Egy régi buszpályaudvar telkén épült, amikor az új buszpályaudvar a lebontott malátacsíráztatók helyén megnyílt. Mindenki odajárt bevásárolni, szenvedtek is a High Street-i boltosok. Nappal olyan volt, mint a méhkas, csapatostul zúdultak ki és be az autók, de éjszakára sorsára volt hagyva az épület – életének első évében kétszer is betörtek. Az épületben levő biztonsági emberektől és áruházi detektívektől eltekintve volt még egy gondnok is, aki felügyelőnek hívatta magát, és aki a telepen járőrözött vagy

leginkább csak ült egy kis betonirodában az autóparkoló liftaknája mellett, és olvasta a *Start,* vagy *A nyomorultak* és Edwin Drood kazettáit hallgatta. Minden este hat óra tizenötkor David Sedgeman mint a Barringdean bevásárlóközpont felügyelője, elvégezte aznapi utolsó teendőjét. Nagyjából rendbe rakta a bevásárlókocsikat, összeláncolta őket, és hosszú sorokat alakított belőlük, bezárta a Pomeroy Road-i gyalogosbejáró kapuját, rátolta a reteszeket és lelakatolta a bejáratot. A kapu acélkeretben acélháló, a kerítés pedig két és fél méter magas volt. Sedgeman ezek után hazament. Ha valaki bent maradt az áruház területén, annak a forgalmi kijáraton át kellett távoznia.

A Pomeroy Road lakói jól jártak a buszpályaudvar áthelyezésével. Mostanában csöndesebb lett, hogy nem dübörögtek ki és be a buszok hajnali hattól éjfélig. Ehelyett vásárlók jöttek- mentek, de nem sokkal hat után mindenki eltűnt. Az út túloldalán rövid, viktoriánus házsorok váltogatták egymást kisebb bérházakkal. Közvetlenül az áruházi kapukkal szemben az egyik ilyen házban lakott Archie Greaves a lányával és a vejével. Archie a nap jelentős részét a földszinti ablakmélyedésben töltötte és az embereket nézte; mostanában sokkal szórakoztatóbbnak találta a látnivalókat, mint a buszpályaudvari korszakban. Figyelte, amint az emberek bemennek a kaputól mindjárt jobbra eső telefonfülkébe, egyesek talán észre is vették, hogy figyeli őket, mert volt már, hogy odajött valaki, bekopogott az ablakon és megkérdezte, nincs-e aprója a telefonhoz. Archie figyelte az érkező és távozó vásárlókat; az is szórakoztatta, hogy gondolatban megjegyezte, ki mikor érkezik, mikor távozik. Néhány rendszeres vásárlót már felismert, és mivel magányos ember volt – a lánya és a veje

egész nap távol voltak –, ezekre szinte úgy gondolt, mint a barátaira.

A mai este ködös volt. Nagyon korán besötétedett, és hatra olyan koromsötétség lett, mintha éjfél lenne, és különösen ott látszott a köd, ahol fény került mögé: a lámpák körül zöldesen reszketett a levegő. A Pomeroy Road csatornáit eltömték a lehulló levelek, a platánfák szinte teljesen kopaszok voltak. A nyitott kapu mögött lámpák világították meg az autóparkolót, amely gyorsan kiürült, bent az épületben, amelynek tornyai mint a fűrészfogak, fekete sziluettek rajzolódtak a felhőkkel csíkozott, bíborszínű égre, halványodni kezdtek a fények. Nem kell sok idő, és az épület teljes sötétségbe borul.

Négy óra óta, amikor Archie először beült az ablakmélyedésbe, a gyalogosok szórványosan léptek ki a kapun. A lehelete elhomályosította az üveget, a zakója ujjával letörölte a párát, és épp jókor húzta el a karját ahhoz, hogy lássa: valaki futva jön ki a kapun. Fiatalember volt – Archie-nak inkább gyerek –, üres kézzel, és úgy futott, mintha a pokol összes ördöge a nyomában lenne. Vagy inkább az áruházi detektívek, tűnődött Archie. Egyszer már látott egy nőt, akit többen üldöztek, és gyanította, hogy a nő elemelt valamit. Ezt a fiút még soha nem látta; idegen volt, és hamarosan el is tűnt a platánok alatt a ködös sötétségben.

Archie nem gyújtott lámpát, mert a sötétben ülve jobban látott. Mögötte a szobában régi típusú elektromos kandalló parázslott. Senki nem üldözte a fiút – lehet, hogy csak sietett. A ráérősebben haladók nem túl nagy érdeklődéssel vették szemügyre a fiút, és akárcsak Archie, ők is várták a következményeket. De őket is elnyelte a sötétség. Archie látta, hogy megjelenik egy autó a föld alatti parkoló szájában, aztán

még egy. A bevásárlóközpont tornyait megvilágító fények kialudtak. Aztán Archie megpillantotta a betonfal tövében a lakatkulcsokat lóbáló David Sedgemant. A köd miatt, meg hogy Archie nem gyújtott lámpát, Sedgemannek erőltetnie kellett a szemét, hogy kivegye az öregember arcának halvány foltját, aztán biccentett és intett a karjával. Archie visszaintett. Sedgeman bezárta a kaput, átfűzte a láncot az acélhálókon, meghúzta, és rátette a lakatot. Aztán betolta a reteszeket, egyet alul, egy másikat arasznyira a feje fölött. Mielőtt eltűnt, még egyszer intett Archie felé.

Ez volt a jel, amire Archie megmozdult. Fölkelt, kiment a konyhába, csinált egy bögre filteres teát, és a kekszesdobozból kivett két csokis aprósüteményt. Ma este nem kell krumplit hámozni, mert a lánya és a veje a barátjuk fiánál lesz eljegyzési partin. Archie-nak ma nem lesz meleg vacsorája, de ilyen vénen már úgyis jobban szerette a teát, kekszet és a csokidarabkákat. Visszatért a nappaliba, bekapcsolta a tévét, bár a határás híreket már nagyjából lekéste, csak a terroristák tárgyalását látta, meg valami színésznőt, aki kárt tett a Honvédelmi Minisztérium tulajdonában. Nem kapcsolta ki, csak a hangot csavarta le, és fölgyújtotta a mennyezeti lámpát. Archie valahol olvasta, hogy meg lehet vakulni, ha valaki sokat nézi sötétben a tévét.

Épp most gyulladt ki a lámpa a telefonfülkében is. Hat harminckor szokott felgyulladni, ha nem dúlták fel a fülkét és nem törték össze a lámpát, ahogy ez már többször megtörtént. Archie megint kiült az ablakba, fél szemmel az utcát nézte, másik szemével a képernyőt, remélve, hogy hamarosan valami vidámabb műsor következik. Mostanra az üzletközpont teljes sötétségbe borult, bár a nyitott parkolóban két lámpa még

mindig égett. Egy középkorú férfi, az egyik szomszéd ment el a kutyájával az ablak alatt, a kutya fölemelte a lábát a telefonfülke vörös ajtajánál. Archie kísértést érzett, hogy kidörömböljön az ablakon, de tudta, hogy úgyis hiába. A kutya és tulajdonosa eltűnt a ködben, Archie megitta a teáját, megette a második kekszet, és azon tűnődött, hogy vajon hozzon-e magának egy harmadikat, vagy várjon egy órát. Időjárás-jelentés; nem hallotta, de látta azokról a kis felhőkről és örvénylő vonalakról, hogy ugyanolyan idő lesz, mint eddig.

Kint csönd volt, sötétség, köd, amely elmozdult, kitisztult, aztán lomhán visszagördült, s a fények – amelyeket a platánfák ágai félig elhomályosítottak – vizenyős, savószínű foszforeszkálássá alakították. A sötétség szinte tapintható volt a kátránysivatagban, nem látszott más, mint két elkülönülő fénypont, de most ezek is eltűntek... egy, kettő... csak a feketeség maradt utánuk, amely beleolvadt a sötétszürkén világító égboltba. A kapu mögötti területet csak a Pomeroy Road-i lámpák és a föld alatti parkoló szájából pár halvány sugár világították meg. Ebbe a fényfoltba lépett ki egy kis nő a betonfal mögül; talán a mélygarázs liftjétől jött, gondolta Archie. Egy-két lépést tett az egyik irányba, belebámult a sötétségbe, aztán megfordult, és a kapu meg Archie felé nézett. Úgy tett, mint aki azt nézi, nincs-e ott valaki, mint aki keres valakit vagy valamit. Lassú, eltökélt mozgásában düh volt, lefojtott, tartózkodó düh – ezt Archie még a sötétség ellenére is ki tudta venni.

Lehet, hogy bent van a kocsija, és nem tudja elindítani. Archie képtelen volt segíteni rajta, és mivel a nő újra elindult visszafelé, a fal végképp eltakarta. Archie kikapcsolta a tévét, nem bírta tovább elviselni a látványt a hangtalan képernyőn –

éhező afrikaiak, felfújódott, haldokló csecsemők, csupa olyan ember, akin saját tehetetlensége és nyomorúsága miatt úgyse tudott volna segíteni. Megint kinézett az üres mozdulatlanságba. A harmadik kekszet később, úgy egy óra múlva kéne idehozni. Valamit ki kellene találni, amivel eltölthetné az estét, mivel kilenc előtt nem lenne jó lefeküdni, és addig még több mint két órája van. Valószínűnek látszott, hogy odakint más már nemigen történik reggel nyolcig, amikor kinyit az üzletközpont, legfeljebb egy-két autó húz el, vagy egy-két ember jön a fülkéhez, hogy telefonáljon. Ezen tűnődött, amikor újra megjelent a nő, és most olyan eltökélten lopózott, mint a macska, amely a zsákmányát cserkészi be.

Amikor odaért a kapuhoz, megfogta a rácsot, mint aki arra számít, hogy szétesik a lakat és félrecsúszik a retesz. Archie fölállt, és rátámaszkodott az ablakdeszkára. A nő jóval kisebb volt annál, mint hogy elérje a fölső reteszt; úgy látszik, mostanra rájött, hogy az ajtó le van lakatolva, kulcs nincs, és rázni kezdte a kaput. Nem Archie-ra nézett, hanem a telefonfülkére, amely csak néhány méterre volt tőle, de tantaluszi kínokat okozhatott, hogy a kapun kívül áll.

Egyre vadabbul rángatta a kaput, s az egyre hangosabban csörgött és kongott. Bárki láthatta, hogy semmi értelme a lakat és a reteszek miatt, és Archie azon kezdett tűnődni, hogy ha a nő viselkedése ilyen hirtelen és vadul megváltozott, lehet, hogy nincs is észnél, hogy talán egy kicsit megzavarodott... hogy bolond. Ilyen cirkuszoknál Archie reakciója rendszerint az, hogy nem vesz tudomást róluk, becsukja a szemét vagy elmegy. De a nőnek a telefonfülkére volt szüksége; az egész dühkitörés amiatt volt, hogy nem érte el a fülkét. A szomszédban mindig van valaki – jobb lenne, ha valaki más

segítene, fiatalabb és erősebb. Csakhogy soha senki nem segített. Archie néha elgondolta, hogy fényes nappal, mindenki szeme láttára meggyilkolhatnának valakit a Pomeroy Roadon, és senki nem csinálna semmit. A nő már kiabált – jobban mondva visítozott. Toporzékolt, közben a kaput rázta, és ordított, ahogy a torkán kifért, olyasmiket kiabált, amiket Archie ugyan nem értett, de hallani hallott, mikor fölkapta a sapkáját, vállára terítette az esőkabátot, és kilépett a járdára.

– Rendőr! Rendőr! A rendőrséget akarom! Telefonálnom kell. Hívják ide a rendőröket!

Archie átment az úttesten.

– A cirkusz nem sokat segít – mondta a nőnek. – Nyugodjon meg. Mi baj?

– Értesítenem kell a rendőrséget! Valaki holtan fekszik odabent. Értesítenem kell a rendőrséget... bent van egy nő, és le akarták vágni a fejét!

Archie-ból kifutott a vér; felkavarodott a gyomra, a torkában érezte a tea és a csokoládé ízét. A szívem, gondolta, túl öreg vagyok ehhez.

– Ne rángassa azt a kaput – mondta erőtlenül. – Ejnye, hagyja már abba! Nem tudom kiengedni magát.

– A rendőrséget akarom! – ordította a nő, és teljes súlyával nekizuhant a kapunak, csak a hálón átfűzött ujjai fogták vissza valamelyest az esését. Az utolsó csattanás még egy darabig visszhangzott, aztán elhalt, csak a nő nyers zokogása hallatszott a hideg fém mögött.

– Megyek és telefonálok – mondta Archie, és bement, otthagyta a kapun mozdulatlanul lógó nőt, akinek úgy fonódtak a rácsra az ujjai, mintha menekülés közben lőtték volna agyon.

2.

Épp a napi eseményeket tárgyalták meg Dorával, amikor megszólalt a telefon. A vacsorát különösebb érzelmek nélkül ették végig, és a Dora születésnapi szvetterét tartalmazó szatyor ott árválkodott az egyik széken. Wexford címlappal lefelé tette le az esti újságot, de aztán – mivel képtelen volt ellenállni a szörnyű csábításnak – megint fölvette.

– Nézd, én tudtam, hogy valami nem stimmel Andrew-val – szólalt meg Dora.

– Egy dolog, hogy a lányod házassága rossz passzba került, és más, ha azt olvasod az újságban, hogy válnak.

– Szerintem ez jobban izgat, mint az, hogy meg kell jelennie a bíróságon.

Wexford próbált higgadtan belemélyedni az újságba. A címlapsztori három férfi tárgyalásáról szólt, akik megpróbálták fölrobbantani az izraeli nagykövetséget, aztán volt egy cikk valami pótválasztásról, de az oldal tagadhatatlanul Sheiláé volt. Két fényképet is szenteltek neki. A felsőn egy drótkerítés volt látható – hasonló ahhoz, amilyen a bevásárlóközpontot védte, de a tetején még borotvaéles szögesdrót tekercsek is voltak. Modern világ, gondolta időnként Wexford, tele van drótkerítésekkel. A képen levőt megrongálták, és középen kihajtották egy darabját, s az ásító lyukon keresztül sártengerre lehetett látni, meg egy hangárszerű épületre. A másik fénykép sötétes hátteréből Sheila bájos arca nézett ki elkerekedett szemmel, az ő apai

ítélete szerint aggódva, mint aki megrémült a hirtelen felgyorsult eseményektől. Fakó színű, göndör hajtincsek szabadultak ki a gyapjúsapkája alól. A szalagcím csak ennyi volt: „Sheila szétvágja a drótot”; az alatta levő cikk mondta el a többit, hosszan taglalva a letartóztatás, rendőrbírósági tárgyalás minden kínos részletét és a nyilvánvalóan nem idevágó információt arról, hogy a színésznő, akit a *Lady Audley titka* című tévésorozatban láthat a közönség, válik a férjétől, Andrew Thorverton üzletembertől.

– Nem bántam volna, ha előbb közlitek velem – jegyezte meg Wexford. – Már úgy értem, a válást. Mert arra nem számítottam, hogy bejelenti, hogy felhasogatja a nukleáris bombázók repülőterének kerítését. Megpróbáltuk volna lebeszélni.

– Megpróbáltuk volna lebeszélni arról is, hogy beadja a válókeresetet.

Ekkor csörrent meg a telefon. Mivel a tárgyalást későbbre halasztva Sheilát óvadék ellenében szabadlábra helyezték, Wexford úgy gondolta, hogy bizonyára a lánya lesz a vonal túlsó végén. Gondolatban már hallotta is a hangját, az elfúló hangon előadott önvádat, ahogy próbálja elhitetni szüleivel, hogy fogalma sincs, honnan tudta meg az újság a válást... hogy ki van ütve... meg van döbbenve... ez az egész érthetetlen. Ami pedig a kerítés átvágását illeti...

De nem Sheila volt, hanem Michael Burden felügyelő.

– Mike?

A hang hűvös volt és egy picit kurta, izgatottság érződött mögötte, de Burden majdnem mindig így beszélt.

– A bevásárlóközpont parkolójában van egy női holttest, a mélygarázsban. Még nem láttam, de majdnem biztos, hogy gyilkosság.

– Én is ott voltam – mondta csodálkozva Wexford. – Csak egy-két órája jöttem el.

– Rendben van. Senki se gondolja, hogy te követted el.

Burdennek a második házassága óta sokat élesedett az agya.

Volt idő, amikor ilyen viszontválasz meg se fordult a fejében.

– Megyek. Ki van most ott?

– Én... vagyis ott leszek öt perc múlva. Archbold. Prentiss. – Prentiss volt a helyszínelő, Archbold fiatal körzeti megbízott. – Sumner-Quist. Sir Hilary szabin van.

Novemberben? Hát az emberek manapság már az év minden szakában képesek szabadságra menni. Pedig Wexford jobb szerette a kiváló, bár időnként elviselhetetlenül nyers kórboncnokot, Sir Hilary Tremlettet; dr. Basil Sumner-Quistet nem találta ilyen rokonszenvesnek.

– Az azonosítással nincs probléma – közölte Burden. – Tudjuk, ki a nő. A neve Gwen Robson, az ötvenes évei végén járt. Valami highlandsi cím. Egy Sanders nevű nő találta meg, és rávett valakit a Pomeroy Roadon, hogy hívjon föl minket.

Öt perccel múlt nyolc.

– Lehet, hogy sokáig tart – mondta Wexford Dórának. – Biztos nem jövök vissza hamar.

– Nem tudom, ne hívjam-e föl Sheilát.

– Hívjon ő – jelentette ki Sheila apja, megkeményítve a szívét. Fölkapta a szatyrot Dora szvetterével, és elrejtette az

előszobaszekrény hátsó részében. A születésnap úgyis csak holnap esedékes.

Az autóparkoló bejáratát rendőrautók torlaszolták el. Valahonnan fény is került, s az udvar ragyogott a megvilágítástól. Valaki arrébb taszigálta az összeláncolt bevásárlókocsikat a parkoló másik végébe, hogy egy kis helyet csináljon, s a bevásárlókocsik úgy álltak szerteszét, mint egy csomó távolból figyelő robot. A Pomeroy Roadra vezető gyalogoskapu nyitva volt. Wexford félrelökte a bevásárlókocsikat, hogy ne akadályozzák az útját, átfurakodott az autók között, kinyitotta a lift ajtaját, és próbálta fölhívni a liftet. Nem jött, gyalog ment le két szintet. A három kocsi még mindig ott volt a vörös Metró, az ezüstszürke Escort és a mélykék Lancia –, de a kék autóval kitolattak a fal mellől a garázs közepe felé, nyilván helyet csináltak a kórboncnoknak, a helyszínelő rendőrnek és a fényképésznek, hogy alaposan átvizsgálhassák a holttestet, amely közvetlenül az ezüstszínű Escort mellett feküdt. Wexford habozott egy pillanatig, aztán megindult a rendőrök csoportja és a betonpadlón fekvő valami felé.

Burden fölállt, amikor Wexford a közelébe ért, Archbold, akinek régies modora volt, biccentett és azt mondta:

– Uram!

Sumner-Quist annyi fáradságot se vett magának, hogy megforduljon. Az már a puszta véletlen műve, gondolta Wexford, hogy a patológus éppen úgy fordította a vállát, hogy előtűnjön mögüle a halott nő arca és nyaka. Az arc félreérthetetlenül magán viselte a fulladásos halál jelét. Kékes volt, felpüffedt és iszonyattól eltorzult; bármi okozta is a fulladást, a nyakon húzódó vonal mély volt, hogy inkább

körkörös vágásnak látszott, mintha késpengét húztak volna végig a torkon és a nyakszirten. Ezen a rendszerint gyengén kivilágított helyen a vakító fényártól, ha lehet, még iszonyatosabbnak látszott a nő és a környezete – a foltos, elszíneződött beton, a koszos fémek és a padlón szétszórt szemét.

A halott nőn barna tweedkabát volt prémgallérral, göndör szürke haján még mindig ott a világos és sötétbarna kockás, keskeny karimájú tweedkalap. Apró és törékeny termetű volt, piszkafa lábaira barna, csipkés macskanadrágot vagy harisnyát húzott, és alacsony sarkú, barna fűzős sétacipőt. Bal kezén eljegyzési-jegygyűrűt viselt.

– Az Escort az övé – közölte Burden. – A kezében volt a kulcs, amikor megölték. Vagy legalábbis így lehetett, mert a kulcsot a teste alatt találtuk meg. A csomagtartóban van két szatyor élelmiszer. Valószínűleg betette a szatyrokat, lecsukta a csomagtartót, aztán előrejött, hogy kinyissa a vezetőülés felőli ajtót, és akkor támadtak rá hátulról.

– Mivel?

– Lehet, hogy egy vékony zsinórral. Ahogy a thugok, az orgyilkos indiai szekta tagjai. – Burden általános műveltségét, akárcsak felfogóképességét, megacélozta a házasság. De ahhoz a fiának kellett megszületni, húsz évvel az első családja után, hogy elhagyja a választékos öltönyöket, amelyeket korábban ilyen alkalmakkor, mint a mostani, szeretett hordani. A felügyelő ma este farmert viselt, bár a nadrágját elég stílustalanul, pengeélesre vasalták, és ez nem túl szerencsés ellentétben állt teveszőr dzsekijével.

– Inkább drót, mint zsinór – jegyezte meg Wexford.

A megjegyzéstől dr. Sumner-Quist, mintha áram csípte volna meg, fölugrott és úgy fordult Wexfordhoz, mintha társalgóban és nem garázsban lennének, mintha nem lenne senki a padlón, és ez egy társadalmi összejövetel lenne, mondjuk, egy koktélparti:

– Ha már a drótnál tartunk, az a borzasztóan csinos tévés csaj, akivel ma este tele van az újság, nem a maga lánya?

Wexford elképzelni se szerette, milyen hatása lenne Sheilára a „tévés csaj” díszítőjelzőnek. Bólintott.

– Gondoltam. Mondtam is a feleségemnek, ha hiszi, ha nem, ez a maga lánya. Oké. Én itt megtettem minden tőlem telhetőt. Ami engem illet, ha a fényképész végzett, tőlem vihetik. Szerintem nagy kár, hogy ezek az emberek nem az oroszok vasfüggönyét darabolják.

Wexford erre nem válaszolt.

– Mennyi ideje halt meg?

– Maga hisz a csodákban? Azt gondolja, hogy öt perc alatt meg tudom mondani? Nos, szerintem hat után már nem volt benne élet. Ennyi elég?

És itt volt hét perccel hat... Fölemelte a mocskos barna bársonyfüggönyt, ami egy kupacban, a halott nő lábától néhány arasznyira feküdt.

– Mi ez?

– Ezzel takarták le a testet, uram – mondta Archbold.

– Úgy érti, betakarták, mintha fázna? Vagy csak úgy fejtől lábig rádobták?

– Az egyik lába kilógott, és az a nő, aki megtalálta, lehúzta róla, hogy lássa az arcát.

– Értem. Ki találta meg?

– Egy bizonyos Mrs. Dorothy Sanders. Az az ő kocsija, a vörös. Ő találta meg a holttestet, de egy Greaves nevű ember hívott föl bennünket a Pomeroy Roadról. Davidson épp most beszél vele. Ez a Greaves látta meg Mrs. Sanderst, aki sikoltozott, és rángatta a kaput, mintha ki akarná tépni a helyéből. Az asszony tisztára begurult, mert a telefonfülke a kapun kívül van, és nem tudott kijutni. Diana Pettit kihallgatta, aztán kocsin hazavitte.

Wexford, kezében még mindig a függönyt tartva, megpróbálta kinyitni a vörös Metró csomagtartóját. Ott is egy csomó frissen vásárolt áru volt, élelmiszer két vörös Tesco szatyorban és egy tiszta műanyag zsák tele szürke gyapjúmotringgal, amelyet úgy kötöttek össze zsineggel, mint egy csomagot. A lift hangjára felnézett, bár lehet, hogy csak a visszhangja vagy a hang visszaverődése volt; ezt mindenhonnan lehetett hallani. Kinyílt az ajtaja, és egy férfi jelent meg. Nagyon bátortalanul és határozatlanul indult meg feléjük, és amikor a szeme összeakadt Wexfordéval, meg is állt. Archbold odament hozzá, és mondott valamit. Fiatal volt, sápadt, barázdált arcú és sötét bajuszú. Öltözéke egészen jól illett volna egy Wexford korú emberhez, de meglehetősen furcsán festett egy ilyen korú fiatalemberen. Mennyi lehet? Huszonegy? Huszonkettő? A V kivágású szürke pulóver, a csíkos nyakkendő és a szürke flanelnadrág iskolai egyenruhára emlékeztette Wexfordot.

– A kocsiért jöttem – közölte a fiatalember.

– Az egyik autó a magáé?

– A vörös Metró. Anyámé. Mondta, hogy jöjjek ide, és vigyem haza.

A szeme megtelt félelemmel, ahogy a holttest felé nézett, pedig mostanra már teljesen letakarták egy lepedővel. Magányosan feküdt a padlón – a kórboncnok, a fényképész és a rendőr szétszéledtek a parkoló közepe meg a kijáratok felé. Wexford észrevette a fiatalember rémült pillantását, az elkapott tekintetet és a fej rándulását.

– Szabad a nevét, uram? – kérdezte.

– Sanders, Clifford Sanders.

– Rokona Mrs. Dorothy Sandersnek? – kérdezte Burden.

– A fia vagyok.

– Elkísérem – mondta Wexford. – Megyek maga után; szeretnék beszélni az édesanyjával. – Megvárta, míg Clifford Sanders félszeg mozdulatokkal elindul és hallótávolságon kívül ér, aztán azt kérdezte Burdentől: – Mrs. Robson rokonai...?

– Van egy férj, de még nem közölték vele. Előbb azonosítani kell. Gondoltam, kimennék hozzá.

– Tudjuk, hogy kié a kék Lancia?

Burden a fejét csóválta.

– Kicsit fura. A parkolót csak a vásárlók használják... úgy értem, ki másnak lenne szüksége rá? És az üzletközpontot több mint két órája lezárták. Ha a gyilkosé, miért nem vitte el? Amikor először megláttam, azt gondoltam, talán nem lehet beindítani, de arrébb kellett vinni, és elsőre beugrott.

– Mégiscsak jó lenne kinyomozni a tulajdonost – mondta Wexford. – Úristen, Mike, itt voltam, láttam a három kocsit, elhajtottam mellette.

– Láttál még valakit?

– Nem is tudom, gondolkoznom kell.

A liftben gondolkozott. Eszébe jutott a lefelé dübörgő léptek zaja, a mögötte jövő lány a piros Vauxhallban, a fél tucat

ember a föld fölötti parkolóban, a szinte kézzel fogható köd, amely homályba burkolt mindent, de igazából nem rejtett semmit. Eszébe jutott a fedett kijárat felől közeledő nő a két szatyorral, amint ráérősen haladt kifelé, közben egykedvűen félrerúgott egy bevásárlókocsit. De ez hat óra tízkor lehetett, a gyilkosság pedig akkorra már megtörtént... Beszállt Archbold mellé az autóba. Clifford Sanders a vörös Metróban néhány méterre tőlük várt az úton, egy egyenruhás rendőr – Wexford nem ismerte – a szétszórt bevásárlókocsikat lökdöste félre.

A kis vörös kocsi a High Streeten vezette őket Stowerton irányába, aztán befordult a Forby Roadra. Archbold mintha tudta volna, merre laknak Sandersék, valami eldugott helyen egy Sundays nevű ligetes vidéken, egy mellékút végén, amely úgy félmérföldnyire a háztól másfelé kanyarodott. Voltaképpen csak mintegy hárommérföldnyire volt Kingsmarkhamtől, de az út keskeny volt, nagyon sötét, és Clifford Sanders lassabban hajtott, mint amennyire a kacskaringós homály indokolta volna. Sűrű, sötét, kopasz sövény meredezett az út két oldalán. Időnként valamelyest kiöblösödött az út, ha jön szembe valami, ki tudták volna kerülni egymást. Wexford nem emlékezett, hogy valaha is járt volna erre; azon tűnődött, hogy vezet-e egyáltalán valahova az út, hacsak nem egy farm kapujához.

Az ég koromsötét volt, nem látszott se a hold, se a csillagok. Úgy tűnt, az út egy csomó fölösleges kanyart tesz. Nem volt se domb, amit meg kellett volna kerülni, se kanyargós folyó. A környező tájon nem volt egy tűhegynyi fénypont sem. Csak a sötétség előttük, illetve annyi fény, amennyit az autó fényszórója vetett, és a Metró farán két vörösen izzó pont.

De most villogni kezdett Clifford Sanders bal indexe. Clifford nyilván az a fajta vezető volt, aki rendszerint a kanyar előtt száz méterrel jelzi kanyarodási szándékát. Megint eltelt néhány másodperc. Elöl nem volt semmi fény, csak egy nyílás a sövényen. Aztán a Metró befordult, Archbold utána, szorosan a hátsó vörös helyzetjelzőket követve. Mintha egy Hitchcock-filmben lennénk, gondolta Wexford szórakozott türelmetlenséggel, mert éppen csak kirajzolódott előtte a ház – a ház, amely világosban valószínűleg sokkal kevésbé visszataszító, de most szinte nevetségesen komor és vészjósló volt. Két ablakban mutatkozott valami fény. Más világítás nem volt sem a bejárati ajtó fölött, sem a kertben. Wexford szeme lassan hozzászokott a sötétséghez, és látta, hogy a ház nagyobbacska épület, háromszintes, elöl nyolc ablaka van, meg egy ormótlan nagy bejárati ajtaja. Korlát nélküli lapos lépcsősor vezetett fel, de nem volt fölötte se tornác, se védőtető. Viszont az egész homlokzatot borostyán védte, takarta. Ameddig ellátott, mindenütt borostyán, de legalábbis örökzöld levelek fontak köré sűrű paplant, s a két halványan világító ablak olyan volt, mint egy bozontos pofájú állat szeme.

A házat kert vette körül – valami gyepet és fonnyadt lombokat látott -. s ez elnyúlt egészen a hátsó fakerítésig. Ezen túl csak sötétség, földek, erdő és egy alacsony domb mögött a láthatatlan város, amely akár száz mérföldre is lehetett volna.

Clifford Sanders felment a bejárathoz. Az ajtó mellett az a fajta ódivatú csengő volt, amit egy fogantyú előre-hátra mozgatásával lehet megszólaltatni, de Cliffordnál volt kulcs, azzal nyitotta ki, ám amikor Wexford megindult utána, a jeges, tompa hangján azt mondta:

– Kérem, egy pillanat.

Nyilván figyelmeztetni akarja az anyját; Clifford eltűnt, és egy-két perc múlva az asszony kijött hozzájuk. Wexford első gondolata az volt, milyen kicsi, vékony és törékeny; a második pedig az, hogy ez volt az a nő, aki épp akkor lépett be a föld alatti parkolóba, amikor ő elindult. Vagyis perceken belül megtalálta a holttestet, amelyet ő nem vett észre. Az arca nagyon sápadt volt, szinte fehér, nagyon ráncos és a púdertól, ha lehet, még fehérebbnek látszott, és nagyon nem illett hozzá a száját borító, fiatal lányoknak való élénkvörös rúzs. Barna tweedszoknya volt rajta, homokszínű laza pulóver és papucs. Vajon a délutáni felfedezéstől volt olyan különös illata? Fertőtlenítőszaga volt, mész és kakukkfűolaj eltéveszthetetlen keveréke, amitől a kórházak bűzlenek.

– Bejöhetnek – mondta. – Számítottam magukra.

Odabent a ház sivár és kongóan üres volt; a szőnyegek és a központi fűtés olyan luxusnak látszott, ami nem vonzotta Mrs. Sanderst. A hall padlóját kőlapokkal rakták ki, a nappaliban famintázatú linóleumon és egy-két szórványosan lerakott szőnyegen lépkedtek. Díszítést még keresve sem talált – egyetlen kép sem volt, csak egy hatalmas tükör súlyos mahagóni keretben. Clifford Sanders egy nagyon öreg, roggyant lószőr kanapén foglalt helyet a hasábfával fűtött kandalló előtt. Már csak a szürke zokni volt a lábán; a cipőjét föltette a kandalló párkányára egy összehajtogatott újságpapírra. Mrs. Sanders hellyel kínálta őket – igazából nyújtott ujjal pontosan oda mutatott, ahova a két férfinak ülnie kellett: Wexfordnak a karosszékbe, Archboldnak a kanapé másik felére. Úgy látszik, valamelyest tisztában volt a rangfokozatokkal, és hogy kinek mi dukál.

– Szeretném, ha elmondaná, mit tapasztalt a Barringdean bevásárlóközpontban ma délután, Mrs. Sanders – szólalt meg Wexford. Próbálta levenni a szemét az újságról, amelyen a lánya kandikált ki a két fekete fűzős bakancs alól. – Mondja el, mi történt, attól kezdve, hogy belépett a parkolóba.

A nő hangja lassú és fakó volt, mint a fiáé, de volt valami fémes csengése is, mintha a torka és a szájpadlása valami kemény, idegen anyagból készült volna.

– Igazán nincs mit mondanom. Mentem a szatyraimmal a kocsihoz. Láttam, hogy valami fekszik a földön, odamentem, hogy megnézzem, mi az... gondolom, tudják, mi volt az.

– Megérintette?

– Igen, lehúztam róla azt a rongyot, ami rajta volt.

Clifford Sanders az anyját figyelte, a tekintete mozdulatlan és üres volt. De látszott rajta, hogy nem nyugodt, hanem a kétségbeeséstől rogyadozik, a keze erőtlenül csüng szétvetett lábai között.

– Ez mikor volt, Mrs. Sanders? – Wexford észrevette, hogy a nő digitális órát hord.

– Pontosan hat óra tizenkettőkor. – És hogy magyarázatot adjon, miért maradt ilyen sokáig a bevásárlóközpontban, Mrs. Sanders elmondta, hogy valami ostoba összeütközése támadt egy halárussal, mindezt kimért – túlságosan is kimért –, színtelen hangon adta elő. Wexford egyre azon tűnődött, honnan ilyen ismerős ez a hang, míg rá nem jött, hogy olyan, mint egy elektromos géphang. – Hat óra tizenkettőkor értem oda; ha azt akarják kérdezni, honnan vagyok ilyen biztos az időpontban, akkor az a válaszom, hogy én *mindig* pontosan tudom, mennyi az idő.

Wexford bólintott. A digitális órát pontosan olyan embernek találták ki, mint Mrs. Sanders, aki még mielőtt megérkezik valahova, nagyjából tudni akarja, hogy mi lesz hat óra *tíz* és tizenöt között. Ennek ellenére legtöbbjük rohan, nyughatatlan, képtelen elereszteni magát. Ez a nő azon kivételes teremtmények egyikének tűnt, aki folyton tudatában van az időnek, de ennek ellenére sem érez kísértést, hogy versenyre keljen vele.

Mrs. Sanders halkan odaszólt a fiának:

– Bezártad a garázsajtót?

Clifford biccentett.

– Mindig bezárom.

– Senki nem csinál meg mindig mindent. Az ember könnyen elfelejt ezt-azt.

– Én nem felejtettem el. – Fölkelt. – Átmegyek a másik szobába tévézni.

Ez a Mrs. Sanders folyton mutogat, mint egy útjelző, gondolta Wexford. Most az ujja a kandallópárkányra bökött.

– Ne felejtsd itt a cipődet.

Clifford Sanders, kezében a cipővel, elporoszkált, Wexford pedig Dorothy Sandershez fordult:

– Mit csinált hat óra tizenkettő és hat óra negyvenöt között, amikor sikerült felhívni magára Mr. Greaves figyelmét? – Wexford nagyon pontosan megjegyezte az időpontot, amikor Greaves betelefonált a kingsmarkhami rendőrségre: hét óra előtt tizennégy perccel történt. – Fél óra telt el attól számítva, hogy megtalálta a holttestet, egészen addig, míg odaért a kapuhoz és – kiáltozni kezdett.

Mrs. Sanderst nem lehetett zavarba hozni.

– Meg voltam döbbenve. Időbe telt, míg valahogy összeszedtem magam, és amikor odaértem a kapuhoz, nem hallott meg senki.

Wexford fölidézte Archbold beszámolóját, ami ugyan harmadkézből való volt. A nő sikoltozott és őrjöngött, rángatta a kaput, „mintha ki akarná tépni a helyéből”, mert a telefonfülke a másik oldalon volt. Most viszont hidegen és nyugodtan nézett rá. Az ember azt mondta volna, hogy soha semmilyen érzelem nem törte meg a nyugalmát, ezt a géphangot soha semmi nem változtatta meg.

– Hány autót látott a második szinten?

Mrs. Sanders habozás nélkül rávágta:

– Hármat, beleértve az enyémet is.

Nem hazudott; lehet, hogy egyáltalán nem is hazudik. Wexford is végiggondolta, hogy amikor elindult a második szintről, négy kocsit látott. Egy kijött, amelyiket az a türelmetlen fiatal lány vezetett, és olyan izgatottan a nyomába eredt. Ez hat óra nyolckor vagy kilenckor lehetett...

– Látott valakit? Bárkit?

– Egy lelket sem.

Talán özvegy, gondolta Wexford, közel a nyugdíjhoz, de biztos, hogy nem dolgozik, sok szempontból, de főképpen anyagilag függ ettől a fiútól, aki nyilván nem messze lakik. Később jött rá, hogy iszonyú bakot lőtt.

Orrába csapott a fertőtlenítőszag, s az asszony biztosan észrevette, hogy szimatol.

– Miután megérintettem azt a hullát – mondta Mrs. Sanders, és közben mereven, pislogás nélkül Wexford szemébe nézett –, fertőtlenítővel le kellett sikálnom a kezemet.

Évek óta nem hallotta, hogy valaki is használta volna a hulla szót. Ahogy felállt, hogy induljon, a nő odament az ablakhoz, és kezdte behúzni a függönyöket. A szobában olyan szag terjengett, mint egy műtőben. Wexford gyanította, hogy azért maradt széthúzva a függöny (barna ripsz, nem bársony), hogy jobban lássa Clifford érkezését az autóval. Most figyelte, amint Mrs. Sanders összehúzza őket, mindegyiket türelmetlen rántással indítva el. A szobába vezető ajtó tetején volt egy kihúzható rézkarnis, huzatgátló függönyt lehetett rá föltenni. Ezen viszont nem volt függöny.

Wexford úgy döntött, a pillanat nem alkalmas rá, hogy föltegye a nyelvére toluló kérdést.

Jó néhányszor jutott Michael Burden osztályrészéül, hogy ő legyen a különlegesen rossz hírek hozója, neki kellett közölnie a házastárs halálát. Burden, akinek a saját felesége idő előtt hunyt el, irtózott a feladattól. És egy dolog valakivel például azt közölni, hogy a felesége közúti balesetben meghalt, és egészen más, hogy gyilkosság áldozataként találták meg. Burdennél jobban senki sem tudta, hogy az áldozatok többségét közeli hozzátartozó szokta eltenni láb alól. Igen könnyen előfordul, hogy a feleséget a férje gyilkolja meg.

Burden alig néhány perccel Wexford megérkezése előtt kukkantott a halott nő táskájába. Miután elkészültek az első fényképek, a koszos barna bársonyfüggönyt fölemelték a testről, akkor derült ki, hogy rajta fekszik a kézitáskáján, és a combjával félig eltakarja. Újabb fényképek készültek, megjött Sumner-Quist, és Burden végre ki tudta szabadítani a táskát; kesztyűs kézzel fölemelte, kipattintotta a csatot és belenézett. Szokványos iratok: jogosítvány, hitelkártyák,

vegytisztítószámlák, két levél, még borítékban. Már tudta a nő nevét és címét, mielőtt a táska további tartalmát szemügyre vette volna – a csekk-könyvet, az erszényt, a púdert, a papír zsebkendőt, a golyóstollat és két darab biztosítótűt. Gwen P. Robson, Hastings Road 23., Kingsmarkham KM 10 2NW. Az egyik boríték Mrs. G. P. Robsonnak volt címezve, a másik Mr. és Mrs. R. Robsonnak.

Lehet, hogy Robson nem is rendül meg; Burden munkájának része volt az is, hogy megfigyelje: megdöbbennek vagy sem. Csöndben fogalmazta a szavakat, amiket használnia kell, miközben a kocsi a hosszú emelkedőre kapaszkodott, amely a highlandsi lakótelephez vezetett. Amikor Burden először tette be a lábát Kingsmarkhambe, ez itt lakatlan vidék volt, erdővel koronázott hangás domboldalak, és nappal a lejtő tetejéről le lehetett látni a Barringdeani Gyűrűnek nevezett ősi határkőig. Ma éjszaka nagyon sötét volt, a horizontot csak egy-egy felvillanó fénypont jelezte, és a tölgyek karéja sem látszott. Kicsit közelebb Highlands barátságos fényárban úszott. Gwen Robson nyilván ezen az úton jött volna haza az ezüstszürke Escorttal, végig az Eastbourne Avenue-n, aztán befordult volna balra a Hastings Roadra.

Burden mostanáig csak egyszer járt itt, bár a telepet a helyi hatóságok már hét éve létesítették. Közben megnőttek és kilombosodtak az utcai és a kerti fák; a házak újdonsága is elmúlt, és most már nem úgy néztek ki, mintha egy óriás gyermek állította volna fel őket építőkockából. Háromszintesnél nem magasabb bérházak váltakoztak sorházakkal vagy ikerházakkal, és a háztömbbel szemben, amelyben a 23-as szám is volt, egy sor apró földszintes ház húzódott, amelyeket az öregek elhelyezésére szántak. Nem

sokban különböznek a régi menhelytől, gondolta Burden, akibe a felesége jóval nagyobb szociális érzékenységet oltott, mint amennyi korábban belészorult. Robsonék házának a küszöbén egy keret állt a tejesüvegeknek; vörös műanyag bevonatú drótból készült, fölötte fehér kabátos műanyag baba, alatta vörös betűkkel, hogy: „Köszönöm, tejes bácsi”, és kinyújtott kezében egy csipesz, amibe a listát lehetett tenni. Ettől az abszurd tárgytól Burden, ha lehet, még rosszabbul érezte magát, mert valami otthoni vidámságot jelzett. Ránézett Davidson rendőrre, a rendőr meg őrá, aztán becsöngetett.

Nagyon gyorsan kinyílt az ajtó. Az ideges emberek rohannak ajtót nyitni, a telefonhoz. Az idegességük persze soha nem a tényleges helyzetnek szól.

– Mr. Robson?

– Igen. Maguk kicsodák?

– Rendőrök, Mr. Robson. – Burden megmutatta az igazolványát. Hogyan lehetne enyhíteni a helyzeten? Kicsit lazítani? Nem mondhatja, hogy semmi vész, nem kell idegeskedni. – Sajnos, nagyon komoly híreket hoztunk. Bemehetünk?

Apró, bagolyképű, kissé túlsúlyos férfi volt; Burdennek feltűnt, hogy még ilyen rövid távolságra is bottal közlekedik.

– Csak nem a feleségem? – kérdezte.

Burden bólintott. Határozottan bólintott, és közben Robsont figyelte.

– Menjünk be.

De Robson, bár már a hallban voltak, nem tágított. A botjára támaszkodott.

– A kocsi? Baleset?

– Nem, Mr. Robson, nem baleset. – Az egészben az volt a legrosszabb, hogy lehet, hogy mindez hamis, az egész csak színjáték. Lehet, hogy a férfi ezt próbálta az elmúlt órában. – Ha bemehetnénk a...

– Gwen... Gwen elment?

A jó öreg eufemizmus. Burden elismételte:

– Igen, elment. – Aztán még hozzátette: – Meghalt, Mr. Robson.

Burden megfordult, és a nyitott ajtón át bement a jól megvilágított, meleg és bútorokkal túlzsúfolt nappaliba. A gázlángok szépen elrendezett fahasábutánzatot nyaldostak körül, s az egész valóságosabbnak látszott, mintha igazi hasábok égtek volna. A televízió be volt kapcsolva, de ennél is jobban árulkodott Robson iménti nyugtalanságáról a kirakott órapasziánsz a kicsi, a játékhoz illően kerek intarziás asztalon, amely az összegyűrődött rózsaszín selyempárnás, megereszkedett ülőkéjű karosszék előtt állt. Ilyesmit csak egy valóban zseniális gyilkos találhatott volna ki, gondolta Burden.

Robson nagyon sápadt lett. Keskeny ajka remegni kezdett. Még mindig egyenesen állt, de teljes súlyával a botra támaszkodott, és bizonytalan, értetlenkedő arckifejezéssel a fejét csóválta.

– Halott? Gwen?

– Üljön le, Mr. Robson. Nyugodjon meg.

– Nem inna valamit, uram? – kérdezte Davidson rendőr.

– Ebben a házban nem szoktunk inni.

– Úgy értem, vizet. – Davidson kiment, és egy pohár vízzel tért vissza.

– Mondják el, mi történt. – Robson végre leült. Már nem nézett Burdenre, szeme a körberakott kártyákon állt meg. Szórakozottan aprót kortyolt a vízből.

– Számítson rá, hogy megrázó hírt kell közölnöm, Mr. Robson.

– Ez már épp elég csapás volt.

– Igen, tudom. – Burden tekintete arrébb siklott, és a kandalló párkányán egy bekeretezett fényképnél állt meg: a nagyon csinos lány a képen meglehetősen hasonlított Sheila Wexfordra. A lánya? – A feleségét meggyilkolták, Mr. Robson. Ezt sajnos nem tudom másképp mondani. Megölték, a holttestét a Barringdean bevásárlóközpont autóparkolójában találták meg.

Burden nem lepődött volna meg, ha a férfi sikítani kezd, vagy ha vonyít, mint egy kutya. Látott már mindenfélét a munkája során. De Robson nem sikoltozott; csak maga elé meredt fagyos arccal. Hosszú idő telt el, viszonylag hosszú, talán egy perc is lehetett. Robson bámult maga elé, megnyalta keskeny szája szélét, aztán nagyon gyorsan motyogni kezdett.

– Nagyon korán házasodtunk; negyven éve kötöttünk házasságot. Gyerek nincs, se kutya, se macska, de ez még közelebb hozza az embert; így még szorosabb a kapcsolat. A legodaadóbb feleség volt, akit az ember csak el tud képzelni; mindent megtett, az életét adta volna értem. – Hatalmas könnycseppek jelentek meg a szeme sarkában, és legördültek az arcán. Hüppögött, zokogott, anélkül, hogy eltakarta volna az arcát, ült egyenesen, és két kézzel fogta a botot, úgy sírt, ahogy férfiak csak nagyon kicsi korukban tudnak sírni.

3

– Úgy néz ki, hogy nyakszorítóval fojtották meg.

Sumner-Quist hangja kéjesen izgatott volt, mint aki csak azért telefonál, hogy megsúgjon valami friss pletykát: például, hogy a rendőrfőnök megszökött valakinek a feleségével.

– Hallotta? Azt mondtam, hogy nyakszorítóval fojtották meg.

– Igen, hallottam – felelte Wexford. – Köszönöm, hogy szólt.

– Gondoltam, szívesen hall ilyen zamatos nyalánkságot, mielőtt megkapja az egész jelentésemet.

Őrület, hogy egyesek miket képzelnek mások ízléséről, gondolta Wexford. Próbálta összeszedni, mit tud a nyakszorítóról.

– Mivel csinálták?

– Nyakszorítóval. – Sumner-Quist vidáman kuncogott. – Az ördög tudja, hogy mifélével. Gondolom, házilag barkácsolták. Ez a maga problémája. – Még mindig nevetve közölte Wexford-dal, hogy Mrs. Robsont öt óra harminc után és hat előtt gyilkolták meg, de nem erőszakolták meg. – Csak egyszerűen megfojtották.

– Ez régebben kivégzési módszer volt – mondta Wexford, amikor Burden bejött az irodába. – Vasból készült nyakörvet erősítettek egy rúdhoz, és beletették az áldozat nyakát. Az ember elszörnyed, ha arra gondol, hogy *hogyan* sikerült beleerőszakolni az áldozat nyakát. Aztán addig szorították a nyakörvet, amíg be nem állt a fulladás. Tudtad, hogy

Spanyolországban még a kilencszázhatvanas évek végén is használták ezt a kivégzési módot?

– Mi meg azt hittük, hogy csak bikaviadallal foglalkoznak.

– Volt ennél primitívebb változata is, amikor egy darab drótot használtak, a két végén fából készült fogóval.

Burden leült Wexford rózsafa íróasztalának a szélére.

– Valahol azt olvastam, hogy ha az inkvizíció máglyahalálra ítélte az embert, akkor kis fizetség ellenében rá lehetett venni a hóhért, hogy ilyen nyakszorítóval megfojtsa, még mielőtt nyaldosni kezdik a lángok.

– Szerintem itt lépett be a drótos, fafogantyús változat.

Wexford figyelme egy pillanatra elkalandozott, és azon tűnődött, hogy vajon Burden farmerját hívják-e a „formatervezett ”-nek. Bokánál meglehetősen be volt szűkítve, és pontosan passzolt a felügyelő zoknijához, amely feltehetőleg „farmerkék” volt. Burden nem vette észre Wexford zavart fürkészését, és azt kérdezte:

– Sumner-Quist azt mondja, ilyet használtak Gwen Robson ellen is?

– Nem tudja, csak azt mondja, „nyakszorítóval”. De valami ilyesfélének kellett lennie. És a gyilkosnál minden kétséget kizáróan már ott volt, előre elkészítve, ami, ha jobban belegondol az ember, Mike, eléggé különös. Mert mindenképpen azt bizonyítja, hogy előre eltervelt, szándékos emberölés volt, ami azért furcsa, mert ebben a helyzetben nem lehetett előre kiszámítani a körülményeket. A parkoló például tele lehetett volna emberrel. Hacsak az elkövetőnk nem hordott mindig magánál nyakszorítót, ahogy te vagy én tollat... azt hiszem, erről lényegesen többet mindaddig nem tudunk,

amíg meg nem kapjuk a teljes törvényszéki orvosi jelentést. Egyébként foglaljuk össze, mit is tudunk Gwen Robsonról.

Ötvennyolc éves volt, gyermektelen, korábban szociális gondozóként dolgozott a kingsmarkhami önkormányzat alkalmazottjaként, de nyugdíjba ment. A férje, Ralph Robson szintén a városi önkormányzat alkalmazásában állt, és a lakásosztályról nyugdíjazták két éve. Mrs. Robson tizennyolc évesen ment férjhez, eleinte a férfi szüleinél laktak Stowertonban, később egy bérlakásban, aztán egy házat béreltek. Mivel a nevük előkelő helyen szerepelt az önkormányzatilakás-igénylők listáján, az egyik újonnan épült highlandsi házat kapták meg. Egyikük sem volt elég idős ahhoz, hogy állami nyugdíjat kapjon, de Robson kapott nyugdíjat a helyi önkormányzattól, amiből egész kényelmesen meg tudtak élni. Például megengedhettek maguknak egy kétéves Escortot. Az éves szabadságukat rendszeresen Spanyolországban töltötték, amitől idén csak azért tértek el, mert Ralph Robsont ízületi gyulladás kínozta, ami komolyan veszélyeztette a jobb csípőjét.

Mindezt magától Ralph Robsontól tudták meg, és az unokahúgától, Lesley Arbeltől, akiről a fénykép készült, s aki olyannyira emlékeztette Burdent Sheila Wexfordra.

– Ez az unokahúg, ugye, nem náluk lakik?

– Londonban lakik – mondta Burden –, de sokat van itt velük. Mintha a lányuk lenne, nem is az unokahúguk, éspedig rendkívül odaadó lányuk. Legalábbis úgy tűnik. Most is Robsonnal van – lejött, mihelyt Robson közölte vele, hogy mi történt a feleségével.

Robson szerint a feleségének az volt a szokása, hogy mindig csütörtök délután ejtette meg a heti bevásárlást. Robson az

utóbbi hat hónapot kivéve mindig vele ment, de azóta az ízületi gyulladás miatt képtelen kimozdulni. Ezen a csütörtökön, két napja, nem sokkal négy harminc előtt indult el a kocsijukkal. Robson többé nem látta. S hogy a férfi mit csinált négy harminc és hét óra között? Otthon volt, egyedül a Hastings Roadon, tévét nézett és teát csinált magának. Pontosan úgy, mint Archie Greaves, gondolta Wexford, akivel aznap délelőtt találkozott.

A rendőr ilyen tanúról álmodik, mint ez az öregember. Szűkös élete, korlátozott érdeklődése olyan kamerává és magnóvá tette, amelyről tökéletesen vissza lehetett pörgetni a kis világában történt eseményeket. Sajnos nem sok megfigyelnivalója akadt: az áruházat elhagyó vásárlók, a hunyorgó, majd kialvó fények, a kaput bezáró és lelakatoló Sedgeman.

– Ott volt ez a fiatal srác, futott – mondta Wexfordnak. – Pont hat óra volt, egy-két perccel utána. Egy csomó ember ment kifelé, főleg hölgyek bevásárlószatyorral, és akkor jön ez az illető, futva, a fal mögül.

Wexford követte a szemével az öreg tekintetét az ablakon túlra. A kérdéses fal a föld alatti parkoló bejáratának az oldala volt, mellette kisebb tömeg betegesen kíváncsi bámészkodó verődött össze. Nem volt mit nézni, de reménykedve vártak. A kapu nyitva volt, s a meg-meginduló szél egy üres ételesdobozt görgetett az aszfalton. A fiatornyok kopjalobogói vidáman kifeszültek, repkedtek a szélben. Ott voltam, gondolta Wexford, és majdnem felnyögött, hat óra tízkor jöttem kifelé, és nem láttam semmit. Illetve csak Sanders asszonyt.

– Úgy gondoltam, bajban van – mondta Archie Greaves. – Úgy gondoltam, csinált valamit, amit nem kellett volna; észrevették, és üldözni kezdték. – A bácsi olyan öreg volt, hogy arcán és kézfején a bőr egészen elszíneződött a sok májfolttól, amit egyesek „sírjel ”-nek is neveznek. Az évek során egészen elfogyott, kötött kardigánja és flanelnadrágja lötyögött csupa csont, reszkető testén. De rózsaszín karikás halványkék szemével jobban látott, mint sok feleennyi idős. – Tudja, fiatal ember volt, a fején gyapjúkalap, cipzáras dzseki, és futott, mint a nyúl.

– Pedig valójában nem üldözte senki.

– Én legalábbis nem láttam. Lehet, hogy elegük lett belőle, visszafordultak, mert rájöttek, hogy úgyse kapják el.

Ezek után meglátta Dorothy Sanderst, aki később sikítozott és a kaput rángatta, fel s alájárt a parkolóban, keresett valakit vagy valamit, egy darabig tudott uralkodni a dühén, de szinte remegett az ingerültségtől, később pedig tébolyult rémület robbant ki belőle, amitől Archie Greaves remegni, reszketni kezdett, attól félt, hogy a szíve felmondja a szolgálatot.

Csütörtök éjszaka ügyeletet szerveztek a kingsmarkhami rendőrségen, hogy fogadják azoknak a telefonját, akik öt és fél hét között megfordultak a Barringdean bevásárlóközpont föld alatti parkolójában. A helyi televízió azonnal a lakossághoz fordult, hogy jelentkezzen minden szóba jöhető tanú, és Wexfordnak egy országos felhívást is sikerült közzétennie, amit aznap este a tízórás híradóban sugároztak az országos hálózatban. Szinte azonnal megindultak a hívások – Martin őrmester közlése szerint egy pillanattal azután, hogy eltűnt a képernyőről a rendőrség telefonszáma –, de nagyobb részük jó

vagy rossz szándékú félreértés volt, esetleg szándékos kísérlet, hogy becsapják a nyomozókat. Kaptak hívást egy Sarah Cussons nevű fiatal nőtől, elmondása szerint annak a Vauxhall Cavalier-nek volt a sofőrje, amelyik Wexford után jött ki a parkolóból, egy másik attól a férfitól jött, akinek a kocsija mellett parkolt Gwen Robson autója. A férfi látta, amint a nő beáll a mélygarázsba, még az érkezése időpontját is meg tudta adni: körülbelül húsz perccel öt előtt érkezett a bevásárlóközpontba.

Csütörtökön egész éjszaka szólt a telefon, számos vezető jelentkezett, aki a mélygarázs különböző szintjein parkolt, de nem látott semmit. De azért mindegyikükkel el kellett beszélgetni. Péntek hajnalban telefonáltak a kék Lancia gazdája nevében. A kilenc hónapos terhes Mrs. Helen Brooknak megindult a szülése, amikor előző délután öt körül a bevásárlóközpont gyógynövényboltjában vásárolt valamit. Mentőt hívtak, bevitték a Stowertoni Királyi Kórház szülészeti osztályára.

A láthatóan valódi és jó szándékú telefonálók közül nem akadt senki, aki bárkit látott volna, amikor leparkolt vagy elindult a kocsijával, ugyanakkor számos fantasztikus leírás érkezett olyan tréfacsinálóktól, akik szeretnek packázni a rendőrséggel. Két eladó is telefonált a Barringdean bevásárlóközpontból, akik kiszolgálták Gwen Robsont, az egyik nem sokkal öt előtt, a másik, Linda Naseem – a Tesco szupermarket egyik pénztárosa – fél órával később. De ekkorra Wexford két rendőre már ott volt a bevásárlóközpontban, és egyenként kikérdezte az összes dolgozót, Archbold pedig azt a tescós halárust faggatta ki, aki elismerte, hogy „hat körül, épp záráskor”, volt valami kis összetűzése egy nővel, akire illett

Dorothy Sanders személyleírása. De ebből csak annyi sült ki, hogy igazolta a nő késői érkezését a parkolóba, amit egyébként Wexford maga is tudott.

Ugyanaznap délelőtt Ralph Robson hivatalosan is azonosította a felesége holttestét; e megpróbáltatás idejére az asszony nyakát diszkréten letakarták. Bebicegett a botjával, ránézett a rémülettől még mindig torz arcra, amelyről a kékes szín már valamelyest eltűnt, bólintott, és azt mondta: „Igen”, de ezúttal nem sírt. Wexford ez alkalommal nem látta; idáig még egyszer sem találkoztak. Éppen a parkoló felügyelőjét, David Sedgemant hallgatta ki. A férfi értékes tanú lehetett volna, de nem látott semmit, vagy ha látott is, nem jegyezte meg. Arra emlékezett, hogy intett Archie Greavesnek, mert ezt minden este megtette, és ugyanez okból arra is emlékezett, hogy lelakatolta a kaput. De emlékezete nem őrzött meg sem egy kétségbeesett nőt, sem egy rohanó férfit, sem robogó autót, sem gyanús menekülőt. Minden normális volt, mondta a maga ostoba módján. Mint mindennap, most is bezárta a kaput, mint mindig, most is beszállt a szokott helyen, a felszíni parkoló egyik félreeső zugában hagyott kocsiba.

Nyirkos volt a novemberi levegő, az ég ólomszürke. A tetők fölött vörösen lógott a nap, nem túl magasan, csak ameddig fel tudott mászni. Burdenen bélelt dzseki volt, halványszürke Killy, amely meleg volt, mint a kályha, és a vézna Burdenből tömzsi felügyelőt varázsolt. A felesége elment hazulról, az anyjánál volt, aki egy friss műtét után lábadozott; ez zavarta Burdent, izgága és bizonytalan lett. Szívesen töltötte volna a feleségével meg a kisfiával az estét az anyós megringhami házában, de még ennél is szívesebben lett volna együtt a családjával a saját házában.

Ahogy Wexford beszélt, Burden arca részint ingerült, részint cinikus lett.

– Nem gondolod – kérdezte Wexford a kocsiban –, hogy Robson olyan ember, aki meg tudná fojtani a feleségét, és ezért képes nekiülni, hogy drótból nyakszorítót barkácsoljon, a két végén fogantyúval?

– Nehéz kérdés. Egyébként fogalmam sincs, hogy nézhet ki egy ilyen ember. De ne feledd el, hogy nem volt kocsija: elvitte a felesége. A bevásárlóközpont egy mérföldre van Highlandstől...

– Tudom. Az a csípőízületi gyulladás valódi?

– Akkor is, ha nem az, nem volt kocsija. Gyalog kellett volna mennie, vagy busszal. De ha meg akarja ölni a feleségét, miért ne otthon csinálná, ahogy a többiek?

Wexford nem állhatta meg, hogy fel ne kacagjon a házi gyilkosság ilyen könnyed tudomásulvételétől.

– Lehet, hogy így történt, még nem tudjuk. Azt se, hogy a parkolóban halt-e meg, vagy csak ott rakták le a holttestet. Azt se tudjuk, hogy ő vezette-e a kocsit.

– Úgy érted, hogy esetleg maga Robson?

– Meglátjuk – mondta Wexford.

Amikor megérkeztek Highlandsbe, Lesley Arbel nyitott ajtót. Wexfordot nem emlékeztette a saját lányára; semmi közös vonást nem talált rajta Sheilával. Csak egy csinos lányt látott maga előtt, akiről rögtön megállapította, hogy rendkívül jól öltözött, sőt, ahhoz képest, hogy frissen megözvegyült vidéki bácsikájához szaladt le hétvégére egy kicsit gyászolni, szinte hihetetlenül jól nézett ki. A lány bemutatkozott, elmagyarázta, hogy nem akarta kivárni a látogatással az előre megbeszélt időpontot, és inkább már péntek reggel leszaladt.

– A nagybátyám fönt van – mondta. – Lefeküdt. Kihívtuk az orvost, azt mondta, hogy annyit pihenjen, amennyit tud.

– Rendben, Miss Arbel. Magával is szeretnék beszélni.

– Velem? De hisz én nem tudok semmit. Londonban voltam.

– De ismerte a nagynénjét. El tudja mondani, milyen ember volt, jobban, mint a nagybátyja.

– Igen, Mr. Robson valóban a nagybátyám – mondta kissé szőrszálhasogató módon Miss Arbel. – Úgy értem, hogy anyám az ő nővére; Gwen pedig, miután hozzáment a nagybátyámhoz, a nagynéném lett.

Wexford biccentett, és tudta, hogy türelmetlensége kiül az arcára. Gondolatban óvakodott attól, hogy túl hamar jóváthetetlenül ostobának minősítsen egy tanút. Miss Arbel bevezette őket Robsonék élénk színekkel berendezett nappalijába, és a textilminták kuszaságától Wexfordnak tátva maradt a szája: virágmintás szőnyegek, valamivel elvontabb virágminták a függönyön, fák és gyümölcsök a tapétán és egy napsugár-mintázatú pokróc. A kandallóban a gázégő lángjai elpusztíthatatlan széndarabokat nyaldostak. A lány leült, és a válla fölött a saját arca mosolygott ki az ezüst képkeretből. Wexford kérdése meglepte.

– Újak a függönyök?

– Tessék?

– Mondom másképp. Volt ezen az ablakon másféle függöny?

– Igen, azt hiszem, Gwen néni egyszer vöröset rakott fel. De miért kérdezi?

Wexford nem felelt, inkább a lány arcát kémlelte, miközben Burden azt kérdezte tőle, hogy mit érzett, amikor csütörtökön este felhívta a nagybátyja. A ruhája remek, állapította meg

Wexford, valahogy a harmincas évek hollywoodi filmszínésznőinek művi eleganciáját juttatja az ember eszébe, olyan sima és alkalmatlan a napi élet súrlódásainak elviselésére. A kávészínű selyem kosztümkabát hajtókái között, a krémszínű selyemblúzon egy csomó arany nyaklánc csüngött: láthatóan súlyosabbak voltak annál, mint hogy kényelmesek legyenek. A körme bíborvörösre volt festve, a keze az ölében pihent, de ahogy válaszolt, az egyiket fölemelte, és megérintette vele az arcát.

– Most is szombaton akart lejönni hétvégére, ahogy máskor?

Miss Arbel bólintott.

– De ugye, a nagybátyja csütörtökön este maga telefonált és elmondta, mi történt?

– Csütörtökön, csütörtökön késő este. Én már akkor le akartam jönni, de ő nem akarta. Vele volt az egyik szomszéd, bizonyos Mrs. Whitton, úgyhogy gondoltam, nem lesz semmi baj.

– Egyik rendőrről a másikra nézett. – Azt mondták, Gwen néniről akarnak velem beszélgetni.

– Rögtön, Miss Arbel – mondta Burden. – Elmondaná, mit csinált csütörtök délután?

– Miért akarják tudni? – Több mint meghökkentnek látszott; megbántódott, mintha szemtelenkedtek volna vele. Összébb húzta, aztán szorosan összezárta hosszú, elegáns lábát; magas sarkú, krémszínű bőrcipő volt rajta. – Hát erre meg miért kíváncsiak?

Lehet, hogy merő ártatlanság.

– Rutinkérdések, Miss Arbel – felelte szelíden Burden. – Gyilkosság nyomozásakor föltétlenül szükséges, hogy tudjuk,

ki hol volt. – Próbált segíteni a lánynak. – Gondolom, a munkahelyén, igaz?

– Csütörtökön korán hazamentem, nem éreztem jól magam. Nem akarják, hogy Gwen néniről meséljek?

– Egy pillanat. Hazament, mivel nem jól érezte magát. Vagyis meg volt fázva, Miss Arbel?

Miss Arbel kifejezéstelen tekintettel meredt Burdenre, bár talán nem is volt egészen kifejezéstelen, volt benne egy kis komolyság is.

– Tudja, spasztikus mensesem volt – mondta, mint aki híres erről a rendellenességről, mintha az egész világnak tudnia kéne róla. Wexford gyanította, hogy Burden nem egészen tudja, mit jelent a kifejezés, és látszott a lányon, hogy erre ő is rájött. Elkomorodott, és odahajolt Burdenhez. – Mindig spasztikus mensesem van, és semmit se tudnak csinálni vele.

Ennél a pontnál kinyílt az ajtó, és a botjára támaszkodva bejött Ralph Robson. Házikabát volt rajta, de alatta inget és nadrágot viselt.

– Hangokat hallottam. – Lapos, horgas orrú arcán zavar tükröződött, ahogy Wexfordra nézett.

– Wexford főfelügyelő, Kingsmarkhami Bűnügyi Nyomozó Hivatal.

– Örülök, hogy találkoztunk-mondta Robson, bár a hangján érződött, hogy egyáltalán nem örül. – Legalább egy telefont megspóroltak nekem. Talán meg tudják mondani, mi történt az élelmiszerekkel.

– Az élelmiszerekkel, Mr. Robson?

– Amiket Gwen vásárolt csütörtökön, aztán feltehetőleg betett annak az átkozott autónak a csomagtartójába. Értem, hogy még egy darabig nem kaphatom vissza a kocsit, de az

élelmiszerek, az más kérdés. A szatyorban hús is van, egy vekni kenyér és vaj, és nem is tudom, még mi. Nem mondom, hogy szegény vagyok, de nem dúskálok a pénzben, hogy csak úgy hagyjam megromlani, igazam van?

Az önvédelem vagy a szívósság felülkerekedett a fájdalmon. Wexford ismerte ezt, de azért egy kicsit mindig meglepődött. Lehet, hogy ez a férfi nem is érzett fájdalmat; lehet, hogy ő felelős a felesége haláláért, de az is lehet, hogy leszokott arról, hogy bárki vagy bármi iránt is túl sok érzelmet tápláljon. Ez időnként előfordult korosodó emberekkel, és Wexford szenvtelenül, de valami belső remegéssel figyelte. Igaz, Burden azt mesélte, hogy Robson elsírta magát, amikor először közölték vele.

– Még ma délután visszajuttatjuk. – Wexford csak ennyit tudott mondani.

Mielőtt a rendőrségi büfé egyik hűtőszekrényében elhelyezte volna a romlandó élelmiszereket, maga ellenőrizte nagy gonddal a bevásárlószatyor tartalmát. Nem volt benne semmi, ami különösebb izgalomra adott volna okot: főleg étel, de egy-két cikk az illatszerboltból is – fogkrém és púder – és a British Home áruházból négy égő; mindez egy BH feliratú szatyorban, jelezve, hogy Mrs. Robson először az áruházban járhatott. Mrs. Robson kézitáskája, amit ugyancsak hamarosan visszajuttatnak, s amibe először Burden kukkantott bele még a mélygarázsban, egy pénztárcát tartalmazott – benne huszonkét fonttal, valamennyi apróval – és a Vagyonkezelő Takarékbank csekk-könyvét. Volt egy Visa hitelkártyája és egy kártya, amit a Barringdean bevásárlóközpont adott a törzsvásárlóinak. A zsebkendő és a két összehajtogatott papírkendő még tiszta volt. A két levél közül – amelyekről a

rendőrök megállapították a nevet és címet – az egyik Leedsből jött, Mrs. Robson nővérétől, a másik – amelyet aligha lehetett igazi levélnek nevezni – karácsonyi divatbemutatóra hívta a címzettet, és épp abba a boltba, ahol Wexford Dora szvetterét vette.

– Nem hiányzik egy barna bársonyfüggönyük, Mr. Robson?

– Nekem? Nem. De hogy érti?

– Egy függöny, amit esetleg a kocsi csomagtartójában tartottak arra az esetre, ha mondjuk jég ellen akarnák letakarni a szélvédőt?

– Újságpapírt szoktam használni.

– Nem enne valami vacsorát, Ralph bácsi? – kérdezte váratlanul Lesley Arbel. – Valami könnyűt?

Robson ültében előrehajolt a karosszékben, és egyik kezét a combjára szorította, láthatóan valóban fájt a dereka, még az arca is eltorzult tőle.

– Nem kívánok semmit, drágám.

– De ugye, már nem szedi azokat a gyógyszereket? Amitől úgy fájt a gyomra?

– A doktor végre letett arról az átkozott gyógyszerről. Azt mondta, hogy van, akinek nem használ; fekélyt lehet kapni tőle.

– Ugye, köszvénye van, Mr. Robson?

A férfi bólintott.

– Figyeljen ide – mondta –, és hallani fogja, hogy csikorog a csípőízület. – Robson nyilvánvaló gyötrelmétől kísérve csont mozdult a forgóban, és Wexford némi undorral hallotta az embertelen, fogaskerékszerű hangot. – Elég szerencsétlen dolog, de allergiás vagyok a fájdalomcsillapítóra. Jobb híján fogcsikorgatva vigyorgok, és próbálom elviselni a fájdalmat.

Feliratkoztam a protézisműtétesek listájára, de három évig is eltarthat, míg sorra kerülök. Isten tudja, milyen állapotban leszek három év múlva. Persze más volna, ha privát úton megcsináltathatnám.

Ez nem volt új Wexfordnak: a csípőízület cseréjét szinte azonnal el lehet végezni, ha a beteg tud fizetni érte, de az Állami Egészségbiztosítón keresztül hosszú lehet a várakozási idő a műtétre. Wexford mélyen átérezte az eljárás igazságtalanságát, de most inkább azt próbálta fölbecsülni, mennyire valódi Robson rokkantsága. Pillantása a lányra vetődött, aki ártatlanul nézett vissza rá, az arca egyszerűen szép és üres volt.

– Hol dolgozik, Miss Arbel?

– A *Kim* magazinnál.

– Megadná, kérem, a címét és a londoni lakhelyét? Egyedül lakik, vagy megosztja a lakást valakivel?

– Két lánnyal osztozunk. – Durcás volt a hangja, ahogy megadta az északnyugat-londoni címet. – A *Kim* szerkesztősége: Waterloo Road, Orangetree House.

Wexford mindössze egyszer látta a magazint, amikor Dora megvette, mert valami levélben rendelhető alkalmi vételt hirdettek benne. Félelegáns képes hetilap, a jelek szerint nem túl fiatal vevőkörnek szánták, de ugyanakkor nem túlzottan figyeltek a negyven feletti nőkre. Abban a számban, amely Wexford kezébe került, szerinte csupa elszomorítóan sivár cikk volt, pedig a magazin azzal hencegett, hogy eleven és vitára ingerlő, és az írások ilyen címeket kaptak: Jó az, ha leszbikus vagy?” „A lányod a saját klónod?”

– Nem enne rántottát, Ralph bácsi, és egy vékony szelet vajas kenyeret?

Robson vállat vont, aztán bólintott. Burden Mrs. Whittonról kezdett beszélni, a szomszédról, aki átjött vigyázni rá, amíg Lesley Arbel meg nem érkezett. Látott valakit, kérdezte Burden, beszélt telefonon bárkivel, míg a felesége nem volt otthon?

Lesley fölállt, és azt mondta:

– Remélem, megbocsátanak...

Míg Robson szánalmasan akadozó, lassú hangon beszámolt Burdennek a Hastings Road-i szomszédokról, szinte minden mondatot azzal a kitérővel választva el a következőtől, hogy persze Gwen sokkal jobban ismerte a környéket, mint ő, szóval míg a beszámoló tartott, Wexford elhagyta a szobát. Lesley Arbelt a villanytűzhely előtt találta meg, egy inkább mintás edénytörlőre, mint kötényre emlékeztető ruhadarab volt a derekán, hogy védje a kávészínű selyemszoknyát. Egy edényben két tojás pihent, mellette habverő, de Miss Arbel ahelyett, hogy a nagybátyja vacsoráját készítette volna, az arcát vizsgálta egy kézitükörben, és egy apró, vaskos kefével valamit festett rá.

Mihelyt megpillantotta Wexfordot, rendkívüli sietséggel elrakta a kefét és a tükröt, mintha a gyors hadművelet valahogy láthatatlanná tehetné az iménti tevékenységet. Feltörte a tojást, nem túl ügyesen, egy darab héj belepottyant az edénybe, amit hosszú, vörös körmével kellett kihalásznia.

– Miért akarta bárki is megölni a nagynénjét, Miss Arbel?

A lány nem válaszolt mindjárt, előbb felnyúlt a szekrénybe egy tányérért, terítőt tett a tálcára, és ecet-olaj tartó üvegcsét helyezett rá. Amikor végre megszólalt, a hangja ideges és ingerült volt.

– Valami őrült lehetett, nem igaz? Manapság nincs igazi indíték a gyilkosságra. Amit az újságban olvas az ember, mind olyanok követik el, akiknek állításuk szerint fogalmuk sincs, miért csinálták, elfelejtették, vagy pillanatnyi kihagyás volt meg ilyesmi. Aki Gwen nénit megölte, nyilván ugyanilyeneket mondana. Úgy értem, kinek lett volna rá oka, hogy meggyilkolja? Nem volt rá indíték. – Elfordult, és kezdte behabarni a tojást.

– Mindenki szerette? – kérdezte Wexford. – Biztos, hogy nem volt ellensége?

Miss Arbel a bal kezében tartotta a serpenyőt, amelyben a vaj egyre jobban füstölgött, a másikban a felvert tojások edényét. De ahelyett, hogy az utóbbi tartalmát az előbbibe öntötte volna, ott állt a két edénnyel egyensúlyozva.

– Tényleg nevetséges, hogy maga miket mond. Vagy legalábbis az lenne, ha nem lenne olyan tragikus az egész. Gwen néni csodálatos, szeretni való hölgy volt – képtelen megérteni? Még senki se mondta magának? Nézzen rá Ralph bácsira, mennyire megtörte a szívét. Imádta a feleségét, Gwen néni pedig imádta őt. Aranyos pár voltak, mint a fiatal szerelmesek, és akkor ilyesmi történik. Állítom, hogy ez a bácsi halálát is jelenti, kész, bele fog pusztulni. Tegnap óta húsz évet öregedett.

Miss Arbel megpördült, beöntötte a tojást a serpenyőbe, és sietve sütni kezdte. Wexfordnak az a furcsa érzése támadt, hogy a látszólag őszinte szavak ellenére őt próbálja elbűvölni valami gondoskodó és okos felnőttséggel – de a törekvése rögtön csorbát szenvedett, amikor láthatóan rájött, hogy a tojást ugyan megsütötte, de a kenyérről és a vajról megfeledkezett. Most már kissé zaklatottan vágott néhány

nagy szelet kenyeret, és a hűtőből kivett vajból faragott egy-két darabot. Wexford nyitotta az ajtókat előtte, és valami szánalomhoz közel eső érzés motoszkált benne, bár igazából nem tudta, mit is szán rajta. A törlőruhából rögtönzött kötény leesett, ahogy magas sarkú cipőjében betipegett a nappaliba. De még így is, ahogy elhaladt a konyha és a nappali közti bemélyedésben, a kis falitükör előtt nem tudott ellenállni, hogy bele ne pillantson. Tűsarkon egyensúlyozva, tálcával a kezében, teljesen megzavarodva is képtelen volt megállni, hogy egy nárcisztikus pillantást ne vessen a saját arcára...

Robson hátradőlt a karosszékben, fel kellett riasztani a félszendergésből. Az unokahúga úgy oldotta meg, hogy párnát támasztott a háta mögé, és az ölébe zöttyentette a tálcát, de ezek után nyers és végképp meglepő hangon még azt is mondta:

– Azt kérdezte, hogy voltak-e Gwennek ellenségei! El tudja képzelni?

Robson álmos, zavaros szemmel nézett fel. Valószínűtlennek hatott a motyogása:

– De hát csak a dolgát végzi, drágám.

– Gwen – mondta Miss Arbel kissé érzelgős hangsúllyal Gwen olyan volt, mintha anyám lenne. – Hirtelen megkeményedett a hangja. – De ne gondolják, hogy puhány volt. Elvei voltak, nagyon komoly elvei, igaz, Ralph bácsi? És a véleményét is meg tudta mondani. Nem szerette például a második szomszédban lakó párt, hogy is hívják őket, akik vadházasságban élnek, és otthonról irányítják a vállalkozásukat. Mondtam, hogy megváltoztak az idők azóta, hogy ő megházasodott, de rám se hederített. Mondtam, hogy

manapság sokan élnek így. De Gwen akkor se törődött bele, igaz, Ralph bácsi?

Mindannyian Lesleyt nézték, még Robson is. A lány észrevette, hogy a friss gyászhoz képest túlságosan lelkesen magyarázott, mire elpirult. Nem túl valódi a vonzalom, gondolta Burden, és azt mondta:

– Nos, szeretnénk kicsit körülnézni a házban. Megengedik?

A lány ellenkezett volna, de Robson, aki szinte semmit nem evett, félrelökte a tányérját, bólintott, és valami sajátságos karlendítéssel jelezte beleegyezését. Wexford nem sokat vacakolt volna a házzal; nem számított rá, hogy bármi lényegeset találnak Mrs. Robson életével vagy halálával kapcsolatban. Már félig-meddig magáévá tette a lány álláspontját, miszerint valami súlyosan zavart egyén ölhette meg Gwen Robsont, és nem volt talán más indoka, mint hogy éppen ott volt, nő volt, és elég készületlennek és gyöngének látszott. De azért ő is belépett a hálószobába, amelyet Mrs. Robson a férjével osztott meg, s amelyen mindenütt az otthoni harmónia jelei látszottak. Az ágy nem volt bevetve. Nem mintha valami mindent megvilágosító fölfedezésben bízott volna, Wexford ösztönösen fölemelte a laposabb és kevésbé gyűrött párnákat, és alatta megtalálta Mrs. Robson hálóingét, ahogy nyilván Gwen Robson csütörtök reggel összehajtogatta és elrakta...

Egy keretes fényképen a fiatalkori arcmása látszott, dús, sötét haj, széles mosolyra húzódott száj, kicsit kövérkésebb volt, mint most. Az asszony ült, a férje a válla fölött nézett ki, talán hogy azt a látszatot keltse, hogy magasabb, mint valójában. Az asszony könyvei az éjjeliszekrényen voltak, Catherine Cookson két regénye, a férfién a legutolsó Robert

Ludlum. Az öltözőasztalkán egy kis üveg Yardley Sikk parfüm, a férfi hajkeféi meg egy tűpárna között, amelybe három bross volt beletűzve. A falakat meglepően sok kép díszítette: további fényképek kettejükről, egy keretes összeállítás képeslapokból, érzelmes emlékek a nyaralásaikról, talán naptárakból kivágott macska- és kutyaképek, hímzett falikép egy virágos kertben levő nyaralóról – talán maga Gwen Robson csinálta.

A szobában a függönyök éppolyan virágosak voltak, mint ez a kép. Az asszony mértéktartó öltözködése ellenére szerette az élénk színeket – a rózsaszínt, a kéket és a sárgát. Barnába öltözött ugyan, de a házat nem akarta ilyen színnel berendezni. Egy hosszú, támlátlan szék felét gondosan felpolcolt halomban a *Kim* magazinok foglalták el, tetejükön a tegnap esti újság feküdt. Ez azt jelentené, hogy egy nappal azután, hogy a feleségét meggyilkolták, Robson az esti újságot vitte föl magával elalvás előtti olvasmánynak? De hát miért is ne? Az élet megy tovább. És nyilván altatót kapott, és míg arra várt, hogy hatni kezdjen a gyógyszer, szüksége volt valami olvasnivalóra. Wexford csak egy pillantást vetett a címlapsztorira és Edmund Hope ügyvéd fényképére – éppoly meghökkentően jóképű, mint bármelyik arab terrorista, aki ellen vádat emelt –, aztán elfordult, és a kilátást kezdte tanulmányozni.

Az ablakon túl elé tárult a highlandsi telep panorámája, amelyet az asszony is gyakran nézhetett, amikor itt állt: a Hastings Road, amelyen a házuk volt, a városba levezető Eastbourne Road, a telep karimájáig emelkedő Battle Hill, a hullámos cserepekkel kirakott, szándékosan furcsa szögben egymásnak forduló tetők, amelyek egy lankás hegyoldalra épült spanyol vagy portugál kisváros benyomását kívánták

kelteni, kékes, sötétzöld és aranyzöld tobozos fák, mert a tűlevelű fák olcsók és gyorsan nőnek, kanyargós, murvás és lebetonozott ösvények, zsalugáterrel burkolt ablakok, feltűzött girlandok és rozetták, egy magányos lakó: idősebb, nagyon testes asszony hosszú szoknyában és sokszínű dzsekiben, aki épp egy kenyér végét törte darabokra, és a morzsát az átellenben levő ház kertjének madáretetőjébe tette föl. A ház, ahova visszavonult, az öregek otthonát képező házsor utáni első épület volt. Csak egyszer nézett vissza, oda, ahol Mrs. Robson lakott, mint ahogy egy pillantást mindenkinek vetnie kellett a házra, aki erre járt vagy ebben az utcában lakott. Ilyen az emberi természet. Az öregasszony tekintete találkozott Wexfordéval, és azon nyomban el is kapta onnan. Olyan volt ez, mint amikor Lesley Arbel gyorsan eltette a tükröt és a kefét, mintha ezzel semmissé tehetné az iménti cselekedetét.

– Azt hiszem, mehetünk – mondta Wexford. – Mrs. Sandersnek majd telefonálunk, és behívjuk a rendőrségre.

– Nem akarnák inkább meglátogatni?

– Nem, jobb szeretnék egy kis kellemetlenséget okozni – mondta Wexford.

4

A függöny, amely valaha elegáns darab lehetett, most ki volt terítve a kihallgatószoba asztalán; a dús és vastag erezésű dohánybarna bársony alsó szegélyének két sarka le volt súlyozva. Ám a közepén egy nagy sötét folt éktelenkedett, ami akár vér is lehetett, de Wexford már megbizonyosodott róla, hogy nem az. Időközben még más foltok is kerültek rá; az embernek az az érzése támadt, hogy az eredeti folt épp eléggé tönkretette a függöny függöny jellegét ahhoz, hogy a bársonyt ért további károk már nem számítottak.

Dorothy Sanders ránézett. A szeme fölcsillant, és ahogy visszanézett Wexfordra, a férfi először állapította meg, hogy az asszony szeme különös, sápadt őzbarna színű.

– Ez az a függöny, ami régebben a szobám ajtaján lógott. – Aztán, mivel a Wexfordra vetett hosszú, üres tekintet semmilyen reakciót nem váltott ki, még hozzátette: – Még a kapcsok is rajta vannak.

Wexford továbbra is csak állt, és a nőt figyelte, arca nem fejezett ki semmit, de végre megfontoltan aprót biccentett a fejével.

Burden a homlokát ráncolta.

– Hol szerezték? – kérdezte a nő. – Mit keres itt?

– Mrs. Robson testét borította – felelte Wexford. – Nem emlékszik?

Mrs. Sanderst mintha áramütés érte volna. Hátraugrott, visszahúzta a kezét, a karját, mintha az ujjai valami nyálkás

dögöt érintettek volna. Az arca mélyen elpirult, beszívta az ajkát. Egyik kezét a szájához kapta – jellemző gesztus, gondolta Wexford –, aztán miután rájött, hogy mit érintett vele korábban, félrerántotta. Wexford végre láthatta, hogy ez a lomha, megfontolt asszony hogyan válhat sikítozó, tébolyult alakká, és most először értette meg, hogy az az Archie Greaves nevű öregember valószínűleg nem túlzott.

– De hát egyszer már megérintette, Mrs. Sanders – mondta a felügyelő. – Hátrahúzta, hogy megnézze az arcát.

A nő beleremegett, kinyújtotta a karját, és úgy rázta, mintha le tudná rázni a kezét, és így megszabadulhatna tőle.

– Jöjjön és üljön le, Mrs. Sanders.

– Meg akarom mosni a kezem. Hol moshatom meg a kezemet?

Wexford nem akarta, hogy meglógjon, de ahogy fölemelte a kagylót, Marian Bayliss rendőr máris kopogott az ajtón és bejött. Föltett egy rutinkérdést, mire Wexford beleegyezően bólintott, és azt mondta:

– Kérem, vezesse ki Mrs. Sanderst a női vécébe.

Dorothy Sanders körülbelül öt perc múlva került vissza, újra lehiggadva, kőkemény arccal és a száján még több vörös rúzzsal. Wexford három méterről is érezte a rendőrségi folyékony szappan szagát.

– Nincs valami ötlete, Mrs. Sanders, hogyan került Mrs. Robson testére ez a függöny?

– Nem én tettem rá. Utoljára egy... – kicsit habozott, és óvatosabban folytatta – a házam egyik szobájában láttam összehajtogatva. A manzárdszobában, igen, manzárdnak hívják azt a helyiséget. Talán a fiam mehetett föl vele; talán kellett

neki valamire, bár nem volt joga hozzá... ha nem engedem meg. – Mogorva arckifejezés torzította el a vonásait.

Ez korábban nem fordult meg lehetőségként Wexford fejében, de most igen.

– A fia magával lakik, Mrs. Sanders?

– Hát persze hogy velem. – Ezt úgy mondta, mint aki ugyan elképzelhetőnek tartja, hogy vannak felnőtt gyerekek, akik velük született gonoszságból kifolyólag vagy mert árvák, távol élnek a szüleiktől, de ahhoz az ilyen eset elég ritka, hogy hitetlenkedést vagy pláne undort váltson ki az emberből. Úgy mondta, mintha Wexford romlott és tudatlan alak lenne, ha másképp gondolná. – Persze hogy velem lakik. Mit képzel, hol lakna másutt?

– Biztos benne, hogy ez a függöny a szobájában, a házában volt? Nem lehetett a kocsi csomagtartójában?

Mrs. Sanders nem esett a feje lágyára. Vagy legalábbis elég gyorsan forgott az agya.

– Nem, hacsak ő nem tette bele. – Nem lehetett kétséges, hogy ki az ő. Mrs. Sanders elgondolkozott, latolgatta a lehetőségeket, aztán bólintott. Ez nem az a fajta nő, gondolta Wexford némi ádáz derűvel, aki akár a saját élete kockáztatásával, de megvédi a gyerekét, akár bűnös, akár nem – az a fajta, aki bújtatja a körözött fiút, vagy hazudik, ha a hollétéről faggatják, aki nem a saját meghosszabbításának tekinti, hanem valami drága fölöttesének. – Szerintem ő tette bele – mondta ki végül. – Rendeltem a katalógusból a kocsihoz való nejlonborítót. Nejlon vagy üveggyapot, valami ilyesmi. – Levélrendelésre gondol, döntötte el Wexford. – Jó két hónapja elküldtem, de ezek nem sietik el. Gondolom, ő meg nem tudta kivárni, míg megérkezik.

Felnézett Wexfordra, ami a felügyelőt arra késztette, hogy megint kénytelen legyen megváltoztatni az emberi jellemről vallott nézeteit. Egy pillanatig úgy érezte, hogy nem tud semmit; az emberek és szokásaik mostanában is éppolyan rejtélyesek, mint valaha. De Mrs. Sanders legalább emberinek látszik, emberi hangon beszél.

– Ő nem olyan, mint én, nem túl türelmes. Nem tehet róla. Szerintem csak úgy gondolt egyet, és amikor beköszöntött a hideg, egyszerűen elvette a függönyt és használta. Nem várhat az idők végezetéig, nem igaz? – Az órájára nézett, figyelmét az idő múlásának erre a rögzítőjére terelték a késedelemre való utalásai. A csuklója olyan volt, mint egy köteg vékonyan szigetelt drót.

Burden fel s alá járkált a szobában. Azt kérdezte:

– Vagyis az öné a kocsi, de a fia használja?

– A kocsi az enyém – mondta Mrs. Sanders. – Én vettem, fizettem érte, és én vagyok a bejegyzett tulajdonosa. De hát, ugye, neki meg dolgoznia kell. Engedem, hogy ezzel járjon munkába, aztán ha vásárolni akarok, akkor bevisz, majd felszed. Szüksége van a kocsira.

– Mit csinál a fia, Mrs. Sanders?

Mrs. Sanders az a fajta nő volt, aki arra számít, hogy a magántermészetű dolgait részletesen ismerik mások, s így nem kell semmit megmagyarázni, ugyanakkor sértésnek érzi, ha másokról kiderül, hogy megérzésből vagy intuitív módon rájönnek valamire.

– Tanár, nem tudta?

– Most, hogy mondja – vallotta be Burden.

Mrs. Sanders fintorogva beszippantotta az orrlyukát.

– Iskolában tanít, olyan gyerekeket, akik korrepetálás nélkül képtelenek letenni a vizsgákat.

Előkészítő instruktor, gondolta Wexford. Talán a Munsterben, a kingsmarkhami High Streeten. Egy kicsit meglepte, de végül is miért ne? Clifford Sanders, tűnődött a felügyelő az újonnan szerzett tudás fényében, az a fajta ember, aki míg egyetemre jár, otthon lakik, busszal jár oda-vissza. Érdekes lenne megtudni, vajon igaz-e a feltételezés.

– Részmunkaidőben – mondta Mrs. Sanders, és amit ugyanezen a hangon, közönyös hangszínnel még hozzátett, az alaposan meglepte mindkét férfit: – Bizonyos szempontból alkalmatlan.

– Mi baja van? Beteg?

Mrs. Sanders régi, nyersen kritikus viselkedése egy csapásra visszatért.

– Manapság betegségnek nevezik. Fiatalkoromban jellemhibának hívták. – Sötét, szederjes pír borította el az arcát. Ma zöldbe öltözött, sötét tompazöldbe, bár a kesztyűje és a cipője fekete volt. Amikor a pír elhalványult, a tompa hínárzöld még fokozta bőre sápadtságát. – Mert, ugye, hol volt, amikor értem kellett volna jönnie a parkolóba? Annál a pszichiáternél. Vagyis pszichoterapeutának hívják; nincs is semmilyen végzettsége.

– Mrs. Sanders, azt mondja, hogy a fia is ott volt a Barringdean bevásárlóközpontban, amikor ön ott járt?

Érzelmek hadakoztak a pír mögött, aztán az elsápadás következett, meg a zöld és a fekete ellenfénye. Ez utóbbit nem akarta kikotyogni. A fia védelme nem volt olyan ismeretlen a számára, mint azt Wexford először hitte: Mrs. Sanders a maga heves, önutáló, hitetlen módján mégiscsak szerette a fiát, ez

látható volt, de talán képtelen volt megállni, hogy ne rúgjon egyet abba a hivatásba, amelyet mélyen megvetett. Mostantól viszont rendkívüli körültekintéssel beszélt, a tempó megint a lassított géphangéra emlékeztetett, talán hogy könnyebben megértsék.

– Ott kellett volna lennie, de nem volt ott. Bejött, a kocsi ott volt, de ő – Mrs. Sanders megállt, nagyot sóhajtott –, vagyis Clifford nem.

Gyors, szaggatott magyarázat következett. Amikor Mrs. Sanders először megpillantotta a kocsit meg a holttestet, azt hitte, hogy Clifford fekszik ott. Nem látta a testet, mert le volt takarva, és mivel azt hitte, hogy Clifford, lehúzta a barna bársonytakarót. Nem Clifford volt, de azért kellően megdöbbent. Be kellett ülnie a kocsiba, hogy pihenjen és összeszedje magát. Úgy volt, hogy Clifford jön és hazaviszi, mint minden csütörtökön, mindig. Ez a randevú soha nem változott, bár az iskolai elfoglaltsága többször is módosult. Mikor ezt mondta, Mrs. Sanders ránézett az órájára. Clifford hozta be a bevásárlóközpontba, elment a rendelésre a pszichoterapeutához, és visszatért, hogy együtt menjenek haza. Mrs. Sanders nem vezetett. Ezen a csütörtökön úgy szervezték, hogy hat tizenötre ott lesz a parkoló második szintjén. Mrs. Sanders először a centrum fölső szintjén megcsináltatta a haját Suzanne-nál – ezen a programon sem lehetett változtatni –, bevásárolt, aztán hat után tizenkét perccel visszatért a parkolóba.

A holttest látványától sokkot kapott; miután valamelyest magához tért – bár Wexford ezt a gyengeséget kissé nehezen hitte el –, fölment, hogy megkeresse Cliffordot. Fel s alájárkált,

mint ahogy ezt vallomásával Archie Greaves is megerősítette. Végül odament a gyalogoskijárathoz...

– Iszonyatosan kétségbeestem – mondta Mrs. Sanders, minden szónak egyforma monoton hangsúlyt adva.

– De akkor hol volt a fia? Nem, nem is kell válaszolnia, Mrs. Sanders. Kérem, mondja meg neki, hogy érdeklődtünk felőle, és hogy később majd szeretnénk beszélni vele. Most egy kis szünetet tartunk, hogy neki is legyen ideje gondolkodni. Mit szól hozzá?

Mrs. Sanders megindult az ajtó felé. Valakinek haza kéne vinni. Úgy viselkedett, mint egy alvajáró, vagy mintha leplezni akarná mindazt, amit érzett vagy gondolt – talán fontos vagy elképesztő dolgokat. Olyan sovány és csupa ideg nő, gondolta Wexford, az ember azt várná, hogy fürge és eleven lesz, ehelyett olyan lomha, mint egy csúszós, gömbölyű tengeri lény.

Mihelyt az asszony kilépett, Burden azt kérdezte:

– Azt mondja, hogy a fia dilis?

– Szerintem attól függ, mit értünk rajta, és – Wexford arcán mosoly bujkált, ahogy Burdenre nézett – hogy mennyire vagyunk régimódiak. Láthatóan ellátja a munkáját, autót is vezet, és normális beszélgetést tud folytatni. Így érted?

– Te is tudod, hogy nem. Nekem nagyon úgy hangzik az egész, hogy Clifford Sanders azt egyik jelölt Lesley Arbel pszichopata szereposztásában.

– „Szembetűnő jellemzője a lehető legszélesebb és legátfogóbb értelemben vett érzelmi éretlenség. Ezek az emberek impulzívak, ugyanakkor erélytelenek, nem hajlandók elfogadni a tapasztalat útján szerzett eredményeket, és képtelenek profitálni belőlük...” – Wexford egy pillanatig

elakadt, aztán folytatta: – „Időnként tékozlóak erőfeszítéseikben, de teljesen hiányzik belőlük a kitartás, megnyerő modorúak, de kétszínűek, követelőzők, ugyanakkor közömbösek, ha megkérik őket valamire, csak állandó megbízhatatlanságukban lehet megbízni, csak a hűtlenségükhöz hűségesek, gyökértelenek, labilisak, lázadozok és boldogtalanok."

Burden egy kicsit eltátotta a száját.

– Te találtad ki?

– Dehogy. David Stafford-Clark definíciója a pszichopatáról – vagyis annak egy része. Kívülről megtanultam, gondoltam, még jól jöhet, de mondhatom, soha semmi hasznát nem vettem. – Wexford elvigyorodott. – De szerettem a prozódiáját.

Burden arckifejezése inkább arról tanúskodott, hogy fogalma sincs, mi az a prozódia.

– Gondolom, azért nagyon hasznos. Jó szöveg. Tetszik, hogy épp folytonos megbízhatatlanságukban lehet megbízni.

– Oximoron.

– Ez is valami idegbetegség? – Amikor Wexford csak a fejét rázta, Burden azt mondta: – Amit idéztél, az könyvben van? Megszerezhető?

– Odaadom a példányomat. Szerintem már kifogyott; lehet vagy húsz éve, hogy olvastam. De azt ugye tudod, hogy mindez Clifford Sandersre nem áll? Alig váltottunk vele pár szót.

– Ezen még segíthetünk – mondta komoran Burden.

Besötétedett, mire Wexford bekanyarodott az utcájukba és odaért a házukhoz. A garázslejáróban egy kocsi állt, Sheila Porschéja. Egy pillanatra összeszorult a szíve, de mindjárt korholni is kezdte magát. Nagyon szerette a lányait, Sheila volt

a kedvence, de most az egyszer nem örült, hogy láthatja. Csöndes estére vágyott; nagyon sokáig talán az utolsó lesz, mert Burden előrejelzésével ellentétben ő nem hitte, hogy olyan sima lenne az ügy. Ehelyett most nemcsak kénytelen átadni magát a beszélgetésnek, hanem komoly dolgokról kell eszmét cserélni.

A kezdeti kétségbeesést hamarosan egészen másfajta bosszúság követte. Sheila a garázsbejárón hagyta a kocsiját, azt gondolva, hogy az apja már otthon van, sőt nyilván azt hitte, hogy szabadnapos, mert korábban mindig így volt, és bent van a garázsban a kocsija. Vagyis Wexford kénytelen volt az utcán hagyni az autót. Az, hogy Sheila kiönthesse a szívét az anyjának, minden másnál fontosabb volt. Wexford szinte hallotta, amint Sheila tízpercenként elismétli, hogy ki kell rohannia és elállni a kocsival, mielőtt az ő édesapukája hazaér...

A gondolat fölvidította, magában még el is mosolyodott, szinte hallotta Sheila dallamos, el-elfúló hanghordozását. Eldöntötte magában, hogy nem fog semmit mondani a drót átvágásáról, a válásról szóló hírekről; egy szó szemrehányást se tesz, még burkolt célzást se, nem érezteti a csalódását vagy zaklatottságát, egy szomorú pillantást se vet rá. Ahogy elhaladt a Porsche mellett, könnyedén megérintette hosszú, csillogó, szinte vízszintes hátsó ablakát. Vajon Sheila a tüntetésekre is ezzel jár? Igaz, ez csak egy pici Porsche, és ráadásul fekete... Vajon eléje jön és arcon csókolja, vagy elhúzódik? Ki tudja. Wexford hátrament, a konyha felől lépett az előszobába, fölakasztotta a kabátját, és már hallotta is Sheila hangját a nappaliból, amint – Beatrice Cenci, Antigoné, Nora Helmer és most Lady Audley megszólaltatója – akadozva mond valamit,

aztán elhallgat. Wexford belépett a nappaliba, és Sheila azon nyomban odarohant hozzá, a karjába vetette magát.

Wexford a lánya válla fölött meglátta azt a pici szatirikus mosolyt Dora arcán. Megcsókolta Sheilát, és ahogy a lány megnyugodott, Wexford kinyújtott karral kicsit eltartotta magától, és azt kérdezte:

– Minden rendben?

– Hát nem is tudom – felelte kuncogva Sheila. – Nem igazán. Tulajdonképpen elég vacakul érzem magam. Iszonyú zűrben vagyok. És anya olyan ideges. Szerintem borzalmasan viselkedik.

Sheila szomorkás mosolya azt jelezte, hogy csak félig gondolja komolyan. Wexford tudta, hogy ez bolondság, de akárhányszor ránézett a lányára, újra és újra önkéntelenül elcsodálkozott Sheila szép, bájos, érzéki arcán, amely kis szerencsével talán képes dacolni az idővel, hosszú, világos, puha haján, a szemén, amely olyan tiszta volt, mint egy gyereké, és olyan kék is, de nem gyerekszem volt. Nem volt karikagyűrű a bal kezén, de gyakran előfordult, hogy nem hordta, mint ahogy feltűnő ruháit csaknem mindig a nyilvános megjelenésre és a nagyközönségnek tartogatta. Burden farmerjához képest Sheiláé rongyos volt.

Hasonló színárnyalatú kék szvetter és egy sor fából készült gyöngy volt rajta.

– Most, hogy végre hazaértél, drágám – mondta Dora –, mindannyian ihatunk egy kortyot. Nekem például biztos, hogy jót tenne. Sőt... – egyikükről a másikra nézett tapintatosan, mert biztos volt benne, tudta, hogy két percre szívesen magukra maradnának – legjobb lesz, ha kimegyek és elkészítem.

Sheila belevetette magát a karosszékbe, ahonnan az imént felugrott.

– Nem akarod megkérdezni, hogy miért? Miért, miért, miért ez az egész?

– Nem.

– Vakon megbízol bennem, hogy mindaz, amit csinálok, helyénvaló?

– Te is tudod, hogy nem. – Erős kísértést érzett, hogy kijelentse az épp elhagyott férjről: „Szerettem Andrew-t”, de végül is nem mondta ki. – Különben is, most miről beszélünk? Melyik szenzációs ténykedésedről?

– Ó, papa, szét kellett vágnom azt a drótot. Nem hisztériából, gondolkodás nélkül tettem, vagy a jó sajtóm kedvéért, vagy dacból meg ilyesmi. Egyszerűen meg kellett tennem. Hosszú idő óta lélekben készültem rá. Tudod, az emberek odafigyelnek, hogy mit teszek. Úgy értem, nem is csak rám, személy szerint, hanem akárkire az én pozíciómban. Valami ilyesfélét mondanak: „Ha Sheila Wexford megteszi, akkor lehet benne valami, csak van valami értelme, ha egy ilyen híres személy csinálja.”

– Mi történt? – Wexford őszintén kíváncsi lett.

– Vettem egy drótvágót a Covent Garden-i „Csináld magad” boltban. Voltunk vagy tízen, valamennyien a PANDA – a nukleáris létesítmények elleni közvetlen akciók szervezetének – tagjai vagyunk, de közülük csak én voltam közismert személyiség. Fölmentünk egy Lossington nevű helyre Northamptonshire-ben három kocsival, az enyémmel és még két másikkal. Ez a Királyi Légierő egyik bázisa, csupa elavult bombázóval. De tudod, a hely fontossága nem is számít, csak a gesztus...

– Persze hogy tudom – mondta Wexford kissé türelmetlenül.

– Ott volt ez a kietlen lapály meg egypár betonépítmény, néhány hangár, mindenütt fű és sár és elrozsdásodott drótkerítés – hosszú mérföldeken át –, ami elég magas ahhoz, hogy ne röpülhessen ki a teniszlabda, ha bent játszanának. Na, hát mindannyian odaálltunk a dróthálóhoz, és mindenki belevágott, mire egy nagy darab lezuhant belőle, ezek után bementünk a legközelebbi város rendőrségére, besétáltunk és elmeséltük, hogy mit tettünk, aztán...

Dora lépett be egy tálcával – Wexfordnak sört, magának és Sheilának pedig bort hozott. Miután az utolsó szavakat meghallotta, azt mondta:

– Nem ártott volna, ha apádra is gondolsz egy kicsit.

– Jaj, papa, az első ötletünk az volt, hogy a myringfordi légibázis drótkerítését vágjuk el, de én éppen miattad ellene voltam, mert az a te területeden van. Igenis gondoltam rád. De meg kellett tennem, muszáj volt – nem lehet ezt megérteni?

Wexfordban egy pillanatra fellobbant az indulat.

– Sheila, de hát most nem Antigoné vagy, bármennyiszer játszottad is azt a szerepet. Én nem is Bunyan. Ne mondd folyton, hogy kellett. Vagy tényleg azt hiszed, hogy ha belevágtok egy ósdi légibázis kerítésébe vagy bármibe, attól eltiltják a nukleáris fegyvereket? Tudod, hogy én se szeretem őket; szerintem senki se szereti; félek tőlük. Amikor te és Sylvia kicsik voltatok, egyszerűen megbénított a félelem miattatok. És ha negyvenöt évig sikerült megtartani a békét, az nem jelent semmit; azt biztosan nem, hogy kilencven évig is meg tudják tartani. De azt tudom, hogy ilyenfajta akciók nem befolyásolják a kormány döntését.

– De mi mást csinálhatunk? – kérdezte egyszerűen Sheila. – Gyakran gondolom, hogy én se hiszem, de mi mást tehetünk? Mindenki azt hiszi, hogy a nagy hatótávolságú rakéták felszámolása mindent megold, pedig ez csak kevesebb mint tíz százalékát jelenti a világ hadi arzenáljának. De az alternatíva a beletörődés, vagyis ha azt színleljük, hogy minden meg van oldva.

– Úgy érted, hogy a „gonosz győzelméhez – mondta Wexford – elég annyi, ha a jobb emberek nem csinálnak semmit”?

De Dora élesen közbevágott:

– Vagy azt képzeled, hogy a szirénák megszólalása és a bomba kioldása között lesz tíz perced, amikor gratulálhatsz magadnak, amiért nem dugtad a homokba a fejed, mint egy strucc?

Sheila fölült, és egy pillanatig csöndben volt. Úgy tűnt, mintha nem érdekelte, meg se hallotta volna, amit az anyja mondott. Aztán nagyon csöndesen rákezdte:

– Ha ember vagy, ellenezned kell a nukleáris fegyvereket. Ez... ez egyfajta alapkövetelmény. Olyan... olyan, mint hogy az emlősök szoptatják a kicsinyeiket és a rovarnak hat lába van. Az ember meghatározásához hozzátartozik, hogy gyűlöli és féli és meg akar szabadulni a nukleáris fegyverektől. Mivel gonoszságot hordoznak, ők az ördög, az Antikrisztus modern megfelelői – róluk ismerszik meg a pokol.

Miközben Sheila lebonyolított valami rejtélyes és titokzatos telefont, Wexford megjegyezte Dorának, hogy ezek után nincs mit mondani. Legalábbis pillanatnyilag. Dora sóhajtott.

– Azt mondja, Andrew jobboldali beállítottságú, csak a kapitalizmus érdekli, és egyszerűen nincs belső lelki élete.

– Persze lehet, hogy ezt Sheila már azelőtt is tudta, hogy férjhez ment hozzá – mondta Wexford.

– Sheila már nem szereti, és ez nagy különbség.

– Mert a társadalom, amelyben élünk, nem olyan züllött, inkább idealisztikus. Az emberek általában úgy vélik, hogy életük végéig szeretni fogják a partnerüket, mert ha nem, akkor szétmennek és újra kezdik. Te szeretsz engem?

– Jaj, édesem, tudod, hogy nagyon szeretlek, neked szenteltem az életemet, nélküled szétesnék, én...

– Pontosan – mondta nevetve a férje, és kiment, hogy hozzon még egy sört.

Senki sem említette, hogy Sheila ott marad éjszakára. Négykor érkezett, és ha minden úgy történik, mint rendesen, kilenc körül indult volna vissza Londonba. Autóval alig egy óra. De a titokzatos telefontól meggondolta magát, legalábbis úgy tűnt. Mikor visszajött a szobába, elégedettnek látszott, boldogabbnak, mint Wexford hazaérte előtt, és bejelentette, hogy ha nem bánják – mindezt a mindig is imádott gyerek magabiztosságával, aki számára a szülői rosszallás ismeretlen –, maradna holnapig, sőt holnap is csak ebéd után menne el.

– A mamán kívül nem ismerek még egy embert, aki még ma is marhasültet és Yorkshire pudingot főzne vasárnap ebédre.

Wexford úgy vélte, hogy talán nem tűnik zaklatásnak, ha megkérdezi, hogy most hol lakik, de sikerült megállnia, hogy ne mondja ki, mennyire szerette a hampsteadi házukat.

– Ki kellett költöznöm. Képtelen voltam elviselni, hogy együtt éljek Downshire Hillben Andrew-val, aki a háza vette, és kiűzzem onnan. Valaki azt mondta neki, hogy a ház kétmilliót ér. – Leült a padlóra, és a térdénél összekulcsolta a kezét. –

Ennyi pénzzel én nem tudok mit kezdeni. Most van egy kis lakásom Bloomsburyben, Coram Fieldsen, és jó lakás, tényleg egészen nagyszerű. – Mosolyt villantott az apjára. – Neked is tetszeni fog.

Dora ölében volt a *Radio Times* műsorújság.

– Mindjárt kezdődik a *Lady Audley.* Nem akarom lekésni, úgyhogy ha nem szereted nézni magadat, ágyba kell hogy küldjelek.

– Ó, mama. Tényleg azt képzeled, hogy még nem láttam? Szívesen megnézem veled még egyszer, de már láttam egy elővetítésen. Csak előbb ki kell szaladnom, el akarok állni az autóval, hogy a papa be tudjon állni a garázsba. Nem is, inkább arrébb állok, aztán beviszem az övét is. Nem baj, ha lekésem az elejét...

– Én majd elrendezem a kocsikat – szólt közbe Wexford. – Különben is még van öt percünk. Kérem a kulcsot, Sheila.

A lány kihalászta a farmer zsebéből. Wexford autója kicsit széles volt a garázshoz képest, s így nem is annyira önzetlenségből ajánlotta fel szolgálatait, hanem mert félt, hogy Sheila lenyúzza az új Montegót. Dora bekapcsolta a televíziót. A szél alábbhagyott, az éjszaka sötét és csöndes volt, kissé ködös, minden utcalámpa sárga foltként világított. A kert és a következő üres telek között, amelyet soha nem építettek be, a kerítés megroggyant, egyes helyeken, ahol a szél ledöntötte, ráfeküdt a virágágyásra. A ház előtti gyep közepén, a cseresznyefán maradt utolsó néhány levél megaszalódott a korai fagytól, és a szinte csupasz ágakhoz tapadt. Mindenütt sötét és vizes levelek, megfeketedett réteg az ösvényen és a járdán. Valaki talált ezen a levéltakarón egy fél pár, Tündérszigetet ábrázoló gyerekkesztyűt, és az alacsony falra

tette. Az utca kihaltnak látszott. Egy szemközti ablakfülkében, őrszemként posztoló örökzöld bokrok között, nyitott függönyök között a kéken villódzó képernyő hirtelen megtelt színnel, és közelképben Sheila arca jelent meg.

Sheila nem zárta be a Porschét. Wexford kinyitotta az ajtót, és beült a vezetőülésre. A sors fintora, hogy a saját, jóval olcsóbb és kevésbé szemfényvesztő kocsijában automata sebváltó van, ebben pedig kézi váltó. Sheila alighanem jobban szerette ezt a típust. A Montego még csak hat hónapja van meg, és ez volt életében az első automata váltós kocsi, de még így is majdnem elfelejtette, hogyan kell benyomni a tengelykapcsolót és elmozdítani a váltó karját. Így történhetett, hogy amikor ráadta a gyújtást, nem vette észre, hogy Sheila egyesben hagyta. A kocsi megugrott-erős sportkocsi volt, akkorát szökött, mintegy tüzes ló –, aztán lefulladt. Wexford magában vigyorogni kezdett. Ennyit a meggyőződéséről, hogy ő az óvatosabb vezető. Még öt centi, és a Porsche nekiütődik a garázsajtónak.

Üresbe tette a váltót, és még egyszer ráadta a gyújtást. Benyomta a kuplungot, és hátramenetbe téve a váltó karját az a páratlanul különös érzése támadt, az a megmagyarázhatatlan benyomása, hogy a szokásosnál jóval éberebb és élénkebb. Olyan volt, mintha megint fiatal volna, fiatal férfi, a fiatalság minden életerejével és gondtalanságával. Mintha valami erősítő elixír ömlött volna szét az ereiben. Ezen a nyirkos, sötét éjszakán, amikor egy hosszú, nehéz nap végén elfáradt, a testében újra feltámadt a fiatalság és az erő, az izmai rugalmasak lettek, az idegei pedig akár egy atlétáé.

Mindez csak egy pillanatig tartott. Villanásként jött, ami ugyanakkor a megvilágosodás átható sugara is volt. Hallott

valamit? Mintha egy óra ketyegő szerkezete lenne – vagy ez csak képzelődés, valami szikra az agyában? A simán sikló váltó hátramenetbe csusszant, összekapcsolódtak a fogaskerekek, és Wexford anélkül, hogy tudta volna, anélkül, hogy egy pillanatig végiggondolhatta volna, kivágta a kocsi ajtaját, minden erejével kilökte magát, és hasra vágódott, még mielőtt feldübörgött volna mögötte, akár egy földrengés, a lehető leghangosabb, legkegyetlenebb robbanás, amit életében valaha is tapasztalt.

Egyszerre történt minden – a bomba robbanása, az, hogy kilépett a kárhozatra ítélt kocsiból és az a vad, vakító fájdalom, ahogy a feje nekicsapódott valami hideg, függőleges tárgynak, amely kemény volt, mint a vas...

5

Miután Dorothy Sanderst hazafuvarozták, Burden Myringford ba, Irelandék házába szeretett volna menni. De ahhoz már túl késő volt, hogy lássa a fia lefektetését, túl késő, hogy (mint Wexford, valakit idézve, egyszer megfogalmazta) élvezze „...a vonzó sajátosságokat, amelyek semmiképpen sem szokatlanok egy két-három éves gyereknél, a tökéletlen önkifejezést, a határozott vágyat, hogy mindent a maga módján csináljon, egy csomó ravasz trükköt és jó nagy zenebonát”. A felesége úgyis későbbre várja, a ház meg tele van látogató rokonokkal.

Ehelyett úgy tíz perc múlva, anélkül hogy szándékáról bárkit értesített volna, Dorothy Sanders nyomába eredt. Clifford megjelenésében valami azt súgta, hogy nem az a fajta fiatalember, aki szombat esténként eljár szórakozni. És valóban: maga Clifford nyitott ajtót. Zárt, maszkszerű, kifejezéstelen arca volt, kissé elhízott vonásokkal. Élettelen hangon beszélt jelezve, hogy csöppet sem lepi meg, hogy egy rendőr megint meglátogatja. Burdent furcsa módon egyik korábbi szomszédja kutyájára emlékeztette. A tulaj rendkívül büszke volt rá, milyen alázatos a kutya, milyen tökéletesen engedelmes, milyen alázatosan viseli el a szigorú kiképzést. Ám egy nap, minden előzetes figyelmeztetés nélkül, anélkül hogy bármi látható jele lett volna a jellemvonások lényeges megváltozásának, a kutya vadul megtámadott egy gyereket.

Igaz, Cliffordnak, úgy tűnt, helyén van az esze, és Burdent abba a szobába vezette, ahova a felügyelő és Wexford első

látogatása idején visszahúzódott tévét nézni, de az anyja azon nyomban kinyitotta a nappali ajtaját, és lassú, rekedtes hangon betessékelte őket, mint aki eltökélte magában, hogy a rendőrtiszt nem mondhat olyat a fiának, amit ő ne hallhatna.

– Ha nincs ellenére, Mrs. Sanders, pillanatnyilag csak a fiával szeretnék váltani egy-két szót.

– De ellenemre van. – Mrs. Sanders goromba volt, nem is dacos vagy gyanakvó; ez valami rendíthetetlen, nyílt gorombaság volt, és közben farkasszemet nézett beszélgetőpartnerével. – Nem látom be, miért ne lehetnék ott? Ez az én házam, és Cliffordnak szüksége lesz rám, hogy köntörfalazás nélkül előadja a tényeket.

Clifford sem el nem pirult, sem sápadt nem lett; még csak meg sem rándult az arca. Csak meredt maga elé, mint aki valami nagyon szomorú dolgon töpreng. Burden réges-rég megtanulta, hogy a kihallgatáshoz nem kell közönség. Ügyvéd, az igen, néha elkerülhetetlen, hogy jelen legyen, de be nem avatott közönségre semmi szükség.

– Ez esetben arra kell kérnem, hogy jöjjön velem a rendőrkapitányságra, Mr. Sanders.

– Nem megy. Nincs jól, megfázott.

– Ez sajnálatos, de nincs más választásom. Itt van a kocsim, Mr. Sanders. Nem akarja fölvenni a kabátját? Ronda, nyirkos esténk van.

Az asszony meghátrált, visszahúzódott a nappaliba, ahonnan jött, és nem dühösen, hanem kiszámítottan bevágta maga után az ajtót. Burden nem sokat adott az elcsépelt mondásra, hogy a szájhősnek mindjárt inába szállt a bátorsága, ha szembeszállsz vele, bár úgy találta, hogy általában bejön. Vajon Cliffordnak is hasznára válik a példája? Valószínűleg

nem. Ő már jobban el volt rontva; avatottabb szakember segítségére van szüksége. Burden tehát épp ezt kérdezte elsőnek, amikor helyet foglaltak a kopár ebédlőben, amelynek berendezése mindössze egy asztalból, kemény, merev támlájú székekből meg egy tévékészülékből állt. Az egyik falon tükör lógott, a másikon nagy, sötét és nagyon silány olajfestmény egy háborgó tengeren hánykolódó hajóról.

– Igen, Serge Olsonhoz járok. A jungiánus terápia egy válfaját műveli. Akarja a címét?

Burden bólintott és felírta.

– Megkérdezhetem, hogy miért jár dr. ... Olsonhoz, ugye, így hívják?

Clifford, akin egyáltalán nem látszott az anyja jelezte meghűlés, a tükör felé bámult, de nem nézett bele. Burden megesküdött volna, hogy nem látja a saját tükörképét.

– Segítségre van szükségem – mondta Clifford.

Valami az alakja merevségében, nyugalmában és a kifejezéstelen tekintetében arra intette Burdent, hogy ne feszegesse ezt tovább. Inkább tehát azt kérdezte, hogy csütörtök délután a pszichoterapeutánál volt-e, és mikor jött el.

– Egy órát tart, öttől hatig. Anyám azt mondta, maguk tudják, hogy ott voltam a parkolóban... szóval, hogy letettem a kocsit.

– Igen. De ezt miért nem mondta el mindjárt?

Clifford odafordította a szemét, de nem Burden arcára nézett, hanem a mellkasa közepére. És amikor válaszolt, Burden fölismerte a frazeológiát, a beszédmodort, amelyet csak a kezelésre járók szoktak használni, függetlenül attól,

hogy mennyire gátlástalanok, visszafogottak vagy zavartak. Ezt már többször is hallotta.

– Fenyegetettséget éreztem.

– Mitől?

– Szeretnék beszélni Serge-dzsel. Ha kaptam volna előzetes értesítést, időpontot kértem volna tőle, és átbeszéljük az egészet.

– Attól tartok, pillanatnyilag kénytelen lesz velem megelégedni, Mr. Sanders.

Burden egy pillanatig attól tartott, hogy teljes némasággal fogja szembe találni magát, amivel még egy tapasztalt detektív sem tud mit kezdeni. Hangok ütötték meg a fülét Mrs. Sanders irányából. Az asszony a konyhában volt, járt-kelt, fölöslegesen zajongott, lecsapta a fajanszedényeket, és bevágta, ahelyett hogy csukta volna, a konyhaszekrény ajtaját. Bármit csinált, úgy tűnt, azért találja ki, hogy zavarjon. Burden összerezzent, amikor valami kiesett az asszony kezéből, a kőpadlóra zuhant és összetört. Aztán valami más hangot is hallott – fölállt és az ablakhoz ment -, de ez elég messziről jött: egy robbanás tompa dübörgése volt. Burden némán állt az ablaknál, fülét az üvegre nyomva hallgatott, amíg a robbanás rezgései el nem haltak. De mihelyt Clifford beszélni kezdett, többet nem gondolt rá.

– Megpróbálom elmondani, mi történt. Már korábban is el kellett volna mondanom, de fenyegetve éreztem magam. Most is fenyegetve érzem magam, de rosszabb lenne, ha nem mondanám el. Elindultam Serge rendelőjéből, és behajtottam a parkolóba, hogy fölvegyem anyámat. Mielőtt leparkoltam, láttam, hogy egy holttest fekszik a földön. Odamentem, hogy megnézzem – úgy értem, miután beálltam a kocsival –, mert föl

akartam hívni a rendőrséget. Látható volt, hogy azt a személyt meggyilkolták; ez volt az első, amit az ember észrevett.

– Ez hánykor volt?

Clifford vállat vont.

– Ó, hát estefelé. Kora este. Anyám azt mondta, hogy negyed hétre legyek ott. Azt hiszem, ez korábban lehetett, korábban kellett lennie, mert anyám nem volt ott, és ő soha nem késik.

– Miért nem hívta fel a rendőrséget, Mr. Sanders?

Clifford a falon függő képre nézett, aztán a sötéten csillogó ablakra. Burden a fiú tükörképét nézte benne: Clifford egykedvűnek látszott, az ember azt mondaná, érzéketlennek.

– Azt hittem, az anyám.

Burden visszafordította tekintetét a fiú ablakbeli képmásáról.

– Hogy mondja?

Clifford türelmesen, súlyosan, szinte bánatosan megismételte, amit az előbb mondott:

– Azt hittem, az anyám.

Mrs. Sanders meg azt, hogy a fia. Mi bajuk lehet egymással, hogy mindketten arra számítottak, a másik fekszik holtan a földön?

– Azt hitte Mrs. Robsonról, hogy az anyja? – Volt valami halvány hasonlóság a két nő között, gondolta Burden eltűnődve, vagyis egy idegen talán hasonlónak találná őket. Mindketten benne jártak a korban, soványak, szürke hajúak, ugyanolyan színű és jellegű ruhákat viseltek... de hogy a fia összekeverné őket?

– Igazából tudtam, hogy nem az anyám. Szóval az első sokk után már tudtam. Nem tudnám elmagyarázni, hogy mit

éreztem. Serge-nek el tudnám mondani, de azt hiszem, maga nem értené meg. Először azt hittem, hogy az anyám, aztán már tudtam, hogy nem ő, és azt gondoltam, valaki azért tette, hogy... gúnyolódjon velem. Gondoltam, azért tették oda, hogy piszkáljanak. Nem, nem egészen így van. Mondtam, hogy nem tudom megmagyarázni. Csak azt tudom mondani, hogy pánikba estem. Gondoltam, ez valami szörnyű trükk, amivel kínozni, üldözni akarnak, ugyanakkor tudtam, hogy ez nem lehet. Egyszerre hittem mindkettőt. Nagyon összezavarodtam... ugye, nem érti?

– Nem állítom, hogy értem, Mr. Sanders. De folytassa.

– Mondtam, hogy pánikba estem. A „képzeletbeli énem" teljesen hatalmába kerített. Ki kellett onnan jutnom, de nem hagyhattam csak úgy feküdni ott azt a testet. Mások ugyanúgy megláthatják, mint én. – Sötét szín futott végig az arcán, két keze szorosan összefonódott. – Volt a kocsi csomagtartójában egy régi függöny, amivel hideg időben letakarom a szélvédőt. Azt tettem rá. – Hirtelen lecsukta a szemét, aztán még szorosabbra zárta, mint aki el akarja űzni a látványt, mintha meg akarná vakítani magát. – Érti, ugye, hogy amikor rátaláltam, nem volt letakarva, nem volt rajta semmi. Letakartam, aztán elindultam, rohantam. Otthagytam a kocsit, és kirohantam a parkolóból. Valaki volt a liftben, kirohantam a hátsó kijáraton, aztán irány haza.

– Akkor sem jutott eszébe, hogy fel akarta hívni a rendőrséget?

Clifford szeme kinyílt, és hangosan kifújta a levegőt. Burden megismételte a kérdést, mire Clifford egy árnyalatnyi ingerültséggel azt válaszolta:

– Mit számított ez akkor? Tudtam, hogy valaki úgyis telefonál. Miért pont én legyek az?

– Gondolom, a gyalogoskijáraton ment ki. – Burdennek eszébe jutott Archie Greaves vallomása a futva közeledő „fiúról”, akit beijedt áruházi tolvajnak nézett. És eszébe jutott az is, amit Wexford mondott a parkoló lépcsőjén lerohanó lábak dübörgéséről. Ezek szerint Wexford volt a liftben. – Egész hazáig futott? Majdnem három mérföld.

– Hát persze. – Clifford hangjában volt egy kis lenézés.

Burden ezt annyiban hagyta.

– Ismerte Mrs. Robsont? – kérdezte Clifford tói.

Megint visszatért az üres tekintet, és az arcszíne is normális lett: sápadt agyagszínű. Clifford soha egy pilllanatra el nem mosolyodott; nehéz is volt elképzelni, milyen lehet a mosolya.

– Ki az a Mrs. Robson? – kérdezte.

– Ugyan már, Mr. Sanders. Ezt azért magának is kell tudnia. Mrs. Robson az az asszony, akit megöltek.

– Mondtam már, azt hittem, az anyám.

– Igen, de miután rájött, hogy nem lehet ő?

Clifford most először nézett Burden szemébe.

– Többet nem gondolkoztam rajta. – Megsemmisítő megjegyzés volt. – Mondtam magának, hogy nem gondolkoztam, mert pánikba estem.

– Mit értett az előbb azon, hogy a „képzeletbeli énje”?

Vajon szánakozás volt Clifford Sanders szemében?

– Ez a személyiség negatív oldala. Azoknak a rossz tulajdonságoknak az összessége, amelyeket el akarunk rejteni.

Burden egyáltalán nem volt megelégedve mindazzal, amit hallott, ennek az egész embernek a viselkedését és a meséje

javát összefüggéstelennek, mi több, baljósnak találta, de úgy döntött, hogy holnapig nem zaklatja tovább. Mindazonáltal ez volt az a pont, ahol körvonalazódni kezdett az elhatározása, eldöntötte, hogy lehatol Clifford zavart agyának legmélyére, és kideríti, mi lehet a motivációk forrása. A viselkedése rendkívül gyanús volt; mi több, őszintétlen. Ez az ember bolondot próbál csinálni belőle; azt hiszi magáról, hogy túljárhat egy rendőr eszén. Burden jól ismerte ezt a fajta viselkedést, sőt azt is, hogy milyen reakciót szokott kiváltani belőle – a „púp a hátán", ahogy Wexford nevezte –, de nem lehetett meggyőzni arról, hogy ez igazságtalan.

Nem sokkal később, már a nappaliban folytatta a beszélgetést a merev és morcos Dorothy Sandersszel, de hiába erőlködött, nem jutott semmire, hogy kiderítse, Mrs. Robson neve vajon tényleg ismeretlen-e a családban. Clifford hozott egy kosár szenet, megetette vele a kandallót, amely egyébként nem sokat tett a szoba hőmérsékletének javításáért, azután eltűnt, és szappanillatú kézzel tért vissza. Mind az anya, mind a fiú ragaszkodott hozzá, hogy nem ismerte Mrs. Robsont, de Burdennek az a furcsa érzése támadt, hogy bár Dorothy Sanders állítása valódi, a fia hazudik, vagy legalábbis valami személyes obskúrus okból kerüli az igazságot. Másfelől viszont lehet, hogy Clifford különösebb motiváció nélkül gyilkolt, vagyis olyasfajta motiváció nélkül, ami egy gondolkodó ember számára érthető. Például, tegyük fel, hogy nem holttestet talált, viszont azt hitte róla, hogy az anyja, de az asszony, akit látott, anyja legrosszabb vonásait juttatta eszébe, és az vezette oda, hogy megölje.

Burden, miután elköszönt tőlük, továbbindult a keskeny úton, amelyet, mint időközben eszébe jutott – bár kiírva nem

látta sehol –, Ash Lane-nek hívnak. Ezek szerint nagyon valószínű, hogy Sandersék háza az Ash Farm. De ahogy ez átvillant az agyán, meg az is eszébe jutott, hogy talán nincs is szomszédjuk, épp egy családi ház tűnt fel, amely az úttól kissé beljebb épült, s amely a kovácsoltvas kapuhoz illesztett megmunkálatlan deszkán Ash Farm Lodge-nak hirdette magát. Ennyit a kocsi reflektorfényében is el tudott olvasni. Maga a ház sötétbe borult, de ahogy Burden egy pillanatra megállt, kicsit túráztatta a motort s a fényszórót se kapcsolta le, fény gyulladt a házban, és egy férfi jelent meg az ablakban.

Burden hátratolatott, és fordulni kezdett a kocsival, ami a szűk szurdokban hosszú műveletnek ígérkezett. Amikor végre a kocsi orra ismét Kingsmarkham felé mutatott, egy pillantást vetett jobbra, és riadtan tapasztalta – vagyis inkább csak meghökkent, nem ijedt meg –, hogy a férfi kijött, ott állt a küszöbön, az autót nézte, a kezében pedig egy meghunyászkodó vizsla nyakörvét szorongatta. Ekkorra az egész telep – két csűr, mögötte egy magas siló és maga a tanya – fényárban úszott. Burden gázt adott. Nem lepődött volna meg, ha puskalövést hall vagy azt látja, hogy a kutya felbőszülve üldözni kezdi a kocsit. De nem történt semmi, csak a sötétség szegődött a nyomába, a csönd meg egy bagoly huhogása.

A Wexfordról szóló hírek különösen ijesztő módon jutottak el Burdenhez. Később rájött, hogy a saját sietségének és hevességének köszönhette, mert úgy viselkedett, mint valami fiatal, ambiciózus hekus, ahelyett hogy a szabadnapját élvezte volna. Igaz, Jenny követelőző anyjával, az Ireland nagynénikkel és a lépcsőn föl-le rohangáló Jennyvel az a szabadnap aligha

lett volna pihenés. Még ha belepillantott volna is a vasárnapi újságba, mielőtt elindul Myringfordból, legfeljebb kommentárokat olvashatott volna az izraeli nagykövetség perének legfrissebb drámai fejleményeiről, egy sor sem volt az autóban felrobbant bombáról. Túl későn történt előző este a robbanás. És mivel a ház tele volt vendégekkel, szombaton este senki se nézett televíziót.

Mielőtt elindult, felhívta Ralph Robsont, de Lesley Arbel vette föl, aki beleegyezett, hogy Burden meglátogassa őket, bár mint mondta, fogalma sincs, miért jön, hisz abszolút nincs több mondanivalójuk a számára. Ahogy Burden elindult fölfelé a highlandsi dombon, búsan megállapította, hogy meglehetősen értelmetlen beszélgetés elé néz, mivel nyilvánvaló, hogy várnia kell egy napot, amíg tárgyalhat a Kingsmarkhami Önkormányzat szociális osztályával. Lehet, hogy nincs nyilvántartásuk azokról a rászorulókról, akiknek a már nyugdíjas szociális gondozóik régebben segítettek, de valószínűleg több ötletük és javaslatuk lesz, mint Ralph Robsorinak.

A jó unokahúg ha lehet, még fokozta Robson rokkantságtudatát, s így nem csoda, hogy a friss özvegy háziköntösben fogadta Burdent. Még ez alatt a rövid idő alatt is mintha öregedett volna, még fájdalmasabb képpel bicegett és még jobban meggörbedt. A gázzal fűtött kandalló mellett ült, ölében hihetetlen színű, szeszélyes és egzotikus madarakkal nyomott, kis, kör alakú tálca, rajta egy csésze tea és egy tál cukormázas aprósütemény. Még szinte be se vezette Burdent a lány – aki ma reggel rózsaszín selyembe öltözött, valami nadrágkosztümszerűség volt, fölül szári, alul törökös bő nadrág és nagyon magas sarkú, rózsaszínű cipő –, amikor

megint csöngettek, és új vendég érkezett. Lesley Arbelnek csöpp kétsége sem támadt, hogy bevezesse-e a látogatót a nappaliba, bár az illető valószínűleg rögtön megérezte, hogy Burden szeretne egyedül maradni Miss Arbel nagybátyjával. A szemközti szomszéd volt, akit Burden és Wexford múltkor az ablakból látott, valami Mrs. Jago, már amennyire Burden ki tudta venni Robson elmotyogott bemutatásából.

Úgy tűnt, a vizit a haláleset idején szokásos részvétlátogatások egyike lehetett. Azért jött, hogy nem tud-e segíteni valamit – holnap például, amikor Lesley elmegy, szívesen bevásárolna. Burdent nem túlzottan érdekelte a hölgy, csak azt jegyezte meg, hogy nagydarab, testes asszonyság, dagadtra hízott, sötét, pirospozsgás arcú, és nagyon erős akcentusa alapján közép-európainak tűnt. Mindenesetre volt benne annyi tapintat vagy jó érzés, hogy észrevegye, Burden szeretne magára maradni, így hát azonnal távozott, mihelyt Robson közölte, hogy elfogadja az ajánlatát, és ha lehet, holnap reggel nézzen be.

Alig csukódott be a külső ajtó, s haladt el Lesley Arbel az előszoba tükre előtt, egy elmaradhatatlan pillantást vetve rá, amikor Robson megszólalt:

– Épp ideje, hogy ők is tegyenek valamit. Most rajtuk a sor, mindnyájukon. Ha belegondolunk, hogy a feleségem mit tett mindenkiért ebben az átkozott utcában, soha nem kímélte magát, nem volt olyan megbízatás, amit el ne végzett volna. Ha csak meghallotta, hogy valaki kicsit rosszul érzi magát, máris ott volt, hogy mit tehet érte. Különösen az öregeken segített. Szerintem jóval többet tett értük, mint azok a szociális munkások együttvéve. Nem igaz, Lesley?

– Többet, mint az én jótékony nénikém – felelte Lesley. – Jó, ő maga is egyfajta jótékony nagynéni volt. Gyakran hívtam így, persze csak viccből.

Burden meghökkenve elismételte Lesley szavait.

– Jótékony nagynéni?

– Akihez a problémáikkal fordulnak az emberek. – Robson válaszolt Lesley helyett. – Tudja, Lesley – mondta némi büszkeséggel – a magazin panaszrovatánál dolgozik. A *Kimben.* Van benne egy olvasói oldal, levelek, problémák, amikre a jótékony nagynéni válaszol. Lesley a segítsége.

– A titkárnője, Robson bácsi.

– Az én észjárásom szerint kicsit több, mint egy nyavalyás titkárnő. Inkább a jobbkeze. Azt hittem, tudja – mondta Burdennek.

– Nem. – Burden a fejét rázta. – Nem, nem tudtam. A nagynénje, úgy értem, az igazi, Mrs. Robson, ha jól tudom, az önkormányzat szociális gondozó javolt. Nem emlékszik néhány névre, akiknek dolgozott?

Robsonnak éppúgy szólt a kérdés, mint az unokahúgának, de Robson azonnal felkapta a fejét.

– A szociális gondozók nem dolgoznak valakinek. Nincs munkaadójuk; nekik ügyfeleik vannak. Igazából inkább köztisztviselőnek számítanak.

Burden kis erőfeszítéssel türelmesen elfogadta a kioktatást. Kénytelen volt végighallgatni, míg Robson részletesen előadja a felesége köztisztviselői funkciójából eredő tennivalókat, amelyeket Kingsmarkhamben és környékén (a mese szerint) minden idősebb, beteg vagy rászoruló otthonában ő végzett el. Egyes nevekre azonban nem emlékezett. Felsorolt viszont minden munkát, amelyet a felesége ellenszolgáltatás nélkül

elvégzett a szomszédoknak, erről újra eszébe jutott az előbbi felajánlkozás, hogy bevásárolnak neki, majd a két szatyor élelmiszerhez kanyarodott, amelyet a rendőrség még mindig visszatart. Hangjában némi gúnyos éllel végül még hozzátette:

– Gondolom, azt fogja mondani, hogy a tegnap esti zűr miatt van épp elég bajuk, mint hogy ilyen piszlicsáré ügyekkel foglalkozzanak.

– Tegnap esti zűr?

– Az autóba rejtett bomba. Az egyik góréjuk fölrobbant vagy nem?

– Aki itt volt magával – mondta Lesley Arbel –, én legalábbis így értettem a tévéből. Biztos vagyok benne, hogy az ő nevét mondták.

Néha jól jön a gyakorlat, hogy az ember ne mutassa ki az érzéseit. Meg az is igaz, hogy a megrázkódtatás elkábít. Burdennek most jutott eszébe az a tompa, távoli robbanás, amit előző este Sandersék ebédlőjének erkélyajtajában állva hallott. Valami méltóságérzet, halvány tudás azt diktálta, hogy csak rosszat tenne vele és később bánná, ha most tovább faggatózna Robsontól és az unokahúgától. De a rossz hírtől egészen megdermedt, szinte gépiesen kelt fel, tett egy-két rutinmegjegyzést, de – mint később rájött – teljesen elfelejtette, hogy mit válaszoltak rá. Azt is érzékelte – erre viszont határozottan emlékezett –, hogy kissé kíváncsian, némi – talán csak képzelt – malíciával néztek rá.

Robson mondott még valamit az élelmiszerről, meg hogy szeretné visszakapni, mielőtt összeírja a bevásárolnivalókat a szomszédasszonynak, Mrs. Jagónak, de Burden már megkezdte a menekülést, és csak addig tartotta vissza magát, amíg be nem

csukódott az ajtó Lesley Arbel rózsaszínű selyemkölteménye és a magas sarkú cipője mögött. Attól kezdve rohant.

Wexford háza olyan messze volt Highlandstől, amennyire csak lehet, de azért még Kingsmarkham határán belül. Az odáig tartó út azonban nem veszett kárba, Burden legalább lehiggadt, nyugodtabban vezetett, mert amikor először a domb lábánál megállt egy telefonfülkénél, rájött, hogy vandál módon feldúlták, és kihúzták a drótot a falból. A második, amellyel megpróbálkozott, olyan volt, mint a vasútállomások bejáratánál található készülékek, csak kártyával működött. Burden visszaült az autóba, a tenyere nyirkos volt és csúszott a volánon. Olyan érzéssel fordult be Wexfordék utcájába, mint aki öt perce nem vett levegőt; addig tartotta vissza a szuflát, míg a torka görcsbe nem rándult. És mégis, egész idő alatt abba a halvány reménybe kapaszkodott, hogy talán Robson és az unokahúga tévedett. Most viszont „megtapasztalhatta – idézné Wexford a fejére –, micsoda különbség várni valami kellemetlen eseményre, bármilyen bizonyosan tudja is az eszével, hogy el kell fogadni, és látni a bizonyosságot”.

Wexford házának látványa második sokként érte, amelyet nem tompított az első.

A garázs nem volt sehol. A garázs fölötti szoba sem volt sehol.

Mindaz, ami Wexford házából maradt, a három hálószobás alapépítmény és a szomszédos üres telek közti rész tele volt törmelékkel, az autó darabjaival, ágakkal és gallyakkal, ruhafoszlányokkal, megcsavarodott fémrészekkel és üvegcseréppel. A háznak az az oldala, amelyről a garázs és a fölötte levő szoba leszakadt, most eltűnt, és a szobák ki voltak téve az időjárás viszontagságainak – szerencsére ma reggel

elég enyhe és száraz volt az idő –, és eddig még senki se próbálta ponyvával letakarni a tátongó szobákat, amelyek közül az egyikben egy ágyat lehetett látni, a másikban a kék tapétán egy gyűrt kép lógott ferdén. Burden a letekert ablaknál csak ült az autóban, és meredten bámulta a látványt. Iszonyodva nézte a pusztulást és az azon túl most feltáruló kertet, amelyben a gyümölcsfák ágai kopaszon nyúladoztak a nyugodt, sápadtkék ég felé.

A ház előtti gyep közepén a zömök cseresznyefának sikerült megőriznie az ágait, sőt, hihetetlen, de még egy-két fagymarta levél is volt rajta. Nagyjából megmaradt a levendulasövény is, amelyről Wexford az elmúlt hetekben többször kijelentette, hogy visszavágja, mihelyt lesz egy kis ideje, bár úgy festett, mintha valami súlyos rakéta haladt volna rajta át, s az döntötte volna a földre egyik-másik tövét. A ház utcára néző fala is megúszta egy karcolás nélkül; az egyik tartópilléren gyapjú gyerekkesztyű feküdt; Burden el nem tudta képzelni, hogy kerülhetett oda. Még egyszer visszanézett a roncsra, ami, úgy tűnt, legfeljebb a fele vagy még kevesebb része Wexford házának. Aztán lassan kikecmergett az autóból, és elindult az első bejárat felé, bár tudta, hogy pillanatnyilag valószínűleg senki sem lakja a házat. Még ha túlélte is bármelyikük, most nyilván senki sincs itt...

Ahol állt, földbe gyökerezett a lába, szinte megbénult, és képtelen volt végiggondolni, mihez kezdjen, amikor egy férfi jött ki a szomszédból, mármint Wexford nevezte szomszédnak, bár a telküket egy keskeny nyitott tér választotta el, amelyről soha senki nem tudta eldönteni, hogy elég nagy-e építési teleknek.

– Hogy van a kollégája? – kérdezte Burdentől. – Lehet, hogy…

– Semmit sem tudok. Azt se tudtam…

Mintha az egész utca őt leste volna, szükségképpen őt tekintette volna hírhozónak. A szemközti házból is kijött egy asszony, kicsit lejjebb, ezen az oldalon egy házaspár jelent meg gyerekkel.

Megint a szomszéd szólalt meg:

– A kocsiban volt, a lánya kocsijában. Tudja, a Sheiláében. Eget verő durranás volt, olyan, mint egy bomba a háborúban. Csak a háborúra tudok emlékezni. A feleségem meg én kijöttünk, füst volt, látni nem lehetett semmit. Mondom, föl kéne hívni a rendőrséget, aztán föl is hívtam, de már valaki beszólt. Jött a mentő, mintha puskából lőtték volna ki. Meg kell adni, nem sokat vacakoltak. De azt nem láttuk, hogy mi történt, csak hogy valakit hordágyon elvittek, aztán a késő esti híradóban mondtak valamit Mr. Wexfordról meg az autóba rejtett pokolgépről, de ők se tudtak sokat, nem sok újat mondtak.

– Ott feküdt a füvön – mondta az asszony a gyerekkel. – Ott feküdt eszméletlenül.

– Kiröpült az autóból – tette hozzá a férje. – A lehető legelképesztőbb dolog. Sheilát néztük a tévében, aztán hallottuk ezt az iszonyatos durranást, és itt volt az egész, az ő kocsija…

– Hol vannak most, Sheila és az anyja? – kérdezte Burden.

– Valaki azt mondta, hogy a másik lányához mentek, de nem tudom, hol lakik.

Burden nem szólt többet. A fejét csóválta, és közben rájött, hogy egyik kezét a homlokára szorítja, mintha fájna, aztán visszament az autóhoz, és beindította a motort.

6

Cseresznyefákról álmodott, pontosabban arról, amelyet állítólag George Washington kivágott, és utána képtelen volt hazudni, amikor az apja kérdőre vonta. Feltehetően fehérbe borult cseresznyefa volt, olyan, mint azok, amelyeket egy képen látott valahol, s amelyeket a Potomac partján ültettek. Talán azért, mert Washington annyira vonzódott a cseresznyefákhoz? Valószínűleg. Bár lehet, hogy akkoriban még föl se találták azokat a halványpiros héjú, dupla gyümölcsöt termő fákat, amelyeknek a virága olyan volt, mintha krepp-papírból készült volna. Wexford a sajátját egy évvel azután kapta az apósától, hogy beköltözött az új házba, de soha nem tudta megszeretni a papírszerű virágokat, a természetellenesen lekonyuló ágakat, bár az apósát nagyon szerette. A fa minden évben, április vége körül egy hétig gyönyörű volt...

Már nem álmodott; ez is inkább csak amolyan merengés, képzelődés volt. Egyes cseresznyetermelő vidékeken madárijesztőt tesznek a fára, másutt nagy hálókat kötnek össze, hogy azzal védjék a gyümölcsöt a madaraktól. Nem mintha a saját fáján valaha is termett volna gyümölcs; meddő volt, és miután azok a piheszerű virágok lehullottak, semmi nyom nem maradt utánuk. Wexford a homloka feletti tompa fejfájásra lett figyelmes, s a fájdalom valami megmagyarázhatatlan módon összekapcsolódott a cseresznyefákkal. Ugyanakkor mégse volt

megmagyarázhatatlan... valahogy nem. Kinyitotta a szemét, és azt kérdezte attól, aki esetleg ott van, bár tudomása szerint nem volt senki:

– A cseresznyefának ütöttem a fejem?

– Igen, drágám.

Dora ült az ágy mellett, és kettőjük körül be volt húzva a függöny. Wexford megpróbált fölülni, de Dora a fejét csóválta, és kinyújtotta a kezét.

– Hány óra? – kérdezte Wexford.

– Tizenegy körül. Vasárnap délelőtt tizenegy körül lehet. – Dora szó nélkül is értette, mi suhant át a férfi agyán. – Nem voltál végig eszméletlen; a mentőkocsiban magadhoz tértél. Azóta aludtál.

– Úgy látszik, nem emlékszem semmire, csak arra, hogy beütöttem a fejem a cseresznyefába. Ó, meg arra, hogy valami megmagyarázhatatlan okból hatalmasat léptem, mintha repültem volna... talán a ház ajtajából? Fogalmam sincs, miért.

– Bomba volt az autó alatt – mondta Dora. – Nem a mi kocsink, a Sheiláé alatt. Valamit csinálhattál, amitől működésbejött – úgy értem, bárki csinálta volna, akkor is felrobban.

Wexford lassan emésztette a hallottakat. Nem emlékezett; lehet, hogy soha többé nem is fog? Dora és Sheila tévét néztek, ő meg kijött valamiért az utca felőli kertbe, aztán nagyot ugrott a sötétségbe, mint aki álmában repül, de útban volt a fa... Bár Dora azt mondja, kocsiban ült, Sheila kocsijában.

– Autóban?

– Kimentél, hogy arrébb állj Sheila kocsijával és beállj a miénkkel.

– Sheilának szánták a bombát?

– Úgy néz ki – mondta lesújtva Dora. – Szóval nagyon valószínű. De most ne törődj vele, pihenned kell.

– Jól vagyok. Csak a fejemet vertem be.

– Tele vagy sebekkel és zúzódásokkal.

– Sheilának szánták – mondta Wexford. – Jaj, istenem, még szerencse, hogy én ültem benne. Hála istennek! Nem emlékszem rá, de nyilván én vezettem. Kórházban vagyok? Stowertonban?

– Hol másutt? A rendőrfőkapitány lent vár, beszélni akar veled. Mike pedig majd belepusztul, annyira szeretne látni; azt hitte, meghaltál. A tévében is volt rólad szó. Egy csomó ember azt hitte, hogy meghaltál, drágám.

Wexford csöndben rágódott a híreken. E pillanatban nem akart Sheilára gondolni, meg hogy a lánya milyen közel volt a halálhoz, mindezt most elűzte magától. Kezdett visszatérni a humora.

– Egy dolog biztos: legalább nem kell megcsináltatnunk a kerítést – mondta, aztán folytatta: – Bomba. Igen, bomba. Maradt valami a házból?

– Nem szabad fölizgatnod magad. Valamivel több, mint a fele.

Burden időlegesen átvette a Robson-ügyet. Úgy számította, hogy Wexford legalább két hétig távol lesz, bár maga Wexford azt mondta, hogy egy-két nap alatt rendbe jön. Ezt mondta Griswold ezredesnek, a rendőrfőkapitánynak, akinek az együttérzésébe némi hitetlenség is vegyült, hogy Wexford nem emlékszik semmire a bombával kapcsolatban, és valami oktalan düh Burden ellen, hogy anélkül indult el aznap este, hogy bárkinek szólt volna.

– Ráveszem őket, hogy holnap engedjenek haza – mondta Wexford Burdennek.

– Én nem tenném, ha a te otthonodba kellene mennem.

– Igen, Dora szerint körülbelül csak a fele maradt meg. Soha nem szerettem azt a toldalékot a garázzsal, mondtam, hogy csak úgy összetákolták. Semmi kétség, ezért omlott össze. Úgy tudom, hogy a mi helyzetünkben levő emberek lakókocsiba költöznek.

Hatalmas kötés volt a fején. A bal arcán levő vágásokat fehér tapasszal ragasztották le. A másik oldal kezdett megfeketedni – szinte Burden szeme előtt, neki legalábbis úgy tűnt. Közben Sheila is megérkezett, átölelte és addig szorongatta, míg Wexford föl nem nyögött fájdalmában. Aztán a bombaszakértő jelent meg a myringhami Életellenes Ügyeket Vizsgáló Csoporttól, kezdte faggatni, és neki és Sheilának távoznia kellett. Burden ezek után azt próbálta eldönteni, vajon jót tesz-e, ha még a nap folyamán megmutatja Wexfordnak az előtte fekvő orvosi jelentést, amelyet Sumner-Quist készített. Wexford nyilván úgyis rákérdez, Burden ezáltal mentesül a felelősség alól, hogy megmutassa vagy elhallgassa.

Valójában nem sok olyasmi volt a jelentésben, amit Burden ne tudott volna. Mrs. Robson halálát olyan pontosan behatárolták, amennyire csak lehetett; ezek szerint öt harmincöt és ötvenöt között történhetett. És ott következett be, ahol a holttestet megtalálták. Az asszony egy nyakára szorított huzaltól fulladás következtében halt meg. Sumner-Quist továbbá azt gyanította, hogy a huzal – ezúttal egyszer sem használta a „nyakszorító” kifejezést-valamilyen műanyag borítású drót lehetett, mert a nyaksérülésben ilyen anyag parányi részecskéit találták meg. A részecskéket most

laboratóriumi analízisnek vetik alá, és az a legvalószínűbb, hogy hajlékony PVC-ből készült, vagy a PVC és valamelyik polimer kombinációjából, mint amilyen a vinilbenzol-akrilonitril.

Burden arca megrándult egy picit a nevek hallatán, bár volt némi fogalma róla, milyen anyagot jelentenek; nyilvánvalóan nagyon hasonlít ahhoz, ami az asztalilámpája zsinórját szigeteli. Sumner-Quist továbbá gyanította, hogy a huzal két végén fogantyú volt, amelyet az elkövető bizonyosan erősen szorított, hogy jó fogást biztosítson magának, és hogy ne vágja el a saját kezét.

Gwen Robson erős és egészséges asszony volt, százötvenöt centi magas és ötven kiló. Sumner-Quist három évvel kevesebbre becsülte a korát, mint amennyi valójában volt. Mrs. Robson soha nem szült, nem esett át semmiféle műtéti beavatkozáson. A szíve és a test más főbb szervei egészségesek voltak. Hiányzott a bölcsességfoga és három őrlőfog, az összes többi megvolt, épen. Ha nem kerül mögé valaki a parkolóban egy nyakszorítóval, gondolta Burden, még jó harminc évig elélt volna; messze túlélte volna az ízületi fájdalmaktól szenvedő és idő előtt megöregedett férjét.

Burden hamar rájött, hogy a Házi Gondozószolgálat a megyei tanács és nem a helyi hatóságok irányítása alá tartozik. A szolgálat az egyik földszintes házban működött, amelyek egy idő óta szerte Angliában az egykori nagy kúriák parkjában otthont adnak adminisztratív irodáknak. A szóban forgó kúriát Sundaysnek hívták a Forby Roadon, nem messze attól, ahol az Ash Lane-t keresztezi. Nemrég még ez is magánkézben volt, és Burdennek, ahogy közeledett hozzá, eszébe jutott, micsoda popfesztivált tartottak itt a hetvenes években, meg az is, hogy

a fesztivál alatt egy lányt megöltek. A város hatalmas összeget költött a ház megvásárlására, fel is zúdultak miatta a helyi adófizetők. De Sundayst végül is megvették, és ezek a csúnya egyszintes épületek hamarosan felépültek a kúria körül. Magát az udvarházat, bár részben irodák voltak benne, konferencia-központként és tanfolyamok tartására is használták. Burden észrevette, hogy épp aznap indul számítógépes tanfolyam. Burden a Házi Gondozószolgálat igazgatónőjével beszélt meg találkozót, de csak a helyettese bukkant fel, aki meglehetősen borúlátóan azzal kezdte, hogy sajnos nagyon kevés segítséget tudnak nyújtani. A feljegyzéseik csak három évre visszamenőleg vannak meg, és Mrs. Robson két évvel ezelőtt kilépett tőlük. Az igazgatóhelyettes emlékezett rá, de az igazgatónő kevesebb mint két éve van a jelenlegi beosztásában. A helyettes mindenesetre átadott egy listát Burdennek azoknak a nevével és címével, akik Gwen Robson „kliensei" voltak.

– Mit jelent a kereszt a név után? – kérdezte Burden.

– Azt, hogy meghaltak.

Burden látta, hogy több a kereszttel jelölt, mint a jelöletlen név. Ahogy belepillantott, se olyan nevet, se olyan címet nem látott, amelynek jelentősége lett volna.

– Mi volt a véleményük Mrs. Robsonról? – kérdezte. A trükköt Wexfordtöl kölcsönözte, bár maga nem értett teljesen egyet vele, de úgy gondolta, megpróbálkozik vele.

A válasz lassan érkezett, mintha jó adag gondolkodás és latolgatás előzte volna meg.

– Mrs. Robson ügyes, hasznavehető és nagyon megbízható volt. Az a fajta, aki folyton telefonál, ha érti, mire gondolok. Ha tíz percet késett, rögtön beszólt.

Burden akarva-akaratlanul, de megint csak hasonlóságot vélt felfedezni a halott nő és Dorothy Sanders között. Itt volt egy új azonossági pont – mindketten rabjai az időnek –, Burden azonban azt a találkozási pontot, azt a helyet akarta látni, ahol Mrs. Robson és Clifford Sanders összeütközhetett.

– Nem akarok semmi rosszat mondani róla. Iszonyatos, ahogyan meghalt.

– Nem adom tovább – mondta Burden, és felágaskodott benne a remény. – Bizalmasan kezelem, amit mond.

– Hát jó: szóval iszonyatos pletykafészek volt. Nekem persze nem sok dolgom volt vele, és az igazat megvallva, kerültem is, hogy bármiféle kapcsolatom legyen vele, de néha az volt az érzésem, hogy kifejezetten szereti, ha rábukkan valamelyik kisöreg magántermészetű gondjára vagy titkára, amit aztán intézményszerte terjeszthet. Persze, mindig azzal a régi szöveggel kezdte, hogy maradjon közöttük, és hogy senkinek egy árva szót se szól róla meg ilyenek. Nem azt mondom, hogy ártott valakinek, még csak azt se, hogy rosszindulatból tette. Tulajdonképpen mindent nagyon együttérzően mondott el, bár mindig egy kis morális felhanggal. Ismeri az ilyet: micsoda elvetemültség gyereket szülni, amikor meg sincsenek házasodva, milyen tisztességtelenség a gyerekkel szemben, meg hogy emberek úgy élnek együtt, hogy nem ismerik meg a boldog házasság örömeit.

– Hát ebben szerintem tényleg nincs semmi veszélyes – mondta Burden.

– Talán nincs. Mrs. Robson rengeteget beszélt, képtelen volt abbahagyni, és szerintem ebben sincs semmi. Egyet azonban meg kell adni: feláldozta magát a férjéért. Mrs.

Robson az a fajta nő volt, aki tökéletesen átlagos férfihoz ment feleségül, aztán telekürtöli a várost, hogy ők ketten milyen csodálatosak – millió házasságból egy ha van ilyen boldog –, meg hogy milyen szerencse, amiért ilyen férfit fogott ki. Nem tudom, hogy őszintén mondta-e, vagy csak próbált úgy tenni, hogy ez valami egészen kivételes házasság. Emlékszem, egyszer azzal jött be, hogy valamelyik ismerőse nyert a lottón. Azt mondja, ha vele ilyesmi történne, első dolga lenne valami egészen különleges autót venni a férjének – nem is tudom már, milyet, talán Jaguart –, aztán elvinné nyaralni a karibi szigetekre. Na mindegy; szóval ez a lista, ennél jobbat nem tudtam összeállítani, remélem, valamennyire tudja használni.

Burden csalódottnak érezte magát. Nem tudta biztosan, mire számított: talán egy-két névre a listán, akik tanúként szerepelnek az ügyben, vagy akikkel ezzel kapcsolatban már beszélt. De ha már belekezdett: akinek itt szerepel a neve, azt kénytelen lesz megkeresni. Bár Archbold vagy Davidson is megtehetné. A nevek közt, amelyek után kereszt következett, Burden fölfedezett egy férfit, aki ugyancsak a Highlandsen, Robsonék házával szemben lakott az öregek otthonában: Eric Swallow, Berry Close 12., Highlands. De mi lehet ennek a jelentősége? Az egyetlen különbség Eric Swallow és a többiek között, hogy ő olyan „kliens” volt, aki épp átellenben lakott a gondozójával.

Burden számára a nap következő fontos kérdése Clifford Sanders alibije volt. A jegyzeteiből látta, hogy Clifford a vallomása szerint délután hatkor indult el Serge Olson, a pszichoterapeuta Queen Street-i rendelőjéből, amely lakásként is szolgált a fodrászat fölött. A ház előtt parkolóórák voltak, és szombat délelőtt kivételével általában mindig volt egy-két

szabad hely. Burden, aki fél egyre beszélte meg a találkozót Olsonnal, miután megállt a Queen Streeten, látta, hogy bár hétfő késő délelőtt van, a tizenkét parkolóhelyből három üres. Ha Clifford valóban hatkor lépett ki Olsontól, hat után két perccel már könnyedén bent lehetett az autóban, sőt el is indulhatott. A kingsmarkhami csúcsforgalom java addigra már lement, Clifford tehát könnyedén odaérhetett a Barringdean bevásárlóközpont parkolójába hat óra tízre. Az viszont elképzelhetetlen, ha igazat mond, hogy hat óra előtt öt perccel már odaért volna.

Burden, miután benézett a rendőrkapitányságra, fölhívta a Stowertoni Királyi Kórházat, ahol közölték, hogy Wexford „jól érzi magát, és az állapota kielégítő”: ezt a formulát kicsit idegesebb hozzátartozók általában úgy értik, hogy küszöbön áll a halál. Burden nem sok időt vesztegetett a kórházra, inkább fölhívta Dorát az idősebbik lányánál. Az asszony beszámolója szerint ha Wexford továbbra is ilyen szépen gyógyul, akkor csütörtökön elhagyhatja a kórházat. Wexford már holnap ki akar jönni. Jelenleg bombaszakértők vizsgálják a házat, átszitálják a törmeléket, és amíg nem végeznek, nem lehet eltakarítani a romhalmazt. Burden korán érkezett Olson háza elé, így hát sétált egy kicsit, benézett a nemrég felújított Midland Bank ablakain, a cipőbutikén és a játékboltén, de közben a bombán járt az esze, és azon tűnődött, hogy vajon tényleg Sheilának szánták-e. Miért akarná bárki is felrobbantani Sheilát? Mert elvágta a kerítést a Honvédelmi Minisztérium légi támaszpontján?

Burden mélységesen elítélte a nukleáris leszerelésért folytatott kampányt, a zöldek meg a Föld barátainak mozgalmát, szóval „az olyanokat”. Ez volt egyike annak a

néhány kérdésnek, amelyben a feleségének nem sikerült őt a maga oldalára állítani. Burden úgy vélte, hogy „ezek” valamennyien rögeszmések és anarchisták, akiket vagy félrevezettek, vagy az oroszok pénzelnek. Az viszont nagyon könnyen elképzelhető, hogy vannak más rögeszmések – legalább annyira, ha nem még jobban elítélendők –, akik megpróbálják fölrobbantani őket. Ilyen kísérlet történt már – mi több, sikerült is –, amikor a Csendes-óceánon fölrobbantottak egy Greenpeace-hajót. Másrészt azt sem lehet kizárni, hogy Wexford egy ellensége – nem is kell túl messzire menni, lehetett a Robson-ügy egyik szereplője – megtudta, hogy amikor Sheila itt van náluk, mindig Wexford viszi arrébb a lánya kocsiját, hogy a sajátját betehesse a garázsba. Burden nem tudta biztosan, hogy ez igaz vagy sem, de ismerve a főnökét, nagyon elképzelhetőnek látszott. Aznap sötét és ködös este volt. Lehetséges, hogy valaki észrevétlenül átkúszott a senki földjén, és a Porsche aljára erősítette azt a bombát? Burden rájött, hogy nagyon keveset tud a pokolgépekről.

A fodrászatot Pelage-nak hívták, Wexford szerint – aki puszta kíváncsiságból kikereste a szót – ez az emlősök szőrzetének, hajának vagy szőrméjének a gyűjtőneve. Csak hat hónapja nyitott, és a belső berendezése a legújabb technológia szerint készült, leginkább egy számítógép belsejére emlékeztetett. De maga az épület, amelyben helyet kapott, a legöregebbek közé tartozott a High Streetnek ezen a fertályán, s a keskeny, meredek lépcső is, amelyen Burden feljutott, lehetett vagy százötven éves. A fokokon látható szújáratok alapján úgy tűnt, már nem sokáig tart ki. Ha a lefelé ereszkedő nő nem olyan vékony, mint Burden, ugyancsak nehezen tudtak volna elhaladni egymás mellett, mert visszavonulni és utat

engedni a másiknak egyikük sem akart. A lépcső tetején résnyire nyitva volt egy ajtó. Csengőt nem látott sehol, ezért Burden belökte az ajtót, és egy hangos jó napot-tal besétált.

Az előszobába jutott, amelyben nem volt bútor, csak néhány padlópárna meg egy nagy bőrönd méretére összehajtogatott valami: Burdent egy mozgatható padra emlékeztette, egyszer tapétázáshoz kölcsönzött ilyet, de valószínűbb, hogy masszázsasztal volt. A mennyezet elég idétlen módon csillagjegyekkel volt telepingálva, a falon pedig különös poszterek lógtak: az egyik egy pár magas sarkú fűzős cipőt ábrázolt, de nem volt benne láb, viszont a cipő hegye mereven szétálló ujjakban és körmökben végződött (Wexford megmondta volna, hogy Magritte-festmény), a másikon macskák kabátban és csizmában fehér lovon vágtattak. Burdennek eszébe jutott, mit mondott Clifford Sanders a saját érzéseiről, és azt gondolta, hogy itt ő is hasonló állapotba kerülne: fenyegetettséget érezne.

A szoba túlsó felén kinyílt egy ajtó, és cseppet se sietősen egy férfi jelent meg a keretben. Karját keresztbe fonva, mindjárt az ajtó előtt megállt. Zömök, rendkívül mokány felépítésű ember volt, anélkül hogy kövér lett volna; széles vállát, vaskos derekát és combját nem egészítette ki nagy has. A haja – „pelage”, Burdennek akaratlanul is újra eszébe jutott a szó – sötét és göndör volt, hosszú és tömött, mint egy nőé, csak a homlokán volt rövidebbre vágva; a hajkoronát göndör barna pajesz kötötte össze bozontos körszakállával, ez viszont sűrű és inkább vörösesszőke bajuszhoz kapcsolódott. Arcából nem sok látszott, alig több, mint a meglepően hegyes orr, vékony ajkak és a sötét szempár, amely olyan volt, mint egy tüzes állaté.

Burden a telefonban megadta a teljes nevét, de most Olson kinyújtotta a kezét, és azt mondta:

– Jöjjön be, Michael, vagy inkább Mike-nak szólítsam?

Burden régi vágású és (a felesége szerint) nevetséges ellenszenvvel fogadta, ha a barátain kívül bárki más a keresztnevén szólította. De tudta, milyen nevetségesnek tűnne, ha egy kortársával szemben ragaszkodna a kötelező három lépés távolsághoz, így hát egyszerűen csak vállat vont, aztán követte Olsont a ... hova is? Rendelőbe? Kezelőbe? Volt benne egy dívány, megszólalásig hasonlított a londoni Freud-múzeumban látható díványra, amit Burden és Jenny egyszer megnéztek, még a rádobott keleti szőnyegek is annyira emlékeztettek rá, hogy Burden biztos volt benne: szándékosan próbálták utánozni. A díványon kívül egy csomó olcsó és csúnya bútor volt összezsúfolva a szobába, itt is poszterek lógtak a falon, köztük egy atomfegyver-ellenes, amelyen az elpusztított földgolyó látszott, fölötte egy Einstein-idézet: „A felszabadított atom ereje mindent megváltoztatott, a gondolkodásmódunkat kivéve, s ezért sodródunk valami példátlan katasztrófa felé.” Erről Burden-nek furcsa módon Wexford jutott eszébe, meg hogy a főnöke sokkal elfogulatlanabbul közeledett volna ehhez az emberhez... de hogyan képes a már nem fiatal Wexford úrrá lenni az előítéletein?

Olson a dívány fejénél foglalt helyet, nyilván a szokásos helyén. Csöndesen végigmérte Burdent, ez is mindennapi póz lehetett.

– Értesüléseim szerint Mr. Clifford Sanders a páciense, dr. Olson – szólalt meg Burden.

– Igen, a kliensem. – Már megint itt ez a szó. Páciens, kuncsaft, vendég – a mai világban mindenkiből kliens lett. – És nem vagyok doktor – folytatta Olson.

Erről Burdennek azon nyomban eszébe jutott az a sok felháborodott újságcikk a pszichiátria legkülönbözőbb formáival kuruzsló személyekről, akiket orvosi végzettség nélkül engednek működni.

– De ugye, van valamilyen képesítése?

– Pszichológiát végeztem. – Olson egyfajta hűvös mértéktartással beszélt. Olyan volt, mint aki semmit nem hajlandó indokolni vagy megmagyarázni; itt van, vagy így elfogadják, vagy hagyják békén. Az effajta viselkedés mindig azt a benyomást kelti az emberben, hogy az illető talpig becsületes, tehát épp ez tette gyanússá Olsont Burden szemében. Most jön, hogy Olson megkérdezi: pontosan miért is akart Burden találkozni vele – általában mindig ennél a pontnál kérdeznek rá –, ám Olson nem kérdezett semmit, csak ült, ült, és csöndes, szelíd, szinte együtt érző érdeklődéssel szemlélte Burdent.

– Biztos vagyok benne, hogy bizonyos szakmai-etikai törvények kötelezik – mondta Burden –, mindenesetre, legalábbis a nyomozás jelenlegi állásában, nem kérem, hogy olyasmiket is eláruljon, amiket Mr. Sanders... jellemében diagnosztizált. – Őszintén hitte, hogy nagylelkű volt, ezért sértette Olson futó mosolya és lebiccenő feje. – Jelenleg sokkal kézzelfoghatóbb problémám van: pontosan szeretném tudni, hogy mikor volt itt utoljára Mr. Sanders. Ha jól tudom, ötre jelentkezett be és hatkor távozott.

– Nem – mondta Olson.

– Nem? Nem így történt?

Olson látszólag tökéletes higgadtsággal a szürke, kráterekkel telelyuggatott földgolyóbis meg az Einstein-jóslatfelé fordította tekintetét.

– Clifford általában ötkor jön, de néha meg kellett kérnem, hogy változtassunk az időponton, aminthogy ez történt múlt csütörtökön is. Londonban tartottam előadást hét óra harminckor, és időben akartam odaérni.

– Úgy érti, Mr. Sanders nem is jött múlt csütörtökön?

Olson valószínűleg az az ember, aki a fölösleges megdöbbenésre mindig elnézően mosolyog. A mosolya gyenge volt, és egy picit szomorú.

– De jött. Kértem, hogy fél órával hamarabb jöjjön, de valójában húsz perccel előbb érkezett meg. És öt óra harminckor távozott.

– Úgy érti, öt harminckor, Mr. Olson? Vagy ha a búcsúzást és a következő alkalom megbeszélését is beszámítjuk, lehetett talán öt óra negyven is, mondjuk?

Olson levette az óráját, maga mellé tette az asztalra, és míg beszélt, rámutatva azt mondta:

– Öt óra harminckor fölveszem az órát, és szólok a kliensemnek – ez esetben Cliffordnak –, hogy vége a megbeszélésnek, és találkozunk a jövő héten. Nincs búcsúzkodás.

Jenny, Burden felesége a terhessége alatt járt pszichoanalitikushoz. Vajon az is ilyen volt? Burden csak most jött rá, hogy pontosan soha nem kérdezte. Ha az ember lefekszik erre a heverőre – vagy hogy is van? Lehet, hogy nem is kell lefeküdni? –, és beszélni kezd ezzel az emberrel, kitárja a szívét, elmondja legrejtettebb titkait, ez a pasas nem több, mint egy hatalmas személytelen fül... Burden, anélkül hogy

megkedvelte volna Olsont vagy bízott volna benne, hirtelen rájött, hogy persze, épp erre van szükség.

– Vagyis Clifford Sanders pontosan öt harminckor távozott.

Olson egykedvűen bólintott; szóba se jöhetett, hogy Burden esetleg nem hisz neki.

– Ezek után elment Londonba? – kérdezte Burden. – Hol volt az ... előadás?

– Hatkor indultam hazulról, és kisétáltam az állomásra, hogy elérjem a hat tizenötös vonatot, amely hét tízkor érkezik a Victoriára. Az előadás az énkivetítés tényezőiről szólt, és a PFSZ – vagyis a Pszichoterapeuták Fővárosi Szövetsége – tagjainak tartottam, a szövetség pimlicói székházában. Taxival mentem.

A férfi tökéletesen magabiztosnak látszott. Burden rászegezte tekintetét, és megkérdezte:

– Nincs valami ötlete, Clifford Sanders miért mondta, hogy öttől hatig volt itt és hatkor távozott?

Most azt fogja mondani, gondolta Burden, hogy fenyegetve érezte magát. A fenyegetettségről fog beszélni, meg védekezőreflexekről és énkivetítésről. De nem; Olson fölkelt, egy nagyon rendetlen asztalhoz ment, amely egykor talán konyhaasztal volt, és lassan lapozgatni kezdett az előjegyzési füzetben. Mint aki néhány bejegyzést egészen különös gonddal vizsgál. Aztán az órájára pillantott, és valami belső sugallatra mosolyogni kezdett. Becsukta a füzetet, fölállt, és szembefordult Burdennel.

– Lehet, hogy ezt nem tudja, Michael. Lehet, hogy soha nem gondolkozott rajta, milyen hatalmas szereplő az idő az ember lelki életében. Talán nem vakmerőség azt állítani, hogy ez is

egy jungi archetípus a kollektív tudattalanban. Bizonyos, hogy egyesek számára az Árny egyik aspektusa.

Burden ezt már nem értette, s a kudarc szinte utálkozással töltötte el.

– Nevezzük Időnek, nagy i-vel – mondta Olson. – Egyesek szárnyas kocsin száguldó istennek festették le, mások Vén Időatyaként személyesítették meg – gondolom, ezzel már találkozott. Van, akit leigáz ez a vénember, akinek az arca helyén csak a koponyája látszik, kasza van a kezében, és szárnyas kocsin siet az áldozat nyomában. A szolgájává válnak, és aggódni kezdenek – voltaképp nagyon szoronganak –, ha nem érnek oda valahova, ha nem tudnak időben megjelenni, hogy fejet hajtsanak előtte és teljesítsék parancsait. Ám vannak mások, Michael, akik gyűlölik az időt. Félnek tőle, és ez a rettegés olyan erős és mindenütt jelen levő, hogy nincs más menekvés előle, mint hogy visszaűzik a tudattalanba. Túlságosan ijesztő az idő, tehát száműzik. Az eredmény természetesen az, hogy teljesen megszűnik számukra, olyan világba kerülnek, ahonnan teljességgel hiányzik. Az órák és félórák számolatlanul tűnnek el. Ezek azok az emberek – mindannyian ismerjük őket –, akik reggel képtelenek fölkelni, és esténként mindig meglepődnek, hogy három-négy óra van, mire ágyba kerülnek. Szinte emberfölötti erőfeszítést jelent számukra, hogy időben odaérjenek egy találkozóra. A barátaik ezt már tudják, ezért jó félórával előbbre hívják őket, mint ahogy az összejövetel kezdődik. Ami az időérzéket illeti, szinte durva sértésszámba megy, ha bármilyen esemény pontos felidézését kérjük tőlük.

Burden pislogott egy kicsit. De egy dolog szöget ütött a fejébe.

– Azt akarja mondani, hogy ezeket a rendszeres ötórai találkozókat Clifford Sandersszel valójában négy harmincra beszélték meg?

Olson mosolyogva bólintott.

– De mintha azt mondta volna, hogy ötre volt bejelentve.

– Azt mondtam, hogy ötkor *jött,* ez nem ugyanaz.

– Vagyis múlt csütörtökön, amikor telefonon beszéltek, ön ezek szerint azt mondta, hogy jöjjön négyre?

– És körülbelül tíz percet késett. Vagyis, mint mondtam, körülbelül négy negyvenkor érkezett. – Végre igazán derűs mosoly futott szét Olson arcán. – Most, ugye, azt gondolja, hogy tisztességtelen vagyok szegény klienseimmel. Épp azt hívom cinkosként segítségül a neurózisukból, amely megfosztja őket alapvető emberi méltóságuktól, igaz? De nekem is élnem kell, nekem is számolnom kell az Idővel, amely az én életemnek is fontos szereplője. Én ugyanúgy nem engedhetek át neki fél órát az életemből, mint egyik legszánalmasabb rabszolgája.

De én sem, gondolta Burden, és fölemelkedett, hogy induljon. Legnagyobb megdöbbenésére, ahogy Olson kikísérte, a pszichoterapeuta szinte gyengéden a vállára tette a kezét.

– Ugye, nem vette zokon, Mike, hogy beavattam a titkaimba?

Burden előbb ránézett, aztán a díványra, amitől végre sikerült visszanyernie az önbizalmát. Alig érezhető szarkazmussal a hangjában azt mondta:

– Gondolom, nem bánja, ha néha maga beszélhet.

Olson először elkomorodott, aztán kisimult az arca.

– Aki csöndben hallgatja a pácienst, az freudista. Én elég sokat beszélek; segítek nekik. – Olson arcán a boldog emberek egyszerű, felhőtlen mosolya honolt.

Nagyon úgy néz ki, hogy Sheilának szánták, közölte a myringhami Életellenes Bűnügyeket Vizsgáló Csoport embere. Azt mondja, a lánya előzőleg nem jelezte, hogy szeretné meglátogatni magukat? Nekem előzőleg nem jelezte, mondta Wexford. Fogalmam sincs, a feleségem tudott-e róla, nem kérdeztem tőle. Kérdezzék meg a feleségemet. Már megkérdeztük, Mr. Wexford, és nem – a lánya látogatása neki is valódi meglepetés volt.

Mitől lépett működésbe a bomba robbanószerkezete?

Ugye, tolatni akart a kocsival? A felesége azt mondta, hogy ön ki akart tolatni a garázsbejárat elől, hogy beállhasson a saját autójával. Úgy gondoljuk, hogy a hátramenettől lépett működésbe – amikor rükvercbe tette a sebváltót, attól robbant fel. Képzelje, a lánya azt mondja, attól kezdve, hogy a londoni lakása előtt beszállt a Porschéba, másfél órával később pedig megérkezett az önök háza elé, egyszer se tette hátramenetbe. Tény, uram, hogy semmi oka nem is lett volna rá.

Látni való, hogy a pokolgép készítője nem törődött ezzel. Nem törődött vele, hogy a bomba indulás után öt perccel robban-e, például a Great Ormond Street-i Gyermekkórház előtt, vagy itt, vasárnap délután, amikor a lánya kitolat, hogy hazainduljon. Teljesen mindegy volt, a lényeg csak az, hogy a lánya a vezetőülésen legyen.

Hogy a vezetőülésen legyen... Wexford az ágyban ezen hosszasan elgondolkozott. Négykor fölkeltették és többekkel együtt őt is odaterelték a kórterem közepén levő asztalhoz

teázni. Valami terrorista végezni akart Sheilával, de kudarcot vallott – ami nem jelenti, hogy mert egyszer nem sikerült, letesz a merényletről. Újra és újra próbálkozni fog vele. Lehet, hogy Sheila politikai tevékenysége miatt, de lehet, hogy nem azért. A különcök és őrültek gyakran irigylik a híres, sikeres vagy szép embereket. Vannak, akik egyenlőségjelet tesznek a színész és a szerepe közé, képesek Sheilában Lady Audleyt látni, a bigámistát és gyilkost. Ezért, a szépségéért, a sikeréért, az erkölcsi értékek hiányáért bűnhődnie kell; vagy azért, mert házasságtörő asszonyt játszik, és ő maga is az...

Hogy éljen ezek után ő, mármint Wexford, hogy végezze a napi munkáját azzal a tudattal, hogy bárhol ott lehet a Sheilára leselkedő gyilkos? Tele van vele az újság; három napilap is feküdt az ágyán, és mindegyik alig leplezett kajánsággal azt latolgatta, vajon miféle terroristák akarták eltenni láb alól Sheilát. Hogy lehet ezt kibírni?

Sylvia, miután fölvette fiát, Robint a kóruspróbán, bejött meglátogatni, este Burden állított be, tele friss hírekkel, elhozta Robson orvosi leleteit, azon spekulált, hogy szerinte Clifford Sanders lehetett az elkövető, aztán azt mesélte, hogy Gwen Robson pletykafészek volt, aki a házi gondozószolgálatot kihasználva az emberek titkai után szimatolt, és végül beszámolt a pszichiáterrel folytatott különös beszélgetéséről.

– Ez az egész szöveg, hogy egyesek képtelenek pontosak lenni – mert tulajdonképpen erről beszélt Olson –, nem nagyon befolyásolja az ügyet. Sumner-Quist szerint az utolsó időpont, amikor Mrs. Robsont meggyilkolhatták, hat előtt öt perccel lehetett. Hat óra előtt öt perccel Clifford könnyedén odaérhetett. Sietség nélkül is ott lehetett már háromnegyedkor.

Wexford próbált megszólalni.

– Azért, hogy ott találkozzon Mrs. Robsonnal? Szerinted előre megfontolt gyilkosságról van szó? Mert ha a te észjárásodat követem, akkor Clifford nem véletlenül találkozott vele. Minek ment volna fél órával hamarabb abba a rémes parkolóba, ha csak az anyját várja? Vagy szerinted Clifford olyan időzavarban szenved, hogy azt se tudta, háromnegyed vagy fél hat van?

– Ezt nem én mondom – felelte Burden. – Olson állítja. Mindegy; én nem hiszem. Szerintem Clifford, ha akar, tökéletesen normális módon viszonyul az időhöz. És miért ne lehetett volna előre kitervelt a gyilkosság? Abban nem hiszek, hogy Clifford azt gondolta, képzelte, kivetítette – mindegy, minek nevezzük –, hogy Gwen Robson az anyja. Ilyesmire csak egy tisztára begolyózott ember képes. És ha meg akarta ölni az anyját, azt otthon is megtehette volna. Nem, az indíték alighanem lényegesen gyakorlatiasabb, olyan, mint általában minden indíték. – Harciasan Wexfordra nézett, azt várta, hogy a felügyelő vitába száll vele, de amikor az nem szólt semmit, folytatta: – Tegyük fel, hogy Gwen Robson zsarolta Cliffordot. Mi van, ha a nő valami titkot fedezett fel a fiú életében, és azzal fenyegette?

– Például? – kérdezte Wexford, de még Burdennek is feltűnt, milyen fáradt és közönyös a hangja.

– Lehet, hogy meleg – úgy értem, homokos –, és fél, hogy anyuci rájön. De ez csak egy lehetőség, ha már rákérdeztél.

– De ugye, semmi kapcsolatot nem találtál közöttük? Semmi bizonyíték, hogy ismerték volna egymást. Olyasmi ez, amikor egy fiú csak akkor ismer egy anyja korú nőt, ha az illető az anyja barátnője, Gwen Robson azonban nem volt az. Clifford

viszont soha nem szorult a házi gondozószolgálat segítségére; nem otthon ülő nyolcvanéves vagy ágyhoz kötött beteg. Lehet ugyan, hogy Mrs. Robson zsaroló volt, de van valódi bizonyíték?

– Lesz – mondta magabiztosan Burden. – Holnap bírói vizsgálat. Holnap ilyenkorra pontosan összerakom neked, hogy mi is történt.

De Wexford mintha már egyáltalán nem is hallotta volna, amit Burden mond – az egyik ágyszomszédjára figyelt, aztán a nővér érkezett a gyógyszerekkel –, Burden pedig, ahogy kissé ingerült együttérzéssel ránézett a főnökére, megállapíthatta magában, milyen igaz, hogy kórházban a betegek gyorsan elvesztik a kinti világ iránti érdeklődésüket. Az osztály, a betegtársak, mit kaptak ebédre vagy hogy mit mondott a nővér, ezek töltik ki mikrokozmoszukat.

A bírói vizsgálat megkezdődött, aztán, ahogy Burden várta, el is napolták. Másképp nem is igen történhetett volna. Dr. Sumner-Quist tett vallomást, s a patológus megint ugyancsak sokszor használta a „nyakszorító” kifejezést. A labor egyik munkatársa pedig valami nagyon obskúrus anyagról tartott értekezést a halottkémnek, amelyben polimerek, hosszú láncú lineáris poliészterek és egy polietilén terephthalate nevű anyag szerepelt. Mindez annak megállapítására szolgált, hogy mivel volt bevonva a nyakszorító drót, de amikor a szakember befejezte az előadást, Burden nem sokkal lett okosabb, hacsak annyival nem, hogy a drótot bevonó anyag szürke műanyag lehet.

Robson nem jelent meg a bíróságon. Nem is lett volna értelme. Clifford Sanders és az anyja viszont ott volt; Burden

úgy vélte, a halottkém alaposan letolja majd Cliffordot azért a különös tettéért, hogy letakarta a holttestet, aztán elmenekült. Az első igazi tanú Dorothy Sanders volt, aki elszántan és magabiztosan lépett a tanúk padjára; mellesleg – nyilván véletlenül – majdnem ugyanolyan ruha volt rajta, mint a halott asszonyon, még a barna csipkeharisnya is rá emlékeztetett.

A férfi, aki nyilván velük jött és Clifford mellett foglalt helyet, az a farmer volt, akit Burden Ash Lane-ben látott, s aki a vizslájával kijött a kapuig, hogy Burden elporzó autója után nézzen.

7

Ház, asszony nélkül: Burden ezt mindig felismerte. Nem azért, mert különösen piszkosak vagy elhanyagoltak, inkább mert az asszonykéz hiánya az aszimmetriában mutatkozott, a tárgyak bizarr elhelyezésében, az ügyetlen, hevenyészett megoldásokban. Ash Farm konyhája – hatalmas konyha volt, mivel az egész házat nyilvánvalóan a farmer szükségletei szerint építették – ilyen volt: az asztal teleszórva számlakönyvekkel, röpiratokkal, a tűzhely tetején újságon egy pár bakancs, a törlőruhát a pálcás támlájú, kifelé álló lábú karosszék hátára terítették száradni, a tizenkettes vadászpuska egy eredetileg nyeles serpenyőknek szánt fogason lógott.

A férfi, akivel Burden a bíróságon is találkozott, azt mondta, hogy Roy Carrollnak hívják. Ötven körülinek látszott, talán kicsivel többnek, keze különösen széles volt, vörös és kérges, arcán a bőr sötét erezésű vörös. A kutya nem kosárban, hanem egy hatalmas fiókban feküdt összegömbölyödve. Burdennek az az érzése támadt, ha netán föl merne ébredni, sajátos kutyanyelven engedélyt kellene kérnie, hogy kinyithassa a szemét.

Carroll durva és faragatlan volt. Kelletlenül engedte be Burdent a házba, s a kérdésekre nem túl nyájas „igen”-nel, „nem”-mel és más odavakkantott, egytagú szavakkal felelt. Ismeri Dodo Sanderst és ismeri Clifford Sanderst is; ebben a házban lakik, mióta megépült. Mikor? Huszonegy éve.

– Dodo? – álmélkodott Burden.

– Így hívták, a férje meg a többiek. A Clifford anyját. Dodónak hívták, hát én is így mondom.

– Barátok?

– Ez meg mit jelent? Ismerem, és ezt-azt megcsináltam nála.

Burden megkérdezte, hogy nős-e.

– Ne törődjön vele – válaszolta Carroll. – Most nem.

Gwen Robson? Sose hallott róla, csak mióta a tévében beszéltek a haláláról. Nála ugyan soha nem járt a házi gondozószolgálat. Hol volt múlt csütörtökön délután? Carroll hitetlenkedve nézett fel, hogy ilyet kérdeznek tőle. Kint vadászott, felelte, nyulat akart vacsorára. Az évnek ebben a szakában szürkületkor kijár vadászni. Burden fölfedezett valamit, ami érdekes volt, de bizonyára semmi jelentősége. A magazin, amin a bakancs állt, a *Kim* egyik száma volt, ami végképp nem illik egy Carroll-szerű alakhoz. Erről viszont az Olson rendelőjében látott poszter jutott eszébe, amelyiken egy bakancs látszott, öt körmös lábujj, láb nélkül, és Burden – maga se tudta, miért – megborzongott.

Hétköznap délelőtt lévén, Clifford feltehetőleg dolgozik. Burden felhívta a Munster iskolát, ahol kisegítő csoportokat indítanak az alapvizsga letételére, és megmondta, hogy Mr. Sandersszel akar beszélni. Még abban se volt biztos, hogy Clifford ott dolgozik-e, de hamar kiderült, hogy okos tipp volt. Mr. Sanders azonban órát tartott. Átvennének egy üzenetet? Burden tudta, hogy Wexford tapintatosabban csinálta volna, de nem látta be, hogy miért legyen tekintettel olyasvalaki érzései iránt, aki feltehetően naplopó, nyilván hazudik, nincs kizárva, hogy homoszexuális, akiben teljesen összekeverednek az

érzések az anyja és halott nők iránt, és különben is pszichopata. Azt kérte a nőtől, aki a telefonhoz jött, hogy hagyjon üzenetet Clifford Sandersnek, miszerint Burden detektívfelügyelő telefonált, és szeretné, ha mihelyt véget ér az órája, bejönne a rendőrségre.

Közben házkutatási parancsot kért, hogy átvizsgálhassa Sanders házát, arra számítva, hogy valahol egy nyakszorítóra emlékeztető tárgyat fog találni. Persze egészen egyszerűen Mrs. Sanderst is megkérhette volna, hogy engedje átkutatni a házát, a legtöbb ember nem utasítja vissza az ilyen kérést, de érezte, hogy a nő nem engedné. Míg Cliffordra várt, hirtelen eszébe jutott Robsonék bevásárlószatyra, behívta Davidson rendőrt, hogy keresse meg a szatyrokat, szedje össze a tartalmukat, aztán küldje az egészet Highlandsre. A két vörös szatyor a Tescóból származott; Burden már alaposan kifaggatta a Tesco áruházakat a Barringdean üzletközpontban. A Mrs. Robsonéhoz hasonló barna ruhás Marian Bayliss rekonstruálta az áldozat lehetséges mozgását az áruházban. Az egyik pénztáros emlékezett rá, hogy az asszony járt náluk múlt csütörtökön, és körülbelül öt harmincra tippelte a látogatást. Burden kezdte újraolvasni Archbold közrendőr jelentését.

Linda Naseem látásból ismerte Mrs. Robsont, sőt elég jól ismerte, hogy szót váltson vele az időjárásról, és megkérdezze, hogy van a férje. Gwen Robson rendszeres vásárlójuk volt, és majdnem mindig csütörtök délután jött, de ami a legjobban fölkeltette Burden érdeklődését az asszony vallomásából, az az volt, hogy Linda Naseem látta, amint Mrs. Robson beszélgetésbe elegyedik egy lánnyal. A találkozás, mondta Linda Naseem, közvetlenül azután történt, hogy Mrs. Robson

fizetett, megkapta a visszajáró pénzt és a szalag túlsó felén kezdte berakni a szatyorba a vásárolt holmikat.

Írja le a lányt? Linda Naseem már a következő vásárlóval foglalkozott, és nem nagyon figyelt rá. Igazából egyáltalán nem is látta az arcát, csak a hátát és a tarkóját. Svájcisapka vagy ilyesmi volt rajta. Amikor Mrs. Robson befejezte a pakolást, a lánnyal együtt indultak el. De legalábbis arrébb mentek. Linda Naseem nem esküdött volna meg rá, hogy együtt mentek.

Clifford körülbelül fél órával azután ért a rendőrségre, hogy Burden telefonált; a Munster iskola legfeljebb kétszáz méterre volt a High Streeten. Burden irodája meglehetősen kényelmes, kellemes helyiség volt, ahol a látogató úgy érezhette magát, mintha udvariassági vizitet tenne. Burden tehát nem oda, hanem a földszint végén az egyik kihallgatószobába invitálta vendégét. Itt csak rántottaszínű kopár falak voltak, s a padlón szürke PVC-lapok. Burden az egyik szürke fémvázas székre ültette Cliffordot, és maga is leült vele szemben a műanyag borítású sárga asztalhoz.

Szinte minden bevezetés nélkül rákezdte:

– Azt mondta, hogy nem ismeri Mrs. Robsont. Ez ugye nem igaz?

Burdennek úgy tűnt, hogy Clifford buta, barátságtalan arca kegyetlen is. Lassú, monoton hangjában nyoma se volt félelemnek.

– Nem ismertem.

Volt egy pont minden vallatásnál vagy kihallgatásnál, amikor Burden egyszerűen váltott, és a gyanúsított vezetékneve és stílusa helyett a keresztnevét kezdte használni. Wexford engedélyt kért, mielőtt váltott volna, Burden soha. Véleménye szerint ha az ember az illető vezetéknevét

használja, ezzel azt fejezi ki, hogy tiszteli. Ezért érezte fontosnak, hogy őt magát Mr. Burdennek szólítsák. Ugyanakkor úgy vélte, hogy elér egy fokra, ahol elveszti a tiszteletet az iránt, akit kihallgat, és ezért lökdösi egy-két fokkal lejjebb az önbecsülés létráján.

– Nézze, Clifford, őszinte leszek magával. Bevallom, még nem tudom, hogy hol találkozott vele, és hogyan ismerkedtek meg, de tudom, hogy ismerte. Miért nem mondja meg, nem kéne azzal töltenem az időt, hogy magamtól jöjjek rá.

– De ha mondom, hogy nem ismertem.

– Azzal, hogy ezt mondja, nem segít magán, és engem sem tud átverni. Csak az időt pocsékolja.

Clifford most már makacsul ismételte:

– Nem ismertem Mrs. Robsont. – Az asztalra tette a kezét, és méregetni kezdte. Burden most először vette észre, hogy a körme tövig le van rágva, ettől olyan volt, mint egy gyerekkéz, rózsaszínű és dundi.

– Jó, én várhatok. A maga idejében úgyis meg fogja mondani.

Vajon szó szerint értette, vagy csak fel akar húzni, tűnődött Burden. A humor szikrája se mutatkozott Clifford üres, kerek arcán, amikor azt felelte:

– Nekem nincs időm.

Burden témát váltott, és azt mondta:

– Jóval hat előtt oda kellett érnie az autóparkolóba. Mr. Olson azt mondta, hogy maga nem hatkor, hanem öt harminckor indult el. Legkésőbb öt negyvenötre tehát oda kellett érnie. Akarja tudni, mikor halt meg Mrs. Robson? Öt óra negyvenöt és ötvenöt között.

– Nem tudom, mikor értem oda- mondta Clifford, és nagyon lassan ejtette a szavakat. – Engem semmi értelme az időpontokról faggatni. Talán már észrevette, hogy nem hordok karórát. – Fölemelte a karját, Burden szerint nőies mozdulattal, és előtűnt kövérkés, fehér csuklója. – Azt hiszem, nem mentem egyenesen az autóparkolóba. Ültem a kocsiban, és gondolkoztam, hogy miket mondtam Serge-nek. Anyámról beszélgettünk; anyámat nemigen hívják a keresztnevén, mostanában szinte senki, de régebben mindenki Dodónak hívta. Tudja, a Dorothy beceneve.

Burden nem szólt semmit, csak azon tépelődött, hogy Clifford gúnyt űz-e belőle, vagy idegenekkel általában így beszél.

– A dodó mára kihalt, hatalmas, repülésre képtelen madár. Mauritiuson élt, amíg ki nem irtották a portugál tengerészek. Anyám persze semmiben nem hasonlít rá. Serge és én arról beszélgettünk, hogy vannak férfiak, akiknek az animáját az anyjuk formálja meg, és hogy anyámnak negatív befolyása van rám. Ez abban fejeződhet ki, hogy az ember depresszióra hajlamos és érzékeny lesz, és amikor az autóban ültem, ezen tűnődtem, és még egyszer átgondoltam az egészet. Néha szeretek ilyesmin töprengeni. A kocsi egy parkolóóra előtt állt, és volt még tíz percem. Kiszálltam, és bedobtam még egy kis pénzt.

– Ezek szerint néha mégiscsak figyelembe veszi az idő múlását.

Clifford felpillantott, és zavart képpel Burdenre nézett.

– Miért faggat? Mivel gyanúsít?

– Tegyük fel, hogy azt mondom: maga egyenesen bement a bevásárlóközpontba, Clifford. Nem ezt tette? Lerakta a kocsit a

parkolóban, aztán bement a bevásárlóközpontba, ahol összefutott Mrs. Robsonnal, vagy nem így történt?

– Elmondtam az igazságot. A kocsiban ültem a Queen Streeten. Jobb lenne, ha megmondaná, mivel gyanúsít.

– Talán jobb lesz, ha beül a kocsijába és elgondolkozik rajta – mondta Burden, és elengedte.

Az efféle álnaivitás bosszantotta. Dodók, repülésre képtelen madarak! Különben meg mi az az anima, vagy hogy negatív befolyása van rá. Felnőtt embereknél nem természetes, hogy úgy viselkedjenek és beszéljenek, mint egy gyerek, különösen azok, akik mellesleg tanárok és egyetemre jártak. Burdennek gyanús volt a gyerekes bámészkodás és a rejtélyes éleselméjűség. Ha Clifford fel akarja húzni, nagyon meg fogja bánni. Reggel átkutatják azt a házat. Burdennek önkéntelenül is az jutott eszébe, milyen nagyszerű lenne, ha szépen összeállna az ügy, még mielőtt Wexford újra munkába lép.

Sheila a *Galamb és olajág*ban, Kingsmarkham első számú vendégfogadójában szállt meg: erről Wexford már a kocsiban értesült, amikor a kórházból a másik lányáék házához hajtattak. Sylviáéknál nem volt hely Sheilának, ha egyszer a szülők költöztek be az egyetlen fölösleges szobába.

– Mindenesetre azt hiszem, neki is jobb lesz ott, legalább együtt lakhat a barátjával.

Amolyan soha igazán ki nem mondott vetélkedés folyt a két nővér között. Sylvia a fiúgyermekekkel megáldott, boldog házasságban élő édesanya önelégültségébe csomagolta irigységét. Ha valaha is szerette volna elérni, amit a húga – sikert, hírnevet, sok-sok ember imádatát, múlt- és jövőbeli szeretőket –, sóvársága sohasem öltött igazán formát. De egy-

egy csípős megjegyzést azért megeresztett: a szükségből kovácsolt erényt. Gyakran szóba került, hogy a hírnév, a pénz nem boldogít, és hogy a szórakoztatóiparban dolgozóknak ritkán van tartós kapcsolatuk. Sylvia tizennyolc évesen ment férjhez, és talán szerette volna, ha legalább az emléke megmarad egy-két szerelemnek, vagy a tudat, hogy valamit megpróbált, valamit csinált. Sheila nyíltabban hangoztatta a véleményét, és őszintén megmondta, milyen szép lehet, ha az embernek nincs miért aggódnia, nem kell félnie a jövőtől, kényelmesen megszerez egy oklevelet valami szabadegyetemen, és nyugodtan támaszkodhat szerető férjére. Wexfordnak néha az volt az érzése, hogy Sheila szeretett volna gyerekeket. Sylvia epedve várta, hogy apja kifaggassa erről a bizonyos barátról, de Wexford megvárta, míg Sylvia elmegy az iskolába a gyerekekért, s csak akkor kezdett puhatolózni.

– Tudom, hogy van valakije – közölte Dora. – Épp mielőtt kimentél a kocsikhoz és felrobbantottad azt a bombát, Sheila telefonált valakinek, akit Nednek hívott.

– Köszönöm szépen – mondta Wexford. – Úgy mondod, mintha én gyújtottam volna meg a kanócot.

– Á, úgyis tudod, mire gondolok. Ha Sheila este átjön, megkérdezhetnénk.

– Én ugyan nem – vágta rá Wexford.

De Sheila telefonált, hogy mégse jön, és holnap délelőttre kénytelen halasztani az apja meglátogatását. Valami közbejött.

– Vagy inkább valaki – jegyezte meg Sylvia. – Közbejött a londoni vonattal. Szerintem színész vagy a „Föld barátja” vagy mindkettő.

– „Aki szép dolgokban csúf jelentést talál – mondta szigorúan az apja-, az romlott, és nincs benne semmi

elragadó.” – Azzal visszatért a *Kim* magazinhoz, amit az imént talált.

Sylvia azt mondta, hogy időnként megveszi, és még hozzátett egy kis magyarázatfélét, amilyennel Jane Austen idejében mentegették magukat az emberek, ha regényeket olvastak. Elüti vele az időt; le lehet tenni, föl lehet venni; egy-két történet egészen kiváló színvonalú. Wexfordnak tetszett a magazin címe, nagyon vonzónak és formabontónak érezte, mert magának titokban bevallotta, hogy énje egy része még mindig a *Házi Kötőiskola* meg a *Modern Anya* című családi lapok világában él. Az aggódó olvasói levelekhez lapozott.

A levélrovat vezetőjének, akinek Lesley is a keze alá dolgozott, a neve vagy álneve Sandra Dale volt. Az oldal tetején volt a fényképe: testes, középkorú nő, szőke, göndör hajú, rokonszenves arckifejezésű. Két levelet vastag betűkkel szedtek. Az egyikre csak a választ közölték: „T. M., Basingstoke: Lehet, hogy az effajta próbálkozások szórakoztatóak, és megértem, hogy tetszenek az ön barátjának, de megéri kockáztatni az egész jövendő szexuális boldogságát? Egy napon, amikor férjhez megy vagy állandó kapcsolatot alakít ki, talán keservesen bánni fogja, hogy olyan szokásai vannak, amelyektől nem tud megszabadulni, de amelyek megakadályozzák, hogy a szerelmük valóban kiteljesedjen.”

Wexford azon tűnődött, hogy az ilyen válaszokat vajon nem csak az olvasói fantázia borzolására találják-e ki. Nagyon erős akaratú és az ösztöneit mélyen elfojtó *Kim*-olvasónak kell lenni ahhoz, hogy valaki ne kezdjen el tűnődni, miféle szokásoktól nem tud T. M. megszabadulni. Nagyon valószínű, hogy az összes választ Sandra Dale diktálása után Robson unokahúga gépelte.

– Van benne egy cikk Sheiláról – mondta Sylvia – és egypár szép fénykép a tévésorozatból.

Wexford odalapozott a fényképekhez, amelyeken Sheila látszott, fehér báli ruhában, a másikon mint viktoriánus hölgy, fekete utcai ruhában, főkötővel. Aznap este ment a *Lady Audley titka* utolsó része; igaz, hogy szombaton megismétlik, de ki tudja, hol lesznek szombaton. Neil, Sylvia férje egy másik csatornán valami pénzügyi programot akart megnézni, az idősebb fia, Robin pedig próbálta rávenni az anyját, hogy engedje fent maradni, hogy nézhesse Sheila nénit. Ugyancsak meglepő módon Sylvia Dora pártjára állt, vagyis hogy az utolsó epizódot nézzék. Vagy Neil elfelejtette volna, hogy nem tudják megnézni az ismétlést, mert szombaton este elmennek vacsorázni?

Neil is, Robin is alulmaradt. A kisfiú már harmadszor jött be pizsamában, és csendes vágyódással megállt az ajtóban. Wexford hirtelen rájött, hogy nem lesz képes végignézni; míg Sheila a tévéadaptáció szerepét tanulta, Wexford újraolvasta a regényt, és nagyon is jól tudta, hogy ma este mi fog történni Lady Audleyval: bolondokházába csukják valahol Európában. Wexford pillanatnyilag nem érezte elég erősnek magát, hogy – még ha csak játék is – azt nézze, amint Sheila sikoltozni kezd, és tettleg bántalmazzák a lányát...

Fájt a feje, és nagyon fáradt volt. Fölkelt, kézen fogta a kisfiút, és azt mondta, ő is megy aludni, tehát mehetnek együtt. Az édes-bús bevezető zene halkan követte őket a lépcsőn, de aztán valaki becsukta az ajtót.

Veszélyes érzés az izgalom, amely a zsákmány üldözéséből születik – vagyis inkább egy üldözésre alkalmas zsákmány

megteremtéséből. Burden tudta, hogy most ezt csinálja, és hogy bölcs dolog lenne kis szünetet tartani, számba venni mindazt, amit tud. Tehát egy kicsit megállt, és figyelmeztette magát, mennyire fontos, hogy ne szabja át a tényeket csak azért, hogy jobban illeszkedjenek az elmélethez. Másrészt viszont egyre bizonyosabb volt benne, hogy Clifford Sanders bűnös a gyilkosságban. Mindössze arra kell vigyáznia, hogy ne kényszerítse a tanúkat. Vezetni kell őket, azt igen, de nem szabad erős lökésekkel befolyásolni őket. Valami különös kedélyállapotban (amiről azt mondta magának, hogy kellően hűvös és pártatlan) másnap nagyon korán kiment Highlandsbe. Ott aztán ugyancsak meglepődött: ahogy befordult a Hastings Roadra, látta, hogy Lesley Arbel jön kifelé Robson házából, és elindul Robsonék ezüstszürke Escortja felé, amely a járda mellett parkolt. Burden beállt az Escort mögé.

– Nem ment vissza dolgozni, Miss Arbel? – kérdezte.

Miss Arbel ma reggel szélsőségesen puritán szertartásossággal öltözött: fekete kosztüm volt rajta, fehér, szalagos nyakú blúz, átlátszó, fekete harisnya és nagyon magas sarkú, fekete lakkcipő. Csillogó, gesztenyeszínű haja és kifestett, tojáshéjszínű arca Burdent azokra a „felnőtt” babákra emlékeztette, amilyeneket kislányok kapnak a születésnapjukra, s amelyeknek saját divatos ruhatáruk van.

– A héten nem dolgozom. Számítógépes tanfolyamra járok.

– Aha – felelte Burden. – Talán arra, ami a Sundaysben van?

– Igen, a Sundays Konferencia Központban. A vállalat két hét szabadságot adott, hogy elvégezzem a tanfolyamot, és véletlenül nagyon jókor jött, mert legalább együtt lehetek a nagybátyámmal. – Csillogó fekete kesztyűs kezét a kocsi ajtajára tette, de eszébe jutott valami. – A bácsikámnak lenne

valami elintéznivalója magával. A szatyrokban, amiket hazaküldött, szerinte megromlott a marhahús. Azt mondja, undorító szaga volt. Én nem láttam – a bácsikám becsomagolta és bedobta a kukába, még mielőtt hazaértem.

Burden annyira meghökkent, hogy válaszolni se tudott, de ebben a pillanatban egy másik autó is feltűnt az utcában, és megállt a másik oldalon. Mire egy három év körüli kislány és egy fiatalasszony kiszállt a kocsiból, a Mrs. Jago nevű nő kijött az utcai kapuhoz; az autó első ülésén még egy nagyobb gyerek is ült. A látogató, bár vékony volt, mind a nádszál, annyira hasonlított Mrs. Jagóhoz, hogy minden kétséget kizáróan a lánya volt. Sötét, tömött göndör haja leginkább Serge Olsonéra emlékeztetett, csak hosszabb volt, fényesebb és a háta közepéig ért. A gyerek, akinek ugyancsak hosszú, göndör haja volt, odafutott a nagyanyjához, aki felkapta; úgy csimpaszkodott Mrs. Jago hatalmas mellére, mint egy tapadó tengeri csiga a kupolás, fényes hínárral benőtt sziklára.

Sokáig kellett várni, míg Ralph Robson az ajtóhoz jött. Burden hallotta, amint a botja tompán puffan a szőnyegen. Mire az ajtó kinyílt, a két kislány és az anyjuk már újra beszállt a kocsiba és elment. Robson ma reggel, ha lehet, még bagolyszerűbbnek látszott, mint valaha, az orra láthatóan még csőrszerűbb, a szája lebiggyedt, a szeme elkerekedett és barátságtalan volt. A pettyes barna sportzakó csak fokozta a hatást, s a keze úgy markolta a botot, ahogy egy madár karma fonódik az ágra. Burden kölcsönös udvariaskodásra készült, de ehelyett Robson mindjárt a tárgyra tért, amit Lesley Arbel is említett: kártalanítást akar, kártérítést négy font ötvenkét penny erejéig, amennyibe a tönkrement hátszín került.

Burden azt mondta neki, hogy mindent írjon le, és azt is megmondta, hova küldje a panaszt. Mihelyt Robson a különös szónoklat végére ért, áttért másik témájára, a csípőbántalmaira. A felesége halála óta, ha lehet, még erősebbek a fájdalmai, tízszer rosszabb, mint egy héttel ezelőtt, és ha csak megmozdul a széken, már hallja az ízületek csikorgását. Persze most, hogy a felesége elment, sokkal többet kell mozognia, a neje igen nagy segítséget jelentett. Vannak olyan vidékek az országban, mondta Robson, ahol az állami betegbiztosítón keresztül pár hét alatt be lehet kerülni protézisműtétre. És olyat is hallott, hogy ha másutt lakik az ember, akkor is át tudják tenni ilyen helyekre, de az orvosa hallani sem akar róla, azt mondja, ilyen nincs. Tegnap bevitette magát a rendelőbe, ott mondta az orvos. Biztos benne, hogy mindez másképp lenne, ha élne a felesége, és ő képviselné az érdekeit.

– Gwen mindent megmozgatott volna. Gwen megmondta volna a magáét. Ha tudja, hogy áttehetnek egy kórházba az ország másik végében, addig nem nyugodott volna, amíg rá nem veszi az orvost. De minek erről beszélni, ha egyszer meghalt. Lehet, hogy évekig ezzel kell élnem, míg egy nap nem bírom tovább, és túl nagy adagot veszek be.

Burden agyán átfutott, hogy Robson panaszkodása a csípőbántalmai miatt több, mint természetes rögeszme, igaz viszont, hogy akinek ilyesféle baja van, az hajlamos minden mást kizárni az életéből. A testi fájdalom még a felesége halála miatt érzett lelki fájdalmat is képes megzavarni. Vigyázva, nehogy (mint a bíró mondaná) tendenciózusan irányítsa a tanút, azt kérdezte Robsontól, amikor végre leültek a valódinak ható kékes lángok előtt, hogy nem emlékszik-e

véletlenül a felesége valami megjegyzésére egykori „klienseiről”. Robson, mint várható volt, rögtön azt mondta, hogy ez régi történet. Burden azonban tovább erősködött, amivel csak azt érte el, hogy Robson megint visszatért a csípőbántalmak témájára, és hogy Gwen mit mondott, mi okozhatta, hogy őt megtámadta az ízületi gyulladás, Gwent pedig nem támadta meg. Burden ezúttal megjegyezte, hogy Robson szerinte akadályozza a nyomozást, és feltehetően nem is akarja, hogy megtalálják a felesége gyilkosát.

– Hogy mondhat ilyet? – kérdezte Robson, miközben a botjával a padlóra koppantott, és megrándult az arca.

– Akkor gondolkozzon, és próbáljon visszaemlékezni, mit mondott a felesége ezekről az emberekről. Azt hallom, Mrs. Robson szeretett beszélgetni, érdekelték az emberek. Ugye, nem akarja azt mondani, hogy a felesége csak úgy hazajött ebédre vagy vacsorára, és egy szót se mesélt azokról az emberekről, akiken segített? Soha nem jött haza azzal, hogy az öreg Mrs. Ezmegez az ágya alatt egy harisnyában tartja az összes pénzét, vagy hogy az öreg Mittudoménkicsodának van egy barátnője? Soha semmi ilyet nem mesélt?

Burdennek nem kellett izgulnia, hogy tendenciózusan irányítja Robsont. Az iménti példák korántsem serkentették arra, hogy kitaláljon vagy felidézzen valamit, inkább mintha nyers megrökönyödést váltottak volna ki belőle.

– Soha nem mesélt öreg hölgyekről, akik az ágy alatt tartják a pénzüket.

– Rendben van, Mr. Robson – felelte Burden, és csak nehezen tudott úrrá lenni a mérgén –, de akkor mit mesélt?

Mr. Robson erőltetni kezdte az agyát: olyan volt ez, mint amikor egy régen használt motort életre akarunk csiholni, és a rozsdás kerekek forogni kezdenek.

– Volt az az öregfiú az utca túloldalán, Gwen nagyon jó volt hozzá. Már rég abbahagyta a munkát az önkormányzatnál, de naponta beugrott hozzá. A saját lánya nem tett volna többet azért az emberért.

Eric Swallow, Berry Close 12., Highlands, gondolta Burden, és bátorítóan bólintott Robsonra.

– Vagy Mrs. Goodrich... azt hiszem, így hívták. Nem is volt olyan öreg, de rokkant lett valami betegségtől, nem is tudom, sclerosis multiplexnek vagy multiplex sclerosisnak mondják. Csodálatos asszony volt, Gwen azt mondta, koncertpianista. Meg azt is mesélte róla, hogy gyönyörű bútorai vannak – csupa értékes darab, Gwen szerint szép kis vagyont érhettek.

Julia Goodrich a Paston Avenue-ról, de már elköltözött a környékről.

– A többiekre nem emlékszem; volt vagy egy tucat, de a nevüket elfelejtettem. Volt például egy, akinek Gwen szerint három gyereke volt, mindegyik más apától, és az asszony egyikhez se ment hozzá. Ez nagyon felháborította Gwent. Meg volt egy öregúr, a nyugdíjon kívül nem volt semmije, és mégis öt fontokat adott Gwennek, amiért levágta a lábán azokat az átkozott körmöket. Gwen sokat időzött nála, több mint egy órát vesződött vele...

– Valaki öt fontot adott a feleségének, amiért levágta a lábán a körmöt? – Burdent izgatni kezdte, elképzelte, milyen képet vágna Wexford ehhez a bizarr jelenethez. Lehetett benne valami szexuális izgalom vagy talán kielégülés is? Biztos, hogy volt valami.

– Ebben nem volt semmi rossz – mondta Robson, és hirtelen védekezni kezdett. – A férfi csak levette a zokniját, leült, Gwen pedig egy ollóval levágta a körmét. Soha egy ujjal nem nyúlt hozzá; Gwen nem az a fajta volt. Azt mesélte, hogy annak az embernek makulátlanul tiszta volt a lába, olyan, mint egy csecsemőé. Aztán meg volt egy férfi – a nevekre nem emlékszem akit rendszeresen fürdetni kellett. Valami betegsége volt; nem volt öreg, de nem tudta elviselni a körzeti nővér fürdetését, azt mondta, Gwen olyan gyöngéd, mint a dadája volt kiskorában.

Nem szabad tendenciózusan irányítani, mondta magának Burden. Rá kell bízni a szerencsére.

– Várjon csak, eszembe jutott egy név: egy öreg hölgy, úgy hívták, Miss Mac-valami.

– Miss MacPhail – mondta Burden, mert úgy vélte, hogy ebben nincs semmi kivetnivaló. Robsont láthatólag nem érdekelte, honnan tudja; mint oly sok ember, ő is készpénznek vette, hogy a rendőrség nagyjából mindent tud. Csak azért faggatják az embert, hogy rajtakapják vagy szórakozzanak vele. – Miss MacPhail a Forest Parkból.

– Ez az. Gazdag lehetett; volt egy nagy háza, nagyon ráférte volna egy kis gondoskodás, mert össze akart dőlni, meg egy átkozottul nagy kertje. Valami egyetemista fiú járogatott hozzá szünidőben, ezt-azt csinált a kertben. De Miss MacPhail azt akarta, hogy Gwen menjen hozzá teljes állásba. Nem, köszönöm, mondta Gwen, nekem a férjemet kell ellátnom. Adok száz fontot egy hétre; és ez négy évvel ezelőtt volt. Maga viccel, mondta neki Gwen, de nem, azt mondja, ennyit ad, ha Gwen egész állásban odamenne hozzá, és főzne rá meg a

társalkodónője lenne… azt hiszem, Gwen egy kicsit meg is ingott, de én közbeléptem.

Robson megemelte a testét a karosszékben, Burden ezúttal mintha hallotta volna, ahogy csikorognak az ízületei. Hallott valamit, aztán látta, hogy Robson arca eltorzul.

– Elég lesz ennyi? – kérdezte végül Robson. – Eleget hallott?

Burden nem válaszolt, csak fölkelt, hogy induljon. Miss MacPhail halott, tűnődött távozóban, egyike azoknak, akiknek kereszt áll a listán a neve után. Ahogy elhaladt a saját házuk előtt, egy pillanatra beugrott, hogy telefonon érdeklődjön Wexford hogyléte felől, aztán ment tovább Ash Farmra, ahol már két órája tartott a házkutatás. Clifford nem volt otthon. Burden nem is számított rá, de Dorothy Sanders már várta, az arca tragikusan szomorú volt, és elkerekedett szemmel nézett rá.

– Azt mondták, maximum két óra. Odakint még azt mondták, hogy két óra, és kilenckor láttak neki.

– De még csak tíz perccel múlt tizenegy, Mrs. Sanders – jegyezte meg Burden, de bár ne mondta volna.

– Miért állítanak az emberek olyasmit, amit aztán nem tartanak be?

– Nem tart sokáig. Mindent visszarakunk a helyére; erre kínosan vigyázunk.

Fölment az emeletre Davidsonhoz és Archboldhoz. Archbold fölfelé mutatott arra a szűk lépcsőre, amely a tetőtérbe vezetett, és azt mondta, hogy a fönti szobák tele vannak zsúfolva régi bútorokkal: szemét, limlom, az évek hordaléka. Azzal ment el az idő, amíg ezt végigszálazták. Burden úgy döntött, hogy kint folytatja a kutatást; a garázsban meg a hátsó kerítéshez ragasztott fészerszerűségben Diana

Pettit kutatott. Burden kiment a folyosóra, amely nyilván a konyhába és a hátsó bejárathoz vezetett. Dorothy Sanders az ablakhoz nyomta az arcát, úgy figyelte a házkutatást. A háta merev volt, a karja behajlott, teljesen mozdulatlanul állt, Burden érkezésére a teste legkisebb rándulásával sem reagált. Burden kiment a hátsó ajtón.

Az Ash Farm telkén túl – mert kertnek nemigen lehetett nevezni – hatalmas, eső áztatta szántóföldek terültek szét minden irányban. Nem volt több ház a láthatáron. Egy domb, formára mint a teve púpja, vágta el a kilátást Kingsmarkham felé, s a gerincén súlyos felhők lógtak.

Amikor Burden belépett, Diana fölnézett, és azt mondta:

– Itt nincs semmi, uram.

– Attól függ, mit keres, Diana. Gondolom, megmondták, hogy mit keressen.

– Nyakszorítót, bár nem egészen tudom, mi is az.

Burden benyúlt a szerszámosládába. Kétszintes, számos rekeszre osztott fémláda volt, s a fölső fiókjai harmonikaszerűen nyíltak. Kivett két tárgyat, és azt mondta:

– Ezek például nagyon jól megfelelnének a célnak.

8

Diana Pettit és Martin közrendőr is azt mondta Burdennek, hogy ilyesféle eszközöket minden kerti fészer szerszámosládájában lehet találni. Ahogy kalapácsot és csavarhúzót is talál az ember, és nyugodtan kijelentheti róluk, hogy támadó fegyverek. Egy tekercs műanyag borítású drótja mindenkinek van, és jó néhány embernek kerti sorkihúzója is van, amivel egyenesre lehet szabni az ágyásokat. Burden azt felelte, hogy neki például nincs; kerti sorkihúzót pedig soha az életben nem látott. És hogy Pettit közrendőr vajon olyan biztos benne, hogy ez tényleg az?

Két gyűrűs fejű fémcövek, amelyet egy darab zsineg kötött össze. A zsineg egyszerűen csak rá volt kötve a cövekekre, de egy darab műanyag borítású drótot átmenetileg ugyanúgy rá lehetett hurkolni, ezáltal nagyon kézre álló nyakszorító készíthető belőle. Burden elrakta, és utasította Dianát, hogy adjon róluk nyugtát Dorothy Sandersnek. A drót a laborba ment analízisre, hogy összehasonlítsák a Gwen Robson nyaksérülésében talált műanyagrészecskékkel. Burden vett egy ugyanolyan hosszúságú, műanyag szigetelésű drótot, rákötötte a cövekekre, aztán bezárkózott az irodájába, és előbb a csuklós lámpán, aztán az íróasztal egyik lábán kezdte gyakorolni a fojtogatást. De egyiknek se volt pontosan akkora mérete, mint egy emberi nyaknak.

Másnap reggel Linda Naseem, akinek szerdán szabadnapja volt, újra ott ült a pénztárgépnél. Burden maga akart beszélni

vele. Pont egy hete járt itt Gwen Robson, miután beállt kocsijával a parkoló második emeletén, aztán az üveges átjárón végigsétált a Barringdean bevásárlóközpontig, és körülbelül négy óra negyvenre érhetett be. A következő háromnegyed óráról könnyen számot lehet adni: egy kis kirakatnézés, aztán vett két tételt a Bootsban: az egyik elárusító emlékezett rá. A fogkrém és a púder az egyik szatyorba került az élelmiszerek és a British Home Áruházból való izzók mellé. Itt senki sem emlékezett rá, de erre számítani lehetett. Valószínűleg nagyjából öt után tíz perccel léphetett be a Tescóba, fogott egy bevásárlókocsit vagy talán csak egy kosarat, és sétálni kezdett az áruházban, hogy a listája alapján itt is, ott is levegyen valamit a polcról. Ezalatt Clifford kétségkívül Olsonnál volt, Burden már látta, hogy túl koránra tette Gwen Robson az áruházi vásárlást; sokkal valószínűbb, hogy az asszony öt óra húsz előtt nem léphetett be a Tescóba. Az előző változat szerint ugyanis képtelenség, hogy öt óra harmincötkor vagy kicsit később ért volna a pénztárhoz.

Öt lány ült a Tesco pénztárgépei mögött. Burden egy indiai lányt keresett, de legalább háromban lehetett valami halvány indiai beütés. Odament az egyikhez, aki a sor végére mutatott, ahol egy éterien csinos, apró, törékeny, fehér bőrű és szöszke hajú lány ült, és éppen tekercset cserélt a gépén. Ahogy közelebb ért, észrevette, hogy jegygyűrűt hord. Természetesen azért hívják Naseemnek, mert egy keletről vagy a Közel-Keletről származó muszlimhoz ment feleségül. Burden korholta magát, amiért megint túl gyorsan vont le valamilyen következtetést; tudta, hogy ezért Wexford is megdorgálná. Akinek ilyen nagy tapasztalata van, annál ez megbocsáthatatlan.

Linda egy „Tilos a bemenet” feliratú oldalszobába vagy irodába vezette Burdent.

– Ugye, látásból ismerte Mrs. Robsont? – szólalt meg Burden.

Linda biccentett; kissé aggodalmasnak látszott.

– Mit is mondott, hánykor ment ki az az asszony a maga pénztáránál múlt csütörtökön?

Linda habozott.

– Tudom, hogy azt mondtam a másik rendőrnek, öt tizenötkor, de azóta gondolkoztam, és lehet, hogy később volt. Emlékszem, az órámra néztem, láttam, hogy öt óra negyvenet mutat, gondoltam, ez jó, már csak félóra van hátra. Hatkor zárunk, de a pénztárhoz még utána is jönnek.

– Mennyivel később lehetett? – kérdezte Burden.

– Tessék?

– Mennyivel Mrs. Robson után nézett az órájára, és látta az öt negyvenet?

– Nem tudom. Ezt mindig nehéz megmondani, nem igaz? Tíz perccel később?

Tíz perccel, öttel, gondolta Burden, vagy akár két perccel később. Inkább arról a lányról kezdte faggatni, akit Mrs. Robsonnal együtt látott – meg hogy biztos-e benne, hogy tényleg lány volt.

– Tessék? – kérdezte megint Linda.

– Ha csak a hátát látta az illetőnek, aki kalapot viselt és feltehetően kabátot vagy dzsekit, honnan tudta, hogy lány és nem fiú, vagyis férfi?

– Szóval csak úgy tudtam – felelte lassan, mint aki próbálja újraszervezni a benyomásait és a végkövetkeztetéseit. – Vagyis

azt gondoltam. Igen, hát persze hogy az volt. Kalap volt rajta... azt hiszem, olyan svájcisapka.

– Ettől még férfi is lehetett, nem igaz, Mrs. Naseem?

– De nekem nem az volt a benyomásom róla – felelte Linda Naseem.

Burden nem kérdezett többet. A kihallgatásra visszaemlékezve úgy érezte magát, mintha ügyészt alakított volna, aki ravasz kérdésekkel szétzúzza a tanú vallomását, s az esküdtszék a bizonytalan válaszokból sziklaszilárd végkövetkeztetéseket von le. A Tescóban nem volt esküdtszék, de ha lett volna, a tagjai egészen biztosak lettek volna a következő tényekben: hogy előző csütörtökön Gwen Robson hat óra előtt húsz perccel szóba elegyedett az áruházban egy fiatalemberrel. Burden visszasétált az alsó szint széles galériájára, és megállt a Mandala csarnoka előtt. Ma csupa vörös és fehér mikulásvirág és valami sötétkék virág volt kint. Ugyan minek ez a hazafiúi buzgalom november 26-án? Talán csak azért, mert a virágárusnak ezekből volt a legtöbb.

Burden a Bootsba is bekukkantott, egy pillanatra megállt a gyapjúfonalat és kötőtűket áruló bolt kirakatánál, amely ma tele volt kutya- és macskapofákkal előnyomott falikárpit kanavásszal, aztán egy pillantást vetett a víztisztítókat meg levegőionizáló berendezéseket kiállító Demeterre a túloldalon. Egyik boltban sem emlékeztek az eladók, hogy látták volna Gwen Robsont. A szökőkút működött, hatalmas vízsugarakat lövellt fel, s a víz nagyot csobbant a csillár legalsó prizmáin. Burden a parkolóhoz vezető főbejáraton távozott, s az üzletközpont száraz melege és a légfrissítő szaga után metszően hideg szél csapta meg.

Meddig kell még várnia a laboreredményre? Talán napokig. Tárcsázta Wexford lányának a lakását, de foglaltat jelzett. Burden elővette az íróasztal fiókjából a maga konstruálta nyakszorítót, és azt gyakorolta, hogyan kell a cövekre fonni az ujjait. Valószínűleg jobb a fogása, ha átdugja az ujját a fejen levő gyűrűkön, és úgy markolja meg a fogót. Szüksége volt valamire, ami jobban emlékeztet emberi nyakra, mint az íróasztal lába. Lelki szemei előtt megjelent egy urna alakú virágtartó, amely ugyan fehér polisztirénből készült, de ravaszul úgy színezték ki, mintha márványból lenne. Még Polly Davies rendőrfelügyelő asszony hagyta itt, amikor szülési szabadságra ment, számos utasítással, hogy hogyan kell gondozni a benne levő cikláment; az urna Wexford irodájában fejezte be hosszú vándorlását, a ciklámen persze rég elpusztult. Az edény alja nagyjából pont jó méretű és ugyanúgy hajlik.

Kezében a nyakszorítóval fölment a lifttel, aztán végigsietett a folyosón. Az iroda ajtaja résnyire nyitva volt, Burden belökte és belépett. Wexford az íróasztal mögött ült összekuporodva, viseltes tweedkabátban. A feje be volt bugyolálva, arcán a zúzódások fakó sárgászöldre váltottak. Ahogy apró, szürke szeme Burden és a maga barkácsolta gyilkos szerszám felé fordult, kissé üveges lett a tekintete, tőle szokatlan módon nyugtalannak látszott, a nyitó megjegyzése viszont annál jellemzőbb volt.

– Á, szóval végig te voltál az.

Burden elvigyorodott.

– Magam csináltam, és éppen ki akartam próbálni a virágtartón. Ne nézz így: nagyon értelmes ötlet.

– Ha te mondod, Mike.

– Egyébként mit keresel itt? Azt mondták, hogy hét végéig szabadságon leszel.

– Most van hét vége – mondta Wexford, és lenyúzott karja segítségével fészkelődni kezdett a karosszékben. – Végigolvastam ezt az anyagot. – Minden, az üggyel kapcsolatos jelentést felküldtek neki, s ezek most ott feküdtek előtte az íróasztalon. Burden imádott minden egyes kihallgatásról részletes jelentést írni, még a maga gondolatait is beleírta, aztán hosszú beszámolókat gépelt belőle. – Van benne egy-két egészen érdekes részlet. Tetszik például, hogy Mrs. Robson öt fontot kapott, amiért levágta annak az öreg mókusnak a körmét.

– Gondoltam, hogy tetszeni fog.

– Azon tűnődöm, vajon hogy zajlottak le ezek a látogatások. Az a fürdetősdi például. Egész izgalmas nyomvonal. – Burden felhúzta a szemöldökét. Nem volt egészen biztos benne, hogy érti Wexford; elképzelni is undorító volt, ezért inkább levette az ablakpárkányról a márványutánzatú urnát, és nekilátott, hogy a nyakszorítóval megfojtsa. Wexford tűnődve figyelte. – Van egy csomó dolog, amit tudni szeretnék, s amivel, úgy látszik, senki se törődött igazán – mondta. – Lesley Arbel például. Hol volt múlt csütörtök délután? Azt hiszem, fogalmunk sincs róla, azt viszont tudjuk, hogy Gwen Robsont látták, amint egy lánnyal beszél fél hatkor.

– Az egy férfi volt, és öt negyvenkor – jegyezte meg Burden, és meghúzta a fogantyúkat: érezte, amint a polisztirén megreccsen, aztán elhasad, s a drót belevágott a szivacsos, fehér, hússzerű anyagba.

– Értem. Nagy segítséget jelentene, ha tudnánk, minek jött folyton le Kingsmarkhambe, és mi elragadót talált ebben a nem

túl izgalmas házaspárban. – Wexford fölemelte az egyetlen képet, amit Gwen Robsonról sikerült szerezni – gyorsfénykép volt, erősen kinagyítva, amit a *Kingsmarkham Courier* is használt.

– „Egyike azoknak a jellegzetes brit arcoknak – idézte Wexford –, amelyeket elég egyszer látni, hogy aztán rögtön elfelejtsük őket."

– Ezek a Sandersék azt mondják, nem emlékeznek rá; mindketten azt állítják, hogy korábban soha nem látták. Én azonban tudom, hogy Clifford ismerte, érzem a csontjaimban.

– Az isten szerelmére, Mike, szokj már le erről. Nem vagyok finnyás, de felfordul tőle a gyomrom. Viszont Mrs. Robson gondozószolgálatos látogatásai érdekes témának látszanak. Nyilván feltűnt, hogy soha nem időzött sokáig azoknál, akik keveset vagy semmit sem adtak. Azon tűnődöm, vajon mit ajánlhatott fel az öreg Mr. Swallow, aki szemben lakott. Neki is levágta a körmét – és lehet, hogy valami különösen erotikus technikája volt az ollóval?

– Elég undorító, nem?

Wexford elvigyorodott és vállat vont.

– Fontos ez? – Burden zsebre vágta a nyakszorítót, és közelebb jött, hogy leüljön a rózsafa íróasztal szélére. Mivel Wexford erre nem reagált, csak ködös tekintettel bámult valamerre, Burden még azt mondta: – Tudod, hogy elég rosszul nézel ki? Szerintem nem kéne itt lenned.

– Nagyon nyugis napom lesz – közölte Wexford. – Majd meglátom, hány csésze teát tudok meginni délután kettő és öt között. – Burden tájékoztatásául hozzátette: – Nekem úgy tűnik, közel sem faggattuk még ki eléggé Robsonék szomszédait.

De miután Burden elment, Wexford csak ült az asztal mögött, és nem csinált semmit. Ha nem fogja meg saját kezével a radiátort, és nem érzi, hogy olyan forró, hogy szinte hozzá se lehet nyúlni, esküdni mert volna rá, hogy elromlott a központi fűtés. Ha nincs a jó öreg kabát, megfagyott volna. Sheila visszament Londonba; Wexford nem akarta elengedni, de persze egy szót se szólt. Legszívesebben örökre bezárta volna valahova, és az ajtóban állt volna őrt. De Sheila bérelt kocsival visszament Londonba, abba a Coram Fields-i lakásba, amelyet ezek – bárki is a pokolgépes merénylő, terrorista, fanatikus – nagyon is jól ismerhettek. Sylvia szinte egész nap bőgette a rádiót, így Wexford hallott minden híradást, és minden egyes hírben azt a mondatot várta, amely úgy kezdődik: „Pokolgép…” Voltaképpen ezért kellett idő előtt visszaállnia a munkába.

Bombaszakértők jöttek le a Scotland Yardtól, hogy beszéljenek vele, és újra megjelent a myringhami ember is. Wexford tudni akarta, milyen óvintézkedéseket tesznek Sheila védelmére, és noha egy sor határozott lépésről számoltak be, Wexfordot mindez nem nagyon nyugtatta meg. Tudta, hogy nem félne annyira, ha Sheila a férjével élne együtt, bár ez elég illogikusnak látszott. Ha régebben valaki azt mondja, hogy örülni fog, ha meghallja, hogy a lánya egy férfival él együtt, miközben valaki másnak a felesége, nem hitt volna az illetőnek. Pedig most így érezte. Megnyugtatta volna, ha azt hallja, hogy Sheila éjjel-nappal együtt van azzal a Ned nevű férfival, bárki legyen is az. Persze a legjobban attól nyugodott volna meg, amit a veje, Neil javasolt.

– Vegyétek rá, hogy hagyjon fel ezzel a bűnös romboló tevékenységgel. Vegyétek el tőle a drótvágó ollókat, vagy még jobb, ha sikerül rávennetek, hogy tegyen beismerő vallomást,

közölje nyilvánosan, hogy többé nincs szándékában ilyesmit tenni.

Meglepő, de Dora szállt szembe vele:

– Becsülnéd azután is, ha tényleg megtenné?

– Szerintem fontosabb, ha életben marad, mint hogy becsülöm vagy sem.

– Persze hogy nem tenne ilyet-jelentette ki Wexford. Szinte haragudott. – Nem tagadhatja meg az elveit, nem igaz? Nem gondolja, hogy bűnös; úgy véli, hogy a törvény rossz – ha tetszik, maga a törvény bűnös.

Sylvia elképedve nézett rá.

– Meglehetősen különös megjegyzés egy rendőrtől, nem igaz, papa?

Wexford többet nem szólalt meg. Túl azon, hogy szeretett volna úrrá lenni az aggodalmán és szerette volna Sheilát biztonságban tudni, mindenáron el akart kerülni bármilyen indulatos veszekedést Sylviával és Neillel. Tegnap a rendőrfőnök telefonált, és azt mondta, hogy esetleg kölcsönkaphat valami rendőrházat, míg a sajátját kijavítják, jobban mondva újjáépítik, ami legalább egy évig eltarthat, ha azt vesszük, hogy manapság milyen tempóban dolgoznak a kőművesek.

Itt, az irodában viszont nagyon békés volt minden. Csönd volt, s a hideg, amit érzett, sem volt igazi. Úgy fogalmazott magában, hogy „harcolni kell a fel-feltörő levertség ellen”, ezért fölment a kantinba, hogy ebédeljen valamit. Miután átküzdötte magát a nem túl egészséges, de legalább vigasztalóan forró levesen és hamburgeren sült burgonyával, kénytelen volt szembenézni a ténnyel, hogy hamarosan újra autóba kell ülnie és vezetnie kell. Neil hozta be a rendőrségre, s

a kapu előtt tette le. Donaldson, a sofőrje viszi ki Highlandsre. De előbb-utóbb le kell küzdenie azt a hatalmas gátlást, amely közte és a vezetőülés meg az autó volánja között emelkedik. Érezte, hogy görcsbe fog rándulni a keze a sebváltó fölött, akkor is, ha az, mint az ő esetében, automata sebváltó, de tudta, hogy úrrá kell lennie ezen az érzésen. Tegnap éjszaka álmában újraélte a robbanást, pedig azt hitte, hogy semmi emléke nem maradt róla, de nem mondta el senkinek, még Dorának se.

Finoman, de radikálisan megváltoztak az életmódbeli szokások azóta, hogy Wexford rendőrként először hallgatott ki tanúkat. Akkoriban minden férfi dolgozott, és minden nő otthon volt. Az osztott műszak, a haladás a nők iskolázottságában és szabadságjogaiban, az önálló vállalkozás és persze a munkanélküliség mindezt megváltoztatta. Így hát csöppet se lepődött meg, amikor a kocsit és Donaldsont hátrahagyva az első háznál becsöngetett, és egy fiatalember engedte be, akinek csecsemő volt a karján, a farmerja szárába pedig egy három év körüli gyerek kapaszkodott.

Ez John Whitton, két gyerek apja és egyetemi hallgató, a felesége egész állásban dolgozott rendszerszervezőként. Az asszony volt az, aki Ralph Robson mellett volt, míg az unokahúga érkezésére várt. A háznak belül az a különös, elmosódó illata volt, amelyet mindazok, akik maguk is voltak szülők, rögtön felismernek: tej, a csecsemőemésztés, az ammónia és púder jellegzetes keveréke. Ez a fiatal pár három éve, mióta megházasodtak, Gwen Robsonék második szomszédja volt, akkor kapták a házat a helyi önkormányzattól Highlandsen, de a férfi sietett megjegyezni Wexfordnak, hogy a

kapcsolatuk nagyon felszínes volt. Tudták, hogy Gwen a házi gondozószolgálatnál dolgozik, és mivel tudták, hogy – a férfi szavajárásával – „Gwen filantróp”, egyszer megpróbálták megkérni, hogy vigyázzon a babára.

– A saját segítségünk cserbenhagyott, és ez valami különös alkalom volt. Egyébként a harmadik házassági évfordulónkat ünnepeltük volna, és Rosemary ezzel a kicsivel volt mindenórás terhes. Tudtuk, hogy hónapokba telik, mire újra elmehetünk este. Megkértem Mrs. Robsont, aki nem mondta, hogy nem vállalja el; inkább az összeg miatt, amit kért, nem lett belőle semmi. Egy fizetésből élünk, ennyit nem tudtunk rá áldozni; óránként három fontot képtelenek voltunk kifizetni. Scott egyébként soha nem ébred fel este – szóval tizenkét font csak azért, hogy valaki itt üljön és nézze a tévét, sok.

Elég reménytelen vállalkozásnak látszott, de Wexford úgy gondolta, nem árt megpróbálni, és megkérdezte John Whittont, mit csinált előző csütörtökön. Látta-e Ralph Robsont délután, lehetőleg négy harminc után? Ám Whitton a fejét rázta. Otthon volt, mivel a felesége vitte el a kocsit, de különben is ki sem látszott a munkából, mert a kicsiknek uzsonnát kellett csinálni, és mindkettőt le kellett fürdetni. Még arra sem emlékezett, hogy látta-e Gwen Robsont elmenni.

Whittonékés Ralph Robson háza között lakott Trevor Morrison és Nicola Resnick: az a pár, akiket Mrs. Robson annyira elítélt. Wexford mindkettőjüket otthon találta, mert itt működött a – gyanúja szerint meglehetősen kétes természetű – antikvár csomagküldő szolgálatuk. Itt kapta az első, előre megjósolt teát, bár gyümölcstea volt – valami bíborvörös folyadék, és egy virágcímkés tasak úszott benne. Wexford még egy sötétbarna, ropogós kekszet is elfogadott. Nicola Resnick

ugyan fiatal, szabadelvű nőnek látszott a rajta levő farmertől, csizmától és a testhezálló, vastag pulóvertől, de mint kiderült, ugyanolyan pletykafészek, amilyen az öreganyja lehetett.

– Mrs. Robson próbálta rávenni a szemközti öregfiút, hogy végrendeletileg hagyjon rá mindent. Az fűnek-fának azzal hencegett, hogy mennyi pénze van a bankban. Lehetett vagy százéves, igaz, Trev?

– Nyolcvannyolc volt, amikor meghalt – mondta Trevor Morrison.

– Igen, szóval aggastyán. És tudja, folyton jajveszékelt, hogy nem tud megélni, különösen télen, a tüzelőolaj-számlák miatt. Aztán meg szeretett telefonálni. Volt neki az a lánya Írországban vagy hol, folyton azt hívogatta; mindig azt mondta, hogy képtelen kivárni, míg az hívja fel. Na, én meg mondtam neki, hogy miért nem kér valami kiegészítő támogatást. Miért ne? Ha egyszer joga van hozzá; szerintem az ember mindent szerezzen meg, amihez joga van. Ezek az öregek büszkék, de az ilyesmi teljesen értelmetlen. Az ember dolgozik egész életében, ezek után joga van bármihez, amit az állam felkínál. De ő nem így gondolta. Hogyan kérvényezzek, mondja nekem, ha egyszer van pénzem a bankban, és azt úgyis be kell vallanom; több mint háromezer a Trustee Savings Bankban, és ha ezt egyszer elárulom, semmiképpen nem fognak segélyt adni. És ez igaz is.

– Most Mr. Eric Swallow-ról van szó? – kérdezte Wexford, és közben derekas erőfeszítéseket tett, hogy megigya a hibiszkuszteát.

– Az öreg Ericről, igen. Azt hiszem, a másik nevét nem is tudtuk, igaz, Trev? Mindegy, szóval mindenkinek mesélt erről a háromezerjéről a bankban; szeretett hencegni vele. Meg azt

is hallottam, a lánya nagyon számít rá, hogy örökli az egészet, de Eric megmondta neki, ne gondolja, hogy automatikusan így lesz; végül is az ő pénze, azt csinál vele, ami neki tetszik. Eric akkoriban folyton nyafogott, panaszkodott, hogy hetekig rá se hederít.

– Mi volt azzal a végrendelettel?

– Egy éve lehetett, vagy több, de annyi biztosan. Mrs. Robson abbahagyta a gondozást, de azért nap nap után rótta az utcát. Én itt ültem és a katalógusunkon dolgoztam, és Trev is itt volt, amikor Mrs. Robson egyszer becsöngetett, és azt kérdezte, hogy nem lennénk-e tanúk valami hivatalos iratnál, amit az öreg Eric csinált. Ugyancsak meglepő volt, úgy értem, azelőtt nem sokat beszéltem az asszonnyal, tudomást se vett rólam, ha meglátott az utcán. Azt mondja, az öregnek alá kell írnia ezt a papírt, és két tanú is kell hozzá. Aztán tudja, mit mondott? Hogy jobb is, hogy nem vagyunk megházasodva, hogy papíron nincs közünk egymáshoz. Egészen elképedtem. Mindegy, gondoltam, ezzel a segéllyel kapcsolatban valami, és már menni is akartam, de Trevor megkérdezte, hogy mi az a papír, mire az asszony azt felelte, hogy nem olyan, amiért aggódnunk kéne, csak egy nyomtatvány. Na ez persze nem volt elég Trevnek, és azt mondja, tudnunk kell, mit írunk alá, mielőtt átmegyünk, és akkor azt mondja Mrs. Robson, hogy az Eric végrendelete.

– Na, gondolhatja, ettől kissé visszahőköltem – tette hozzá Trevor. – Valahogy bűzlött, ugye, érti, mire gondolok.

– Abszolút így van, bűzlött. Na, mindegy, szóval csak annyit mondtam, hogy sok dolgunk van, és hagyjon ki belőle. Gwen azt mondta, hogy rendben van; hamarosan talál majd mást, és

különben is, másnap este jön le az unokahúga. Azt hiszem, ismeri azt a nőt, úgy néz ki, mint egy manöken.

Mindez elég érdekes volt, és hasznos is lett volna, ha Gwen Robsont gyanúsítják gyilkossággal és Eric Swallow meg a többi öreg az áldozat. De most Gwen volt az áldozat. Wexford még a szokásos kérdést is föltette Ralph Robson tevékenységéről, és Nicola Resnick el tudta mondani, hogy csütörtök késő délután hangokat hallott a szomszédból. Nagyon vékony a házak közti fal, még a lámpa föl- és lekapcsolását is lehet hallani, meg a Robson botjának a kopogását és persze a televíziót.

De hogyhogy pont a múlt csütörtökre emlékszik?

Mert Robson a *Blue Peter* című gyermekprogramot nézte, felelte az asszony, öt óra ötkor kezdődött, utána meg valami egészségnevelési program volt a nyomelemekről a táplálkozásban. Ez Nicola Resnicket is érdekelte, és ő is bekapcsolta, bár Robson olyan hangosan hallgatta, hogy a falon át is jól hallotta volna.

Megint csütörtök délután volt, egy héttel a gyilkosság után. Hét napja Clifford Sanders az anyja kocsijával befordult a Queen Streetre a High Street felől, és megállt az egyik bal oldali parkolóóra előtt, bedobott az automatába, ha hinni lehet neki, negyven pennyt, ami elég egy órára. De mivel mindez öt óra előtt húsz perccel történt, amikor kijött Olsontól, még tízpercnyi ideje maradt a parkolóórán. Így hát kivárta azt a tíz percet, elmerengett mindazon, amiről Olsonnal beszélgettek, végigszálazta azt az egész dodóügyet. Nem mintha Burden egy pillanatig is elhitte volna az egészet.

Bement minden boltba a Queen Street mindkét oldalán, a fűszereshez, a halárushoz, a gyümölcsöshöz, egy

borkereskedésbe, két olcsóruha-butikba és Pelage-hoz, a fodrászhoz. Senki sem emlékezett rá, hogy látta volna Clifford Sanderst a kocsijában ülni egy parkolóóránál a Pelage előtt. A baj az volt, hogy a vörös Metró csütörtök délután rendszerint ott parkolt egyik vagy másik parkolóóra előtt, vagyis nehéz volt kiválasztani, mikor volt ott, és mikor nem, hogy Clifford mikor ült benne, és mikor nem. A Pelage-nál az egyik fodrásznő határozottan állította, hogy néha látta Cliffordot, amint csak ül a vezetőülésen, úgy tűnt, nagyon el van merülve a gondolataiba, nem olvasott, nem is nézett ki az ablakon vagy ilyesmi.

Burden a borkereskedés takarásából figyelte, amint Clifford öt előtt tíz perccel megérkezik. Nem volt szabad parkoló, ezért továbbhajtott, egészen a Castle Street kereszteződéséig, ott megfordult, és lassan jött visszafelé. Épp most állt ki valaki, Clifford tehát megvárta, aztán beállt a Metróval az üres helyre, kiszállt, és bezárta a kocsit. Nyirkos és nagyon hideg nap volt: szürke tweedkabát és szürke kötött sapka volt rajta, amelyet mélyen a fülére húzott. Kicsit messzebbről, gondolta Burden, nem is annyira lánynak, mint inkább öregasszonynak látszik. Clifford bedobott egy kis aprót az automatába, bár az előző autó után még maradt a parkolási díjból. Aztán meglehetősen komótosan átjött az utca innenső felére, mint akinek tenger sok ideje van, és nem úgy, mint aki huszonöt perces késésben van – pedig az utóbbi volt igaz. Burden titokban csodálni kezdte Serge Olson technikáját, hogy szándékosan fél órával korábbi időpontot mond kliensének, ha azt akarja, hogy Clifford ötre odaérjen.

Miután Clifford eltűnt a Pelage melletti bejáraton, Burden elindult a Castle Streeten, hogy egy-két figyelmeztető szót

váltson egy ékszerésszel, akiről gyanította, hogy orgazda. Aztán egy fülkéből telefonált a feleségének, hogy valószínűleg későn érkezik, de nem túl későn – mondjuk nyolc harmincra otthon lesz. A Queen's Cafében ivott egy teát és evett egy kiflit, és hat óra előtt két perccel ért vissza a Queen Streetre. Ólmos eső kezdett esni, olyan sötét volt, mintha éjfél lenne, bár a csöpögő, bolyhos sárga és fehér lámpák fényesen világítottak, s a járda csillogó piszkos arany- és ezüstszínben ragyogott. Hópelyhek jelentek meg az eső ezüstfonalai között.

Clifford hat óra után két perccel jelent meg Olson ajtajában. Nem sietett, de jóval gyorsabban mozgott, mint amikor érkezett. Burden az eső és Clifford tekintete elől a zöldséges bejáratánál keresett menedéket; záróra volt, és az emberek cikóriával és törökparadicsommal telt tálcákkal furakodtak el mellette. Clifford beszállt az autóba, anélkül hogy akár csak egy pillantást vetett volna a parkolóórára; elindult, és mire Burden óráján hat óra ötre ugrott a mutató, már nem volt sehol.

Wexford hallott és olvasott már emberekről, akik látták egyesek karján a koncentrációs táborok beégetett jelét, de neki még nem volt ilyen élményben része; most se, mivel Dita Jago karját, hűvös lévén a délután, eltakarta az a gyapjúruha, amely a maga nemében páratlan művészi munka volt: zöldből és bíborból, gazdag vörösből és ékkő kékből kötött gobelin. De amikor ebben a furcsán összezsúfolt szobában érdeklődve az asztalon fekvő nagy halom kéziratcsomóra pillantott, s talán valami rendszer szerint összekuszált jegyzetfüzetekre és papírlapokra, összefirkált borítékokra és kézikönyvekre, Dita biccentett felé.

– Életem főműve – mondta neki. A mosoly szerénnyé tette a megjegyzést. – Oświeçimi emlékeim.

– Auschwitz? – kérdezte Wexford.

Az asszony bólintott, aztán a kézirat legfelső lapját fölemelte és megfordította, s így Wexford csak egy üres oldalt látott.

9

A szoba ugyanolyan méretű és alakú volt, mint amilyenben Robsonnal és az unokahúgával beszélgetett, amilyet Trevor Morrison és Nicola Resnick irodaként használt, vagy amelyik John Whittonéknál gyerekszobaként funkcionált. A ház az utca másik oldalán állt és az ellenkező oldalra nézett, ám a döntő különbség az előbbiekhez képest az elképzelhetetlenül gazdag kuszaságában volt, a furcsa, érdekes dolgok sokaságában, a könyv- és papírhalmokban és a falak dekorációjában, amely felülmúlta mindazt, amit Wexford valaha életében látott.

Hacsak az ember ki nem nézett az ablakon – ahol a kurta kis utcácskát látta, a gyepes járdaszegélyre ültetett fákat, az ikerházakat –, bárhol hihette volna magát, épp csak itt nem, egy vidéki angol kisváros szélén emelkedő önkormányzati lakótelepen. Lehetetlen megmondani, mivel voltak ki tapétázva vagy kifestve a falak, ugyanis tele voltak aggatva mindenféle textíliákkal, amikről Wexford első látásra azt hitte, hogy pompás és gondosan kimunkált kézimunkák, de ahogy közelebbről megvizsgálta őket, kiderült, hogy kötött falikárpitok. Dora erőfeszítései a – mint mondják – „össznépi művészet” terén, amelyből az unokák pulóverei születtek, legalább arra jók voltak, hogy Wexford ennyit meg tudott állapítani. De ezek a kötések a színskála minden árnyalatát felhasználták, a színek finoman kiegészítették vagy ellenpontozták egymást, részben hihetetlenül összetett, absztrakt formákat öltve, részben olyan képeket rajzolva ki,

amelyeknek erős, primitív ábrázolásmódja Wexfordot Rousseau festményeire emlékeztette. Az egyiken tigris lopakodott a zöld páfrányok és a sötét, gyümölcstől roskadozó ágak dzsungelében; a másikon egy lány szárongban sétált pávák között. A legnagyobb, amely egy egész falat befedett, s amely nyilvánvalóan részletekből volt összeállítva, inkább kínai, mint trópusi eredetű lehetett: ezen zöld táj látszott, a dombok tetején kis tornyok, s az erdő és a tó között egy csapat szarvas legelészett.

Az asszony mosolygott Wexford csodálkozásán. Wexford csak onnan tudta, hogy ő lehet e remekművek alkotója, mert volt egy félig kész darab is, egy másik dzsungelkép is kezdett formát ölteni a körkötő tű nyomán, amely egy kerek asztalkán állt velencei üvegállatok és festett porcelántojások között. Az asszony talán a felével készült el.

– Ön dolgos asszony, Mrs. Jago – jegyezte meg Wexford.

– Szeretem magam elfoglalni. – A kiejtése meglehetősen ismeretlen torokhangú volt, talán lengyel vagy cseh, ám az angolja nyelvtani és mondattani szempontból hibátlan. – Két éve írom a könyvemet, és már majdnem kész. Isten tudja, hogy akad-e kiadója egy ilyen műnek, de inkább csak saját kedvtelésből írtam, hogy minden papíron legyen. És igaz, amit mondanak. – Megint rámosolygott. – Írd le, írd ki magadból, s akkor többé nem olyan iszonyú visszaemlékezni rá. Nem gyógyír, de valamelyest segít.

– Ahogy valaki mondta: az író az egyetlen szabad ember.

– Bárki volt is, tudta, miről beszél.

Mrs. Jago leült szembe Wexforddal, és fölvette a kötését. Mivel a felügyelő már túl volt Nicola Resnick hibiszkuszteáján meg egy Earl Greyn bizonyos Miss Margaret Andersonnál – aki

azt állította, hogy soha nem beszélt Mrs. Robsonnal, nem is hallott róla, míg meg nem halt –, Wexford ugyancsak megkönnyebbült, hogy Mrs. Jago nem kínálta semmiféle frissítővel. Az asszony ujjai ügyesen dolgoztak, biztosan mozgatták a színes fonalak bonyolult tömegét, időnként kiválasztottak belőle egy szálat, két-három szem után elengedték és más színt választottak. Hurkás, gömbölyded ujjak voltak, a jegygyűrű mélyen bevágott a húsba. Mrs. Jago hatalmas hústorony volt, mégsem tűnt sem túl nagynak, sem túl ormótlannak, formás lába, finom bokája volt, apró lábára pici, fekete topánkát húzott. Telt, pirospozsgás arcán valami cigány szépség nyomai maradtak. A szeme fekete volt, ragyogott, s a szarkalábak között olyan volt, mint két drágakő valami bolyhos foglalatban. Még mindig sötét haját fésűkkel hatalmas, fényesen ragyogó kontyba fogta össze.

– Maga bejött, és felajánlotta Mr. Robsonnak, hogy bevásárol – szólalt meg Wexford. – Erről az jutott eszembe, hogy nyilván elég jói ismerte őket.

Az asszony fölnézett, s egy pillanatra megálltak az ujjai is.

– Egyáltalán nem ismertem őket. Azt hiszem, nem tévednék nagyot, ha azt mondanám, hogy egy-két jó reggelten kívül a múltkori lehetett a második alkalom, hogy a férfival váltottam néhány szót.

Wexford csalódottnak érezte magát. Bár teljesen indokolatlanul, de sokat várt ettől az asszonytól. Valami azt súgta, hogy Mrs. Jago alapjában igazmondó ember.

– Mr. Robson a szomszédom – mondta Mrs. Jago. – Elvesztette a feleségét. Az asszonyt iszonyatos módon gyilkolták meg, szóval ez a legkevesebb, amit tehettem. – Emlékezett a felügyelő nevére, pedig csak egy pillanatra

láthatta az igazolványát. – Ebben igazán nem volt semmi, Mr. Wexford. Nem vagyok irgalmas szamaritánus. A lányom szokott elvinni bevásárolni, vagy nekem is hoz, ami kell.

– Lehet, hogy nem ismerte Robsont, de a feleségét igen, ugye?

Az asszony egy sor végére ért, megfordította a tűket.

– Alig. Elhiszi, ha azt mondom magának, a múltkori volt az első eset, hogy a házukban jártam? Hadd mondjak magának valamit. Nem szeretném, ha fölöslegesen töltené az idejét olyasvalakivel, aki alig tud valamit. Amikor kijöttem a táborból, egy kórházba raktak, amely a hadsereg kezelésében volt. Volt ott egy ember, egy katona, kórházi műtős, és szerelmes lett belém. Isten tudja, miért, mert én puszta csontváz voltam, és kihullott a hajam. – Mrs. Jago mosolygott. – Most, hogy lát, ugye, nem gondolná? Én meg egyre csak vágyakoztam és sóvárogtam, hogy bárcsak meghíznék, mert mondták is, hogy magamra kell szednem valamennyit. Nos, ez az ember – a Jago tizedes, Arthur Jago – feleségül vett, és angol nőt csinált belőlem. – A kézirathalomra mutatott. – Mindez ott van a könyvben! – Folytatta a kötést, és azt mondta: – De, bár próbáltam, Mr. Wexford, soha nem tudtam igazi angollá válni. Soha nem tanultam igazán meg az angol módit, akik mindig azt játsszák, hogy a kertben minden csodálatos. Érti, mire gondolok? Nem minden csodálatos. A bokorban kígyó van, a kövek alatt férgek, és a növények fele mérgező...

Wexford mosolygott az asszony teremtette képen.

– Például szegény Mr. Robson azt fogja mondani, hogy aminek jönnie kell, az úgyis jönni fog; talán így van jól, az élet megy tovább. Vagy Miss Anderson az utca végén: talált egy férfit, aki végre feleségül akarta venni, az asszony hatvanéves

volt... a férfi viszont meghalt egy héttel a házasság előtt, és mit mond erre az asszony? Lehet, hogy túl későn lett volna, lehet, hogy mindketten megbánták volna. Hát én ezt nem tudom megszokni.

– De hát ezek a túlélés alaptörvényei, Mrs. Jago.

– Lehet. De nem látom be, hogy miért lenne kevésbé fontos a túlélés szempontból, ha az ember először sír és toporzékol és kimutatja az érzelmeit. Én legalábbis ezt szoktam, és az itteni lefojtottságot nagyon kellemetlennek találom.

Wexford boldogan folytatta volna az angol érzelmek vagy azok hiányának boncolását, de mégis úgy vélte, hogy ideje továbblépni. Fáradtság kerítette hatalmába, újra visszatért a fejfájása, olyan volt, mintha egy szoros szalagot tekertek volna a szeme fölé. Szerencse vagy megérzés volt, de kimondta annak az öregúrnak a nevét, aki néhány házzal arrébb lakott a Berry Close-ban.

– Eric Swallow – mondta Wexford. – Vele is ilyen felszínes ismeretségben volt?

– Tudom, hogy mire gondol – felelte az asszony, és az ölébe tette a kötést. – Hát az ugyancsak mulatságos, de semmi köze szegény Mrs. Robson meggyilkolásához. Azt hiszem, tényleg nem lehetett köze hozzá.

– Jó. De ha mulatságos, akkor szeretném hallani. Úgyis olyan kevés nevetnivaló van ebben az ügyben.

– Szegény öreg haldoklott. Ez persze nem vicces. Ha angol lennék, azt mondanám, talán irgalmasan elbocsáttatott, nem igaz?

– Valóban?

– Végül is nagyon öreg volt, majdnem kilencven. Volt egy lánya, de az Írországban él, és persze már nem fiatal. Mrs.

Robson nagyon sokat segített az öregnek; úgy értem, miután otthagyta a gondozószolgálatot és már nem kapott érte fizetést, majdnem mindennap bejárt hozzá. Végül az öregúr annyira legyöngült, hogy ki se tudott kelni az ágyból, akkor elvitték, és kórházban halt meg...

Wexford a falon lógó hatalmas kárpit tájképet nézte, de egy autó ajtajának csukódására felkapta a fejét, s szinte azonnal megszólalt a csengő. Mrs. Jago fölkelt, elnézést kért, és elképesztően könnyű, ruganyos léptekkel kiment az előszobába. Hangok hallatszottak, gyerekek lármás csivitelése. Aztán újra becsukódott az utcai ajtó, és Mrs. Jago két kisgyerekkel tért vissza: a kisebbiket, noha nagyobb volt annál, hogy felkéredzkedjen, a karjában hozta; a másik öt-hat évesnek látszott, tengerészkék iskolai egyenruha, sárga-kék sál és tarka szalagos nemezkalap volt rajta, és Mrs. Jago mellett jött.

– Ezek az unokáim, Melanie és Hannah Quincy. A Down Roadon laknak, de néha egy-két órára behozza őket a mamájuk, olyankor szépen meguzsonnázunk, igaz, lányok? – A gyerekek nem szóltak semmit, félénknek tűntek. Dita Jago letette Hannah-t. – Az uzsonna kész, és pontban ötkor leülünk hozzá. Melanie, majd szólj öt előtt három perccel; a mama azt mondja, hogy már ismered az órát.

Hannah rögtön az asztalhoz ment, ahol a festett tojások és az üvegállatkák voltak. És bár a nagyobb gyereknek volt egy könyve, amiből olvasni akart, ki is nyitotta, de azért szúrós szemmel, gyanakodva figyelte, mit művel a húga a törékeny tárgyakkal. Wexford saját tapasztalatból nagyon is jól tudta, mik az előnyei és a buktatói az ilyen különleges kapcsolatnak, a gyerekkorban kialakult feszültségeknek, amelyek egész életen át kitartanak.

Dita Jago békésen megint kötni kezdett.

– Az öreg Mr. Swallow-ról kezdtem mesélni. Nos, egy délután – azt hiszem, csütörtök volt, egy éve vagy egy kicsit régebben – megszólalt a csengőm, és a kapuban ott állt Mrs. Robson. Azt akarta, hogy menjek vele Mr. Swallow-hoz, és tanúskodjam valamiben. Igazából két emberre volt szüksége, és mivel kint meglátta a lányom kocsiját, tudta, hogy itt van Nina. Utóbb megtudtam, hogy már volt egy házaspárnál, akik az utca túloldalán laknak. A férfit Morrisonnak hívják, az asszony nevét nem tudom, de a lényeg, hogy valamiért ők nem vállalták. Mint mondtam – folytatta az asszony –, azt hiszem, soha nem váltottam Mrs. Robsonnal két szónál többet, Ninával pedig azelőtt soha nem találkozott. Be kellett mutatnom őket egymásnak. Ez azonban nem akadályozta meg Mrs. Robsont abban, hogy meg ne kérjen bennünket, menjünk le vele, és legyünk tanúk valami nyomtatványon.

– Hannah, nagyon mérges leszek, ha összetöröd azt a kis lovat! – csattant föl Melanie.

Komoly csetepaté bontakozott ki, ahogy a nagyobb unoka minden erejét összeszedve megpróbálta kiragadni a húga ujjai közül a kék üvegállatot. Hannah dobbantott a lábával.

– A nagyi nagyon szomorú lesz, ha összetöröd. A nagyi sírni fog.

– Nem, nem fog sírni.

– Hannah, kérlek, add ide. Tedd, amit mondtam.

– Hannah sírni fog! Hannah visítani fog!

Sylvia és Sheila árnyai... Dita Jago közbeavatkozott, és a kisebbik lányt – aki már kezdte volna beváltani a fenyegetést – az ölébe húzta. Melanie némán lázongott és komoran ráncolta a homlokát.

– A fiókák igazán megférhetnének a fészkükben – mondta Mrs. Jago, Wexford szerint nem kis iróniával. Az asszony a kislány sötét, göndör sörényét kezdte simogatni. – Azt gondoltuk, azzal a pénzzel kapcsolatos, amit a hogy is hívjáktól, a körzeti szociális valamitől akart kapni: a kiegészítő támogatást. Mindig vannak nyomtatványok, nem igaz? Mindenesetre lementünk Mrs. Robsonnal Mr. Swallow-hoz, és amikor odaértünk, kiderült, hogy az ágyában alszik. Mrs. Robson egy kicsit kiborult. A lányom azt kérdezte, mi az a nyomtatvány, és hogy Mr. Swallow már aláírta-e. Látszott, hogy Mrs. Robson nem akarja megmondani. Azt mondta, felébreszti Mr. Swallow-t, mert ez fontos, és ő is kérte, hogy ébresszék fel.

Hannah abbahagyta a sírást, egyik ujját szopni kezdte, a másik öklét kinyitotta, és mutatta a nővérének a benne levő kék üveglovat, de azonnal visszazárta, ahogy Melanie lecsapott rá.

Melanie gőgösen elfordult.

– Nagyi, öt perc múlva öt – jelentette.

– Rendben van. Mondtam, hogy akkor szólj, amikor három perc múlva lesz öt. Szóval az a darab papír, amit alá kellett írnunk, ott feküdt az asztalon lefelé fordítva. Vagyis csak gondoltuk, hogy az, és igazunk lett. Nina egy pillanatra fölkapta és belenézett – és tudja, mi volt az?

Wexfordnak lett volna egy ragyogó ötlete, de úgy döntött, hogy nem fogja elrabolni Mrs. Jago poénját, ezért vállat vont.

– Végrendelet volt, amit egy hagyatéki nyomtatványon írtak meg. Nina nem tudta elolvasni, mert Mrs. Robson kikapta a kezéből, de kitaláltuk, mi lehet benne. Hogy Mrs. Robsonra hagyja a pénzét. Háromezer font; az öregúr gyakran

dicsekedett vele; ezt mindenki tudta a környéken. Mrs. Robson meg rászállt, mert szerette a pénzt, ez is nyilvánvaló volt. No, mindketten úgy megriadtunk, hogy azt el se tudom mondani. Aztán megmondtuk, hogy nem, szó se lehet róla. Mi van, ha a lánya bírósághoz fordul, minket meg beidéznek, és meg kell mondanunk, hogy aláírtuk?

– És mit szólt hozzá Mrs. Robson?

– Nagyi, három perc múlva öt – jelentette Melanie.

– Jövök már, drágám. Nem tetszett neki, de mit tehetett?

Nem tehetek róla, de ahogy kiértünk, kitört belőlem a nevetés. Később hallottam, hogy másokkal is próbálkozott az utcában, de sehol sem volt szerencséje; senki mást nem tudott rávenni, csak az unokahúgát. Aztán pár napra rá elvitték Mr. Swallow-t, és amikor meghalt, nem volt végrendelet, s így a lánya kapta meg a pénzt, mivel ő volt az igazi örökös, és végül is így van ez rendjén. De most be kell tartanom a gyerekeknek tett ígéretet.

Mrs. Jago letette a földre a kicsit, a kötést pedig az asztalra, aztán fölkelt.

– Ugye, itt marad uzsonnára? Csokitorta is lesz nagyi módra.

Wexford megköszönte, de a fejével intett, hogy mennie kell.

Azt mondta Donaldsonnak, hogy ötre jöjjön érte, és eszébe jutott, milyen nagyszerű lesz hátradőlni az autóban és becsukni a szemét. Hannah csöndben az asztal felé lopakodott, óvatosan, tökéletesen összehangolt ujjmozgással, kínosan vigyázva visszatette a kis lovat a többi állat közé, közben fél szemmel a nővérére sandított, s az ajkán valami mosolyféle bujkált. Wexfordot Sheilára emlékeztette, aki azokban az

években állandóan egy porcelándísszel játszott, pedig Sylvia (bár rajta kívül senki mást nem érdekelt) megtiltotta, hogy hozzányúljon. És Sheila is így évődött, akár ez a kicsi, dacos válla fölött alig látható Gioconda-mosolyt vetve hátra.

– Persze legyünk igazságosak, nem magának akarta a pénzt.

– Dita Jago hangja zavarta meg ábrándozásában a felügyelőt. – A férfinak akarta, minden a férfié lett volna. – Wexford már indult, s az előszobában voltak, amikor Mrs. Jago azt kérdezte:

– Nem akarja tudni, hol voltam múlt csütörtök este?

Wexford elmosolyodott.

– Mondja.

– A lányom mindig csütörtök délután megy vásárolni, és rendszerint engem is magával visz. De múlt héten kitett a High Streeten, a közkönyvtárnál, és rám hagyta a lányokat. Öt óra harminckor vett föl minket.

Wexford egy pillanatra eltűnődött, vajon miért ragaszkodott hozzá Mrs. Jago, hogy ezt elmondja. Talán hogy megússzon egy újabb látogatást? Vagy csak olyasmit képzelt bele az asszony hanghordozásába, aminek nem volt semmi valóságalapja, és azért viselkedett olyan zavartan, mint egy részeg, mert rátört ez az iszonyatos fáradtság? Az előszobában egy falitükör mellett elhaladva megpillantotta a saját elszíneződött arcát, amely olyan volt, mint a díjbirkózó összezúzott pofája egy menet után, és gyorsan elfordult. Nem volt önimádó, nem szerette a saját képmását.

A bejárati ajtó becsukódott mögötte. Még ha Mrs. Jago akart volna is mondani valami tréfás búcsúzót, a követelődző unokák miatt nem tehette. Öt óra előtt volt valamivel, mert Mrs. Jago órája sietett, és Wexford olyan idegesen várt a

kocsira, mint egy magatehetetlen nyugdíjas a mentőre. A zúzódásoktól fájt minden tagja, le kellett kuporodnia az alacsony mellvédre. Nem volt túl jó ötlet, hogy visszajött dolgozni, de úgy tűnt, nem is lesz igazán munka, inkább csak amolyan udvariassági vizitsorozat. Mike-ot hagyni kéne, hogy maga kezelje az ügyet; igazán képes rá. Serge Olson vagy egy hasonszőrű nyilván azt mondaná, hogy Wexford hibázott – bár nyilván nem használna olyan szót, hogy „hibázott" –, amikor képtelen volt átruházni a hatásköröket, nem volt hajlandó átadni a hatalmat a fiatalabbnak. Nagyon valószínű, hogy ez a bizonytalanság jele volt, a félelem, hogy Mike a helyét, sőt a munkáját elbitorolja. A pszichológia, gondolta – nem is először – Wexford, gyakran egészen egyszerűen nem igaz.

Autók haladtak el mellette. Wexford belül remegni kezdett, szabályosan görcsbe rándult a gyomra a gondolattól, hogy mi lenne, ha megpróbálna újra beülni a volán mögé, ráadná a gyújtást, és egyesbe tenné a sebességváltót. Igaz, persze, hogy nem is kéne valóban váltani, csak üresből sebességbe kellene tenni a váltót. De az ötlettől, hogy a váltóra kell tennie a kezét, elsötétült a szeme előtt a világ, és olyan hangot hallott, amiről nem is tudta, hogy megőrizte az emlékezete: a bomba robbanását. Becsukta a szemét, s amikor újra kinyitotta, látta, hogy Donaldson megáll a járda mellett.

Valami azt súgta Burdennek, bár nemigen hitt benne – az egész a lehető leghajmeresztőbb, leghihetetlenebb érzés volt-, hogy Clifford Sanders a Barringdean autóparkoló felé tart. Nem tudta követni: nem volt kéznél kocsi, ezért kénytelen volt gyalog a nyomába eredni; mondta is magának eleget, hogy csak pocsékolja az időt. Senki nem tenne ilyet. Nincs az az ember,

aki órára pontosan egy héttel később visszatérne egy ilyen iszonyatos gyilkosság színhelyére, és ott végigcsinálná ugyanazt a rítust. Nincs ilyen ember, egy jelentős kivétellel...

Burden a gyalogosbejáraton át közelítette meg a bevásárlóközpontot, ott, ahol egy hete Dodo Sanders rángatta a kaput és segítségért kiáltozott. De előbb a föld alatti parkolóba ment, és liften leereszkedett a második szintre. Clifford legalább nem pont ugyanarra a helyre tette le a kocsit, mint egy héttel ezelőtt, igaz, valószínűleg csak azért, mert az a bizonyos hely, a mellette levő és a szemközti foglalt volt. Sandersék autója ezúttal a lifttel és a lépcsőkkel átellenben, a parkoló túlfelén állt. Üres volt, ami azt jelentette, hogy Clifford feltehetőleg valahol a bevásárlóközpontban van.

Akárcsak az elmúlt héten, gondolta Burden, és a zölden ragyogó neonlámpák fényében megnézte az óráját. Hat óra huszonkettő, de ő persze gyalog jött, és az is időbe telt, míg megtalálta a kocsit. Clifford kezelése a szokásos időben volt, ötkor, vagyis ma csak később tudja fölvenni az anyját. Talán hat harminckor? Mivel a bevásárlóközpont hatkor zár, rendszerint hat tizenötre ürül ki, lehet, hogy az asszony kénytelen lesz várni rá? De ahogy ezen tűnődött, és figyelte, amint az utolsó autók is kihátrálnak a helyükről, aztán elhajtanak, hirtelen meghallotta a lefelé ereszkedő lift csörömpölését. Clifford és az anyja szálltak ki belőle, és Burden figyelte őket, míg odaérnek a kocsihoz: Clifford két Tesco szatyrot vitt, meg egy fonott kosarat. Hátulról könnyen lánynak nézné az ember, gondolta Burden; talán a telt csípője miatt lehetett, meg hogy olyan aprókat lépett. Épp akkor ért oda hozzájuk, amikor Clifford fölnyitotta a Metró csomagtartóját.

Mrs. Sanders megfordult, és dermesztő pillantást vetett rá. Nem volt rajta kalap, a haja meglehetősen kuszán, zavarosan volt elrendezve a fején, ami nem állt jól neki. Sápadt arcán csillogott a vörös rúzs. Burden eltűnődött, vajon mire emlékezteti ez a különös bőrszín, aztán rájött: a nyers hal áttetsző, enyhén rózsaszínű, fehér húsára. Az asszony tökéletesen nyugodt volt, a hangja pedig hideg.

– Bárcsak soha senkinek ne mondtam volna el, hogy megtaláltam azt a holttestet. Bárcsak csöndben maradtam volna. – Burden végre egy kis ízelítőt kaphatott abból a jeges hatalomból, amit a fia fölött gyakorolt ez az asszony, és tette ezt kétségtelenül Clifford gyerekkora óta. Iszonyú kimértség volt ebben a hangban, s mögötte nagy adag idegi energia. – Pedig egyébként nem szoktam elveszíteni a fejem. Lehetett volna annyi józan eszem, hogy kimaradjak belőle; követhettem volna Clifford példáját.

– Milyen példát, Mrs. Sanders? – kérdezte Burden.

Az asszony most a saját digitális órájára figyelt, és a Metróban levő másik órára: le is hajolt, hogy jobban lássa. Oda se figyelve azt mondta:

– Hát elfutott, nem igaz?

– Ezt ön mondja. Nekem támadt egy kitűnő ötletem, hogy mit csinálhatott a fia, és ebben az elfutás csak egy egészen pici részlet. – Míg Clifford kinyitotta a vezetőülés felőli ajtót, Burden azt mondta: – Ugye, nem bánják, ha önökkel tartok? Előbb vigyük haza az édesanyját, aztán szeretnék még egyszer beszélni magával a rendőrségen.

Clifford nem szólt semmit. Az egyetlen jele, hogy hallotta, az volt, hogy belülről kinyitotta a másik oldalon levő ajtót is. Az Ash Lane-be vezető úton egyikük sem szólalt meg. A Forby

Roadnak ezen a végén a fél úttestet javították, átmenetileg forgalomirányító lámpákat állítottak föl, és az autók hosszú sorban várakoztak. Dodo Sanders, aki elöl, Clifford mellett ült, levette a kesztyűjét és hátrább húzta a kabátja ujját, hogy a digitális órájára nézzen. Burden nem is sejtette, miért volt olyan fontos, hogy pontosan tudja, hánykor hagyták el a parkolót, és mikor kezdtek várakozni a lámpák előtt. Bár lehet, hogy a folytonos óranézegetéssel nem is ez a szándéka. Lehet, hogy egyszerűen csak tudni akarta, hány óra, egész nap, mindennap, ötpercenként tudni akarta a pontos időt.

Ahogy Clifford a járdaszegély mellé húzódott, Mrs. Sanders megszólalt:

– Be tudom vinni a holmimat. Nem kell velem jönnöd.

Ám Clifford kiszállt, kivette a szatyrokat a csomagtartóból, és fölvitte a bejárati ajtóig. Kulccsal kinyitotta a zárat, és kicsit hátrébb állt, hogy az asszony elhaladhasson előtte. Burden mélyen értette az egészet. Mrs. Sanders az a fajta, aki ilyeneket mond, de soha nem úgy gondolja. Azt mondja: „Miattam ne aggódj, majdcsak elboldogulok valahogy”, vagy azt, hogy: „Aztán nehogy köszönőleveleket kezdjenek írni nekem”, és pokollá teszi a környezete életét, ha végül mégis egyedül marad vagy ha nem jött levél. Az anyósa is valami ilyesmi volt, bár Mrs. Sanders ezerszer rosszabb.

Clifford visszaült a vezetőülésre, Burden pedig maradt, ahol volt, hátul. Nem érdekelte, hogy beszélgetnek-e vagy sem; a rendőrségen úgyis beszélni fognak. Clifford szokásához híven nagy gonddal és lassan vezetett, indexelt ott is, ahol nem kell, és folyton fékezett. Csak akkor törte meg a csendet, amikor befordultak, hogy megkeressék az utolsó szabad parkolóhelyet.

– Mégis mivel gyanúsít?

Burden nem szívesen válaszolt ilyen kérdésekre. Úgy érezte, hogy lehúzzák Clifford körmönfont és egyszerűsítő szintére. A naivság jobb kifejezés rá.

– Hagyjuk ezt, míg bent nem vagyunk – javasolta a rendőrfelügyelő.

Fölhívta Diana Pettitet, és együtt terelték Cliffordot a szürke padlóburkolatú kihallgatószobába. Már két órával ezelőtt besötétedett, s a szoba lámpái éppolyan nyomasztóak és kíméletlenek, bár világosabbak voltak, mint a Barringdean központban. A központi fűtés, akárcsak az épület többi részében, itt is be volt kapcsolva. A rendőrtiszteknek éppúgy, mint annak, akit kihallgatnak, gyakran órákon át itt kell ülniük, mondta egyszer Burden minden irónia nélkül. Cliffordot megcsapta a hőség; sokkal melegebb volt, mint otthon, így aztán kénytelen volt megkérdezni, hogy leveheti-e a kalapját és a kabátját. Clifford olyasfajta volt, aki mindig engedélyt kért, mielőtt bármit tett volna; nyilván egészen korán beleverték, hogy a jó neveléshez hozzátartozik, hogy ahhoz is engedélyt kell kérni, ha ki akar menni. Clifford ezek után leült, és Dianáról Burdenre vetette a szemét, aztán Burdenről Dianára, mint egy megzavarodott új fiú, akit teljesen megrémített az iskolai házirend.

– Szeretném, ha elmondanák, mivel vádolnak.

– Egyelőre még nem vádolom semmivel – közölte Burden.

– Jó, akkor mivel gyanúsítanak?

– Nem tudja, Clifford? Halvány sejtelme sincs? Mégis mit gondol, mi lehet az – talán kisegítette magát a templomban a perselypénzből?

– Nem járok templomba. – Próbált halványan elmosolyodni; Burden először látott mosolyt az arcán. Láthatólag nehezen

jött, mintha valami gépi folyamatot kellett volna működésbe hozni, gombnyomások és váltóállítások félig megjegyzett sorozatával. Ez bosszantotta Burdent.

– Akkor talán autót lopott. Vagy elemelte egy hölgy táskáját.

– Sajnálom. Nem tudom, hova akar kilyukadni.

Burden hirtelen közbevágott.

– Van ellene kifogása, ha rögzítem a kihallgatást? Úgy értem, magnóra.

– Számít az valamit, ha van?

– Persze hogy számít. Ez nem rendőrállam.

– Csinálja, ahogy akarja – mondta közömbös hangon Clifford, és közben figyelte, ahogy Diana megnyomta a magnó felvevőgombját. – Azt mondta, hogy el fogja mondani, mivel gyanúsít.

– Engedje meg, hogy elmondjam, szerintem mi történt. Úgy gondolom, a Tesco bevásárlóközpontban összetalálkozott Mrs. Robsonnal. Elég régóta nem látták egymást, de ismerte, és Mrs. Robson is ismerte magát – és tudott magáról valamit, amit maga szeretett volna titokban tartani. Szeretném tudni, mi lehetett az. Még nem tudom, esküszöm, hogy sejtelmem sincs róla, de maga el fogja mondani. Remélem, ma este bevallja.

– Amikor először láttam Mrs. Robsont – mondta Clifford akadozva –, az asszony már halott volt. Azelőtt soha életemben nem láttam.

– Látta, hogy itt a nagy lehetőség. Egyedül voltak, és maga nagyon szerette volna eltenni láb alól azt az asszonyt...

Emlékeztetnie kellett magát, hogy Clifford felnőtt, nem gyerek, nem tizenéves. És nem együgyű, nem is értelmi fogyatékos. Tanár; egyetemi végzettsége is van. Clifford üres,

puha arca ha lehet, még puhányabbnak látszott, de az üveges szempárban valami szikra gyulladt. Clifford hangja megbicsaklott. A félelem, a bűntudat vagy az isten tudja, mi tette a hangszálaival, hogy hirtelen olyan magasra szökött a hangja, mint egy eunuchnak.

– Csak nem azt gondolja, hogy megöltem valakit? Hogy én? Ezt akarja mondani?

Burden nem kért ebből a színjátékból, ebből a hiúságból – mert hogyan lehetne másképp magyarázni? –, amitől egy ember azt hiszi, hogy a leleplezéstől való félelem nélkül azt tehet, amit akar, így tehát szárazon csak ennyit mondott:

– Csakhogy leesett a tantusz.

Clifford a következő pillanatban talpra ugrott, erre Diana is, és egy lépést hátrált az asztaltól. Clifford arca és az ajka olyan fehér volt, mint aki valóban sokkot kapott, kezével megragadta az asztal sarkát, megrázta, rángatta, mint az anyja az áruház kapuját.

– Hogy én? Megöltem valakit? Maga megőrült! Maguknak egytől egyig elment az eszük! Miért szállt rám? Eszembe nem jutott, hogy ide akar kilyukadni a kérdéseivel, nem is álmodtam – azt hittem, csak egy tanú vagyok. Még hogy én megöljek valakit! Az ilyenfajta emberek, *mint én,* nem ölnek embert!

– Akkor milyenfajták ölnek, Clifford? – Burden halkan beszélt, ahogy újra leereszkedett a székére. – Van, aki szerint bárki képes gyilkosságra.

Hirtelen elkapta a másik tágra nyílt szempárját. Clifford gittszerű bőrén, kövérkés vonásain verejték jelent meg, s a felső ajkán, a bajsza két ága között egy csöpp folydogált lefelé. Burden türelmetlen ellenszenvet érzett iránta. Clifford még

csak nem is jó színész. Érdekes lesz visszahallgatni ezt a mesét az emberek megöléséről. Majd lejátssza Wexfordnak, kíváncsi rá, mit szól hozzá.

– Üljön le, Cliff – mondta, és növekvő megvetése lehetett az oka, hogy annyival se tisztelje meg, hogy a teljes nevét mondja ki. – Hosszú beszélgetésnek nézünk elébe.

Amikor az autó letette Sylviáéknál, Wexford, kimerülten, azt szerette volna, ha a saját otthonában lábadozhatna, kizárólag a felesége társaságában. Innia kellett, pedig a whiskyt dr. Crocker szigorúan megtiltotta. Valaki behozott egy esti újságot; a címoldal egy férfiról szólt, akit „egész nap kihallgatott a rendőrség a kingsmarkhami bombamerénylet ügyében”. Fénykép nem volt, persze, se név, se személyleírás, semmi, ami akár csak nagyjából lehetővé tette volna az illető azonosítását, aki Sheila halálát akarta, és eltervezte ellene a hideg, személytelen, politikai gyűlölködésnek ezt a formáját.

A fiúk tévét néztek, Sylvia egy esszét próbált írni az idősek lélektani tönkretételéről.

– Erről én mindent tudok – közölte Wexford. – Nem akarsz engem kifaggatni?

– Te nem vagy öreg, papa.

– Pedig úgy érzem.

Dora lépett be, és leült Wexford mellé.

– A házunknál voltam körülnézni – szólalt meg. – Ott voltak a kőművesek, és épp végeztek a szigeteléssel. Az eső legalább nem esik be. Ja, és a főfelügyelő telefonált valami házról, amit megkaphatunk, ha akarunk. Ugye, akarjuk, Reg?

Wexfordnak nagyot dobbant a szíve, mielőtt úgy érezte volna, hogy hálátlan Sylviával szemben.

– Azt is mondta, hogy hol van?

– Fent Highlandsben, azt hiszem. Majdnem biztos vagyok benne, hogy azt mondta, Highlandsben.

10

A lelkifurdalás talán túl erős szó, inkább kis szégyennel kevert undor volt, amit Burden egész hétvégén érzett. Azt mondta magának, sőt a feleségének is, aki megint itthon volt a gyerekkel, hogy erről szól a munkája, ez a rendőr dolga.

– A cél szentesíti az eszközt, Mike? – kérdezte a felesége.

– Merő idealizmus lenne tagadni. Nap mint nap ezt tesszük, akkor is, ha nem mondjuk ki. Amikor Mark abban a rossz időszakában volt, és mi úgy döntöttünk, hogy legjobb, ha hagyjuk sírni, két nap alatt túl lesz rajta, végtére is azt mondtuk, hogy a cél szentesíti az eszközt.

Ölébe vette a gyereket, és Jenny mosolygott.

– Neki azért ne taníts ilyeneket, jó?

Burden félórát engedélyezett magának, hogy játsszon Markkal, megebédeljen, aztán ment vissza a rendőrségi kihallgatószobába, és leült megint Clifford Sanders elé. De még útközben a mögötte álló és az előtte levő feladattól lúdbőrös lett a háta, és fintorogni kezdett, olyan gusztustalan volt az egész. Végül is mennyiben más ez, mint a kínzás? Cliffordnak ott kell ülnie abban a kényelmetlen szobában, ideje egy részét, van úgy, hogy egy órát egyedül kell töltenie, az ételt tálcán hozza be valami egykedvű közrendőr. Nem lenne olyan rossz, ha Clifford keményebb lenne, ha nem lenne ilyen gyerekes. Úgy néz ki, mint egy nagy gyerek, mint egy kiöltöztetett óriáscsecsemő. A beletörődés győzött a zavarodottságán, úgy tett, mint aki most nagyon bátor kisfiúnak érzi magát, aki még

egy darabig kitart. De itt Burden azt mondta magának, hogy elment az esze. Clifford végül is felnőtt férfi, tanult ember, talán kicsit neurotikus, de ép elméjű, épp csak jellemhiányos, és nincs benne akaraterő. És ne feledjük, mit tett. A tények magukért beszélnek. Clifford ott járt a bevásárlóközpontban, látták Mrs. Robsonnal, volt nála egy nyakszorító, és elmenekült.

Elképzelhető, hogy megtalálta a holttestet, betakarta, mert úgy nézett ki, mint az anyja, aztán elmenekült? A népszerű pszichiátriai könyvek lapjain viselkednek így, az életben nem. Az egész mese, amit Serge Olson előadott a neurotikusokról, akik azért választanak ki bizonyos lányokat, mert az anyjukat keresik bennük, a munkaadójukban apafigurát látnak, és képtelenek a nemi életre, mert alsóneműben látták az anyjukat, szóval ami Burdent illeti, mindez könyvekbe és a pszichiáter díványára való. És bolond, ha szemernyi könyörületet érez Clifford Sanders iránt. Ez a férfi meg akarta ölni Mrs. Robsont, és ez sikerült is. Vagy nem kifejezetten azért ment nyakszorítóval felfegyverkezve, hogy találkozzon vele?

Saját bizonytalansága talán csak annak volt köszönhető, hogy idáig nem sikerült rájönnie, mi a kapcsolat Clifford és Gwen Robson között. Pedig tudta, hogy kell lennie valami összekötő szálnak, és ha egyszer megtalálja, többé nem lesz kitéve a szakmájához méltatlan és kétségkívül szokatlan bűntudatnak. Most, hogy újra leült Clifforddal szemben – segítségnek és a magnó kezeléséhez ezúttal Archbold jött Burdennek eszébe jutott, hogy Sutcliffe-t, a „yorkshire-i hasfelmetszőt” a rendőrség kilencszer hallgatta ki, s csak azután tudta letartóztatni. És Sutcliffe az utolsó áldozatát a

kihallgatások alatt ölte meg. Jól néznénk ki, ha Clifford Sanders újra ölne, csak mert ő, Burden finnyás.

Lassan ereszkedett le a székébe. Clifford, aki a körmét rágta, most kikapta a kezét a szájából, mint akinek hirtelen eszébe jutott, hogy a körömrágás tilos.

– Volt a mamája valaha beteg, Clifford? – szólalt meg Burden.

Értetlenkedő tekintet volt a válasz.

– Hogy érti?

– Volt olyan beteg valaha, hogy ágyban kellett maradnia? Amikor szüksége volt valakire, aki gondját viselje?

– Egyszer volt valami hogyishívjákja. Olyan, mint valami kiütés, de fájt.

– Övsömört akar mondani – jelentette ki Archbold.

– Úgy van, övsömör. Egyszer volt neki.

– Járt hozzá betegápoló, Clifford?

Ám ez a megközelítés sem vezetett sehová. Dodo Sanders Clifford megszületése óta néhány óránál hosszabb ideig soha nem volt ágyhoz kötve. Burden tehát elvetette ezt a fonalat, és inkább gondosan végigvezette Cliffordotaz eseménysoron attól kezdve, hogy kilépett Olsontól, addig a pontig, amikor a gyalogoskijáraton keresztül kifutott az autóparkolóból. Clifford reménytelenül összezavarta az időpontokat, azt mondta, hogy öt harmincra ért a parkolóba, ezt később hat óra tízre változtatta. Burden tudta, hogy hazudik. Minden a számításai szerint ment, az egyetlen meglepő az volt, amikor Clifford kijavította a neve miatt.

– Miért nem szólít Cliffnek? Ha akar, nyugodtan szólíthat a becenevemen, nem zavar. Szeretem.

A laborjelentés a műanyag borítású drótkötegről az irodájában várta. Egy csomó technikai részlet volt benne – Burden újra a polimerek közt találta magát –, de a puszta tényt könnyen ki lehetett hámozni, hogy a Mrs. Robson nyaki sebében talált részecskék anyaga egészen más, mint a Clifford Sanders szerszámosládájából hozott drót szigetelése. Szóval tévedett. Ez persze azt is jelentheti, hogy Clifford megszabadult a dróttól, amit használt – a folyóba dobta, vagy ami még biztosabb, a saját szemétvödrükbe vagy máséba hajította. Clifford izzadhat egy-két napig. Hirtelen Wexford miatt kezdett aggódni: Crocker doktor szigorúan megtiltotta a főfelügyelőnek, hogy visszajöjjön dolgozni, vagyis ha látni akarja, kénytelen fölautózni Sylvia házához.

– Legalább a helyszínen leszek – közölte Wexford. – Felköltözöm a Highlandsre. Mit szólsz hozzá?

Burden elvigyorodott.

– Rendben. Van ott két-három rendőrház. Mikor költöztök?

– Még nem tudom – felelte Wexford, s az iratkötegre pillantott, amit Burden hozott magával. – Egyáltalán nem hiszem, hogy az illető, akit a pénztáros kislány látott Mrs. Robsonnal beszélgetni, Clifford Sanders lett volna. Azt gondolom, talán Lesley Arbel lehetett. De azt is megmondom, miben értek egyet veled: amikor azt állítod, hogy Mrs. Robson zsaroló volt. Én is így gondolom.

Burden lelkesen bólogatott. Mindig aránytalanul elégedett volt magával, ha Wexford egyetértett valamelyik javaslatával.

– Szerette a pénzt – mondta Burden. – Pénzért szinte mindent hajlandó volt megtenni. Vegyük például azt a sztorit, amit az öregúr végrendeletéről meséltél. Mrs. Robson képes volt fel s alá rohangálni az utcán, hogy tanút találjon a

végrendelethez, amelynek ő az egyetlen haszonélvezője. Nevethetünk, hogy volt, akit megfürdetett, más öregúrnak meg levágta a körmét, de vajon ezeket a normális körülmények közt undorító feladatokat egy ugyancsak inflálódott fizetségért vállalta el? Valószínűleg van itt még egy csomó dolog, amit nem dolgoztunk fel.

– Mrs. Jago azt mondja, Mrs. Robson mindent a férjéért csinált. Úgy is fel lehet fogni, hogy ez mindent megmagyaráz, felmenti őt. Úgy képzelem, Gwen Robson pontosan így látta magát.

– De Ralph Robsonnak tulajdonképpen mi szüksége van a pénzre? – kérdezte Burden. – Ezt már kiderítette valaki? Úgy értem, ha én azt mondom, szükségem van a pénzre, voltaképpen azt állítom, hogy Jennynek, Marknak és nekem, a családnak van rá szüksége. Te meg nyilván Doórára és magadra értenéd, igaz?

Wexford vállat vont.

– Megnéztük Mrs. Robson számláját a Takarékbanknál. Elég sok pénz van rajta; úgy értem, több, mint várná az ember. Robsonnak külön számlája van, és nincs közös betétkönyvük. De Gwen Robsonnak valamivel több mint ezerhatszáz fontja volt, és ez csak zsarolásból jöhetett össze. Azt gondolod, Gwen Robsonnak bizonyítéka volt rá, hogy Clifford elkövetett valami disznóságot, és ezzel zsarolta?

Burden bólintott.

– Valami ilyesmit. És ez a féreg egyszer csak szembefordult vele. Clifford egyébként is sok tekintetben féregszerű, ebben miért ne lenne az?

– De mit csinálhatott Clifford? Alighanem egy korábbi gyilkosság lehetett. Manapság senki se törődik a szexuális rendellenességekkel.

Burden arca arról árulkodott, hogy ő törődik.

– Gwen Robsont nagyon is érdekelte.

– Igen, de csak nem képzeled, hogy az előkészítő iskolája... Vagy pláne Dodo Sanders. Nehéz lenne bármiféle erkölcsi meggyőződést tulajdonítani neki. Olyan embernek nézem, aki soha nem hallott etikáról, és még kevésbé jutott eszébe, hogy véleménye legyen róla.

Burdent ez nem érdekelte.

– Rá fogok jönni, hogy mi volt az – mondta. – Még dolgozom rajta. – Wexford arcát tanulmányozta, a halványodó zúzódásokat és a vágást, ami után vagy marad örök heg, vagy sem. – El kellett engedniük a fickót, akiről azt hitték, hogy a te felrobbantód. Reggel benne volt a híradóban.

Wexford bólintott. Valaki megtelefonálta, aztán hosszú beszélgetés következett, s oda lyukadtak ki, hogy megkérték, vegyen részt egy értekezleten a Scotland Yardon. Crocker doktor nagyon vonakodva ugyan, de végül megengedte, igaz, semmiképp se járult volna hozzá, ha tudja, hogy Wexford kocsival akar menni. Amint Burden elment, Wexford jól felöltözött, még Robin sálját is felkötötte, ami az előszobában lógott, ha netán Dora vagy Sylvia korán jönne haza és meglátná. Az autója a garázs felhajtóján volt, és most először vette észre – idáig senki se mondta –, hogy a repülő üvegszilánkoktól mennyire felkarcolódott a karosszéria. Beült a vezetőülésre, és úgy tűnt, egészen ismeretlen érzés veszi elő, egészen furcsa dolgot kell csinálnia, olyasmit, amit már régóta nem csinált.

Becsukta az ajtót, és azt gondolta, hogy most pihen egy-két percig, csak ül, kezében a slusszkulccsal. Ha ez most rémdráma lenne, merengett magában, tegyük fel, bűnügyi történet a tévében, amiben ő egy jelentéktelen szereplőt, esetleg egy bűnözőt alakítana, akkor bedugná a kulcsot, elfordítaná, és a kocsi szépen fölrobbanna. Próbált ezen nevetni, de nem tudott, ami abszurd, mivel nem volt emléke a robbanásról, s a durranás, amiről azt gondolta, hogy hallotta, valójában nem emlék volt, hanem a képzelet terméke. Gyerünk, ugorj, mondta magának, és előrelökte magát a pallón, lassan közelítve az ugródeszka széléhez. Mély lélegzetet vett, bedugta a kulcsot, és elfordította. Nem történt semmi, igaz, a motor se indult be. Miért is indult volna? Dora sebességben hagyta a váltót. Wexford visszaváltott, mielőtt belegondolt volna, mit is csinál, megtette azt a szörnyű lépést, ami válaszútnak tűnt. Más út nem lévén, mint előre, elfordította a kulcsot.

Burden a High Streeten sétált lefelé. Időnként bekukkantott egy-egy kirakatba; már karácsonyra készültek – de egyszer csak Serge Olson jött vele szembe. Kockás tweedzakó volt rajta, a műszőr gallért a csípős keleti szél miatt fölhajtotta.

Úgy üdvözölte Burdent, mintha régi barátok lennének.

– Helló, Mike, örülök, hogy látom. Hogy van?

Burden kissé megütődve azt felelte, hogy jól, mire Serge Olson megkérdezte, hogy jutott-e valamire az ügyben. Ez nem olyan kérdés volt, amire Burden a publikum részéről számított, és kicsit szemtelennek is tartotta. De inkább semmire se kötelező, halványan optimista választ adott, mire Olson azzal lepte meg, hogy nagyon hideg van kint ácsorogni, menjenek be a Queen's Caféba egy teára. Burden azonnal rájött, hogy Olson

mondani akar valamit, ami szerinte fontos. Máskülönben minek javasolna ilyet? Végül is idáig mindössze egyszer találkoztak, akkor is mint rendőr és tanú váltottak pár szót, és nem lettek kebelbarátok.

De amikor leültek egy asztalhoz, Olson, ahelyett hogy rendelői titkokat osztott volna meg vele, arab pokolgépes merénylők legutóbbi tárgyalásáról kezdett beszélni, meg hogy az egyik szövetséges terroristaszervezet megfenyegette az államügyészt. Burden végül is nem állhatta meg, hogy meg ne kérdezze Olsont, pontosan miről akar beszélni.

Olson vad, csillogó állatszeme felragyogott. Ez valahogy nem illett a képbe, mert Olson hangja mindig hűvös volt és felszabadult, a viselkedése pedig fesztelen.

– Beszélgetni, Mike?

– Merthogy beinvitált egy csésze teára, gondoltam, mondani akar valamit...

Olson a fejét csóválta.

– Talán azt kéne mondanom, hogy bizonyos helyzetekben Clifford Sanders gyilkos is lehetne? Vagy azt, hogy aznap este, amikor tőlem elindult, különös volt a viselkedése? Vagy hogy aki huszonhárom éves korában otthon lakik az anyjával, az természetszerűen idegbeteg? Nem, semmi ilyesmit nem akartam mondani. Fáztam, és valami jó kis forró teára gondoltam, amit nem nekem kell megfőzni.

Burden nem volt hajlandó annyiban hagyni.

– Tényleg úgy gondolja, hogy semmi ilyesmit nem akart mondani? – Olson gyorsabban kezdte ingatni a fejét. – Valóban furcsa, hogy egy férfi, az anyjával lakjon, még akkor is, ha az özvegy. Mrs. Sanders igazán nem nevezhető öregnek.

Olson majdnem érthetetlenül válaszolt.

– Hallott már valaha az Enkekalümmenosz szofizmusáról?

– Miről?

– Azt jelenti, „A fátyolos nő”, és valahogy így van: „Felismered anyádat?” „Igen.” „Felismered ezt a fátylas nőt?” „Nem.” „Ez a fátylas nő az anyád. Vagyis felismered anyádat, és mégsem ismered fel őt.”

Mrs. Sandersben volt valami fátylas. Az arca is olyan, mintha fátyol lenne, gondolta Burden, és egészen meglepődött a saját fantáziájától. De a maga rendőr módján kurtán azt mondta:

– Mi köze ennek Cliffordhoz?

– Ehhez mindannyiunknak és a szüleinknek is köze van, akár tudunk róla, akár nem. A delfi jósda bejáratánál ez volt fölírva: „Ismerd meg önmagad! ”, márpedig ez nagyon rég volt. Az azóta eltelt két-háromezer évben vajon megfogadtuk-e a tanácsot? – Olson mosolygott, egy pillanatig hagyta, hogy a szavai leülepedjenek, aztán még hozzátette: – Mrs. Sanders sem özvegy.

– Nem? – Ez végre szilárdabb, jobban körüljárható terület volt. Burden visszafogta megkönnyebbült sóhaját. – Vagyis Clifford apja ezek szerint él.

– Sandersék évekkel ezelőtt váltak el, Clifford még kicsi gyerek volt. Charles Sanders ősei farmerek voltak, és a ház nemzedékek óta a család tulajdonát képezte. Clifford apja ott élt a szüleivel, amikor megházasodott. Nyersen fogalmazva: a felesége, Dorothy bejárónő volt, naponta járt hozzájuk takarítani. Nem tudni, mit gondoltak a szülők az egészről. Clifford nyilvánvalóan nem tudja. Ne nézzen így, Mike, nem vagyok sznob. Nem a bejárónői státusa lepett meg igazán, sokkal inkább a, mondjuk így, előnytelen egyénisége.

Gondolom, jól nézett ki, és a munkám során megtanultam, hogy tíz esetből kilencben ennyi is elég. A papa öt évvel később elhagyta őket, és az asszonyra meg a fiára hagyta a házat.

– És mi lett a nagyszülőkkel? – kérdezte Burden.

Olson, aki időközben megevett két adag gondosan kicsipkézett fagylalttortát és egy szelet gyümölcskenyeret, most egy zöldessárga papírszalvétával kezdte kefélni a morzsát a szakállából.

– Clifford emlékszik rájuk, de éppen csak. Amikor az apja elhagyta őket, a nagymama még velük élt. A nagyapja egyszerűen csak meghalt. Sok pénzük nem volt, és úgy tűnik, Charles Sanders nem nagyon segítette őket. Kemény, magányos életük lehetett. Soha nem voltam a házukban, de el tudom képzelni, hogy kissé komor és elhagyatott. Az asszony eljárt takarítani, varrogatott is, és minden tiszteletem az övé, mert ragaszkodott hozzá, hogy Clifford egyetemre menjen – a Déli Egyetemre, Myringhambe bár Cliffordnak otthon kellett laknia, és szünidőben dolgoznia kellett. Nem kétlem, hogy az asszony magányos volt, és azt képzelte, hogy szüksége van a fiára.

Burden fölállt, hogy fizessen. Furcsa módon hálás volt, hogy korábbi érthetetlen megjegyzései után Olsonnak sikerült elkerülnie a szakzsargont, a görög szavakat, és úgy beszélt, mint bárki más. De volt valami a pszichoterapeuta szavaiban, ami megpendített egy húrt, és visszhangot vert az agyában.

– Én hívtam meg – mondta Olson –, de ha garantálja, hogy az adófizetők állják a számlát, nagylelkűen megengedem, hogy fizessen.

– Azt mondja, hogy Clifford szünidei munkát vállalt?

– A szokásos, Mike, csak ilyesmit manapság egyre nehezebb találni. Betanított munkás volt, kicsit kertészkedett, boltban volt elárusító.

– Kertészkedett? – kérdezte Burden.

– Igen, azt hiszem, valami ilyen munkája is volt. Egyszer hosszasan mesélt róla – azért hosszan, mert gyanítom, hogy utálta. Nem rajong a szabad természetért, egyébként én sem.

Nem lehet ilyen szerencsém, gondolta Burden. Nem létezik, hogy az ember vágyai ilyen pontosan valóra váljanak...

– A névre, ugye, nem emlékszik?

– Nem, nem emlékszem. De valami öreg vénlánynál volt a Forest Park egyik nagy házában.

11

Wexford míg a portán várt, bűntudatot érzett, amiért nem engedelmeskedett a doktor parancsainak. Tényleg félt, hogy rájönnek; Dora, Crocker vagy Burden fölfedezi, hogy nem ment egyenesen a Scotland Yardra. Igazából talán nem is kellett volna fölhívni ezt a nőt, idejönni, ha nem villanyozta volna fel a kezdeti siker a kocsi beindításával, a vezetéssel, s hogy végül ki tudott autózni az állomásra. Jobb, ha ezen rágódik, mint ha amiatt idegeskedik, hogy milyen lassan bomlik ki az ügy. Végre nem bámultak kíváncsi arcok a képébe; az elszíneződés szinte teljesen eltűnt. A vágás származhatott akár borotválkozásból is – például részeg volt, vagy mert idáig egész életében szakállat hordott. A bombaszakértők, amikor megjelent előttük, alig akarták elhinni, hogy ő lenne a robbanás áldozata. De először itt volt ez az alibi, amit le kell ellenőrizni, aztán meg a kíváncsiság – lehet, hogy hiábavaló –, amit ki kellett elégítenie.

A két portás közül a világosabb színű, narancssárga loknis arról biztosította, hogy Sandra Dale egy pillanatig sem fogja várakoztatni, aztán hogy egy perc múlva itt lesz, majd hogy már jön. Wexford közben a szőnyeges falakra tűzött *Kim*-borítókat tanulmányozta, a *Kim* különböző rendezvényeiről készült fotókat, egy bekeretezett bizonyítványt vagy diplomát, amely a *Kimnek* ezért vagy azért adományozott kitüntetést örökítette meg. Valaki könnyedén megérintette a vállát.

– Mr. Wexford? – Wexford kicsit meghökkent, de a hölgy, úgy látszik, nem vette észre. Fiatal lány volt, csöppet se

hasonlított a magazinbeli képre. – Rosie Unwin vagyok – közölte. – Sandra Dale titkárnője. Kérem, jöjjön erre. Sajnálom, hogy megvárakoztattuk.

Hosszú folyosókon mentek végig, aztán egy lift következett, egy lépcsősor és megint egy folyosó. De legalább nem nyitott tér az egész, mint azok az irodarendszerek, ahol lehetetlen, hogy az ember elkülönüljön. Rosie Unwin a folyosó végén kinyitott egy ajtót, és Wexford egy íróasztal mögött ülő nőt pillantott meg, aki, éppúgy nem hasonlított az újságbeli fényképre, mint a titkárnője. Fölkelt és kezet nyújtott.

– Sandra Dale. – Kicsit habozott. – Tényleg ez a nevem.

– Jó reggelt, Miss Dale.

A fénykép szándékosan úgy készült, hogy öregebbnek, teltebbnek, anyásabbnak – vagy inkább „nénisebbnek” – látszódjék. Wexford úgy vélte, nem lehet több harmincnál; az ő szemében karcsú, hosszú lábú, széles homlokú, kerek arcú, selymes szőke hajú fiatal lány volt. A fényképen viszont olyannak látszik, akiben bízni, akire hagyatkozni lehet, aki elég bölcs ahhoz, hogy az ember megfogadja a tanácsait. Kérte Wexfordot, hogy üljön le, maga újra helyet foglalt az íróasztal mögött. A másik lány a felügyelő után jött be, és nem túl meggyőzően egy komputer képernyőjét kezdte bámulni, amelyen borostyánszínű betűk és mértani formák táncoltak.

– Lesley nincs itt – mondta Sandra Dale –, de ezt talán ön is tudta. Valami számítógépes tanfolyamon van; itt hagyott, hogy csináljam, ahogy tudom.

– Önnel akarok beszélni – közölte Wexford –, és talán Miss Unwinnel is.

Az iroda tágas és rendkívül rendetlen volt, bár lehet, hogy volt valami rendszer a rendetlenség mögött. Rosie Unwin

asztalán szanaszét címzéssel fölfelé fordított levelek feküdtek, és Wexford azon tűnődött, vajon ezek is olyanok-e, mint amiket Sylvia *Kim*jében olvasott, de aztán úgy döntött, hogy talán mégsem. Képtelen volt elolvasni akár egyet is, amit viszont itt látott, az majdnem mind kézzel volt írva. Egy másik kupac Sandra Dale postázó tálcáján tornyosult. Sandra mintha kitalálta volna Wexford gondolatát – vagy inkább mintha félreértette volna.

– Hetenként általában kétszáz levelet kapunk.

Wexford bólintott. Volt itt egy kisebb segédkönyvtár meg kétpolcnyi másféle könyv: egy orvosi szótár, a természetgyógyászat enciklopédiája, egy pszichológiaszótár, a *Laikusok kézikönyve a pszichiátriához és a pszichoanalízishez* Eric Berne-től. Rosie Unwin megnyomott egy gombot, és a monitorról eltűntek a táncoló figurák.

– Kér kávét? – Wexford elfogadta, még mielőtt Sandra hozzátette volna: – Neszkávé lesz, műanyag pohárban.

– Bizonyára hallott arról az asszonyról – szólalt meg a felügyelő akit Kingsmarhamben meggyilkoltak; tudja, hogy Lesley Arbel nagynénje volt?

– Azóta nem láttam Lesleyt, hogy ez történt. Persze, tudok róla. Lesley szerintem nagyon erős volt, nagyon bátor, hogy folytatta a tanfolyamot, hisz Mrs. Robson olyan volt, mintha az anyja lenne.

– Saját anyja nem volt?

Sandra egy oldalpillantást vetett rá, nem ravaszul, inkább rejtélyesen.

– Mondhatnám, hogy csak a titkárnőm, de sokat tudok róla. Itt mind sokat tudunk egymásról. Néha azt gondolom, hogy úgy dolgozunk itt, mint egy pszichoterápiás csoport. Talán a...

klienseink hatása. – Itt volt újra ez a szó. – A problémáik, azt hiszem, belefolynak az életünkbe. Lesley biztosan nem haragszik, ha elmondom, hogy mindössze tizenkét éves volt, amikor az anyja otthagyta, és attól kezdve a nagynénje meg a nagybátyja gondoskodott róla. Lesley akkor már bentlakásos iskolába járt, így hát nem fogadták örökbe, de úgy viselték gondját, mintha a saját lányuk lenne. – Megcsörrent az asztalon a telefon, Sandra fölvette, és valamit belemormolt: – Igen, igen... rendben – majd azt mondta Wexfordnak: – Egy pillanatra bocsásson meg. Rosie mindjárt itt lesz.

De Wexford néhány percig egyedül maradt. A kíváncsiság, aminek semmi köze sem volt a kezében levő ügyhöz, arra ösztökélte, hogy beleolvasson Rosie Unwin asztalán a legfelső levélbe. Még a székről sem kellett fölállnia, csak oldalt hajolt. A távolba látás az évekkel együtt nő, és Wexford úgy vélte, az övé elérte a végpontot. Már neki sem volt elég, ha karnyújtásnyira tartotta a könyvet. Rövid volt a karja.

„Kedves Sandra Dale!”, kezdődött a levél, majd így folytatódott: „Tudom, hogy ez borzasztó és iszonyatos, és utálom is érte magamat, de képtelen vagyok tovább színlelni. Tény, hogy nagyon erős szexuális érzéseket táplálok a tizenhárom éves fiam iránt. Azt hiszem, szerelmes vagyok belé. Folyton küzdök az érzés ellen, amit egyébként mélységesen szégyellek, erről biztosíthatom, de hiába...”

Meg kellett állnia és fölegyenesedni a székben, mert megjött Rosie Unwin a kávéval; de Wexford egy pillanattal azelőtt, hogy befejezte volna az olvasást, észrevette, hogy rajta van a feladó is a levélen, és alá is van írva. Különös. Valamiért azt gondolta, hogy a legtöbb levél névtelen.

– Talán egy ezrelékük – mondta Rosie, amikor ezt Wexford szóba hozta. – És a legtöbb levélírónk felbélyegzett, megcímzett borítékot is küld.

– Hogyan válogatnak közülük? Úgy értem, amiről úgy döntenek, hogy leközlik?

– Általában nem a legbizarrabbakat hozzuk le – mondta Miss Unwin. – Amit az imént olvasott, az nem tipikus. Ugye, belenézett? Aki ide bejön, az mind beleolvas a levelekbe; képtelen ellenállni a kísértésnek.

– Bevallom. De ezt ugye, nem nyomtatják ki?

– Valószínűleg nem. Sandra majd eldönti, és ha valami nézeteltérés támad belőle, az már a szerkesztő felelőssége – úgy értem, a *Kim* szerkesztőjéé.

– Ha bíróság elé kerül az ügy – dörmögte Wexford.

– Sandra olyan leveleket választ ki, amelyekről úgy gondolja, hogy a legnagyobb feltűnést fogják kelteni vagy a legnagyobb hatásuk lesz, mondjuk így, közös problémák, ha tetszik, a legemberibb dolgok. Mi csak a választ közölnénk annak az asszonynak a levelére, akinek tetszik a fia. Úgy írnánk: „W. D.-nek Wiltshire-be”, aztán következne a válasz. Tudjuk, hol a határ. El se hinné, múlt héten kaptunk egy levelet, amiben valaki azt kérdezi, mennyi fehérjetartalma van az ondónak... valahol itt kell lennie.

Sandra Dale visszaérkezésével Wexford mentesült a válaszadás alól. Megvárta, míg Sandra leül, aztán azt kérdezte:

– Vagyis mikor látta utoljára Lesleyt? November 19-én csütörtökön?

– Úgy van. Pénteken nem jött; betelefonált és elmondta, mi történt a nagynénjével, bár addigra már én is tudtam, mert ha hiszi, ha nem, felismertem a nevet. Hétfőn – vagyis

huszonharmadikán – pedig elkezdett járni a számítógépes tanfolyamra. Szerencse – ha ez esetben lehet szerencséről beszélni –, hogy a tanfolyam épp ugyanabban a városkában van, ahol a nagybátyja lakik.

– Vagyis csütörtök délután ment el, igaz? Mikor lehetett ez, öt óra tájban? Vagy inkább öt harminckor?

Sandra Dale arcán meglepődés tükröződött.

– Nem, nem, egész délutánra elkéredzkedett. Azt hittem, tudja.

Wexford semleges mosollyal válaszolt. [v]

– Egykor végzett a munkájával. Valamit mondott, hogy le kell mennie Kingsmarkhambe, jelentkezni a tanfolyamra. Azt hiszem, azt is említette, hogy egy nyomtatványt rosszul töltött ki; próbált letelefonálni, de az ottaniak készüléke nem működött. Legalábbis szerinte. De őszinte leszek magával: olyan nagyon nem örültem neki. Végül is két hétig nélkülöznöm kell a titkárnőmet, és mindezt azért, hogy mostantól számítógépbe ütögesse az oldalakat írógép helyett, ami pedig idáig tökéletesen megfelelt.

Wexford megköszönte az információkat. Nem ilyen információkra számított. Csak azt remélte, hogy kap néhány hasznos szempontot Lesley Arbel jelleméhez a szerkesztőségben. Ehelyett tálcán kínáltak egy szétzúzott alibit.

Ahogy elindult kifelé, Rosie Unwin azt kérdezte:

– Ugye, nem haragszik, ha megkérdezem: rokona Sheila Wexfordnak?

Ezt a kérdést mindig fölteszik, tehát semmi nem indokolta azt a szorítást a szíve körül.

– Mért kérdezi? – csapott rá a kelleténél gyorsabban.

Rosie meghökkent.

– Csak mert nagyon csodálom. Úgy értem, mert szép és nagyon jó színész.

Vagyis nem azért, mert hallott valami szörnyűséget a híradóban, bemondták, hogy Sheila halálosan megsebesült... a halálát... a reggeli tévében...

– A lányom – mondta Wexford.

Mostantól imádták, le se akartak szállni róla. Ahogy beléptem, mondanom kellett volna, gondolta magában. Már várta, hogy egyikük – nyilván a fiatalabb – azt is közli, mint előbb-utóbb a legtöbb ember, hogy Sheila nem nagyon hasonlít rá, amivel valójában nem a hasonlóság hiányát akarták kifejezni, mint inkább azt, hogy Sheila milyen szép, míg ő... szóval nem az. De ezek a hölgyek nagyon tapintatosak voltak. Még a drótvágást se említették. Wexford Rosie kíséretében elindult az épületlabirintusban, Rosie egész úton Sheiláról beszélt, aztán valaki elkérte Wexford belépőlapját, és törölte nevét a nyilvántartásból. Még fél órája volt, hogy a bombaszakértőkkel leüljön újabb megbeszélésre a Scodand Yardon, így hát azt gondolta, hogy legalább az út egy részét gyalog teszi meg. Átsétált a Waterloo Bridge-en, alatta a folyó olyan lomha volt, mintha olaj folyna benne, fölötte pedig nemhogy a napot, de az eget sem lehetett látni.

Három napja nem látta Clifford Sanderst, és ezalatt Burdennek kielégítő módon sikerült kinyomozni, hogy Clifford valóban dolgozott kertészként Miss Elizabeth McPhailnél a kingsmarkhami Forest Parkban, a Forest House-ban. A szomszédok emlékeztek rá, egyikük még Gwen Robson látogatásait is fel tudta idézni. Burden azt szerette volna, ha

talál valakit, aki együtt is látta őket, amint beszélgetnek egymással. De ez már túl sok lett volna a jóból. Kétségtelen, hogy Gwen Robson négy évvel ezelőtt állt be főállású házvezetőnőnek Miss McPhailhez. Clifford most huszonhárom, tehát négy évvel ezelőtt már befejezte az első évet az egyetemen. Burden újra végiggondolta a stratégiáját. Clifford most nyilván a Munsterben van és dolgozik; kedden egész nap ott van, és ötig tanít. Fáradt lesz, mire hazaér, de semmi baja nem lesz belőle, ha ott találja Burdent, aki repesve várja, hogy még egyszer beszélhessen vele vagy ott az isten háta mögött, vagy bent a rendőrségen.

Davidson vitte kocsival a hosszú mellékúton, amely a Sundays Park mellett vezetett el. Öt óra tízkor már sötétvolt, s a ködfoltok miatt nagyon lassan és óvatosan kellett vezetni. A ház borostyánnal befuttatott homlokzata halványan derengett a ködös sötétségből, olyan volt, mintha élne, úgy nézett ki, mint egy gigantikus, négyzet alakú bokor vagy mint egy fa szürrealisztikus torzója. A vízcseppektől nedvesen csillogó levelek ernyedten kókadoztak. Egyedül a kocsi fényszórója világította meg a sötéten ragyogó tömeget, más fény nem volt a levéltakaró között. Mit csinálhat itt egész nap Dorothy Sanders – ha egyszer a fia elviszi az autót és a legközelebbi buszmegálló Forbyban vagy Kingsmarkhamben van, mindkettő legalább kétmérföldnyire? Egyszer egy héten Clifford elviszi az anyját a Barringdean bevásárlóközpontba, egy órát átbeszélgetnek Olsonnal, aztán visszafelé újból fölveszi. Van egyáltalán barátja Dorothynak? Vajon mennyire ismeri Carrollt, a farmert? Úgy tűnik, mindkettőjüket elhagyta a párja; korban se lehetnek nagyon messze egymástól...

Az ajtó kinyílt, és Dorothy Sanders bukkant fel mögötte.

– Megint itt van? A fiam nincs itthon.

Burdennek eszébe jutott Wexford véleménye, hogy Mrs. Sandersszel kapcsolatban nehéz etikát vagy bármiféle erkölcsi érzéket emlegetni. Burdennek most még valami feltűnt, valami, amiről soha nem gondolta volna, hogy képes lesz megérezni: a Mrs. Sandersből áradó hűvösség. Nehéz volt úgy gondolni rá, mint akinek normális testhőmérséklete és meleg vére van. És ahogy ezen elgondolkozott, ahogy mindez a küszöbön állva végigfutott az agyán, az is eszébe jutott, mennyire irtózna, ha hozzá kellene érnie, mintha az asszony élő húsa olyan merev lenne, mint egy friss hulláé.

Beleborzongott a gondolatba; az asszony nyilván azt gondolta, a hideg miatt van.

– Önnel is szeretnék néhány szót váltani, Mrs. Sanders – mondta Burden.

– Akkor csukják be az ajtót, mert bejön a köd. – Úgy beszélt róla, mintha valami természeti erő vagy szellem lenne, ami egyfolytában csak arra vár, hogy valaki balga módon beinvitálja.

Az asszony arcán vastagon ült a fehér púder, az ajka viaszos vörösre volt festve, a haját olyan szorosan bekötötte egy barna mintás sállal, hogy egy tincs se látszott ki alóla. Kedvenc barnájában pompázott, laza blúz és szoknya, bordázott harisnyanadrág, lapos sarkú rozsdabarna cipő. Burden, ahogy elindult utána a nappaliba, észrevette, milyen vékony alakja van, a csípője keskeny, a háta egyenes, úgyhogy amikor a hatalmas, mahagónikeretes tükörben meglátta elölről is az asszonyt, egészen megdöbbent, milyen inas a nyaka, milyen mély redők húzódnak a homlokán. Odabent hideg volt, bármit mondott is az asszony, hogy ne engedjék be a ködöt, úgy

látszik, már befészkelte magát. Nyirkos hideg érintette meg Burden bőrét, az egyetlen meleg terület a szobában a szenes kandalló körüli egy-két méteres helyre zsugorodott. Burden a kandalló sötétszürke foltos márványperemére sandított, amely éppolyan üres volt, mint a meglehetősen csúnya, sötét komód és fiókos szekrény teteje.

– Leülhetünk? – Az asszony bólintott. – Azt hiszem, az ön fia kertészként dolgozott egy bizonyos Miss McPhailnél a Forest Parkban. Ez ugye, akkoriban volt, amikor egyetemre járt?

Mrs. Sanders, úgy látszik, bíráló élt érzett Burden szavaiban, pedig a felügyelőnek esze ágában se volt kritizálni.

– Clifford végül is felnőtt ember volt. A férfiaknak pedig dolgozni kell. Nem tudtam eltartani; kapott ösztöndíjat, de nem volt elég mindenre.

– Mrs. Robson házvezetőnőként dolgozott Miss McPhailnél – mondta egyszerűen Burden.

Alig hagyták el száját a szavak, amikor már látta, hogy Dodo Sanders megint azt fogja csinálni, amit múltkor. Megint értetlenül nézett a név hallatán. Robson? Ki az a Mrs. Robson? Ó, az az asszony, akit meggyilkoltak, és akinek a holttestét megtaláltam. Ó, igen, hát persze. Mindezt nem mondta, csak láthatóan végigfutott rajta, és bólintott, amikor Burden az emlékezetébe idézte, mint akinek csak lassan jut eszébe az egész.

– Clifford nem ismerte – mondta egyenletes, robotszerű, gépies hangján.

– Honnan tudja, ha nem ismerte vagy nem is tudta, hogy ott dolgozik?

Úgy tűnt, nem vesz tudomást róla, hogy elárulta magát vagy a fiát.

– Az asszony a házban volt, Clifford pedig a kertben; maga mondta. Mrs. Robson nem ment ki a kertbe, a fiam pedig nem járt a házban. Miért is ment volna? Elég nagy volt a kert.

Burden ezt eleresztette a füle mellett, hagyta, hogy egy kis csönd telepedjen közéjük, mielőtt újra megszólalt volna:

– Kiadta valaha a ház felső szintjét? – Azért kérdezte, mert a fönti bútorok valami egészen különös módon izgatták. Eszébe jutott Diana Pettit, aki elmondta, mennyire zavarták őket a bútorok a házkutatás során.

– Miért kérdezi? – Megint a robothang, a mikrocsip minden egyes szónak egyforma súlyt adott.

– Őszintén szólva, Mrs. Sanders, itt lent elég szegényes a berendezés, fönt viszont meglehetősen sok bútor van összezsúfolva – legalábbis így hallottam.

– Nyugodtan nézze meg, ha akarja. – Szívélyes szófordulat volt, de ahogy Mrs. Sanders mondta, abban szemernyi szívélyesség sem volt. A farkas is valahogy így mondhatta, hogy azért olyan nagy a szája, hogy bekapja Piroskát. A boltozatos, kékes szemhéjak megint félig lecsukódtak, a fej hátradőlt, és Dodo Sanders azt mondta:

– Jön a fiam.

A kapun beforduló Metró fényszórója végigfolyt a mennyezeten, aztán lefutott a falakon. Az asszony többet nem szólt; úgy tűnt, hallgatózik, sőt majd megfeszül, hogy halljon valamit.

Messziről egy fakapu csukódása hallatszott, a retesz súrlódása. Mrs. Sanders láthatóan fölengedett, kicsit megroggyantotta a derekát. Clifford kulcsa csikordult a zárban,

aztán alaposan ledörgölte a lábát. A rendőrautóról tudhatta, hogy itt van Burden, ezért sem sietett; még az ajtót is nagyon lassan nyitotta ki. Belépett a szobába, Burdenre és Davidsonra nézett, de nem mutatta jelét, hogy felismerte volna őket, nem szólt egy szót sem, csak megindult az egyetlen üres szék felé, mint akit hipnotizáltak.

De mielőtt leült volna, az anyja valami megdöbbentő dolgot művelt. Kimondta Clifford nevét, a puszta keresztnevét, s amikor a fia megfordult, hogy lassan az anyja felé nézzen, Dodo oldalt döntötte a fejét, és fölemelte az arcát. Clifford odament hozzá, lehajolt, és engedelmesen csókot helyezett el az asszony lisztesfehér bőrén.

– Beszélhetnénk egy kicsit, Cliff? – Burden úgy találta, hogy indokolatlanul nyájas hangon szólította meg Cliffordot, mintha egy tízvalahány éves fiúhoz beszélt volna, akinek bátorításra van szüksége. – Miss McPhailről szeretnék beszélni. De előbb fölmegyünk az emeletre, és körülnézünk egy kicsit.

Clifford elfordult, a szeme egy pillanatra megpihent az anyján, aztán továbbmozdult. Egészen pontosan nem engedélykérés volt a tekintetében, inkább hitetlenkedés, hogy ilyen lépést meg lehet tenni, hogy ilyesmit hogy lehet szentesíteni. Dodo Sanders fölkelt, mind a négyen elindultak fölfelé. Az épület egykor parasztház volt, tehát az első lépcsősor takaros és széles volt, a második, amely a manzárdba vezetett, viszont olyan keskeny és meredek, hogy csak úgy lehetett felmenni rajta, ha az ember a korlátba kapaszkodott. Fölérve Burden csupa csukott ajtót látott maga körül, dohos szagot érzett, az elhanyagoltság bűzét, és régi álmok kellemetlen emléke lepte meg – titkoké és padlásokra rejtett dolgoké, egy pohárszékből kinyúló kézé és egy test nélküli,

mosolygó arcé. De Burdennek nem volt akkora képzelőereje, mint Wexfordnak. Felnyúlt a falikapcsolóhoz, mire halványan pislákoló lámpa gyulladt meg; aztán kinyitotta az első ajtót.

Anya és fia ott álltak mögötte, ezek mögött pedig Davidson. A szoba tele volt zsúfolva bútorokkal, képekkel és díszekkel, de a bútorok állásában nem volt semmiféle rendszer, s a keretes képek is csak úgy a falnak voltak támasztva. A székek ülőkéjén porcelánedények és könyvek feküdtek, az egyik sarokban nagy rakás párna. Egyik se látszott túl értékesnek, nyilván nem antik darabok vagy különlegességek, de a húszas-harmincas években készülhettek, néhány gacsos lábú, cizellált szélű darab régebben. Odalent minden tiszta volt, mindenen érződött Dodo Sanders házvezetőnői múltja, itt fönt soha nem takarítottak, nem poroltak le semmit. Ezen a keskeny lépcsősoron soha nem vonszoltak fel porszívót. A mennyezeten pókhálók lógtak, s a pókhálók a sarkokban léggyel teli csapdává sűrűsödtek. Mivel a ház a várostól messze, vidéken volt, csöndes helyen, amelyet nemigen háborgatott autó vagy motor, a por se volt vastag és nyálkás, bár azért por volt a javából; vékony, puha réteg minden felületen.

A következő szoba ugyanilyen volt, kivéve, hogy két ágy is volt benne, két hulladékgyapjúval töltött matrac és tollpaplan, nagy halom rózsaszínű szaténdunyha és szalaggal átkötött ágytakaró, anginba, feltekert pokrócba csavart, hurka formájú ágypárnák, házilag készített rongyszőnyegek, amelyeken koncentrikus körökben egyre halványodtak a színek. És újabb képek, de ezúttal fényképek, aranyozott keretben.

Burden tett néhány lépést ebben a szobában, fölemelte és megnézte az egyik képet. Nyúlánk férfi volt rajta tweedöltönyben és puhakalapban meg egy nő, ugyancsak

kalapban, kendőgalléros ruhában és hosszú, kiöblösödő szoknyában; közöttük egy iskolai sapkás fiú állt rövidnadrágban, térdzokniban: a harmincas évek közepét idéző csoportkép. A férfi és a fiú nagyon hasonlítottak egymásra; lehetett volna akár Clifford arca is: ugyanaz a dundi arc, ugyanaz a vastag ajak, még a bajusz is ugyanolyan, és ugyanaz a kifejezéstelen szempár. De volt valami ezekben a fényképbeli emberekben, ami Cliffordból hiányzott: valami átható... mi is lehetett az? Ha nagyon erősen akarunk fogalmazni, felsőbbrendűségnek mondhatnánk. Az, hogy tudatában vannak társadalmi rangjuknak és kötelességeiknek? A fényképet továbbra is a kezében tartva, Burden megnézte a másik két manzárdszobát is, miközben Davidson, Clifford és az anyja csöndben követték. Itt még több bútor volt, még több föltekert szőnyeg, aranyozott keretben, aranypapírra montírozott vízfestmények, még több könyv, porcelánállat, de voltak itt arannyal befuttatott rózsaszínű Lloyd Loom-székek is és egy virágoskerteket és parasztházakat ábrázoló, hímzett párnahalom tetején Susie Cooper-teáskészlet. Az egész elég koszos és szutykos és gyakorlatilag értéktelen volt, de egyik sem volt baljóslatú, nem áradt belőle a természetfölöttiség, egyik sem volt abból az anyagból, amiből a lidérces álmok születnek.

Vajon mi történhetett? Miért kerültek ezek ide? Ahogy leereszkedtek, Burden egyre ezt kérdezte magától. Nem mintha a lenti berendezés előkelőbb vagy újabb lett volna; még azt se lehetett mondani, hogy olyan sok bútor volt lent, hogy a fölösleget kénytelenek voltak fölhordani. Valóban különös volt, Burden végül arra a következtetésre jutott, hogy anya és fia nyilván az ölükbe teszik a tányért, és úgy ebédelnek. El

tudta képzelni, hogy inkább fagyasztott ételt vagy szárított porokat vesznek, hogy kevesebb gond legyen a főzéssel. Az viszont lehetetlen, hogy ez az asszony olyat főzzön, amit mindenki szívesen enne.

– A nagyapám meg az apám – mondta Clifford, és kivette a fényképet Burden kezéből.

Dorothy Sanders úgy adta ki a parancsot, mintha Clifford iskolás gyerek lenne, mint a kisfiú a képen.

– Vidd föl, Clifford, tedd vissza a helyére.

Ha Burden azt látja, hogy Clifford tiltakozni vagy legalább habozni kezd, jobban meglepődött volna, mint attól, amit valójában látott: a fiú automatikusan engedelmeskedett, és azonnal megindult a padlásra.

– Szeretném, ha mesélne valamit a Mrs. Robsonnal való kapcsolatáról, Cliff – mondta Burden, amikor újra mindenki lent volt a földszinten.

– A fiamat Cliffordnak hívják. Ez az én családi nevem... és nincs senkivel kapcsolata – közölte az anyja.

– Akkor másképp fogalmazok. Meséljen arról, amikor először találkozott vele, és hogy miről beszélgettek. Ez, ugye, Miss McPhailnél történt?

Dorothy Sanders visszahúzódott az átjárón keresztül a konyha irányába. Clifford meglehetősen üres tekintettel bámult Burdenre, és azt mondta, hogy egyszer valóban kertészkedett Miss McPhailnél. Ő is mintha teljesen megfeledkezett volna, hogy ki is az a Mrs. Robson; Burden az emlékezetébe idézte, és azt kérdezte, hogy járt-e valaha bent a Forest Park-i házban – egy teára vagy például egy kávéra, esetleg nem vitt-e be virágot.

– Volt ott egy takarítónő, igen, ő adott néha teát.

– És ez Mrs. Robson volt, igaz?

– Nem, nem ő volt. Nem emlékszem a nevére; soha nem hallottam a nevét. De nem Mrs. Robson volt.

Visszajött az anyja, Clifford ránézett gyerekes arccal, mint aki segítséget vár. Dodo kezet moshatott, mert bűzlött a fertőtlenítőtől. Talán azért, mert megérintette a bútorokat, attól akart szabadulni, vagy a két rendőrtől?

– Mondtam már magának – szólalt meg –, hogy az az asszony a házban volt, Clifford pedig a kertben dolgozott. Azt is közöltem, hogy a fiam nem ismerte azt a hölgyet. Maguk, úgy látszik, nem értik a legegyszerűbb angol szavakat sem.

– Rendben van, Mrs. Sanders, kifejtette az álláspontját – felelte Burden. Nem akart tovább vesződni vele, inkább másfelé nézett. – Szeretném, ha bejönne velem a rendőrségre, Clifford. Odabent tisztább képet kapunk a dolgokról.

Clifford a maga engedelmes módján követte őket, és együtt autóztak be a városba. Leült a kihallgatószoba asztala mellé, s aztán előbb Burdenre nézett, majd Marian Bayliss rendőrre. Onnan megint vissza Burdenre, és végül az asztal lapjának apró geometriai mintáit kezdte tanulmányozni. Halkan, szinte motyogva azt mondta:

– Azzal vádolnak, hogy megöltem valakit. Hihetetlen, még mindig nem tudom felfogni, hogy mi történik velem.

Kihallgatásnál nagyon sok múlik a rendőr szakmai jártasságán, ha tudja, hogy miről ne vegyen tudomást, és mi az, amire rá kell akaszkodni.

– Mondja el – szólalt meg halkan Burden –, mi történt, amikor odaért a bevásárlóközpontba és találkozott Mrs. Robsonnal.

– Már elmondtam magának – felelte Clifford. – Nem találkoztam vele, csak láttam a holttestét. Ezt már százszor és ezerszer elmondtam. Lementem a kocsival a második parkolószintre, és éppen be akartam állni valahova, amikor megláttam, hogy ott fekszik ez a hölgy, megláttam a holttestet.

– Honnan tudta, hogy halott? – kérdezte Marian.

Clifford az asztalra könyökölve előrehajolt, és mindkét kezével a halántékát fogta.

– Kék volt az arca, és nem lélegzett. Kezdik azt éreztetni velem, hogy ami történt, az nem is igaz és nem is úgy történt. Addig csűrik-csavarják az igazságot ezzel a sok kérdéssel, amíg végül már magam sem tudom, mi történt és mi nem. Lehet, hogy ismertem azt a nőt, és elfelejtettem. Lehet, hogy őrült vagyok, és megöltem, de azt is elfelejtettem. Ezt akarják tőlem hallani?

– Az igazságot akarom hallani magától, Clifford.

– Az igazságot már elmondtam – felelte Clifford, aztán egy pillanatra elfordult, és amikor visszafordult a széken, valami különös, esdeklő tekintetet vetett Burdenre. A hangja nem változott, maradt az ugyancsak öblös, felnőtt férfihang, de a hangszíne akár egy hétéves gyereké.

– Korábban Cliffnek hívott. Miért hagyta abba? Dodo miatt?

Később visszaemlékezve Burden azt gondolta, hogy ez volt az a pont, amikor feladta teóriáját Clifford épelméjűségéről, és megértette, hogy ez az ember őrült.

12

A kertkapu fölött kihajolva a Highlands új lakója legeltetni kezdte szemét a birtokon, amely legkevesebb hat hónapig az otthona lesz. Az időpont egyike azoknak a napoknak, amelyek decemberben néha adódnak, tiszta napsütés, felhőtlen ég és fokozatosan csökkenő hőmérséklet. Éjszakára a fagy beezüstözi a csökött fű szélét, és az apró tűlevelű fákból karácsonyfát varázsol. Wexford új otthona mögött a Barringdeani Gyűrű úgy ült a domboldalon, mint egy fekete bársonykalap a zöld párnán. Az ég ezüstazúr színben ragyogott. A Battle Lane aljában, ahol a Hastings Road elkanyarodik, látta Robson háza tetejét, Whittonék és Dita Jago otthonát. Itt jó magasan volt, a Highlands legmagasabb pontján, úgyhogy még a Berry Close két oldalát alkotó újabb keletű szeretetházak csoportját is ki lehetett venni.

Épp megérkezett a költöztető teherautó a romba dőlt ház bútorainak a felével, és elzárta a kilátást a városra Wexford elől. Sylvia előbb elvitte a gyerekeket az iskolába, s most a teherautó sofőrjével együtt jött, hogy segítsen anyjának a behurcolkodásnál. Wexfordnak az jutott eszébe, hogy besétálhatna a rendőrségre, aztán ha nem bírja a hazautat gyalog, Donaldson elhozná. Dórának szüksége van a kocsira. A felügyelő tehát bement, elköszönt a feleségétől, s közben egy pillantást vetett a kopár, kietlen kis házra, próbált nem gondolni rá, milyen lehet lakni ebben a szűk házban, ahol csak egy vékony fal választja el ezt a szobát a szomszédoktól és

zajos gyerekeiktől, s ahol a nadrágszíjkerteket drótkerítés szabdalja részekre. Megint ezek a drótkerítések! Mindegy, szerencséjük volt, hogy kaptak valamit, nem kell tovább együtt élni Sylviáékkal... és épp megrótta magát, hogy ilyen hálátlan gondolatok járnak a fejében, amikor megjelent kedves és szorgalmas lánya, és egy ládában a kedvenc könyveit cipelte befelé.

Csípős volt a levegő, bár a nap melegen sütött, de alacsonyan állt a horizonton, és az árnyékok elnyúltak. A városba tartva Wexford előbb a Hastings Roadon ment végig, aztán befordult az Eastbourne Drive-ra. Egy lélekkel se találkozott, szinte üresek voltak az utcák, még autó sem nagyon járt. Ma volt Lesley Arbel számítógépes tanfolyamának utolsó napja, de semmi kétség, nyilván a nagybátyjánál tölti a hétvégét. Több mint két hete találták meg Gwen Robson holttestét, és majdnem ugyanannyi idő telt el azóta, hogy valaki meg akarta ölni Sheilát. Wexford arcán a vágások és zúzódások szinte teljesen behegedtek, s az ereje is visszatért. Azóta számos alkalommal vezette a kocsit, nyugodtnak és magabiztosnak érezte magát a volánnál. A bombaszakértők azóta is többször felkeresték, vagy rávették, hogy ő menjen be hozzájuk, és véget nem érő kérdésekkel zaklatták. Próbáljon visszaemlékezni. Pontosan mi történt, miután beült az autóba? Kik az ellenségei? Kik a lánya ellenségei? Miért ugrott ki a kocsiból? Mire figyelt föl? Wexford nem emlékezett semmire, és úgy érezte, az az elvesztett öt perc örökre az enyészeté marad. Csak éjszaka, álmában élte újra a robbanás t- vagyis ahelyett, hogy újraélte volna azt, amire nem tudott visszaemlékezni, inkább újabb és újabb verziókat talált ki magának: volt, amikor ő halt meg, volt, amikor Sheila, vagy

maga a világ tűntél körülötte, és ő csak lebegett a sötét semmiben. De elmúlt éjjel a bomba dübörgése helyett vékony cérnahangot hallott, és Sheila holtteste helyett a sötétségben forgó kerekeket látott, köröket, amelyek fényesen csillogtak, ragyogtak, és mértani ábrákkal voltak tele...

Miközben próbálta szétkergetni ezeket a képeket, és szerette volna ésszerűen összerendezni az agyában kavargó látványt, lassan beért a rendőrségre. Mihelyt odabent volt, anélkül hogy érdeklődött volna, valahogy tudta, hogy az egyik kihallgatószobában ott van Burden Clifford Sandersszel és Archbolddal. Burden késő délelőtt kijött, és magára hagyta Cliffordot, csak kávét és kekszet küldetett be neki. Wexford elképzelni sem tudta, hogy nézhet ki Clifford a folyamatos megpróbáltatások után, de Burden nyúzott volt, az arca sápadt és feszült, a szeme karikás a fáradtságtól.

– A múltkor az inkvizícióról beszéltél – szólalt meg Wexford.

– Hóhérokról, akik fizetségért hajlandók voltak nyakszorítóval megölni az elítélteket, mielőtt meggyújtották volna a máglyát.

Burden bólintott, leroskadt a székébe, elnyűtt arca, ha lehet, még kísértetiesebbnek tűnt a vakító napsütésben.

– Azt mondtad, hogy olvastad valahol. Nos, én is olvastam az inkvizítorokról, akik legalább annyit szenvedtek, mint az áldozataik, a sok erőfeszítéstől elhasználódtak, kiürült az agyuk, míg olyanok nem lettek, mint te most. A kínzás látványa a legborzalmasabb; különleges emberfajtának kell lennie, aki képes nézni a kínzást anélkül, hogy hatással lenne rá.

– Clifford Sanderst nem kínozzuk. Korábban voltak kétségeim miatta, de most már nincsenek. Meglehetősen kemény kihallgatásnak vetettük alá, de nem kínozzuk.

– Fizikailag talán nem, de nem hiszem, hogy külön lehet választani a testi és a szellemi kínokat.

– Nem tarjuk erőszakkal ébren; nem világítunk éles fénnyel a szemébe, nem kell folyamatosan állnia, nem éheztetjük, innia is szabad. Még csak nem is tartjuk itt állandóan; aludni hazamegy. Épp most akarom hazaküldeni; mára elég volt.

– Csak az idejét pazarolod, Mike – mondta szelíden Wexford. – Fölöslegesen pocsékolod a magad és Clifford idejét, mert nem ő tette.

– Bocsáss meg, de ebben eltér az álláspontunk. A leghatározottabban más véleményen vagyok. – Burden újraéledve, sértetten fölült. – Volt indítéka is, eszköze is. Erősen pszichopata beállítottságú. Emlékszel a könyvre, amit kölcsönadtál, a pszichopatákról szóló részre? A Stafford-Clarkra? „Szembetűnő jellemzője a lehető legszélesebb és legátfogóbb értelemben vett érzelmi instabilitás…” Várjunk csak, hogy is van tovább? Nem olyan jó a memóriám, mint a tied. „…tékozlóak az erőfeszítéseikben, de teljesen hiányzik belőlük a kitartás, megnyerő modornak, de kétszínűek, követelőzők, ugyanakkor közömbösek, ha megkérik őket valamire, csak állandó megbízhatatlanságukban lehet megbízni…”

– Mike – vágott közbe Wexford. – Nincs semmilyen bizonyítékod. Úgy kutyultad össze, amit tudsz, hogy az a legjobban megfeleljen neked. Az egy szál bizonyíték, ami a kezedben van, az, hogy a pasas látta a holttestet, és ahelyett, hogy jelentette volna, elszaladt. Ennyi és semmi több. Nem

ismerte Gwen Robsont. Kertész volt egy helyen, ahova házi gondozóként időnként betoppant az a nő, még az is lehet, hogy egy-kétszer köszöntek egymásnak. De senki se látta, hogy a bevásárlóközpontban akár csak egy szót is váltott volna vele. Nincs és nem is volt nyakszorítója vagy bármi olyan eszköze, amiből nyakszorítót lehetett volna készíteni.

– Épp ellenkezőleg: nagyon is kemény és alapos indítéka volt. Még nem tudom bizonyítani, de meg vagyok győződve róla, hogy a múltban elkövetett valami bűnténytt, amit Gwen Robson fölfedezett, és zsarolni kezdte vele. De a zsarolók nem sokáig boldogulnak a pszichopatákkal.

– Milyen bűnt?

– Nyilvánvalóan gyilkosság volt – mondta kissé győzelemittasan Burden. – Ezt te magad vetetted föl. Azt mondtad, szexuális elhajlásokkal senki sem törődik, gyilkosságnak kellett lennie.

– Ahogy elnyomott egy ásítást, a hangja egyre fáradtabb lett. – Hogy kit, nem tudom, de dolgozom rajta. A múltjában kutakodok. Talán egy nagymama? Netán maga Miss McPhail. Clifford múltjában vájkálok, hátha találok egy nyomot valami távoli és megmagyarázhatatlan halálesetre.

– Csak az idődet pazarolod. Illetve nem is a magadét, hanem a miénket, a közét.

Erre a vádra Burden különösen érzékeny volt. Látszott rajta, hogy egyre dühösebb, ezzel együtt egyre fáradtabb, az arca megnyúlt, mint mindig, ha haragudott. Hűvösen azt mondta:

– Véletlenül találkoztak a bevásárlóközpontban, Gwen Robson még több pénzt kért, mire Clifford követte a parkolóba, és megfojtotta egy darab dróttal, amit ugyanúgy a kocsi

csomagtartójában őrzött, mint azt a függönyt. A drótot magával vitte, és útközben elhajította.

– De miért takarta be a holttestet, ha elmenekült?

– Egy pszichopatánál nem szabad tekintettel lenni a következetlenségre, bár valószínűleg azt gondolta, ha betakarja a holttestet, talán később találják meg, mint ha csak úgy otthagyja. Linda Naseem látta, amint beszélgetett Mrs. Robsonnal. Archie Greaves látta, amint elmenekült.

– Mike, tudjuk, hogy elmenekült, ezt maga Clifford is beismeri. De akit Linda Naseem látott, az egy lány volt, kalappal a fején.

Burden fölkelt, és végigment az irodán, aztán visszajött, és Wexford asztalára támaszkodott. Érződött rajta, hogy valami kellemetlent akar mondani, de a lehető legudvariasabb formában.

– Nézd, nagyon komoly megpróbáltatáson mentél keresztül, és még mindig nem vagy jól. Látod, mi történt, amikor túl korán jöttél vissza dolgozni. És, az isten szerelmére, tudom, hogy Sheila miatt is aggódsz.

– Oké – mondta Wexford szárazon, de olyan kellemes hangon, ahogy csak tudta –, de az agyammal nincs semmi baj.

– Biztos, hogy nincs? Nagyon természetes lenne, ha az ember azt gondolná, hogy van... vagyishogy átmenetileg. Ebben az ügyben minden bizonyíték Cliffordra vall, ráadásul másra a gyanú árnyéka sem vetül. De te valamiért ezt nem vagy hajlandó tudomásul venni, aminek szerintem az az oka, hogy még nem jöttél rendbe, még nem vagy túl a bomba okozta sokkon. Őszintén szólva kicsit tovább maradhattál volna otthon.

És rád hagytam volna az egészet, gondolta Wexford, de mondani nem mondott semmit, csak érezte, ahogy a düh szétárad a tagjaiban, mint amikor egy korty jeges víz csurog le az ember torkán.

– Cliffordot meg fogom törni. Csak idő kérdése. Hagyd ezt rám, nem kell segítség, vagy ha úgy tetszik, jó tanács. Tudom, mit csinálok. És nevetséges, hogy ez kínzás lenne. A közelébe se jutottam olyan eszközöknek, amilyeneket a Bírák Törvénykönyve megtilt.

– Lehet, hogy nem – mondta Wexford. – De ha már annyira szereted idézni a pszichopaták definícióját, talán annak a bekezdésnek az utolsó sorairól sem kéne megfeledkezned, hogy az illető könyörtelenül és mindenre elszántan hajszolja a kielégülést vagy jutalmat.

Burden keményen ránézett, látszott rajta, hogy szinte el sem tudja hinni, aztán kiment, és nagy csattanással bevágta az ajtót.

Korábban soha nem fordult elő, hogy veszekedett volna Mikekal. Nézeteltérések és kemény viták persze voltak. Volt például olyan idő is, amikor Mike elvesztette az első feleségét, és teljesen szétesett, és később, amikor az a különös szerelmi ügye lett – akkortájt Wexford nagyon mérges volt rá, és talán atyáskodott is fölötte. De odáig soha nem jutottak el, hogy sértéseket vágjanak egymás fejéhez. Persze esze ágában sem volt úgy érteni, hogy Mike pszichopata, hogy pszichopatákra jellemző tendenciákat mutat vagy bármi ilyesmi, de utólag el kellett ismernie, hogy valószínűleg így hangzott, amit mondott. De akkor hogy értette? Mint ahogy vita közben a

legtöbb ember, ő is az első, sértő és legkevésbé bölcs gondolatát mondta ki, ahogy épp eszébe jutott.

Biztos volt benne, hogy egyes kérdésekben Mike-nak igaza van. Gwen Robson jellemét illetően például nem tévedett. Az az asszony a pénzért sok mindenre, szinte mindenre képes, és amit csinált, az vezetett a halálához. Ezt tudta Wexford, és tudta Burden is. De Burden rossz személyt választott a számba jöhető... miből is? Kliensek közül? Talán még ebben a szövegösszefüggésben is ez a legjobb szó. Clifford Sanders nem volt Gwen Robson gyilkosa.

Wexford kinézett az ablakon, és épp látta, amint Cliffordot beterelik az egyik autóba. Davidson már készen állt, hogy hazavigye. Clifford nem vánszorgott, nem cammogott, nem járt lehajtott fejjel vagy beesett vállal, mégis volt valami kétségbeesés a tartásában. Olyan volt, mint aki egy visszatérő álom foglya, amelyből csak úgy lehet kimenekülni, ha fölébred, de amely álom könyörtelenül visszatér a következő éjjel. Hóbortos ostobaság, mondta magának Wexford, de a gondolatai továbbra is a Burden által kiszemelt elkövető körül forogtak, ahogy Davidson kihajtott a belső udvarból az utcára, és Cliffordból már csak tagbaszakadt, vállas alakja és kerek, kopaszra nyírt koponyája látszott a hátsó ablakon át. Mire megy haza ez a fiú? Ahhoz a hideg, diktatórikus asszonyhoz, abba a házba, amely túl nagy, kopár és mindig hűvös, és ahol – Burden szerint – minden, ami kényelmesebbé tehetné az életet, fel van zsúfolva a manzárdba? Fölösleges megkérdezni, hogy vajon miért maradt ott. Fiatal, egészséges, tanult ember; elmehetne, élhetné a saját életét. Wexford tudta, hogy oly sokan foglyai és fogvatartói saját maguknak, hogy az ajtókat, amelyek látszólag tárva-nyitva néznek a külvilágra, önmaguk

zárják le láthatatlan korlátokkal. Elrekesztették a szabadsághoz vezető alagutakat, lehúzták a rolót, hogy kizárják a fényt. Clifford, ha megkérdeznék, nyilván azt mondaná: „Nem hagyhatom el anyámat, mindent megtett értem, egyedül nevelt föl, nekem szentelte az egész életét. Nem hagyhatom el, teljesítenem kell a kötelességemet.” De talán valami egészen másfélét mondott, ha egyedül maradt Serge Olsonnal.

Aznap talán nem ment volna Sundaysbe, ott ült volna az irodájában sokáig, a Burdennel folytatott veszekedés fölött merengve, de egyszer csak megszólalt a telefon, egy Brook, Stephen Brook nevű férfi hívta. A név először nem jelentett semmit, aztán a névvel együtt lassan felötlött benne egy kék Lancia meg egy asszony, akire a bevásárlóközpontban jöttek rá a szülési fájdalmak. Ez a Brook közölte, hogy a felesége szeretne valamit elmondani a rendőröknek, és erről Wexfordnak rögtön Clifford Sanders jutott az eszébe. Lehet, hogy ez az asszony valami olyasmit akar elmondani, amivel teljesen eltereli a gyanút Cliffordról? Lehet, hogy ismeri. Kis túlzással lehet azt mondani, hogy egy olyan helyen, mint Kingsmarkham, mindenki mindenkit ismer. Ugyancsak komoly elégtétel lenne, ha sikerülne felmenteni Cliffordot, és talán még a közte és Burden közt támadt szakadékot is áthidalná anélkül, hogy Burden megszégyenülne.

Brookék a Forby Roadon, a város végén laktak, a Sundays birtokon, a helyi önkormányzat lakótelepén. A nappali ablakából a Sundays parkra lehetett látni – a gyertyánfás sugárútjára, a gyepre, a cédrusokra és a kocsikra, amelyeknek gazdái a számítógépes tanfolyamon voltak és a nagy, fehér ház

mellett parkoltak. Ez a kis helyiség nagyon meleg volt, és Mrs. Brook kisbabája takaró nélkül feküdt egy fonott bölcsőben. Brookék bútora két ütött-kopott karosszékből, egy asztalból meg egy csomó apró ládából és dobozból állt, mindent mintás anyagokkal, kendővel vagy színes takaróval húztak vagy takartak be. A falon poszterek és kőedény mustárosköcsögben szárított füvek. Mindent a lehető legkevesebb pénzből állítottak elő, de az összhatása nagyon bájos volt.

Mrs. Brook talpig feketében volt. Ha Wexfordnak nyilatkoznia kellett volna, piszkosfekete kötött függönynek írta volna le ezt a ruháját. Az asszony ráncos fekete-fehér csíkos harisnyát és fekete edzőruhát hordott; ahogy fölemelte a babát, különös, modern madonnának látszott, kigombolta a fekete kardigánt és a fekete blúzt, és a csecsemő szájába tette gömbölyű, fehér mellét. A férje – farmerban, ingben és cipzáras dzsekiben – hagyományosabb figurának tűnt volna, ha tüskehaját nem festi trópusi kékre és narancssárgára. Választékos kiejtésükön a Myringham Egyetem érződött, ami enyhén megdöbbentette Wexfordot, bár azt mondta magának, hogy tudhatta volna. Nagyjából egyidősek lehettek Clifford Sandersszel, de mennyire más életet alakítottak ki maguknak!

– Még nem mondtam – szólalt meg Helen Brook –, mert nem tudtam, hogy ki az az asszony. Úgy értem, kórházban voltam Asztartéval, és nem sokat gondolkoztam az egészen.

Mi tagadás, csinosan hangzott, és Istár ugyanolyan istennő, mint Diana.

– Azt akarom mondani, hogy nagy sokk volt. Szerettem volna itthon megszülni, és már mindent elő is készítettem. Guggolva, tudja, nem fekve, ami olyan természetellenes, és három barátom jött volna, hogy elvégezzék a megfelelő

rítusokat. A kórháziak nagyon mérgesek voltak rám, amiért természetes módon akarom megszülni a gyereket, de tudtam, hogy be tudom bizonyítani nekik, hogy ez a helyes út. Aztán persze elkaptak. Úgy nézett ki, mintha csapdát állítottak volna, hogy kórházba vihessenek, bár Steve azt mondja, hogy ez nem így van – nem tehették.

– Ühmgen, ez paranoia, drágám – jegyezte meg Stephen Brook.

– Igen, épp elkezdődtek a tolófájások... hogy is volt? A Demeterben voltam, ott jöttek rám ezek a fájdalmak.

– Miben? – kérdezte Wexford, még mielőtt rájött volna, hogy ez a Barringdean bevásárlóközpontban lévő gyógynövénybolt. Röviden, úgy hangzott, mint valami szülészeti műszó.

– A Demeterben – ismételte meg Helen –, körömvirág-kapszulákat akartam venni. És egyszer csak felnéztem, és az ablakon keresztül megláttam, hogy ez a nő egy lánnyal beszélget. Gondoltam, kimegyek, és megmutatom magam neki, vajon mit szól hozzá – mert el nem tudja képzelni, hogy beszélt velem, meg hogy reméli, soha nem lesz gyerekem.

– A felügyelő úr nem tudja, miről beszélsz, drágám.

Wexford megadóan bólintott, amikor a gyerek puha, pihés fejecskéjét a markába fogva, Helen Brook a másik mellére tette a picit.

– Kit látott meg? – kérdezte a felügyelő.

– Azt a nőt, akit megöltek. Csak nem tudtam; szóval nem tudtam, hogy így hívják. Csak azt tudtam, hogy ismerem, aztán amikor olvastuk az újságban, hogy házi gondozónő volt, meg hogy hol lakott, akkor mondtam Steve-nek, hogy ez az a nő, aki az anyám melletti házban arra az öregasszonyra vigyázott. Ott

voltam a Demeterben, és felismertem, pedig ezer éve nem láttam. Tudja, annak idején hallott róla, hogy hogyan házasodtunk össze Steve-vel, és baromi furcsán viselkedett miatta.

– Miért, hogyan házasodtak?

– Hát szóval Steve meg én nem mentünk az anyakönyvvezetőhöz vagy templomba, mert nem hiszünk az egészben. Nagyon szép kis szertartás volt a Stonehenge-nél hajnalban, ott volt az összes barátunk. Úgy értem, nem engedik a kövek közelébe az embert, pedig anya azt mondta, hogy régen engedték, de azért nagyon szép volt attól, hogy látni lehetett a Stonehenge-t. Steve-nek volt egy csontból készült gyűrűje, az enyém meg tiszafából volt, azt kicseréltük, a barátunk, aki zenész, szitáron játszott, és mindenki énekelt. Mindenesetre az önkormányzat kiutalt egy lakást, annak ellenére, hogy nem hivatalos úton házasodtunk össze. Anya elmesélte annak a nőnek – hogy is hívják, Gwen? –, szóval anya elmondta neki, ő meg nagyon begurult, és amikor találkoztunk, ilyeneket mondott nekem. Azt mondta, reméli, nem lesz gyerekem, és kész. Igaz, hogy ez két éve volt, azóta nem is láttam, csak akkor, amikor a Demeter előtt beszélgetett azzal a lánnyal. Együtt bementek a Tescóba, és gondoltam, utánuk megyek, és azt mondom: „Hé, ehhez mit szól?” De akkor belém állt az az iszonyatos fájdalom...

Helen ott ült a karosszékben, lágyan mosolygott, Asztarté lecsúszott az ölébe, és lassan álomba merült. Wexford kérte, hogy próbálja leírni a lányt.

– Nem nagyon tudom leírni az embereket. Úgy értem, úgy is az a fontos, hogy belül milyenek, nem igaz? Öregebb volt nálam, de nem sokkal, sötét haja volt, elég hosszú, és a lehető

legelképesztőbb ruha volt rajta; ez maradt meg bennem, az az elképesztő ruha.

– Úgy érti, hogy dámás volt? – Wexford azon nyomban rájött, hogy nagyon divatjamúlt kifejezést használt. Helen Brook elképedt arcot vágott. Előrehajolt, mint aki nem jól értette. – Különösen elegáns volt? – javította ki magát Wexford, aztán még hozzátette: – Új? Szép? Divatos?

– Nem, nem különösebben új. Elegáns, talán ez rá a legjobb szó. Ugye érti, mire gondolok?

– Kalap volt rajta?

– Kalap? Nem, nem hordott kalapot. Nagyon szép haja volt; nagyon szép.

Egy fiatal nő igazán pontosabban megítélhetné egy kortársa stílusát. Amit Helen mondott, az igazolta Linda Naseem állítását – vagy mégsem? A kalapot végül is átmenetileg le lehet venni. Ha ugyanaz a lány volt, akit Linda is látott, ez azt jelenti, hogy Gwen Robson a bevásárlóközpont egyik oldalfolyosóján találkozhatott vele, feltehetőleg együtt végigmentek a Tescón, és mindketten elindultak a lenti autóparkoló irányába. Ha ugyanarról a lányról van szó...

Nem könnyű valakit fölismerni a volán mögött. Általában az autót ismeri föl az ember, aztán gyorsan benéz, hogy azonosítsa a vezetőt. Jelenleg az ezüstszürke Escortok kötötték le Wexford figyelmét, és a vörös Metrók, és ahogy közelebbről szemügyre vette az utóbbit, Ralph Robsont pillantotta meg a vezetőülésen. Vagyis Lesley Arbel ma fuvar nélkül marad...

– Forduljon meg – mondta Donaldsonnak. – Vigyen vissza a Sundaysbe.

Amikor odaértek, az emberek már jöttek lefelé a Regency-kastély lépcsőjén; úgy látszik, véget ért a tanfolyam. Legalább annyi férfi, mint nő, és a többségük fiatal. Amikor Lesley Arbel megjelent a nyitott dupla ajtóban, mindjárt szemet szúrt a többiekétől elütő kinézete és ruhája miatt. Wexfordot, amikor először találkoztak, Lesley ruházata a hangosfilm első korszakára emlékeztette, akkortájt öltöztek ilyen költeményekbe a színésznők; most megint a harmincas évek filmjei jutottak eszébe. Csak ott lehetett ilyen feltűnően kiemelkedni, ahol nem volt kétséges, ki a sztár és kik a statiszták. De mivel ez nem film volt, és Lesley Arbel sem volt celluloidszalagon pipiskedő magabiztos mozikirálynő, kicsit nevetségesen kirítt a többiek közül, akik tweedkabátot, anorákot vagy tréningre húzott dzsekit viseltek. Ráadásul kissé esetlenül botladozott a lépcsőn, olyan magas volt a cipője sarka, hogy folyton elveszítette az egyensúlyát.

A Forby Roadon épp megjelent a kingsmarkhami busz, megállt szemben a kapukkal és a Sundays teleppel, és nyilvánvaló volt, hogy Lesley el akarja érni. de a tűsarok és a szűk, hosszú, fekete szoknya akadályozták a haladásban; lassú, botladozó léptekkel próbált kievickélni a sugárútra, amikor Wexford kidugta a fejét az ablakon, és megkérdezte, hogy ne vigyék-e hazáig. Ez több volt, mint meglepetés, inkább sokkszerűen érhette Lesleyt, mert nagyot ugrott. Wexfordnak az volt az érzése, ha jobb cipő van rajta, elnyargal a busz után. De ha már így alakult, Lesley óvatosan odajött az autóhoz. Wexford kiszállt, kinyitotta neki a hátsó ajtót, és Lesley a fejét behúzva és a kis fekete bordázott selyemkalapot a kezében tartva, esetlenül beszállt a felügyelő előtt.

– Gondoltam, beszélgethetnénk négyszemközt – szólalt meg Wexford. – Úgy értem, a nagybátyja nélkül.

Lesley idegesebb volt annál, mintsem hogy meg tudott volna szólalni; kezét az ölébe ejtve csak ült, és Donaldson széles hátára meredt. Wexfordnak feltűnt, hogy a lány körme – amely múltkor jó másfél centire elállt az ujjaitól – le volt vágva, és egy csöpp lakk sem volt rajta. Donaldson lassan végighajtott a sugárúton, a levelüket vesztett gyertyánfák között. A nap éppen lement, és a fák fekete csipkehálót fontak a ragyogó bíborszínű ég alján.

– Azt nem mondta el – szólalt meg halkan Wexford –, hogy aznap, amikor megölték a nagynénjét, maga már lent volt Kingsmarkhamben.

Lesley olyan gyorsan felelt, mintha a kérdésnek nem lenne túl nagy jelen tősége. Nyilván így válaszolt volna akkor is, ha egy barátja megszidja, mert nem telefonált, pedig megígérte.

– Valóban nem, mert ideges voltam és elfelejtettem.

– Ejnye, Miss Arbel. Azt mondta, azért jött el az Orangetree House-ból, mert nem érezte jól magát.

– Tényleg rosszul éreztem magam – dünnyögte Lesley.

– De annyira azért nem volt rosszul, hogy lejöjjön Kingsmarkhambe.

– Úgy értem, elfelejtettem, hogy fontos lehet, hol voltam.

Lesley megijedt, de mostanra elmúlt az ijedtsége; ami nyilván azt jelenti, hogy Wexford nem azt kérdezte, amitől félt.

– Nagyon fontos, hogy hol volt. Ha jól értem, azért jött le, hogy jelentkezzen e tanfolyamra, ami a következő hétfőn indult.

– Lesley bólintott, kicsit fölengedett, s a teste se volt már olyan merev a rózsaszínű és fekete csíkos, alaposan kitömött

vállú zakóban. – Amit persze ellenőrizni lehet, de ezt ön is tudja, Miss Arbel.

– A tanfolyamra jelentkeztem.

– De ezt telefonon is elintézhette volna, nem igaz?

– Megpróbáltam, de a készülékük nem működött.

– És ezek után bement a Barringdean bevásárlóközpontba, hogy találkozzon a nagynénjével.

– Nem! – Wexford nemigen tudta volna megmondani, hogy Miss Arbel azért csattant-e fel, mert fél, hogy rájöttek, vagy csak egyszerűen meglepődött, hogy ilyesmivel gyanúsítják. – Nem találkoztam vele, ez képtelenség! Miért mentem volna oda?

– Erre csak maga tudna feleletet adni. Mit szólna, ha azt mondanám magának, hogy legalább egy szemtanú látta?

– Azt válaszolnám, hogy hazudik.

– Mint ahogy maga is hazudott, amikor azt mondta, hogy beteg volt november 19-én, és ezért korábban ment haza a munkából.

– Nem hazudtam. Gondoltam, nem fontos, hogy csak lejöttem, belenéztem egy nyomtatványba, jelentkeztem, aztán visszamentem. Ennyi volt az egész. A Barringdean közelébe se mentem.

– Vonattal jött és ment?

Miss Arbel idegesen biccentett, amivel máris Wexford csapdájába esett.

– Akkor nagyon közel volt a bevásárlóközponthoz, tekintve, hogy a gyalogosbejáró mindössze egyutcányira van a vasútállomástól. Nem lenne helyesebb azt mondani, hogy a Sundaysból visszatérve a vasútállomáson eszébe jutott, hogy a nagynénje ilyenkor mindig a bevásárlóközpontban szokott

lenni, maga tehát bement, és a központi folyosón össze is találkozott vele?

Miss Arbel szenvedélyesen, könnyekkel a szemében tiltakozott, de Wexfordnak megint csak az volt az érzése, hogy Lesley nem ettől a kérdéstől tartott; nem attól félt, hogy látták a nagynénjével fél órával annak halála előtt. És legnagyobb meglepetésére Miss Arbel hirtelen szánalmasan felkiáltott:

– El fogom veszíteni az állásomat!

Ez szinte semmiségnek látszott, de legalábbis kisebb horderejű kérdésnek ahhoz képest, milyen nagy horderejű volt Gwen Robson halála. Wexford elengedte a lányt, kinyitotta neki az ajtót, amikor megérkeztek a Highlandsre a nagybátyja házához. Pár percig még nem indultak el; a felügyelő a házat nézte. A behúzott függönyök mögött már égtek a lámpák. Miss Arbel sajátos szökdécseléssel végigfutott az ösvényen, aztán kutatni kezdett a kulcsok után, de Robson kinyitotta az ajtót, hogy beengedje. Az ajtó nagyon gyorsan becsukódott. Most aztán hosszú este következik, gondolta Wexford; előbb teát csinálnak, és talán rántottát, aztán külön-külön elmesélik a napjukat, a férfi a köszvénye miatt panaszkodik, a lány együtt érez vele, és végül megkönnyebbülve bekapcsolják a tévét. Vajon mivel ütötték agyon az emberek az időt a televízió feltalálása előtt? Elképzelhetetlen.

Vajon csupa szívjóságból csinálja? Vagy azért, mert igazán szerette a nagynénjét, és most a nagybátyját szereti és szánja? Egy szent, a könyörületesség angyala, amiért képes még egy hétvégét itt tölteni, pedig mehetne Londonba, a saját otthonába, a barátaihoz, hiszen óránként három vonat repíthetné haza. Ám Wexford nem gondolta róla, hogy ő lenne a könyörületesség angyala; nem az volt a benyomása, hogy

különösebben jószívű lett volna. A hiúság és a magamutogatás általában nem párosul önzetlenséggel – és különben is mit jelenthet az a végső, szenvedélyes kiáltás?

Dita Jago lánya megérkezett, hogy összeszedje a gyerekeit, Wexford pedig azt mondta Donaldsonnak:

– Visszaviheti a kocsit, és ha akar, leléphet. Innen már hazasétálok.

Pillanatnyi meglepetés húzott át Donaldson arcán, aztán eszébe jutott, hol is lakik mostantól a felügyelő. Wexford átsétált az úttesten. Itt a Highlandsen az utcalámpák nem olyan szelíd borostyánszínnel világítottak, mint ahol idáig lakott, hanem éles, fehér fénnyel, a beton gólyalábakon álló üvegburák tele voltak ragyogással. Szinte tapintható köddé változtatták a sötét levegőt, az emberek és a ruhák hüllőszínűek lettek, zöldek, savószínűek és sápadtfehérek. Melanie és Hannah – hogy is hívják őket, Quincy? – tuberkulotikusnak látszottak, élénk, sötét szemük tompa fényű lett, pirospozsgás arcuk megfakult. Az anyjuk a saját anyja egyik ragyogó horgolt költeményét hordta, szvettert, amelynek feltehetőleg annyi színe lehetett, mint egy perzsaszőnyegnek, és vastag redőzésű szoknyát, amelyen gazdag és nyilván változatos színű, bonyolult elrendezésű csíkok hullámoztak, mint az árnyak a szélben... de most, ebben a fényben az egész barnának és szürkének látszott.

Ninának hívják? Ahogy Wexford ezt kérdezte magától, meghallotta, hogy Mrs. Jago is ezt a nevet kiáltja, és Nina Quincy, miután beültette a gyerekeket a kocsi hátsó ülésére, visszament az anyjához, átölelte és megcsókolta. Különös, gondolta Wexford; látják egymást mindennap... Mrs. Jago integetett a távolodó autó után; ma este sál fedte a vállát, a sál

egy rojtos szélű, falikárpitszerű négyzet volt. Jól illett monumentális alakjához, durva arcvonásaihoz, nehéz, vastag fonatba font hajához; jobban illett bármilyen modern ruhánál. Csendesen üdvözölte Wexfordot.

– Azt mondják, mostantól maga is itt fönt lakik.

Wexford biccentett.

– Hogy van az emlékirat?

– Nem sokat írtam. – Olyan tekintetet vetett a felügyelőre, mint akinek valami fontos közölnivalója van, csak épp nem tudja, hogy ő-e a legalkalmasabb személy a titok befogadására. Mondjam? Ne mondjam? Nem fogom megbánni, ha egyszer kint vannak a szavak? – Jöjjön be egy percre, igyunk valamit.

Úton hazafelé, egy kis pletykázás a szomszéddal. Egy pohár sherry. Miért is ne? De végül nem sherryt kapott, távolról sem ilyen gyönge kontyalávalót. Valami snapsz lehetett, gondolta Wexford: jéghideg, édeskés és hihetetlenül erős. Fönnakadt tőle a szeme, úgy érezte, hogy a haja is felborzolódott.

A kézirathalom pontosan ott volt, ahol a felügyelő legutóbbi látogatása idején, a címoldal tetején egy hajszál feküdt. Wexford esküdni mert volna, hogy ez a hajszál múltkor is ott volt. Ha Mrs. Jago nem írt, akkor kötött, és a dzsungeles tájkép jó néhány centivel nagyobb lett a hosszú, hajlított körkötő tű nyomán, a pálmafáknak levele sarjadt, és az ég is kezdett kibontakozni. Wexfordnak egy ötlet szikrája izzott át az agyán.

– Gwen Robson tudta, hogy maga ezt a könyvet írja?

– Mrs. Robson? – A kérdés úgy hangzott, mint egy rideg megállapítás, ha nem is közönyt fejezett ki az elhunyt szomszéd iránt, de azt az ismeretségi fokot, amit tartott vele, míg élt. Távolságtartás volt benne, amit Wexford alig akart

elhinni. – Csak egyszer járt ebben a házban; nem hiszem, hogy észrevette. – Wexford egy pillanatig azt hitte, hogy Mrs. Jago gúnyolódni fog, hogy Gwen Robson nem az a fajta volt, aki könyveket olvas vagy akit érdekelne ilyesmi. De az asszony, olyan hirtelen, hogy az elképesztő volt, témát váltott, és azt mondta:

– A lányom és a férje elválnak. „Szétmentek," ugye így mondják? Fogalmam se volt róla, nem láttam semmi figyelmeztető jelet. Nina csak bejött ma délután, és azt mondta, hogy felbomlott a házasságuk. A vejem ma reggel elment.

– Az én lányom is otthagyta a férjét – ismerte be Wexford.

Mrs. Jago kicsit élesen felelt, de talán volt benne némi igazság:

– Az azért más. Egy híres színésznő, gazdag, dúsgazdag a férje is, folyton reflektorfényben van...

– Úgy érti, mindebből csakis ez következhetett?

Mrs. Jago túl öreg és tapasztalt volt ahhoz, hogy elpiruljon; így hát inkább csak megrándult az arca.

– Elnézést, nem úgy értettem. De tudja, Ninának két lánya van, és ez borzalmas a gyerekeknek. És ha egy asszonynak egyedül kell fölnevelnie a gyerekeit, akkor nagyon sanyarú élet vár rájuk. Nina nagyon keveset keres, csak részidőben dolgozik. A férje ugyan rájuk hagyta a házat, segíteni is fogja őket, de... ha legalább tudnám, hogy miért! Azt hittem, olyan boldogok.

– Ki tudja, mi zajlik más emberek házasságában – mondta Wexford.

Azzal elindult hazafelé, és lassan mászni kezdett fölfelé a dombon. Wexford Harmadik Törvénye, gondolta a felügyelő, legyen ez: mindig lakj a hegy lábánál, akkor reggelenként

frissen kezdhetsz neki a megmászásának. Meglehetősen meredek volt az út fölfelé, és mindvégig látta maga előtt az új házukat, amely rendíthetetlenül és barátságtalanul tornyosult a hegy koronáján. Garázs nem volt, így hát az autója kint állt az utcán, mögötte Sylvia kocsija, e mögött pedig egy azonosíthatatlan jármű, talán valamelyik szomszédé.

A költöztető teherautó már elment. Wexford nem is fulladt nagyon ki, amikor belépett a kapun (fából készült, jobbra-balra drótkerítés), és elsétált az elülső ajtóig. Úgy látszik, jó erőben vagyok, gondolta magában, ahogy elfordította a zárban a kulcsot, kinyitotta az ajtót, és a fülét abban a pillanatban hasogatni kezdte Sylvia hangja – éles, ingerült, hangos, és könnyen áthatolt ezeken a vékony falakon: „Apára is kéne gondolnod! Arról se kéne megfeledkezned, milyen veszélybe sodrod az életét ezekkel a hősködéseiddel!”

13

A másik kocsi nyilván Sheiláé volt, bérelte, vagy lecserélte a Porschét. Mindkét lány állt, és a szoba két végéből haragos tekintettel méregették egymást. Nagyon kicsi szoba volt, szinte úgy tűnt, mintha egymás képébe kiabáltak volna. Egy ajtó vezetett a hallba, egy másik a konyhába, és ahogy Wexford belépett az egyiken, Dora jelent meg a másikon, oldalán a két unokájával.

– Elég legyen, hagyjátok már abba a kiabálást! – mondta Dora.

De a fiúkat láthatólag hidegen hagyta az egész. Csak azért jöttek, hogy kivigyenek egy zsebszámológépet (ez Robin volt) meg egy rajzfüzetet (Ben), és nyugodtan folytatták a kotorászást a parányi iskolatáskájukban, csöppet se zavarta őket az anyjuk és a nagynénjük közti szócsata. Nyilván másképp viselkednek, ha szülői perpatvar lett volna, gondolta Wexford.

Nézett egyik lányáról a másikra.

– Mi folyik itt?

Sylvia azzal válaszolt, hogy égnek emelte a karját, és belevetette magát az egyik karosszékbe. Sheila – aki elpirult, a haja összekuszálódott, szanaszét állt, bár lehet, hogy szándékosan – azt mondta:

– Kedden tárgyalják az ügyemet a rendőrbíróságon. Azt akarják, hogy ismerjem el a bűnösségemet.

– Kik akarják?

– Anya és Sylvia.

– Ne haragudj – szólalt meg Dora –, nem mondtam, hogy bármit is akarnék tőled. Csak azt mondtam, jobb lenne, ha alaposan végiggondolnád.

– Végiggondoltam. Nem is tudok másra gondolni, és Neddel is kimerítően megbeszéltem. Azért vele, mert ügyvéd, legalább annyira az, mint amennyire a... a barátom vagy hívjátok, aminek akarjátok. És az igazat megvallva, nem tesz túlzottan jót a kapcsolatunknak.

Robin és Ben feladták a keresést, inkább kivitték a táskájukat a konyhába. Ben diszkréten becsukta az ajtót maga mögött.

Sylvia mintha megkönnyebbült volna, hogy mostantól nyíltan beszélhet, mert kemény, csöppet sem megértő hangon azt mondta:

– Az ő dolga, hogy mit csinál. Ha akar, feláll a bíróságon, és azt mondja, hogy nem bűnös, mert a kormányok bűnösök, amiért megszegik a nemzetközi jogot vagy micsodát – tőlem aztán nyugodtan megteheti. Aztán ha kiróják a pénzbüntetést, és Sheila nem hajlandó fizetni, mehet a börtönbe, ha azt akarja.

Wexford közbeszólt:

– Ezt akarod tenni, Sheila?

– Kénytelen vagyok-mondta röviden a lánya. – Nem tehetek másként.

– De nemcsak róla van szó – folytatta Sylvia. – Ez mindannyiunkat érint. Mindenki tudja, hogy kicsoda Sheila, tudják, hogy a te lányod és az én testvérem. Hogy néz az ki, hogy rendőrtiszt létedre van egy lányod, aki börtönbe megy? Ez itt demokrácia, és ha meg akarjuk változtatni a dolgokat, van szavazati jogunk, azzal kell megoldani. Sheila miért nem él

a szavazati jogával, mint mi mindannyian, hogy megváltoztassa a kormányt?

– Ez a legnagyobb disznóság az egészben – mondta fáradtan Sheila. – Ha neked egymagadnak száz szavazatod lenne, akkor se tudnál semmit megváltoztatni, mert a parlamenti képviselőd kimozdíthatatlan a tizenhatezer szavazatával.

– De még nem is ez a legrosszabb – folytatta Sylvia, tudomást sem véve Sheila kifakadásáról. – Hanem hogyha azok, akik megpróbálták felrobbantani, megtudják, mit gondol, mikor feláll a bíróságon és elmondja a mondókáját, nyilván újra fognak próbálkozni, nem igaz? Legutóbb tévedésből majdnem téged tettek el láb alól, és lehet, hogy ezúttal sikerül is. De lehet, hogy szándékosan irányul ellened – vagy az egyik gyerekem ellen!

Wexford felsóhajtott.

– Egy ismerős hölggyel snapszot ittunk. – Dorára pillantott, és észrevétlenül kacsintott. – Sajnálom, hogy nem hoztam magammal az üveget. – Jaj, de nagy gonoszság tőlem, morfondírozott magában, hogy az egyik gyerekemet jobban szeretem, mint a másikat. – Szerintem az embernek azt kell tennie, amit a szíve diktál, ugye, így mondják mostanában? – kérdezte Sheilától, de ahogy fölkelt és elindult a konyhaajtó felé, pontosabban a sör felé, ami reményei szerint ott lapul a hűtőben, végül is Sylvia vállán pihent meg cirógató keze.

– Azért ez nem annyira új mondás, papa – jegyezte meg Sheila.

Lassan elcsitultak a kedélyek. Sylvia mindenesetre hamarosan elindult, hogy hazavigye a gyerekeket és megfőzze a férjének a vacsorát. Aztán Sheila és a szülők is elmentek vacsorázni, mert még egyikük sem érezte elég jól magát ebben

a Dora szavaival „rémes kis házban”. Sheila rosszkedvűen fecsegett Nedről, aki nem szeretné, ha kiderülne, hogy valaki az ő pozíciójában „ilyen” lánnyal jár, igaz, Sheila azt nem magyarázta el, hogy mi is Ned pozíciója. Wexford pedig, hűen az elveihez, nem kérdezte.

– Ha a béke olyan szép – mondta Sheila –, és mindenki ennyire odavan érte, miért tartják közönséges bűnözőknek azokat, akik érte dolgoznak?

Ahogy a pomfreti étteremből hazafelé elhaladtak a rendőrség épülete előtt, Wexford fényt látott az egyik kihallgatószobában. Persze semmi valós oka nem volt, hogy azt gondolja, Burden van ott Clifford Sandersszel, mégis dermesztő nyugtalansággal feltételezte, hogy így lehet. Egy pillanatra megfeledkezve Sheilá-ról és bajairól, azt gondolta: nagyon zavarban leszek, ha újra találkozom Mike-kal, sutának érzem majd magam, tehát halogatni fogom a találkozást. De akkor mit tegyek?

Burden tulajdonképpen nem akarta visszahívni Cliffordot a rendőrségre. Igazából azt szerette volna, hogy a hétvégére leállítja a nyomozóit, és hagyja, hogy horogra akadt áldozata legalább részben magához térjen. A metafora a feleségéé volt, nem az övé, és Burden kissé mérgesen reagált rá. Most már bánta, hogy megbeszélte Jennyvel az ügyet, és tudta, hogy jobb lett volna, ha tartja magát az elvhez (bár tulajdonképpen soha nem sikerült betartani), hogy a benti dolgokat nem szabad hazavinni.

– Megint megkaptam az érzelmes szöveget – mondta. Normális körülmények között még hozzátette volna, hogy „Regtől”, de olyan dühös volt Wexfordra, hogy még gondolni

se akart rá a keresztnevén. Burden avítt, viktoriánus módon viszonyult ehhez a kérdéshez, leginkább úgy, ahogy azok a regénybeli hősnők, akik Williamnek hívták az udvarlójukat, míg jegyben jártak, aztán ha felbomlott a jegyesség, attól kezdve Mr. Jonesoz-ták. – Nem értem ezt a rokonszenvet egy hidegvérű gyilkos iránt. Nem ártana, ha az emberek időnként a gyilkos áldozataira is próbálnának gondolni.

– Ezt már jó néhány alkalommal elmondtad – felelte Jenny, nem túl kellemes hangon.

Több se kellett. Emiatt vágtatott vissza Burden a rendőrségre mindjárt vacsora után, és ezért zavarta el Archboldot a Forby Roadra, hogy szedje megint elő Cliffordot. Ezúttal a másik kihallgatószobát használta a földszinten, az elülső szárnyon, amelyiknek az ablaka a High Streetre néz, itt a padlóburkolat kopott fekete és vörösesbarna volt (mint egy korosodó spániel, mondta Wexford), s a fémkerettel szegélyezett asztal lapja barna kockás.

Ezúttal először Clifford nem várta meg, míg Burden rákezdi. Rezignált, bár nem épp boldogtalan hangon azt mondta:

– Tudtam, hogy még ma vissza fognak hozni. Éreztem. Ezért nem kezdtem el tévét nézni; tudtam, hogy úgyis megzavarnának valami program közepén. Anyám is tudta; engem figyelt, és várta, hogy megszólaljon a csengő.

– Ugye az anyja is kifaggatta, Cliff?

Burdennek megint eszébe jutott, hogy Clifford olyan, mint egy túlkoros iskolás fiú. A ruhája annyira olyan volt, mint egy szabályszerű, gondozott tizenéves gimnazista hagyományos viselete például az ötvenes években, hogy az ember nem is tudta eldönteni, hogy ez vicc vagy álca. A szürke flanelnedrág

hajtókás volt, és jól vasalt. Szürke inget hordott – hogy mosás nélkül két-három napig lehessen viselni? –, csíkos nyakkendőt és szürke, kézzel kötött, V nyakú pulóvert. Utóbbit nyilvánvalóan ügyes, bár nem szakavatott kézzel kötötték, a tökéletlenség különösen a nyak szegélyrészén és az elvarráson látszott. Valahogy Burden tudta, hogy ez csakis Mrs. Sanders munkája lehetett. Mostanra már megképlett előtte, hogy ez az asszony nagyon sok mindennel foglalkozik, de semmit sem csinál jól; nem törődik igazán vele, hogy amit csinál, az jó legyen.

Clifford arca szokásosan üres volt, semmiféle érzelmet nem árult el, még akkor sem, amikor ezeket a – nyilvánvalóan kétségbeesett – mondatokat mondta.

– De azért elmondhatom magának. Most elmondom a teljes igazságot, nem hallgatok el semmit, remélem, hisz nekem. Elmondhatom azt is, hogy anyám szerint nem faggatnának nap nap után, reggeltől estig, ha nem lenne benne valami. Azt mondja, olyasfajta lehetek, különben maga nem tartana folyton itt.

– Milyenfajta, Clifford?

– Olyasfajta, aki képes megölni egy nőt.

– Ezek szerint az anyja tudja, hogy maga bűnös, igaz?

– Az ember nem tudhat olyat, ami nem igaz – mondta Clifford különös pedantériával -; ilyesmit legfeljebb hinni lehet vagy gyanítani. Azt mondja, olyasféle lehetek, és nem azt, hogy szerinte megöltem bárkit is. – Kis szünetet tartott, oldalvást sandított Burdenre, aki azt gondolta, hogy így csak egy őrült és nagyon kiegyensúlyozatlan ember tud nézni. Ravasz, fortélyos nézés volt. – Talán az vagyok. Talán olyasféle vagyok. Ki tudhatja magáról, amíg nem csinál ilyesmit?

– Meséljen, Clifford. Meséljen az olyasfélékről.

– Valószínűleg boldogtalanok. Bizonyára mindenkitől rettegnek. El akarnának menekülni az életből valami jobba, de az a jobb csak a fantáziájukban él, mert igazából nem tudnak elmenekülni. Mint egy ketrecbe zárt patkány. Végeznek ilyen pszichológiai kísérleteket: egy darab üveget tesznek a ketrec nyitott ajtaja elé, és amikor a patkány megpróbál kijutni, nem tud, mert beveri a fejét. Aztán amikor elveszik az üveget, az állat már ki tudna jutni, de addigra meg se próbálja, mert tudja, hogy odakint beveri a fejét valami láthatatlan tárgyba.

– Most saját magáról beszél?

Clifford bólintott.

– Attól, hogy magával beszélgettem, rájöttem, milyen is vagyok. Többet segített, mint Serge. – Burden szemébe nézett. – Magának pszichoterapeutának kéne lennie. – Nevetését Burden kissé őrültnek érezte. – Azt hittem magáról, hogy ostoba, de már tudom, hogy nem az. Maga nem ostoba; segített fölnyitni néhány rekeszt az agyamban.

Burden nem volt egészen biztos benne, hogy Clifford ezzel mit is akart mondani. Mint a legtöbb ember, ő se szerette, ha ostobának tartják, még ha ezt mindjárt vissza is vonják. De az az érzése támadt, hogy Clifford őszintébb lenne, ha egyedül maradnának, ezért elküldte Archboldot azzal az ürüggyel, hogy hozzon egy kis kávét a büféből. Clifford megint mosolygott, bár ebben a mosolyban nem volt semmi elégedettség, semmi öröm.

– Ezt az egészet magnóra veszi? – kérdezte.

Burden bólintott.

– Jó. Maga megmutatta, mire vagyok képes. Ijesztő. Nem vagyok patkány, és tudom, hogy nem vagyok képes áttörni azon a láthatatlan falon, de rá tudok kényszeríteni másokat,

akik odatették, hogy törjék is össze helyettem. – Elhallgatott és mosolygott, legalábbis kivillantak a fogai. – Dodo – szólalt meg.

– Dodo, a nagy madár. Csak anyám éppenséggel nem az, ő egy kis csipegető madár, karmokkal és csőrrel. Mondok magának valamit: éjszaka gyakran felébredek, és azon gondolkodom, mire vagyok képes, mit tudnék megtenni, és olyankor szeretnék felülni és sikoltozni és ordítani – de nem tehetem, mert anyám fölébred.

– Igen – mondta Burden –, igen. – Hirtelen olyan érzése támadt, hogy vízben van, és túl mély a víz, és nem örült ennek az érzésnek. Neki is elege volt az egészből, és szerette volna hazaküldeni Cliffordot. Nem túl lelkesen azt kérdezte: – Mire képes?

De Clifford erre nem válaszolt. Bejött Archbold a kávéval, de Burden egy biccentésére megint elhagyta a szobát. Clifford folytatta:

– Az én koromban az embereknek már nincs szükségük az anyjukra. De nekem igen. Nagyon sok mindenben rá hagyatkozom.

– Folytassa – mondta Burden.

De Clifford elkanyarodott, amikor így folytatta:

– Szeretnék magamról mesélni. Csakis magamról szeretnék beszélni. Rendben van?

Burden most először érzett... nem félelmet, soha nem ismerte volna be, hogy ez félelem, hanem talán aggodalmat, az izmok megfeszülését, a figyelmeztető dermedtséget, hogy egyedül van egy őrülttel.

De azért megint csak azt mondta:

– Folytassa.

Clifford álmatagon beszélt tovább.

– Amikor fiatalabb voltam, úgy értem, egészen fiatal, kisgyerek, együtt éltünk apám szüleivel. Sandersék a tizenhetedik század óta laknak a házunkban. Nagyapám meghalt, aztán apám és anyám házasságának vége szakadt. Apám egyszerűen elhagyott bennünket, aztán elváltak, és mi apám anyjával maradtunk. Anyám bedugta szegényt az öregek otthonába, s utána mindent, ami apámra meg a rokonaira emlékeztette, kirámolt a házból; az összes bútort, ágyneműt és porcelánt fölrakta a manzárdba. Nem volt egy darab bútorunk se, csak matracok a padlón, két szék meg egy asztal. Minden szőnyeg, a kényelmes karosszékek fönt voltak elzárva. Soha nem jártunk sehova, nem voltak barátaink. Anyám iskolába se akart küldeni, otthon, maga akart tanítani. Dodo! Képzelje el! Takarítónő volt, mielőtt férjhez ment volna – Dodo, a szobalány. Nem volt tanítói képesítése, úgyhogy elkapták, és végül sikerült rávenni, hogy küldjön iskolába. Minden reggel besétált velem Kingsmarkhambe, délután pedig jött értem, és hazasétáltunk. Majdnem három mérföld. Amikor morogni kezdtem a gyaloglás miatt, tudja, mit mondott? Azt, hogy betesz a babakocsiba, és azzal fog tolni. Hatéves voltam! Persze hogy inkább gyalogoltam, nem akartam, hogy a többiek meglássanak a babakocsiban. Volt iskolabusz is, de én nem tudtam, hogy azzal is mehetnék: anyám nem akarta, és két évnek kellett eltelnie, míg rájöttem, és csak attól kezdve jártam én is busszal. Ha meg akart büntetni, nem ütött meg vagy ilyesmi; bezárt a manzárdba a régi bútorok közé.

– Jól van, Cliff – mondta Burden, és az órájára nézett –, mára ennyi elég. – Akkor vette észre, amikor Clifford elhallgatott és engedelmesen fölállt, hogy úgy mondta, mint egy pszichoterapeuta; Serge Olsen modorában szólalt meg.

Egész éjszaka egy vallomást várt Cliffordtól. Ez a bizalmaskodás, ez az előzmény nélküli szabad és nyitott közlékenység, azok a kínos utalások anyja becenevére mintha előhírnökei lettek volna. Egész idő alatt úgy tűnt, hogy már az utolsó feltárulkozás szélén, a végső beismerésnél járnak, de még nem jött el az ideje, és Clifford inkább belemerült kora ifjúságának taglalásába, pedig Burden erre volt a legkevésbé kíváncsi. Egy jó dolog azért kisült belőle; többé nem érzett bűntudatot, nem érezte kínosnak az egészet. Jenny is tévedett, Wexford is tévedett. Lehet, hogy Cifford őrült, jócskán ráillik a Burden által ráolvasott pszichopátia minden jegye, de nem volt megfélemlítve, nem taszították a kétségbeesés szélére. Szinte jókedvű volt, szószátyár, teljesen ura volt magának, sőt – bár ez valóban különös – valósággal élvezte a beszélgetést, és várta, hogy folytathassák.

Most már csak idő kérdése. Burden mindezt szerette volna megbeszélni Wexforddal. Legjobban azt szerette volna, ha Wexford bejön a legközelebbi beszélgetésre, leül az asztalhoz, hallgat, és időnként feltesz néhány kérdést. Burden többé nem érezte magát inkvizítornak vagy kínvallatónak, ám annál jobban érezte, mekkora súllyal nehezedik a vállára az egész.

Másnap délelőtt Sheila jó útra tért.

– Sylvia azt akarta, hogy kérjek bocsánatot a tárgyaláson – közölte. – El tudjátok képzelni? Hogy álljak oda, nyilvánosan vonjam vissza a kijelentéseimet, egy rakás terroristától kérjek elnézést, jelentsem ki, hogy bűnös vagyok, és ígérjem meg, hogy többé nem teszek ilyesmit.

– Nem erre gondolt – vágott közbe Dora.

– Szerintem igen. Mindegy, nem fogok elnézést kérni senkitől, kivéve tőled és a papától. Ne haragudjatok, hogy ilyen jelenetet rendeztem a... az új otthonotokban. Annál is inkább, mert némiképp felelős vagyok azért, hogy a régi ház romba dőlt.

Megcsókolta őket, aztán indult is Nedhez a Coram Fieldsre. Félórával azután, hogy elment, Sylvia telefonált, hogy ő is elnézést kérjen a – mint mondta – „fölösleges cirkuszért". Talán jobb lenne, mondta még, ha átszaladna, és elmagyarázná, valójában mit érez Sheila drótvágó akciójával kapcsolatban.

– Nem bánom – felelte Wexford –, de csak akkor, ha elhozod a *Kim* összes példányát, amit csak találsz a házban.

Sylvia először azt mondta, hogy egészen biztosan nincs egy példánya sem; később, miután az apja közölte vele, hogy olyan, mint az anyja, és soha nem dob el semmit, beismerte, hogy csak a kötésminták miatt tartja meg őket. Délután megjelent, s a kocsiban akkora halom újság volt, hogy egyszerre ki se lehetett venni, még Wexfordnak is kétszer kellett fordulni, míg mindet bevitte. Több mint kétszáz darab volt, körülbelül négy év termése. Wexford tudta: csakis a bűntudata miatt volt Sylvia hajlandó felfedni apja előtt, hogy ilyen előszeretettel falja a magazinokat – mi több, a legsilányabb fajtából való szennylapokat. Dora nem szólt egy szót sem, amikor végre az egész rakomány bekerült a parányi nappaliba, de visszafogott döbbenet ült ki az arcára, ahogy Sylvia feltornyozta az újságokat a könyvespolc és a tévéasztalka közé.

Eltartott egy darabig, amíg Sylvia elmagyarázta és – mint egy kiáltványban – összefoglalta nézeteit a nukleáris robbantásokról, a népszerű emberek szerepéről a polgári engedetlenségi, valamint az erőszakmentes direkt akciókban.

Wexford együttérzően hallgatta, mert tudta, hogy Sheilát is meghallgatná, és persze megtett minden tőle telhetőt, hogy annak a lányának is kedvében járjon, akit kevésbé szeretett. De még a gondolatra is, hogy ilyenek járnak a fejében, közönségesnek és romlottnak érezte magát. És ha Sylvia igazán aggódott, hogy Wexford megint felrobbanhat, ha igazán úgy gondolta, hogy veszélyben van az élete, akkor neki térden állva hálát kell adnia, amiért ennyire szívén viseli a sorsát. Így hát csak ült, végighallgatta az egészet, és bólogatott és helyeselt, vagy éppen finoman ellenkezett, és próbált nem tudomást venni arról a megkönnyebbülésről, a szíve dobbanásáról, amikor megszólalt a csengő, és az ablakon kitekintve a járdánál meglátta Burden kocsiját. Furcsa módon teljesen megfeledkezett róla, hogy tulajdonképpen feszélyezi Burden.

Burden elhozta Jennyt és a kisfiát, Markot. Ha Sylviának lányai lettek volna – olyanok például, mint Melanie és Hannah Quincy -, nyilván azonnal a szárnyaik alá vették volna a kétéves Markot, koraérett anyáskodással beszélgettek, játszottak volna vele. De mivel fiúk voltak, unott egykedvűséggel bámulták a kisfiút, és amikor Sylvia ünnepélyesen felszólította őket, hogy mutassák meg a Legót Marknak, azt kérdezték:

– Muszáj?

– Csak meg akartam kérdezni, hogy nincs-e kedvetek kiruccanni valahová – szólalt meg Burden –, de Jenny azt mondja, semmiféle műsoros bárba nem hajlandó eljönni.

– Abszolút igaza van! – helyeselt lelkesen Sylvia. – Nagyon egyetértek.

A régi házban Wexford az ebédlőbe vitte volna Burdent, de itt nem volt ilyen helyiség, csak egy „étkező”-nek nevezett

sarok a pult mögött. A konyhában viszont, amely ugyan kicsire sikeredett, volt egy asztal és két szék, és ide bárki leülhetett, ha nem volt túl terebélyes, és hajlandó volt szorosan maga alá húzni a könyökét. A hatalmas jégszekrény szinte betöltötte a helyiséget. Wexford kivett két félpintes dobozos Abbot sört.

– Ne haragudj, Mike... – kezdte mondani, de ugyanabban a pillanatban Burden is rákezdte:

– Nézd, nagyon sajnálom, hogy tegnap olyanokat mondtam...

Felcsattanó nevetésüket szégyenlősen elharapták, mert hirtelen zavarba jöttek.

– Ó, az isten szerelmére – mondta szinte sóhajtva Wexford. – Próbáljuk túltenni rajta magunkat. Soha nem gondoltam, hogy pszichopátiás vonásaid vannak, úgy értem, soha nem mondanék ilyen ostobaságokat.

– Ahogy én se gondoltam komolyan, hogy a baleseted miatt... izé, elvesztetted a józan ítélőképességedet, vagy az ördög tudja, miket hordtam össze. Miért vágunk ilyeneket egymás fejéhez? Kiszaladnak az ember száján, mielőtt gondolkozna.

Egymásra néztek, mindketten a zöld dobozos sört tartva a kezükben, és most egyikük se volt hajlandó pohárból inni, amit Wexford előszedett a konyhaszekrényből. Egy pillanatig egymásba akaszkodott a szemük, aztán Burden törte meg elsőként a varázst -, Lesütötte szemét, a doboz nyitójával kezdett bíbelődni, és reszelős hangon azt mondta:

– Nézd, Clifford Sandersről akarok veled beszélni. Szeretnék mindenről beszámolni, amit elmondott, és tudni akarom, hogy mi a véleményed róla. Aztán pedig kérnék valamit, amibe nyilván nem fogsz belemenni.

– Ki vele.

– Szeretném, ha bejönnél az egyik beszélgetésünkre.

– Micsodára? – kérdezte Wexford.

– Bocsánat, úgy értem, kihallgatásra.

– Meséld el, miket mondott.

– Le tudom játszani a szalagot.

– Most ne. Csak meséld el.

– A gyerekkoráról beszélt, a hátborzongató anyjáról. Folyton Dodónak hívja, és nevet hozzá. Nem szeretném azt gondolni, hogy labilis idegrendszerű – vagyis nem örülnék, ha felmentenék azon az alapon, hogy korlátolt felelősségérzetű –, de attól tartok, hogy mégiscsak erről van szó. – Ezek után Burden elmesélt mindent, ami előző éjszaka a kihallgatás során előkerült, részletesen beszámolt mindarról, amit Clifford elmondott.

– Nem gondolod komolyan, hogy én is ott legyek – szólalt meg Wexford. – Clifford begörcsöl, ha én is ott vagyok.

– De ugye beláttad, hogy tévedtél? Egyetértesz velem, hogy Clifford bűnös?

– Nem, Mike, nem értünk egyet. Épp csak azt látom, hogy a feltevésedben több észérv van, mint korábban gondoltam. De nincs meg a fegyver, ami az ő kezéhez vezetne. Bármivel áltattad is magad, nincs meg az indíték, és őszintén szólva, szerintem még az alkalom sincs meg. Soha nem fogod rábizonyítani; hacsak Clifford nem vallja be, reményed sem lehet rá, hogy sikerülni fog.

– Épp ebben bízom. Hétfőn lesz még egy menetünk.

Amikor mindenki elment, békesség szállt a kis házra Battle Hillen, béke, amely ugyan nem volt egészen csöndes, mert a

vékony válaszfalakon keresztül hallani lehetett a szomszédok neszezését: kapcsolók kattanását, a televízióból felcsattanó ostoba gépnevetést, rohanó gyerekek lábdobogását, azonosíthatatlan reccsenéseket. Wexford leült az új A. N. Wilsonnal, és teljesen elmerült a könyvben, amikor megszólalt a telefon.

Mielőtt Dora fölvette volna, Wexford felmordult:

– Ha megint jönni akar valaki, hogy bocsánatot kérjen, mondd, hogy ráérek, jöjjön nyugodtan.

De Sheila volt. Wexford hallotta, amint Dora a nevén szólítja, hallotta a felesége hangján, hogy megdöbben és nagyon aggódik, mire egy mozdulattal fölpattant a karosszékből.

Dora odafordult hozzá.

– Sheila jól van. Csak nem akarta, hogy a tévéből értesüljünk róla. Levélbomba...

Wexford elvette a telefont.

– Ott volt a többi levelem közt. Nem tudom, miért, de valahogy nem tetszett a kinézete. A rendőrség egy perc alatt itt volt, elvették, aztán a fene tudja, mit csináltak vele, de egyszer csak fölrobbant!...

Sheila hüppögni kezdett, a szavai egyre érthetetlenebbek lettek, aztán Wexford hallotta, hogy a vonal túlsó végén egy férfihang próbál megnyugtató szavakat mormolni a lányának.

14

– Sanders nagyanyámnak volt valamennyi pénze, de mind apámra hagyta – mondta Clifford. – Soha többé nem láttam az apámat. Ötéves voltam, amikor elhagyott bennünket; még el se köszönt. Jól emlékszem rá. Ott volt, amikor lefeküdtem, és reggel, amikor fölkeltem, már nem volt ott. Anyám csak annyit mondott, hogy apa elment, de majd gyakran találkozunk – meg fog látogatni, és elvisz mindenfelé. De soha többé nem jött, többet nem láttam. Nem csoda, ha anyám azt akarta, hogy otthon semmi ne emlékeztesse rá; nem csoda, ha a család összes holmiját fölvitte a manzárdba.

Burden önkéntelenül követte Clifford pillantását föl, a repedezett és meglehetősen színehagyott ebédlő mennyezete felé. Az erkélyajtón túl vékony ködréteg telepedett a télies kertre, s a domb, amely eltakarta a kilátást Kingsmarkham felé, szürke, kopár púpnak látszott. Vasárnap délután negyed négy volt, de már sötétedett. Burden nem akart idejönni, ahogy Wexfordnak is mondta, szerette volna hétfőre halasztani Clifford faggatását. De épp befejezte az ebédet, amikor megszólalt a telefon.

Cliffordnak semmi oka nem volt rá, hogy ne találja meg Burden számát: benne volt a telefonkönyvben, bárki láthatta, Burden mégis meglepődött, amikor meghallotta a hangját, meglepődött és felbuzdult. Nyilván vallomást akar tenni, és Burden megérzését csak erősítette, hogy Clifford halkan, óvatosan szólt a kagylóba, mint aki attól fél, hogy kihallgatják

a beszélgetést, meg az a sietség is erre utalt, ahogy lecsapta, mihelyt Burden megígérte, hogy azonnal indul. Nem volt nehéz feltételezni, hogy Dodo jött be a szobába; még egy szó, és Clifford elárulja, mire készül, amit Mrs. Sanders mindenképp megpróbált volna megakadályozni.

Clifford engedte be a házba. Az anyja kidugta a fejét az egyik ajtón, amely talán valami mosókonyhába vezetett, aztán csak bámult, de nem szólt semmit. A feje egy törülközőbe volt bugyolálva, nyilván épp végzett a hajmosással, annak ellenére, hogy három napja volt fodrásznál. De erről Burdennek eszébe jutott, amit Olson mondott a „fátyolos nő" szofizmáról. Olson persze nem ilyesmire gondolt, az a fátyol nyilván a személyiség vagy a természet valami rejtett aspektusára vonatkozott. A turbános fej visszahúzódott, s az ajtó becsukódott. Burden Cliffordra pillantott, aki most is úgy nézett ki, mint mindig. Most is az iskolai egyenruha volt rajta, jottányit sem engedett a vasárnap elfogadható kényelmesebb viselet csábításának. Mégis volt valami finom változás a viselkedésében, valami meghatározhatatlan, amire Burden képtelen volt rátapintani. Tegnapig Clifford mogorván jelent meg Burden előtt, vagy sértett dühvel, sőt, egyenesen rettegve. Ma délután úgy engedte be a felügyelőt, mint aki ha nem is barátja, de olyan vendég, akinek a megjelenése elkerülhetetlen és szükséges rossz, ahogy például egy adóellenőrt enged be az ember. Na persze nem szabad elfelejteni, hogy ezúttal Clifford személyes meghívására érkezett.

Az ebédlőben égett a tűz, és egész kellemes meleg volt. A felügyelő biztos volt benne, hogy maga Clifford gyújtott be. Még két ebédlőszéket is húzott a kandallóhoz – merev, egyenes hátú székeket, de a legjobbat, amit csak fel tudott ajánlani.

Burden leült, és Clifford azonnal belevágott a tegnap abbahagyott élettörténet mesélésébe.

– A gyerekek általában nem firtatják, hogy miből élnek, úgy értem, hogy honnan jön a pénz. Jóval idősebb voltam, amikor anyám elmesélte, hogy apám soha egy fillért nem fizetett. Bírósággal próbálta kényszeríteni, de nem találták meg; apám egyszerűen csak otthagyta és eltűnt. Volt valami saját jövedelme; úgy értem, voltak saját befektetései, amiből épp hogy meg tudott élni, anélkül hogy dolgoznia kellett volna. Anyámnak takarítást kellett vállalni, hogy el tudjon tartani bennünket, aztán belevágott mindenfélébe, ilyen háziipari tevékenységekbe, kötött meg varrt. Már majdnem felnőtt voltam, amikor ezekről a dolgokról először hallottam. Azelőtt soha nem mesélt róla. Míg dolgozott, én iskolában voltam, és persze soha nem is gyanítottam, hogy miből élünk.

Burdennek fogalma se volt, hogy mit kérdezzen, így hát nem is mondott semmit. Csak hallgatott, közben Clifford vallomásán tűnődött, és vakon bízott benne. A magnó az asztalon volt; maga Clifford tette oda.

– Nagyon sokat köszönhetek anyámnak – folytatta Clifford. – Az egész életét értem áldozta fel, agyondolgozta magát, hogy kényelemben élhessek. Serge azt mondja, nem így kéne gondolnom rá, hogy mindannyian alapjában véve azt tesszük, amit akarunk, és ő ezt akarta. De én nem tudom. Úgy értem, az eszemmel tudom, hogy Serge-nek igaza van, de ettől még nem tűnik el a bűntudatom. Folyton bűntudatot érzek vele szemben. Amikor például tizennyolc éves koromban befejeztem az iskolát, lett volna állásom; volt egy ismerősöm az iskolában, az apja hivatali munkát ajánlott, de anyám ragaszkodott hozzá, hogy menjek egyetemre. Mindig a

legjobbat akarta kihozni belőlem. Persze a lehető legnagyobb ösztöndíjat kaptam, de akkor is teher voltam a nyakán; nem kerestem egy fillért sem azonkívül, hogy időnként kertészkedést vállaltam olyanoknál, mint Miss McPhail. Amikor bekerültem a Myringham Egyetemre, soha nem voltam bentlakó; haza kellett jönnöm minden este. – Clifford fölnézett, egy pillanatra Burdenre villant a szeme, aztán elfordult. – Tudja, anyámat éjszaka nem lehet egyedül hagyni. Legalábbis ebben a házban, és ő mindig ebben a házban van. Nincs is hová mennie, nem igaz? – Hangsúlytalanul, könnyedén fogalmazta meg a következő megdöbbentő állítást: – Fél a szellemektől.

Újabb remegés futott át Burdenen, tovább növelve rossz érzését, de önkéntelenül bólintott, és azt mondta:

– Igen, igen, értem.

Odakint már teljesen besötétedett. Clifford behúzta a barna bársonyfüggönyöket, de nem mozdult el az ablaktól, az egyik függöny széle a kezében maradt, azt szorította az öklébe egyre keményebben.

– Folyton bűntudatot érzek – mondta. – Hálásnak kéne lennem, és bizonyos mértékig az is vagyok. Szeretnem kéne anyámat, de nem tudom szeretni. – Lehalkította a hangját, a csukott ajtóra pillantott, aztán Burden felé hajolva, szinte suttogva azt mondta: – Gyűlölöm!

Burden szótlanul rámeredt.

– A másik nagyanyám, Clifford nagymama, meghalt – folytatta Clifford, és megint leült. Kissé lenézően mosolygott. – Anyám anyja. Anyám az ő bútorát meg a postán tartott pénzét is megkapta. Nem volt sok, épp csak arra elég, hogy kéz alatt vegyünk egy kocsit. Ezt a Metrót, és megtanultam vezetni. Sok mindent meg tudok tanulni, ez egész jól megy. A

pénzkeresésben már nem vagyok ilyen jó, emiatt van is lelkifurdalásom, mert az egyik énemmel tudom, hogy kötelességem lenne visszafizetni anyámnak mindazt, amit értem tett. Kellene például venni egy lakást, ahol nem félne a szellemektől, s akkor itt maradhatnék egyedül, nem igaz? Egyébként azt hiszem, ez kedvemre való lenne. Anyám vinné magával az üvegfalat, és...

Hirtelen kivágódott az ajtó, és Dodo Sanders állt ott barna ruhában, lapos sarkú, fényes fűzős cipőben, fehér, ráncos arca azon a semmi kis nyakán, mint mindig, megdöbbentő volt, bíborvörös szája mint egy bohóc kifestett sebhelye. Frissen kötött turbán takarta el a haját, amely a barna mintás sál alatt talán be volt csavarva. A fiára nézett, aztán lassan elfordult, és Burdenen állt meg a szeme. Burden próbált kitérni Mrs. Sanders elől, de képtelen volt.

– Téved, ha azt hiszi, hogy a fiam ölte meg azt a nőt.

Burden arra gondolt, hogy ez a jellegzetes géphang vajon a magnón is ilyen fémes csengésű-e.

– Azt gondolok, amit akarok, Mrs. Sanders – felelte Burden –, de biztos vagyok benne, hogy nem tévedek.

– Lehetetlen – mondta az asszony. – Tudnom kéne róla. Az ösztöneim megsúgnák. Mindent tudok a fiamról.

Clifford úgy tett, mint aki a kezébe akarja temetni az arcát, de végül is csak felsóhajtott, és azt mondta Burdennek:

– Nem folytathatnánk valamikor holnap?

Burden teljesen megzavarodva és gyámoltalanul helyeselt.

Sheilával nem történt semmi; kutya baj a. A levél „a lakónak” volt címezve, és talán nem is kifejezetten neki szánták, vagy bárkinek személy szerint – csak egy találomra bedobott, de

zsarnoki szeszéllyel pusztításra szánt levél volt, amelyet azért készítettek, hogy bárki is a lakás bérlője, robbanjon föl a boríték kinyitásakor. Wexford a Battle Hillen leereszkedve ilyeneket mondogatott magának, és közben esernyőjével próbált szembeszállni a hétfő délelőtti kibírhatatlan esővel. De azért nem nagyon hitt benne. A véletlen egybeeséseknek is van határuk.

Sheila a következő héten jelenik meg a bíróságon, ahol Wexford szerint az 1971-es garázdasági törvény alapján fogják elítélni, és a felügyelő menet közben elismételte a vádat: „November 19-én, csütörtökön Northhamptonshire Lossington grófságában a Királyi Légierő lossingtoni telephelyén birtokolt vagy használatra kapott egy drótvágó ollót, amelyet törvényes mentség híján arra használt, hogy kárt tegyen bizonyos tulajdonban, nevezetesen a Védelmi Minisztériumhoz tartozó repülőtér kerítésében…” Szóval valami ilyesmi. Dorának igaza volt, és Sylviának meg Nednek is igaza volt. Sheilának csak annyit kéne kijelenteni a bíróságon, hogy félrevezették – bűnösnek vallja magát, kifizeti a pénzbírságot, és semmi mást. Attól kezdve leszállnának róla; békén hagynák. Egy pillanatra Wexfordot is meglegyintette, hogy tulajdonképpen olyan semmiség az egész, olyan könnyű megtenni, ha az ember életet, boldogságot, újabb házasságot, talán gyerekeket és egy ragyogó karriert kap cserébe. De persze nem teheti meg. Szinte fölnevetett az ötlettől, ahogy megindult az esőben, és hirtelen sokkal jobban érezte magát.

Nem Ralph Robson engedte be a házba, hanem Dita Jago. Wexford összecsukta csöpögő esernyőjét, és a tornácon hagyta.

– Benéztünk, hogy ne hozzunk-e valamit, ha úgyis elmegyünk vásárolni – magyarázta Mrs. Jago.

Nina Quincy odabent ült a vidám, de valahogy kényelmetlen szobában, miután elvitte a lányait az iskolába, a kandalló másik végén pedig Robson foglalt helyet a karosszékben. Robson összegörnyedve, féloldalasan ült, a köszvényesek jellegzetes pózában, hogy csökkentse a szenvedést, egyik lábát kinyújtotta, a vállát pedig felhúzta. De bagolyarca még így is eltorzult a fájdalomtól. Dita Jago lánya kegyetlen kontrasztot jelentett mellette, nemcsak mert fiatal volt és szép, hanem szinte kicsattant a szépségtől és az egészségtől. Az arcán nyoma sem volt festéknek, de rózsásan ragyogott, a sötét szempár fénylett; sötét gesztenyeszín haja vaskos hullámokban omlott a vállára. Volt benne valami az egészséges Jane Morrisból, de Rossetti nem lett volna hajlandó lefesteni ilyen makkegészséges és virágzó nőt. Mindkét asszony tévedhetetlenül a Jago-műhelyben készült ruhákat hordta, a fiatalabbik stilizált bíborvörös és kék pillangókkal teleszórt, sötét zseníliából készült tunikát. Anyja merev, kissé formális gesztusokkal bemutatta Wexfordnak.

Nina kezet nyújtott, és váratlanul azt mondta:

– Nem is hinné, mennyire rajongok a lányáért. Imádtuk abban a tévésorozatban. De ugye, nemigen hasonlít magára?

Szinte hihetetlen volt, hogy ilyen csenevész hang jöjjön ki ebből a gazdag és színpompás szépségből, és Wexford egy pillanatra el is tűnődött: lehetséges-e, hogy valaki olyan értelmesnek látsszék, és néhány mondattal elárulja magáról, hogy mégsem az. Apró, közönyös biccentéssel fogadta a lány megjegyzését, aztán Robsonhoz fordult:

– Az unokahúga visszament Londonba?

– Tegnap este – felelte Robson –, nagyon fog hiányozni; nem is tudom, mihez kezdjek nélküle.

– Pedig az élet megy tovább – mondta Dita Jago váratlan frissességgel. – Az unokahúgának megvan a munkája, nem maradhat itt örökké.

– Míg itt volt, tavaszi nagytakarítást rendezett ebben az elátkozott házban.

Tavaszi nagytakarítást decemberben? Wexford amúgy is divatjamúlt tevékenységnek tartotta az efféle hadműveleteket. Különben is nehéz volt elképzelni a páratlan eleganciával öltözködő, szép frizurájú Lesley Arbelt, amint a mennyezetet vakarja és mossa a falfestéket. Felhúzott szemöldöke további információkat hívott elő Ralph Robsonból.

– Azt mondta, legjobb lenne kitakarítani az egész házat, míg itt van. Nem mintha szükség lett volna rá; Gwen szerintem makulátlanul tisztán tartotta. De Lesley ragaszkodott hozzá; azt mondta, fogalma sincs, mikor tudom én ezt újra megcsináltatni, és ebben igaza volt. Végigpucolta az összes konyhaszekrényt, a ruhásszekrényeket, átszálazta Gwen ruháit, és elvitte a rászorulóknak. Gwennek volt egy jó télikabátja; tavaly vette, gondoltam, Lesley talán szeretné megtartani, de valószínűleg nem találta elég elegánsnak.

Wexford látta, hogy Nina Quincy ajka megrándul, a szeme pedig tágra nyílt, szinte elkerekedett, amikor Robson folytatta:

– Lesley még a padlásra is fölment, pedig mondtam, hogy azt hagyja; mondtam neki, hogy úgyse tudja fölvinni a nyavalyás porszívót. Semmi szükség, hogy fölszedje a szőnyegeket. De ha Lesley nekikezd valaminek, azt alaposan végig is csinálja, és a ház olyan makulátlan tiszta lett. Mondhatom, hiányozni fog; elveszettnek érzem magam nélküle.

Nina Quincy fölkelt. A viselkedése, a nézése elárulta, hogy olyan asszony, aki könnyen és gyorsan elunja magát, és új szenzációkra van szüksége. Ásított, és azt mondta:

– Indulnánk, ha sikerült összeállítani azt a listát.

Wexford a kapunál búcsúzott el a két asszonytól. Megint megcsodálta Mrs. Jago könnyű, ruganyos lépteit, ahogy megindult a kocsijukhoz a sárga-fekete, hosszú nyelű esernyő alatt, amit a lánya tartott maguk fölé. Bár pillanatnyilag semmi látható oka nem volt, mégis önkéntelenül Defoe jutott eszébe, aki úgy írta meg *A londoni pestis* című könyvét, mintha napló lenne, mintha szemtanúként élte volna át a pestis szörnyűségeit, pedig abban az időben még csecsemő volt.

Burden az irodájában volt, Clifford Sanderst várta, akiért Davidson már elment, hogy behozza a rendőrségre. Clifford még előző nap megkérte, hogy ma délelőtt beszélgethessenek, és Burdent ugyancsak meglepte a kérés, egy darabig szóhoz sem jutott tőle. De most szinte versenyre keltek a várakozásai, és újra visszatért a remény, hogy Clifford vallani fog.

Amikor Wexford belépett, Burden azt mondta:

– Soha nem gondoltam, hogy megérem azt a napot, amikor egy gyilkosság legfőbb gyanúsítottja kérlelni kezd bennünket, hogy hallgassuk ki.

Ez kínos terület volt Wexford számára, és inkább udvarias érdeklődést mutatott.

– És ráadásul épp ma délelőtt akar jönni. Szerintem ez is egy módja, hogy lógjon a munkából.

Wexford csak nézett rá.

– Mondok egy érdekeset. Lesley Arbel tavaszi nagytakarítást végzett Robson házában, kiforgatta az összes

szekrényt, fölment a padlásra, mondván, hogy porszívózni akar, fölszedte az összes szőnyeget. Vajon mit keresett?

– Lehet, hogy csak takarított.

– Elképzelhetetlen. Miért csinálná? A ház egy normális embernek, nem fanatikusnak már így is épp elég tiszta. Manapság a fiatal lányok nem rajonganak a takarításért, Mike. Azt sem tudják, hogy kell csinálni, vagy ha tudják, sem szeretik. Egészen más, ha lejön Robsonhoz, és minden a feje tetején áll. Akkor talán nekiáll takarítani, mármint ha kivételesen kedves és a korát meghazudtolóan figyelmes – márpedig nem az. És akkor még ott a probléma a körmével. Múlt hét elején még hosszú volt, és be volt lakkozva, de amikor pénteken találkoztunk, tövig le volt vágva. Ami azt jelenti, hogy letörött takarítás közben, vagy azt gondolta, hogy jobb, ha levágja, mielőtt nekikezd. Szerintem Lesley az a fajta lány, aki éppolyan büszke a hosszú, vörös körmeire, mint egy kínai császár ágyasa.

– Lehet, hogy a számítógép miatt kellett levágnia.

Wexford megrántotta a vállát.

– Semmiben nem különbözik egy írógép billentyűzetétől, nem igaz? Lesley talán már évek óta hosszú körmökkel gépel. Nem, azért áldozta fel a körmeit, hogy végrehajtsa azt a nemes feladatot, hogy kitakarítja a nagybátyja házát.

– Mit akarsz ezzel mondani?

– Azt, hogy nem takarított, vagy hogy a takarítás csak álca, kifogás volt Robson előtt. Valamit keresett; felforgatta a lakást, fölszedte a szőnyegeket, felment a padlásra is, mert keresett valamit. Fogalmam sincs, mi lehet az, bár lenne egy-két ötletem. Azt se tudom, hogy megtalálta-e, de szerintem azért jött le, hogy kutasson, ezért maradt ilyen sokáig, és nem azért,

hogy Robsonnak szentelje az idejét. És szerintem nemigen fogjuk itt többé látni, vagy azért, mert megtalálta, amit keresett, vagy mert rájött, hogy nem is fog rábukkanni. És ez azt jelenti, hogy az a valami nincs a házban, vagy nagyon ravaszul el van rejtve.

Ahelyett, hogy Burden a legnyilvánvalóbb kérdést föltette volna, azt mondta:

– Még mi se kutattuk át a házat. Nézzük meg?

Wexford épp ezen tűnődött, amikor megszólalt a telefon, és Burden fölemelte a kagylót. A jelek szerint Clifford megérkezett.

– Mennem kell. Egyébként mit keresett Lesley Arbel?

– Természetesen azokat a dokumentumokat, amelyekre Gwen Robson a zsarolásait alapította.

– Ugyan már, nem volt ilyen – felelte könnyedén Burden. – Csak szóbeszéd volt; arra épített, amit hallott vagy gyanított. – Nem várta meg Wexford válaszát, hanem lement a földszinti kihallgatószobába, amelynek olyan színe volt, mint egy ősöreg spánielnek. Eső zúdult lefelé az ablakon, és ettől opálos lett az üveg. Clifford az asztalnál ült, előtte műanyag bögrében kávé, vele szemben Diana Pettit az *Independent* bűnügyi rovatát olvasta. Amikor Burden belépett, Diana felállt, Burden pedig egy féloldalas biccentéssel jelezte, hogy hagyja őket magukra, csak a magnót kapcsolja be. Clifford félig fölemelkedett és kezet nyújtott; Burden annyira meglepődött, hogy kezet fogott vele, mielőtt rájött volna, hogy mit tesz.

– Kezdhetjük? – kérdezte Clifford sóvárogva.

Burden nem tudta, mit mondjon. Mióta rendőr lett, most először érezte, hogy nem kapott elég alapos képzést, vagy a tanulás folyamán valami kimaradt.

– Mit akar elmondani? – kérdezte olyan hangon, amiről érződött, hogy tétova és bizonytalan.

– Elmondom magának, hogy miféle alak vagyok én. Az érzéseimről akarok beszélni. – Clifford szeme megmozdult, és Burden meglepetésére valami huncut fény jelent meg benne; ez olyan képtelenségnek tűnt, hogy Burden egészen megdöbbent. Clifford vidáman fölnevetett.

– Megpróbálom elmondani, hogyan jutottam el odáig.

– Meddig? – kérdezte Burden előrehajolva.

– Odáig, ahol most vagyok – felelte Clifford nyájasan. – Hogy olyan életet éljek, amilyet tudok. – Megint nevetett. – Vicc volt. Csak azért csináltam, hogy azt gondolja, na, most jön, hogy „odáig, hogy megöljem Mrs. Robsont”. Bocsánat, nem is olyan vicces. – Mély levegőt vett, és a torkát köszörülte. – Fogoly vagyok. Ezt tudta?

Burden nem mondott semmit. Mit mondjon?

– És a magam foglára is vagyok, erről Dodo gondoskodott. Azt kérdezhetné, vajon miért akarja így az anyám. Vannak, akik foglárnak születnek. Szeretik a hatalmat. Én vagyok az első ember, akit igazán sikerült a hatalmába kerítenie – az egyetlen. A többiek ellenálltak vagy elmenekültek. Elmeséljem, hogy találkozott apámmal? Tudja, az apám tulajdonképpen a felsőbb osztályokhoz tartozott; volt egy nagybátyám, aki megyei rendőrfőbíró volt. Nem tudom, ez mit jelent, de nagyon fontos. Nagyapám nemesi származású gazdálkodóként százötven hektáron dolgozott. Apám fiatalkorában mindent eladtak, hogy fenn tudják tartani azt az életstílust, amihez hozzászoktak. Kingsmarkham java része nagyapám földjein épült.

Burden egyre nekikeseredettebben nézett Cliffordra, mert dühítette az az ostoba trükk, amivel Clifford megpróbálta átverni: azt színlelte, hogy vallomást akar tenni. És Clifford, hogy fokozza a felügyelő bosszúságát, még hozzátette:

– A maga háza, bárhol legyen is, valószínűleg a családom földjén épült.

Clifford megitta a kávéját, két kezébe fogta a kis bögrét, miáltal Burden közelebbről is szemügyre vehette tövig rágott körmeit.

– Dodo takarítónőként került apám szüleihez. Ez ugye meglepi? Nem háztartási alkalmazottként, ó, nem, hanem naponta bejáró takarítónőként, akinek a munka nehezét kellett elvégeznie. Volt háztartási alkalmazottjuk meg egy sofőrjük, de még a háború előtt. A háború után be kellett érniük anyámmal. Fogalmam sincs, hogyan vette rá apámat, hogy elvegye. Azt mondja, „szerelemmel”, de ezt kötve hiszem. Jó két évvel az esküvőjük után születtem, tehát nem emiatt. Mihelyt összeházasodtak, anyám a kezébe akarta kaparintani az egész helyet, hogy ő legyen a főnök és a foglár is.

– Ezeket honnan tudja? – szaladt ki kelletlenül Burden száján, mert már ő is kezdte megérteni, mire célzott Olson a felismerni-nem felismerni szofizmával.

Clifford mintha még hangsúlyosabbá is tette volna ezt, mikor folytatta:

– Ismerem anyámat. A nagyapám meghalt; nagyon öreg volt, és sokáig betegeskedett. Mihelyt vége volt a temetésnek, apám itt hagyott bennünket – emlékszem, mindjárt a rákövetkező napon. Ötéves voltam. Emlékszem, ahogy mentünk a temetésre apámmal, anyámmal meg a nagyanyámmal. Nekem is menni kellett; nem volt kire

hagyjanak, és még nem jártam iskolába. Anyám rikító vörös kalapot viselt egy kis fátyollal, meg rikító vörös kabátot. Újonnan vette, azelőtt soha nem láttam rajta, és amikor megpillantottam, azt gondoltam, a nők ilyen ruhában járnak temetésre – rikító vörösben. Gondoltam, ennek így kell lennie, mert azelőtt soha nem láttam ilyen színű ruhában. Amikor a nagyanyám lejött, feketében volt, én meg azt kérdeztem tőle: „Nagyi, te miért nem vagy vörösben?”, mire Dodo elnevette magát.

Most, felnőtt fejjel néha azt gondolom – folytatta Clifford –, hogy nem volt szép apámtól, amiért elhagyta az anyját. Úgy értem, mindenképpen disznóság volt, hogy elment, de kétszeresen is rosszat tett azzal, hogy az anyját Dodóra hagyta. Erre persze nem gondoltam gyerekkoromban. Akkoriban nem sokat gondolkoztam a nagyanyámon, meg hogy mit érezhet. Anyám betette az öregek otthonába; nem sokkal azután, hogy apám elment, egy-két nappal később. A nagyanyám se köszönt el tőlünk, csak kiment, és többet nem jött vissza. Egyszer, már tizenéves koromban, megkérdeztem anyámat, hogy hogyan intézte el. Valaki azt mondta, milyen nehéz bejuttatni az öregeket a városi szociális otthonokba. Akkor anyám elmesélte, még büszke is volt rá. Hívott egy bérautót – akkoriban kezdtek járni a minitaxik –, és azt mondta a nagyanyámnak, hogy menjenek kicsit kocsikázni. Amikor odaértek a szociális otthonhoz, anyám bevitte nagyanyámat, és azt mondta a főnővérnek vagy aki ott volt, hogy itt fogja hagyni az anyósát, és mostantól vigyázzanak rá. Tudja, Dodo nemigen törődik azzal, hogy miket mond az embereknek; egyebek közt ebben rejlik az ereje. Az emberek ilyeneket mondanak neki: „Soha életemben nem beszéltek még így

velem”, vagy: „Hogy merészel?”, de ez nem zavarja; csak a szemükbe néz, és megint mond valami iszonyatosat. Tudja, ő már rég túllépte a gátlásküszöböt, azt, hogy nem szabad udvariatlanul viselkedni.

Nagyanyám még élt vagy tíz évet – folytatta kis szünet után Clifford –, mindvégig abban az otthonban, aztán pedig egy elfekvőben. A szociális gondozók próbálták rávenni anyámat, hogy fogadja vissza, de hát végülis nem kényszeríthetik rá, igaz? Anyám egyszerűen be sem engedte őket a házba. De még ezelőtt, mihelyt hazaért a minitaxival, minden bútort fölhordott a manzárdba. Mr. Carroll, a farmer – ő és a felesége voltak az egyetlen család, akikkel valaha találkoztunk. Nem voltak a barátaink, csak ismertük őket, vagyis hogy kizárólag őket ismertük. Anyám rávette a férfit, hogy segítsen fölcipelni a bútorokat a manzárdba, aztán amikor...

– Hova vezet ez az egész, Clifford? – vágott közbe Burden.

Clifford rá se hederített, vagy úgy tett, mint aki nem is hallja. Talán csak arra válaszolt, amit meg akart hallani. A tekintete az ablakra tapadt. Az eső alábbhagyott, az ablakra zuhogó víz cseppenként folydogáló erekre szakadt, s az erek között zöldesszürke foltok és egyre lejjebb ereszkedő felhők látszottak. De lehet, hogy nem látott semmit, a látószervei egyszerűen nem működtek. Burden kényelmetlenül érezte magát, és rossz érzése Clifford minden egyes mondatával csak nőtt. Egyfolytában valami csúcsot vagy robbanást várt, arra számított, hogy Clifford egyszer csak felugrik és sikoltozni kezd. De pillanatnyilag, az asztal túloldalán lévő fiatalember mintha természetellenes nyugalomba záródott volna.

Könnyedebb, fecsegősebb hangnemben folytatta:

– Ha nem engedelmeskedtem vagy valahogy megsértettem anyámat, bezárt az egyik manzárdszobába. Időnként oda, ahol az a sok fénykép van, máskor meg az ágyak és matracok közé. De lassan rájöttem, hogy sötétedés előtt úgyis mindig kienged. Sötétben nem mer fölmenni, mert fél a szellemektől. Azt hiszem, anyám egyes-egyedül a természetfölötti hatalmaktól fél. Van a kertünkben is néhány hely, aminek a közelébe se megy sötétedés után – sőt, az igazat megvallva még nappal se. Gyakran ücsörögtem a manzárdban, és néztem azokat az arcokat.

– Arcokat? – ismételte fakó hangon Burden.

– A fényképeken – felelte türelmesen Clifford. Egy pillanatig hallgatott; Burdennek csak most jutott eszébe, hogy úgy tegyen, mint Serge Olson: levette az óráját, és maga elé, az asztalra tette. Clifford szeme felcsillant, ahogy észrevette a mozdulatot.

– Gyakran tanulmányoztam az őseim arcát, és azon gondolkoztam, hogy azok a hosszú szoknyás, nagy kalapos hölgyek, azok a férfiak kutyával és puskával mind bennem érnek véget, végül valamennyien belém költöztek. Figyeltem, ahogy sötétedett, már nem láttam tisztán az arcokat, és olyankor tudtam, hogy anyám hamarosan jön értem. S amikor elindult fölfelé, nagyon lassan, ráérősen közeledett, aztán kinyílt az ajtó, és kedves, csöndes, kellemes hangon, mintha mi se történt volna, azt mondta, hogy jöjjek le, és hogy kész a teám.

– Lejárt az időnk, Clifford – mondta Burden fáradtan, miközben fölvette az óráját.

Clifford szófogadóan fölemelkedett.

– Visszajöjjek délután?

– Majd szólunk. – Burden majdnem azt mondta: „Ne hívjon, majd telefonálunk”, és miután Cliffordot elvitték, egyedül állva a szobában, szinte hitetlenkedve azt kérdezte magától, hogy mégis mi az ördögöt művel itt. Hát nem arra számított, hogy Clifford bevallja bűnösségét? Hát nem erre megy ki a játék? Fölment a saját irodájába, és kezdte átnézni a jelentéseket, amelyek Archbold és Marian Bayliss látszólag gyümölcstelen erőfeszítéséből születtek, hogy bizonyítékot találjanak Clifford múltjában valami megoldatlan gyilkosságra. Mindkét nagymama természetes halállal halt meg, vagy legalábbis úgy tűnt. Az öreg Mrs. Sandersszel szívtrombózis végzett az öregek otthonában, ahova a menye berakta; az öreg Mrs. Cliffordot otthon, az ágyában egy szomszéd találta meg holtan. Elizabeth McPhail szélütést kapott, majd több hónapos magatehetetlen fekvés után egy kórházban halt meg.

És mégis, folytatni kell a kihallgatást – ha muszáj, akkor már délután, aztán másnap és a rákövetkező nap, mindennap, míg csak Clifford el nem ér a jelenig, és a szokásos monoton hangján azt nem mondja, hogy megölte Gwen Robsont.

Wexford a Midland Bankban volt a Queen Streeten. Négy óra harmincra járt, s a bank már egy órája zárva volt a látogatók előtt. Az igazgató nagyon segítőkész volt, és minden kérdésre ellenvetés nélkül válaszolt. Igen, Mr. Robsonnak van bankszámlája a fiókjukban, de nem, Mrs. Robson – akinek nincs számlája – a széfben sem tartott semmit. Wexford nem is nagyon számított rá. Lesley Arbel bármit keresett is, valahol máshol lehet elrejtve – vagy Lesley már megtalálta. Az igazgató viszont kereken megtagadta, hogy bármit is eláruljon Mrs.

Sanders ugyancsak itt nyitott számlájával kapcsolatban, feltehetőleg azért, mert a hölgy még nem halt meg.

Wexford szürkés ködszitálásba, korai sötétedésbe lépett ki. A zöldséges pultja csillogott a nedvességtől, pedig ernyő volt fölötte, a zöld leveleken és a déligyümölcsök héján pára csillogott, mint a harmat. A butik ablakfülkéjében gyümölcssalátaszínű, silány ruhák reszkettek a fényben. A meleg, sárgásbarna lámpákkal megvilágított borkereskedésben épp Serge Olson tűnt fel, a bejáratnál egy Wexford számára ugyancsak ismerős férfi mellett ment el: John Whitton volt az, Ralph Robson szomszédja. A kisebbik gyerek a mellkasán lévő hevederben aludt; az idősebbik, akit a szeméig eltakart a kötött sál és a vattabéléses vízhatlan kezeslábas, kesztyűs kezével az apja bőrdzsekijének szélébe kapaszkodott, mert Whitton kezét teljesen lefoglalta a két, borral teli üvegtartó kosár. Wexfordra nézett, de nem ismerte fel, és elindult a járda mellett álló Peugeot kombi felé. A parkolóóra szerint csak néhány perce maradt, s az őr már ott körözött, hogy lecsapjon rájuk.

Whitton betette a babát a hátsó gyerekülésbe, a bort a földre, de alig egyenesedett föl, a kicsi rázendített. A hároméves bemászott mellé, és azzal a szenvtelen és szelíd közönnyel szemlélte, ahogy csak idősebb testvérek tudják nézni az öccsüket vagy húgukat, ha a kisebbik szenved. Wexford azért figyelte őket, mert kíváncsi volt, hogy szegény Whitton hogy tud kievickélni a kocsival anélkül, hogy vagy az előtte, vagy a mögötte állót meg ne érintse, bár az „érintés” talán nem is a leghelyesebb kifejezés ahhoz képest, hogy mi történhetett legutóbb a Peugeot-val; a túlfelén a fényszóró össze volt törve, körülötte meggyűrődött a fémkarosszéria. De inkább elfordult volna, mert tudta, menynyire zavarja az

embert, ha nézik, míg manőverez a kocsival, ha Whitton – aki addigra már bent ült a vezetőülésen – ki nem kiált neki.

– Elnézést, megmondaná, mennyire közel vagyok?

Vannak, akik szeretnek a sofőr elé állni, kezet felemelni és hadonászni – Wexfordot már többször sikerült felbőszíteniük, és el is határozta, hogy soha nem lesz kapható ilyen mutatványra. Persze más, ha megkérik. A kocsi előrearaszolt, és amikor néhány centire volt az előtte álló Mercedes ütközőjétől, Wexford intett, hogy álljon meg.

– A következő menetben kifér – mondta, amikor Whitton megindult hátrafelé.

Whitton most felismerte, és próbálta túlkiabálni a baba eszeveszett ordítását:

– Maga volt ott a múltkor Mrs. Robson miatt. – A motor lefulladt, Whitton káromkodott, újra nekigyürkőzött, és már mosolygott. – Nem kéne mindjárt begurulnom. Ilyenkor történik a baj. – A hüvelykjével a motorház bal felére bökött, hogy arra értette. – A feleségem három hete összeütközésbe került egy parkolóórával.

Wexford tudta, hogy Whitton azért mondja, mert rendőrrel került szembe, és mint az emberek nagyobb része, ő is úgy gondolja, hogy minden rendőrt – függetlenül attól, hogy milyen csoporthoz vagy ügyosztályhoz tartozik, milyen a rangja – úgyis csak a közlekedési kihágások érdeklik. Még egy perc, és a feleségét kezdi védeni, nehogy Wexford elővegyen egy kis jegyzettömböt...

– De a feleségem meg se karcolta a többi kocsit, ami csak azért csoda, mert az a pofa a Metróval szépen nekiment.

Wexfordnak már a nyelvén volt egy udvarias „Igazán?” meg egy barátságos „Viszlát”. De ehelyett, bár tudta, hogy ez nagyon bizonytalan nyom, gyorsan azt kérdezte:

– Pontosan mikor volt ez, Mr. Whitton?

Whitton szeretett beszélni. Valójában nem volt szószátyár, de egy kis fecsegésre mindig kapható volt, és miután átvette a régóta és kizárólag asszonyoknak szánt anyaszerepet, szívesen is pletykálkodott, mivel a gyerekek, akikkel naphosszat össze volt zárva, túl kicsik voltak ahhoz, hogy beszélgessen velük. Előbb azért hátranyúlt, és kiemelte a kicsit a hátsó ülésről, mire az ordítás egy pillanat alatt pityergéssé csöndesedett. Wexford mulatott magában, mert látható volt, ahogy Whitton nekikészül egy hosszú, joviális beszélgetésnek – de a felügyelő jókedvét hirtelen izgalom váltotta fel.

– Mint mondtam, három hete. Egyébként pont aznap lehetett, amikor megölték Mrs. Robsont. Igen, pontosan akkor. Aznap Rosemaryé volt a kocsi, és hazafelé beszaladt zöldségért, gyümölcsért. Úgy háromnegyed hat lehetett, vagy inkább hat előtt tíz perccel?...

15

Burden ötlete volt, hogy a saját irodájában fogadja Cliffordot, és nem a lenti kihallgatószobákban. Képtelen volt tovább elviselni a műanyag padlóburkolatot, az üres falakat és az asztal fémkeretét. Lent sem volt kevésbé meleg, mint itt fönt, de mégis fagyosnak érződött, egy kis huzat beférkőzött a gipszkarton és az ablakkeret között vagy a keret nélküli ajtó alatt, amelynek berozsdásodott a fémkilincse. Miután Cliffordot fölkísérték, úgy jött be, mintha valami társasági eseményre érkezett volna- mosolyogva, előrenyújtott kézzel. Burden azon se lepődött volna meg, ha Clifford a hogyléte felől érdeklődik, de ez végül is nem történt meg.

A redőny le volt eresztve, és égett a villany. Egyik égőnek se vakított a fénye, egy dőlt szárú lámpa állt az íróasztalon, a mennyezeten pedig pontizzó égett. Burden az asztal mögé ült, Diana Pettit pedig az asztal elé húzott ki Cliffordnak egy széket, amelynek ki volt párnázva az ülőkéje, a karfája pedig fából készült. Diana a szobában maradt, az ajtó közelében ült le, de Clifford nem vett tudomást róla. Clifford ma másik szürke inget húzott, le volt gombolva a gallérja, a pulóver sötétebb árnyalatú volt, csavart mintákkal, de a kötés során hibák is kerültek a mintázatba. Burden azon kapta magát, hogy az egyik ilyen folytonossági hiányra tapad a szeme a fiú bal válla táján, ahol a kötőtű kívülről húzta át a fonalat a bordán, és nem alatta.

– Szeretném – szólalt meg Burden –, ha a másik nagyanyjával való kapcsolatáról mesélne. Úgy értem, Mrs. Cliffordról, az édesanyja anyjáról. Gyakran találkoztak?

Clifford ahelyett, hogy válaszolt volna, azt mondta:

– Anyám azért nem olyan rossz. Azt hiszem, nagyon előnytelen képet rajzoltam róla. Olyan, mint bárki más, jó és rossz keveréke, csak az Árnyéka nagyon erős. Elmondhatok egy történetet? Nagyon romantikus; Clifford nagyanyám mesélte.

– Mondja el – biztatta Burden.

– Anyám kiskorában Forbydeanben lakott az anyjával és az apjával. Biciklin járt iskolába az Ash Farmon túl, és így ismerte meg apámat, aki kicsit fiatalabb volt nála. Együtt játszottak; játszottak, amikor csak lehetett, főleg szünidőben, mert apám internátusban volt. Amikor anyám tizenhárom éves lett, apám pedig tizenkettő, apám szülei rájöttek a barátságra, és gyorsan véget vetettek neki. Tudja, azt gondolták, hogy apám túl jó egy ilyen senkiházihoz; még játszani sem engedték vele; azt mondták, egy béres lánya nem elég jó a fiuknak. Apám pedig nem ellenkezett; egyetértett velük, bár egy kukkot sem értett belőle, és amikor Dodo legközelebb arra járt, szóba se állt vele, rá se hederített. Aztán kijött a nagyanyám, és közölte, hogy anyámnak haza kell mennie, meg hogy többé ne is jöjjön.

Burden elmélázva bólintott, és közben azon merengett, hogy ez még meddig tart. Mert abban az időben elég szokványos történet volt a világnak ezen a fertályán. Hasonló dolgok történtek a saját kortársaival is, akiknek a társadalmi sznobéria szabályai szerint „nem volt szabad az utcán játszaniuk”.

– Csak azért mesélem – folytatta Clifford –, hogy anyám jó oldalát is megmutassam. Azt mondtam, romantikus történet.

Később beállt dolgozni hozzájuk, és a szülők nem emlékeztek rá, hogy ezt a kislányt tiltották el Charlestól. Apám sem tudta, csak miután összeházasodtak. Vajon mit gondolhattak, amikor megtudták?

Burdent nem nagyon érdekelték az ilyen ködös találgatások.

– A Clifford nagymama gyakran meglátogatta magukat, mikor maga még kicsi volt? Vagy maguk jártak hozzá az anyjával?

Clifford sóhajtott. Talán jobb szerette volna folytatni a romantikus történeten való merengést.

– Néha azt gondolom, hogy egész gyerekkoromat sétálással töltöttem. Átsétáltam az egész gyerekkoromat, ha érti, mire gondolok. Csak így juthattunk el akárhová. Több száz, talán több ezer mérföldet gyalogoltam. Anyám nem jár nagyon gyorsan, én mégis folyton kifulladtam, ha megpróbáltam lépést tartani vele.

– Ezek szerint maguk sétáltak át a nagyanyjához?

Clifford megint felsóhajtott.

– Ha mentünk, gyalog mentünk. Volt ugyan busz, de anyám nem akart pénzt költeni a jegyre. Nem sokszor voltunk nagyanyámnál. Értse meg, anyám nem szereti az embereket, az anyját sem. A nagyapám nagyon hirtelen halt meg, és miután apám elhagyott bennünket, a Sanders nagyanyám pedig az öregek otthonába került, egyedül maradtunk a házban. Azt hiszem, Dodo ezt szerette. – Clifford tűnődött egy kicsit, lerágott körmeit nézte, aztán ravaszkásan azt mondta: – Mindaddig, míg szófogadó vagyok, anyám szeret. Rabszolgát és védelmezőt csinált belőlem. Úgy tett, mint Frankenstein, amikor megalkotta a szörnyet, hogy rossz útra térjen. – Az

apró, éles nevetés, amely kicsit enyhíthette volna a szavak súlyát, még hátborzongatóbbá tette a kijelentést.

Burden feszült türelmetlenséggel nézett rá. Épp egy kérdést fogalmazott magában Mrs. Sanders mamájáról (az a vad ötlete támadt, hogy Gwen Robson egyszer esetleg járt nála szociális gondozóként), amikor Clifford folytatta:

– Egyszer nem akartam megcsinálni, amit kellett volna, erre anyám bezárt a fényképek közé a manzárdba, és elvesztette a kulcsot. Fogalmam sincs, hogy veszett el – soha nem mondta, nem is említette –, gondolom, bedobta a lefolyóba, vagy beleesett a padló repedésébe, ilyesmi. Tudja, anyám hajlamos ilyen balesetekre, mert soha nem gondolja végig, mit művel; mindig máshol jár az agya. Szóval valahogy így veszíthette el a kulcsot is. Kis növésű, de nagyon erős, és a vállát nekifeszítve próbálta betörni az ajtót, de nem sikerült. Én belül voltam, és hallgattam, ahogy nekiveselkedik az ajtónak. Tél volt, kezdett sötétedni, és anyám egyre jobban félt; tudom, hogy félt, szinte éreztem a rettegését az ajtón keresztül. Lehet, hogy a szellemek kezdtek utánakúszni a lépcsőn.

Clifford mosolygott, aztán éles, magas hangon nevetni kezdett, még az orra s elfacsarodott, mint akinek egyszerre tetszik is, fáj is az emlék.

– Kénytelen volt elmenni segítségért. Megrémültem, amikor hallottam, hogy elmegy, mert azt hittem, örökre otthagy. Hideg volt, kicsi gyerek voltam, odabent az öreg bútorok meg a fényképarcok között, a félhomályban. Anyám kivette az égőket a foglalatból, így hát nem tudtam lámpát gyújtani. De ez azt jelentette, hogy ő sem tudta fölgyújtani... – Újabb mosoly és gyászos fejcsóválás. – Elment, hogy szóljon

Mr. Carrollnak, aki meg is jött vele, nekifeszítette a vállát az ajtónak, és benyomta. Oda soha többet nem kellett fölmennem, mert ezek után az ajtót nem lehetett bezárni. Mrs. Carroll is jött a férjével, és emlékszem, mit mondott anyámnak; nekitámadt, hogy följelenti a gyerekvédelemnél, de fogalmam sincs, hogy valóban megtette-e, mert nem történt semmi.

Mrs. Carroll egyébként hat hónapja elment – folytatta Clifford. – Otthagyta a férjét, anyám azt mondja, egy másik férfiért. Dodóra várt a feladat, hogy közölje Mr. Carroll-lal. Anyám először csak pedzegette, hogy van ez a másik férfi, aztán kereken kimondta. Azt hittem, Mr. Carroll nekimegy anyámnak, de soha senki nem mer nekitámadni, legalábbis idáig így volt. Az az ember teljesen összetört, sírt, zokogott. Tudja, mit gondoltam akkor? Miben reménykedtem? Azt gondoltam, hogy apám elhagyta anyámat, most pedig Mrs. Carroll otthagyta a férjét. Mi lenne, ha Mr. Carroll feleségül venné Dodót? Ez lenne a lehető legjobb menekvés, a legtisztább módja, hogy megszabaduljak tőle, nem igaz? Nem hiszem, hogy féltékeny lennék, lehet, hogy nem is érdekelne az egész...

Megállt, mert kopogtak: Archbold jelent meg, és közölte Burdennel, hogy Wexford szeretne beszélni vele.

– Úgy érti, hogy most?

– Azt mondta, sürgős.

Burden Dianára hagyta Cliffordot. Bár talán nem is baj, ha egy kis szünetet tartanak. Nem érdekelte Clifford gyerekkora, de értékelte Clifford hangulatát, az emlékezésből fakadó őszinteségét és kitárulkozását. Ezek a történetek egytől egyig, bár meglehetősen őrült nyomvonalon, de mind a végső vallomáshoz vezetik majd Cliffordot, gondolta.

Burden, ahelyett hogy a liftet választotta volna, gyalog ment föl a lépcsőn. Wexford irodájának ajtaja résnyire nyitva állt. Wexfordot majdnem mindig vagy az íróasztal mögött lehetett találni, vagy az ablaknál állva merengett, miközben látszólag a High Streetet tanulmányozta. De ma reggel Kingsmarkham várostérképe előtt töprengett a bal oldali falnál. Ahogy Burden belépett, a főfelügyelő ránézett.

– Ó, Mike...

– Beszélni akarsz velem?

– Igen. Elnézést, hogy félbeszakítottalak, de mindjárt megérted, hogy nem is annyira félbeszakítás volt, mint inkább egy feltételezés vége. Clifford Sanders – nem ő csinálta, nem csinálhatta. Elengedheted.

Burdennek hirtelen megkeményedtek az arcvonásai, dühbe gurult és azt mondta:

– Ezt egyszer már letárgyaltuk.

– Nem, Mike, hallgass rám. November tizenkilencedikén öt óra negyvenötkor látták az anyja kocsijában a Queen Streeten. Egy Rosemary Whitton nevű nő látta; beszélt is vele, és Clifford is beszélt az asszonnyal.

– Próbált kiállni a kocsijával – mondta Wexford –, de nem volt elég helye, csak tíz-húsz centi elöl is, hátul is...

Burden egy kabarészínész férfiúi fensőbbségével, de pléhpofával és halálosan komolyan közbevágott:

– Női vezetők!

– Ugyan már, Mike! Clifford a mögötte levő autóban ült, és pár méter üres hely volt mögötte. Rosemary megkérte, hogy menjen hátrább, mire Clifford elküldte a francba. „Hagyjon békén, menjen innen”, ezt mondta.

– Honnan tudja, hogy Clifford volt?

– Jó személyleírást adott róla. Vörös Metróban ült. Az asszony nem bolond, Mike; valami nagymenő rendszerszervező, bár bevallom, nem vagyok benne egészen biztos, hogy mi is az.

– És azt mondja, háromnegyed hatkor?

– Késésben volt, sietett. Az ilyesfajta nők-magától értetődően – mindig sietnek. Azt mondja, haza akart érni, mielőtt hatkor ágyba dugják a gyerekeket. Amikor beszállt a kocsiba, ránézett az órára – én is mindig ezt teszem, úgyhogy tudom, mire gondol –, ami pontosan öt negyvenötöt mutatott. Ez azt jelenti, hogy egy-két perccel később történhetett, hogy összeszólalkozott Clifforddal, és ezek után összetörte a fényszóróját egy parkolóórán.

– Ezt csinálta? – kérdezte Burden tűnődve, és a homlokráncolásból arra lehetett következtetni, hogy még valami megjegyzést akar megereszteni a volán mögé ülő nőkről. – És Clifford vajon miért nem mondta?

– Szerintem észre se vette. Rosemary szerint Clifford arrébb ment, csak addigra már késő volt.

Az asszony vallomását persze le kell ellenőrizni, alaposan utána kell nézni, és amíg ez meg nem történik, Clifford kihallgatását fel kell függeszteni. Burden nem is ment vissza az irodájába. A dühöt és a kudarc okozta bosszúságot egyszerűbb lett volna Wexfordra önteni, de legszívesebben a várakozó fiatalemberre zúdította volna. Telefonon is leszólhatott volna az irodába, de nem akart szembesülni Clifforddal, magyarázkodni, inkább leküldte Archboldot az üzenettel, hogy Cliffordot eresszék haza, és mondják meg, hogy többet nem lesz rá szükség.

– Hova rejtenél el valamit, Mike, ha te lennél Gwen Robson?

Burdennek még mindig fájt, hogy legyőzték, és igazából nem is fogta fel teljesen, mi következik abból, ha felmenti Cliffordot; mogorván most csak annyit kérdezett:

– Milyen valamit?

– Papírokat. Néhány papírlapot.

– Úgy érted, leveleket?

– Nem is tudom – tűnődött Wexford. – Lesley Arbel papírokat keresett, de szerintem nem találta meg. Nincs a bankban, és a Kingsmarkhami Letéti Hivatalban sincs, épp most jártam náluk.

– Honnan tudod, hogy Lesley Arbel nem találta meg?

– Amikor pénteken beszéltem vele, nagyon gondterhelt és rosszkedvű volt. Ha megtalálta volna, ami miatt felforgatta a házat, madarat lehetett volna fogatni vele.

– Én meg azon tűnődöm, hogy vajon Clifford nem ölte-e meg a nagyanyját, az anyai nagyanyját. Mindent összevéve nagyon különös figura. Megvan benne a pszichopaták minden jellemző vonása... Mit nevetsz?

– Felejtsd el, Mike – mondta Wexford. – Ne törődj vele. A pszichiátriát meg hagyd Serge Olsonra.

Burdennek ez az utolsó megjegyzés ugrott be, amikor másnap délelőtt Serge Olson telefonált. A Wexforddal való találkozás óta szinte nem is járt más az eszében, mint Clifford Sanders; és minden, amit azóta csinált, az új alibivel volt kapcsolatban. Ő is kihallgatta Rosemary Whittont, de mivel képtelen volt megingatni meggyőződésében a pontos időt illetően, kifaggatta a Queen Street-i zöldségest is. A Queen Streeten ugyan senki nem emlékezett Cliffordra a Metróban, ám annál több boltos

látta Mrs. Whittont, amint összetörte a parkolóórát. A borkereskedés tulajdonosa az időre is emlékezett: azelőtt történt, hogy becsukta a boltot hatkor, de nem sokkal előtte. Mindjárt azután, hogy megszemlélte a kárt, visszament a boltba és kifordította az ajtón a „Zárva” feliratot. Burdent ugyan még ez sem győzte meg teljesen, de legalább időlegesen kénytelen volt beletörődni, és figyelmét Clifford Sandersről Clifford apjára fordította... Átmenetileg. Clifforddal egy hétig nem akart beszélni, de közben felkutatja Charles Sanderst, és új nyomvonalon indul tovább. De mielőtt hozzákezdhetett volna, Serge Olson telefonált.

– Mike, azt hiszem, nem árt, ha tudja, hogy az imént hívott Clifford, hogy lemondja a csütörtöki találkozót és mellesleg az összes többit is. Kérdeztem, miért, mire azt mondta, hogy többé nincs szüksége a speciális kezelésemre. Hát így vagyunk.

Burden meglehetősen óvatosan azt kérdezte:

– De miért mondja ezt nekem, Mr. Olson, vagyis hogy Serge?

– Mert maga elég komoly vallatásnak vetette alá, nem igaz? Nézze, ez nagyon sikamlós talaj, nekem legalábbis. Clifford a kliensem. Vigyáznom kell, hogy, mondjuk így, ne éljek vissza a bizalmával. De az súlyos fordulatnak számít, ha olyasvalaki, mint Clifford, abbahagyja a kezelést. Mike, Cliffordnak szüksége van a kezelésre. Nem mondom, hogy feltétlenül arra, amit én adhatok neki, de arra igen, hogy valaki segítsen rajta.

– Lehet – mondta Burden –, hogy talált másik pszichiátert. Amiatt meg ne aggódjon, amit komoly vallatásnak nevezett. Mert vége, egyelőre legalábbis.

– Örömmel hallom, Mike, nagyon örülök neki.

Azzal, hogy szavakba öntötte, hogy abbahagyta Clifford faggatását, egészen más perspektívába került az ügy. Burden hirtelen rádöbbent, mennyire gyűlölte, hogy össze volt zárva Clifforddal, és hallgatnia kellett a feltárulkozását. Ebből elég – legalábbis míg nem talál újabb előrevivő elemet. Megkönnyebbülve nézett ki az ablakon; a rendőrség előtti parkoló szélén az egyik fa ágaira épp égőket szereltek fel. A fa ugyan nem fenyő volt, még csak nem is tűlevelű, hanem kőris, és csak méreteiben különbözött a többitől. Burden figyelte a két nyúládozó férfit. Az ő ötlete volt, hogy tegyenek színes égőket a fára, az ötletet utóbb a rendőrfőnök is támogatta, annak reményében, hogy így nyájasabb kapcsolatokat lehet kialakítani a nagyközönséggel. Wexford megjegyzése mindössze egy gúnyos nevetés volt. De hát csak nem fognak utálkozni, félni vagy gyanakodni, ha azt látják, hogy egy barátságos szervezet színes izzókat aggat a fára az előkertben? Burden azonban ma reggel nem volt sem barátságos, sem nyájas, inkább úgy érezte, hogy bárkire rámordulna, aki viccet csinál a fából. Diana Pettit már megkapta a magáét, mert azzal állt elő, hogy mi lenne, ha az összes lámpa kék lenne.

Amikor újra megcsörrent a telefon, Burden fölvette a kagylót, és mogorván csak annyit mondott:

– Igen?

Clifford Sanders volt.

– Nem találkozhatnánk?

– Minek? – kérdezte Burden.

– Beszélgetni. – Időt nem mondott, és Burden tudta, Clifford hogy viszonyul az időhöz. – Tegnap korábban befejeztük, pedig még annyi mondanivalóm lett volna. Szeretném tudni, mikor folytathatnánk.

Mindent a maga idejében, édes fiam, gondolta Burden. Talán jövő héten, a jövő hónapban. De ehelyett azt mondta:

– Nem, ennyi volt. Vége. Mehet vissza dolgozni, élje az életét, rendben van? – De meg se várva a választ, letette a kagylót.

Tíz perc múlva megint csörgött. Ekkorra a két munkás közül a fiatalabb és vakmerőbb már felmászott a létra tetejére, és az égőkkel teli drótot áthúzta a legmagasabb ágak egyikén. Burden arra gondolt, hogy katasztrofális lenne és hogy menynyire fölfújná a sajtó, ha az az ember leesne és megsebesülne. Ezúttal lágyabban mondta a kagylóba, hogy „Igen?”, mire Clifford szólalt meg a vonal túlsó végén, és sóvárogva, sürgető hangon azt mondta, hogy az imént megszakadt a vonal. Burden azt válaszolta, hogy tudomása szerint nem szakadt meg. Amit akart, azt elmondta, nem igaz?

– Szeretnék ma délután találkozni magával, ha lehet.

– Nem lehet – felelte Burden, és közben érezte, hogy visszatér a korábbi hanghordozása; megint úgy beszélt Clifforddal, mint egy kisgyerekkel, de képtelen volt változtatni rajta. – Délután nem érek rá.

– Akkor megyek holnap reggel.

– Clifford, én most leteszem. Ez érthető? Nem a vonal szakadt meg, végeztem, nincs tovább, nem tudok többet mondani. Viszontlátásra.

Ez a második hívás valamiért zavarta Burdent. Az a furcsa érzése támadt, mint amit azok érezhetnek, akiknek korábban nem sok tapasztalatuk volt szellemi fogyatékosokkal, és váratlanul olyasvalakivel kerülnek kapcsolatba, aki kilógó nyelvvel, fröcsögő nyállal és görcsös kézzel kapálózik feléjük. Megbocsáthatatlan, ahogy elborzadva visszahőkölnek,

zihálnak, felháborító, és maga Burden is kissé elszégyellte magát, ahogy lecsapta a kagylót, hátralépett, és úgy nézett a készülékre, mintha Clifford vagy egy rész Cliffordból valóban benne élne abban a barna műanyag szerkezetben. Milyen ostoba! Mi a baja? Még egyszer fölemelte a kagylót, és utasította a központost, hogy Clifford Sanderset többet ne kapcsolja fel; egyébként pedig figyeljék minden hívását.

Fölösleges átkutatni a házat. Lesley Arbelnek két hete volt rá, hogy megtegye, és kevésbé járatos az ilyesmiben, mint Wexford emberei, de több ideje volt, és feltehetőleg személyes érdeke fűződött ahhoz, amit keresett – bármi volt is az. Végrendelet? Gwen Robsonnak nem volt semmije, amit hátrahagyhatott volna. Valami, ami gyanúba keverhet egy bűntudattól gyötört, megrémült embert? Wexford nem tudta elképzelni, hogy megzsarolta volna saját, bizonyára szeretett unokahúgát. De Lesley mégiscsak elszántan kereste azokat a papírokat – ha ugyan papírok voltak.

– Elveszítem az állásomat! – kiáltotta felé.

Ez meglehetősen zavaros volt. Az egyik percben azt kérdezte tőle, miért nem mondta meg, hogy azon a csütörtökön lent volt Kingsmarkhamben; a következő pillanatban Lesley a veszélybe került állást siratta. Wexford végigsétált a Mrs. Jago házához vezető ösvényen, és becsöngetett. Az asszony gyorsan az ajtóhoz jött – testesen, mosolygósán, könnyű léptekkel. A mosoly kissé erőltetettnek tűnt, de Wexford remélte, hogy nem azért, mintha egy rendőrt nem fogadna szívesen.

– Csak nem egyedül? – kérdezte az asszonyt.

– Nina kedden nem dolgozik, vásárolni sem megy. Tegnap láttuk egymást. – Már a nappaliban voltak, a kötött virágok és fák dzsungelében, de a kézirat eltűnt az asztalról. Dita Jago követte Wexford pillantását. – Ma nem is akartam látni. Elég volt, úgy éreztem, többet nem bírnék el.

Vajon az elhagyott asszony szenvedéseire értette? Egy fiatalasszony sirámaira, akinek egyedül kell fölnevelnie két gyereket? Nem firtatta. Inkább azt kérdezte, szerinte hova rejthette Gwen Robson, amit el akart dugni, de mikor kimondta, eszébe jutott: Dita Jago külön is hangsúlyozta, hogy alig ismerte Mrs. Robsont. Mrs. Jago fölvette a körkötőtűt a hatalmas trópusi tájképről, és Wexford látta, hogy már elérte az eget, amely kék volt, apró felhőkkel. De ahelyett, hogy folytatta volna a munkát, leült, és a tenyerébe fogta a kötőtű két megerősített hegyét. Ránézett Wexfordra, aztán elfordította a tekintetét.

– Nagyon kevéssé ismertem. Honnan tudnám?

– Fogalmam sincs – felelte a felügyelő. – A ház ugyanolyan, mint ez. Gondoltam, lehet valami különlegessége, valami jellegzetessége, amit a lakók jól ismernek, de kívülállók számára ismeretlen.

– Titkos fal?

– Nem pont az.

– A gyilkos talán elvitte ezt a rejtélyes dolgot, bármi volt is az. Nem kér egy korty italt?

Wexford kicsit túl gyorsan rázta meg a fejét, mire Mrs. Jago felhúzta a szemöldökét.

– Mi lett a könyvvel? – kérdezte Wexford, csak hogy mondjon valamit. – Befejezte és elküldte egy kiadónak?

– Nem fejeztem be, soha nem is fogom. Tegnap éjszaka majdnem eltüzeltem, aztán azt gondoltam, kinek van szüksége ilyen érzelmi viharokra, drámára. Jobb, ha elteszem egy fiókba – és végül így is történt. Iszonyatos napom volt tegnap, nagyon elvoltam keseredve. Furcsa, de szeretném elmondani magának. Megengedi? Nincs más, akinek elmesélhetném.

– Némi változatosság – felelte Wexford. – Végre valaki el akar mondani nekem valamit.

– Megkedveltem magát – mondta Mrs. Jago, és ez nem hangzott se túl naivnak, se képmutatónak; egyszerűen őszinte volt. – Megkedveltem magát, bár nem igazán ismerem, maga se ismer engem, és szerintem nem is fogjuk lényegesen jobban megismerni egymást. – Mrs. Jago helyeslést várva, kérdően pillantott Wexfordra, mire a felügyelő bólintott. – Talán ideális állapot, hogy őszinték legyünk egymással. – Dita elhallgatott, a keze is megállt, és már nem volt nála a kötőtű.

– A lányom elmondta, hogy viszonya volt egy férfival, vagyis hogy nem viszony, inkább alkalmi flört – azt hiszem, így mondják és sajnos elég ostoba volt, hogy elmesélje a férjének. Nem mindjárt; jó sokáig várt vele. El is felejthette volna, szépen túlléphetett volna rajta. De a férje valami hasonlót vallott meg neki, egy kis félrelépést, mire a lányom előjött a saját történetével, és ahelyett, hogy az ura is olyan megbocsátó lett volna, mint Nina, azt mondta, hogy ettől minden megváltozott-megváltoztak az érzései Nina iránt.

– Mint az *Egy tiszta* nőben – dörmögte Wexford mi meg azt gondoljuk, hogy azok az idők elmúltak. Nina minderről egy szót se szólt tegnapig?

– Így van. Kérdeztem, nincs-e valami remény a kibékülésre. Sőt, odáig mentem, hogy megkérdeztem, mi bajuk egymással.

Maga is szülő, tudja, mit jelent, hogy „odáig mentem”. Nem szeretik, ha faggatják őket, még ha... szóval még ha az ember a szíve mélyéből szól is.

– Nem – ismerte be Wexford –, nem szeretik. – Eltűnődött. – Megengedi?... – Szokatlanul merész volt. – Lehetséges, hogy... elolvassam a kéziratot?

Mrs.Jago az imént fölvette a kötést, de most újra visszaejtette az ölébe.

– Mi a csodának?... – A hangjában felbukkanó sóvárgás már-már azt sugallta Wexfordnak, hogy rossz taktikát választott, hogy teljesen rossz irányban halad. – Nem ismer valamilyen kiadót?

Persze ismert. Burden sógora, Amyas Ireland az évek során a barátja lett, de Wexford nem akart hamis reményeket táplálni Mrs. Jagóban. Ugyanakkor a teljes igazságot sem akarta pillanatnyilag feltárni. – Egyszerűen csak kíváncsi vagyok rá. – Wexfordnak feltűnt, mennyire megváltozott Mrs. Jago viszonya a kézirathoz, mióta bizalmasává avatta a felügyelőt. – Megengedi?

Hát azért találta meredekebbnek a hazafelé vezető emelkedőt, mint előző este, mert a vörös, Tesco feliratú műanyag zacskóban egy halom papírt hurcolt fölfelé, amit legalább öt kilónak érzett. Eredetileg úgy tervezte, hogy este befejezi A. N. Wilsont, mert fúrta az oldalát a regény vége – de ez, ez most fontosabb.

Túl korai fölkapcsolni a karácsonyi égőket, gondolta Burden, hisz még csak december 8-a van. Igaz, senki se mutatott hajlandóságot rá, hogy fölgyújtsa, így viszont a járókelők

számára úgyse látszanak. Az este sötét és ködös volt. Mióta nem látni nappal a napot vagy, ha úgy tetszik, éjjel a holdat?

A rendőrség előtti parkolóban a szokásos kocsik, az utcai lámpáktól úgy festett az egész, mint egy életlen, régi, barna fénykép. Valaki épp beállt egy Metróval, amely bármilyen színű lehetett. Burdennek semmi se jutott eszébe róla; levette a fogasról az esőkabátot, és lement a lifttel. Végre egyszer korán ér haza! A gyerek még fönt lesz, megfürdetve, bepúderezve, pizsamában rohangál föl-alá; szól a rádió, mert Jenny jobb szereti, mint a tévét; valami egzotikus illat lengi be a lakást, bár nem túl egzotikus, egyike azoknak a kisszámú külföldi ételeknek, amelyeket szeret – a pestoszószt például, vagy ötféle fűszerrel készült kínai hirtelensültet; Jenny kissé zaklatott, de boldog, és a kék szabadidőruha van rajta. Burden sóvárgó, érzéki gyönyört talált ezekben a dolgokban. A felfordulás, a családi tűzhely apró kellékei, amelyeket sok házasságban élő férfi ki nem állhat, nagy örömet szereztek neki. Soha nem tudott betelni vele.

Átvágott az előtér fekete-fehér kockás padlóján, mire valaki fölkelt egy székből és elindult felé. Clifford Sanders volt az.

– Egész délután hívtam magát – közölte Clifford. – Folyton azt mondták, hogy nem ér rá.

Burden első gondolata az volt, hogy ráförmed Camb őrmesterre, aki ott állt a fogadópult mögött, de ahogy egy lépést tett felé, eszébe jutott, hogy nem szólt neki, voltaképp senkinek sem szólt, hogy ne engedjék be Cliffordot a rendőrségre. Meg sem fordult a fejében, hogy Clifford esetleg idejöhet. De van-e egyáltalán joga, hogy kitiltsa innen? Nem tudta. Fogalma se volt, hogy a jog szerint kizárhatók-e a

köznép ártatlan, törvénytisztelő tagjai. Vagyis nem árt kordában tartani a Clifford iránt érzett dühét.

– Dolgom volt – mondta mereven. – Most sem érek rá. Bocsásson meg, de sietek.

A különben üres, gyerekes, tésztás arcon egyetlen kifejezés honolt: az értetlenség. Felhőtlen szemében mélységes megrökönyödés ült, s az elképedéstől ráncokba gyűrődött homlokán a bőr.

– Pedig még annyi mindent el kell mondanom. Épp csak elkezdtem; beszélnem kell magával.

Burden – nem először – azt gondolta, hogyha az utcán látná ezt az embert, és nem tudná, ki az, gyengeelméjűnek nézné. Ez ugyan messze vezet, zavaros, különös dolgok lapulhatnak a mélyén, de vajon elképzelhető, hogy valaki nem testileg vagy szellemileg visszamaradott, hanem másképpen? A lelkében, a pszichéjében? Burdennek valami iszonyatosan kellemetlen érzése támadt, szinte összezsugorodott, hogy lehetőleg még a saját ruhája se érintse a bőrét. Nem tudott többé ebbe a babaszempárba nézni, figyelni a vaskos, zabolátlan ajkak mozgását.

– Mondtam már, hogy nincs több mondanivalónk egymásnak. – Úristen, ez úgy hangzott, mintha szerelmi kapcsolatot akarna megszakítani! – Nagyon sokat segített a kihallgatás során, amit köszönünk. Biztosíthatom, hogy semmiképpen se fogjuk többé behívatni.

Azzal elmenekült. Leginkább futni szeretett volna, de ez nem illik hozzá, és az önbecsülése is visszatartotta. Tudta, hogy amint szándékosan visszafogott léptekkel megindul a lengőajtó felé, Camb őrmester kíváncsian mered rá, hogy Marian Baylissnek is, aki épp most érkezett vissza, tátva marad a szája,

és hogy Clifford némán mozgó ajakkal, feltartott kézzel még mindig ott áll a helyiség közepén.

Burden kinyitotta az ajtót, és mihelyt kint volt, futni kezdett az autóhoz. Az övé mellett ott állt az a vörös Metró, amely az imént jött, és a színét megváltoztatta a sárga lámpák fénye. Képtelen volt bármi más következtetést levonni, csakis azt, hogy Clifford szándékosan parkolt mellé.

És ahogy Burden elfordította a slusszkulcsot, látta, hogy Clifford megjelenik az ajtóban. Aztán futni kezd, és azt kiabálja:

– Mike, Mike!...

Burdennek nem kellett tolatnia. Egyenesen kivágtatott a kapun.

16

– Transzferenciát hajtott végre – mondta Serge Olson. – Ez a transzferencia nagyon világosan definiálható formája.

– Nem tudom, hogy az mit jelent – ismerte be Burden.

Wexford irodájában voltak, hármasban. A pszichoterapeuta arca a loboncos hajtól olyan volt, mint egy dús lombú menedékből kikukkantó, rendkívül okos cickány. A ragyogó gombszemekről egy vadállat tekintete jutott az ember eszébe. Burden úgy gondolta, hogy ő fogja fölkeresni Olsont, de a pszichoterapeuta azt mondta, hogy szívesen bejön a rendőrségre, mivel csütörtök délelőtt úgysincs kliense. Előző nap Clifford Sanders egyfolytában próbált beszélni Burdennel. Egyszer sem kapcsolták, de Burden legnagyobb megdöbbenésére utóbb közölték vele, hogy Clifford tizenötször telefonált. Ezek után Clifford megint pontosan megjelent a rendőrségen, hogy megismételje az előző napi útonálló taktikát, amikor Burden elindult hazafelé.

De Burden igazából ma reggel döbbent meg, amikor mindjárt a kapun belül, a rendőrségi parkolóban megpillantotta a vörös Metrót, benne a türelmesen várakozó Clifforddal. Elege lett. Alighogy beért, máris hívta Olsont, aki tizenöt percen belül ott volt.

– Megpróbálom elmagyarázni, Mike – mondta Olson. – A transzferencia kifejezéssel azt az érzelmi attitűdöt írják le a pszichoanalitikusok, ami a kezelés alanyában kifejlődik az analitikusa iránt. Lehet pozitív vagy negatív, lehet gyűlölet

vagy szeretet. Gyakran tapasztaltam a klienseimmel kapcsolatban – bár Clifforddal nem igazán. – Burden zavart arcából arra következtetett, hogy tarthat egy kis szünetet, és ezalatt Wexfordra nézett. – Azt hiszem, maga tudja, Reg, hogy mire gondolok.

Wexford bólintott.

– Nem nehéz megérteni. Természetesnek tűnik, ha az ember belegondol.

– Úgy érti, hogy megkedvelt? Hogy elkezdett számítani rám, kötődni hozzám?

- Pontosan, Mike.

– De hát mit tettem? – csattant föl majdnem vadul Burden. – Az isten szerelmére, mit csináltam, amitől ez kialakult? Rutinkihallgatásnak vetettem alá; éppolyan kérdéseket tettem föl, mint ezer meg ezer más gyanúsítottnak. De ilyet még senki se csinált, inkább boldogok voltak, hogy megszabadulnak tőlem meg ettől a helytől.

Wexford az ablaknál állt. A vörös Metró még mindig ott volt, a motorháztetője alig néhány centire az égőkkel feldíszített fa törzsétől. Clifford a vezetőülésen ült, nem olvasott, nem nézett ki az ablakon, csak lehajtott fejjel ült.

– Az emberek különbözőek – mondta Olson. – Egyedi esetek, Mike. Nem mondhatja, hogy mert idáig soha senki sem alakított ki transzferenciát, a jövőben se történhet meg. Lehet, hogy különösen szelíd volt vele? Atyai? Nem úgy értem, hogy atyáskodó. Okosan, érzékenyen közeledett hozzá? – A ragyogó, sötét szempár inkább azt fejezte ki, hogy Olson erősen kételkedik ez utóbbi lehetőségben.

– Nem hiszem. Nem is tudom. Én csak hallgattam, hagytam beszélni; gondoltam, így talán könnyebben eljutunk valahová.

– Ó. – Olson sokatmondóan elmosolyodott. – Hallgatott, hagyta beszélni a kliensét: azt tette, amit a freudiánusok. Lehet, hogy Clifford jobban szeretne egy freudiánus terapeutát.

Hirtelen esni kezdett. Egyenes, csillogó fonalakban zuhant az aszfaltra, a parkoló autók tetejére, a Metró tetejére, és elég bőségesen zuhogott ahhoz, hogy azonnal tócsák keletkezzenek. Wexford gyors, méltatlankodó fejcsóválással elfordult az esőtől csatakos üvegtől.

– Akkor most mi a teendő? – kérdezte.

– Alapszabály, Reg, hogy nem szabad engedni a kliens vágyainak. Tudja, Clifford problémája részint abból fakad, hogy ki akarja alakítani a saját világát. Az így kialakított világ azonban nem teszi boldoggá, nem segít a beilleszkedésben. Nem vág egybe a valósággal, csak könnyebbnek tűnik Cliffordnak. Érti ezt, Mike? Ha most találkozik Clifforddal, azzal megengedi neki, hogy úgy formálja a világát, ahogy akarja, és olyan emberekkel népesítse be, akiket ő akar. Például mivel elveszítette az igazi apját, magát akarja megtenni apának a saját világában. Mondanám, hogy jó, tegye, ha ez lenne a legjobb megoldás, de nem hiszem, hogy jót tenne neki. Csak elmélyítené a transzferenciát, és csak még nagyobb divergenciát teremtene a valóságtól.

– Azt akarja mondani, hogy egyszerűen szóljak le, hogy valaki menjen ki és küldje haza? – kérdezte Wexford. – Nem tudom, miért, de ez... felelőtlenségnek tűnik.

Olson fölkelt. Az időjárás szeszélyeire számítva sárga vízhatlan kabátba burkolózva érkezett, s most is ebbe bújt, összecipzárazta magán, csak az orra látszott ki a kanárisárga csuklya alól.

– Clifford nagyon súlyosan zavarodott ember, Reg – mondta.

– Igaza van. De magának és Mike-nak meg kell értenie, hogy én szakember vagyok. Maga, Mike, nagyon előzékenyen „doktor úr”-nak szólított, amikor először találkoztunk, és bár nem vagyok az, a szakmai etikához nekem is tartanom kell magam. Nem mehetek oda hozzá, hogy ma délután ötkor találkozunk, mint rendesen, és lehetőleg ne késsen el. Mindössze annyit tehetek, hogy kimegyek, beülök mellé a kocsiba mint a barátja, és megpróbálom rávenni, hogy nézzen szembe a magával folytatott kapcsolatával, és esetleg helyezze valami... ésszerűbb alapokra.

Mindketten az ablakból nézték. A mindjobban zuhogó esőtől egyre nehezebb volt bármit is látni. Olson alakja olyan volt, mint egy ragyogó sárga madár, amely szökdécselve, a szárnyával verdesve igyekszik a száraz fészekbe. A Metró ajtaja becsukódott mögötte, s az eső megint olyan vízfalakkal vette körül az autót, mint a katedrálüveg.

– Szerintem ésszerű – szólalt meg Wexford – nem szabad saját világot kreálnia magának, nem szabad engedni neki. Be kell vallanom, hogy kicsit nyugtalan vagyok.

– Miért? – kérdezte szinte gorombán Burden.

Egy vakmerően vezetett autó miatt, egy végzetes kimenetelű baleset miatt, amely csak részben baleset, egy maroknyi gyógyszer miatt, amit konyakkal öntenek le, egy fészer gerendáján átvetett kötél miatt... Wexford egyiket se foglalta szavakba. Látta, hogy a Metró elkezd tolatni, lassan átsiklik a tócsákon, és vízsugarakat lövell fölfelé. Aztán megfordult, és Olsonnal együtt elindult a kapu felé.

– Na, egy kicsit sikerült rendbe hozni – mondta Burden. – Hála istennek! Most talán dolgozni is tudunk.

Egy árnyalattal keményebben csukta be maga után az ajtót. Wexford hátat fordított az ablaknak, az esőnek, és az álmaira gondolt, a levegőben pörgő kerekekről és a körökről, amelyekben négyzetek vannak. Vajon ezeknek a rémképeknek van-e valami közük ahhoz, hogy az előző és az azt megelőző este Dita Jago kéziratát olvasta az asszony koncentrációs tábori emlékeiről? Ma behozta az irodájába is, mivel reggel Donaldson jött érte kocsival.

– Van benne valami jó? – kérdezte Dora.

– Nem hiszem, hogy megválaszolnám ezt a kérdést, ha bárki más tette volna föl. De ha ez a „hitvesi fesztelenség felajánlkozása”, akkor őszintén szólva azt kell mondanom, hogy nem sok. Mint író, inkább a kötésben alkot emlékezeteset.

– Reg, nem szép tőled.

– Nincs benne semmi, ha nem kerül ki e négy gyönge fal közül. Különben is, ki vagyok én, hogy ítéletet mondjak róla? Mit értek hozzá? Rendőr vagyok, nem lektor. Nem a stílusáért vagy az atmoszférájáért olvasom.

Dora volt olyan tapintatos, hogy ne kérdezze meg, akkor vajon miért, ahogy azt se firtatta, hogy miért bújja folyton a *Kim* magazint. Bölcsebb volt annál. Wexford tehát odalapozott, ahova a könyvjelzőt tette. Körülbelül középtájon tarthatott, ahol az ifjú Dita Kowiak szolgaként dolgozni kezdett az auschwitzi Krankenbauban – kórházban. Wexfordot megindíthatták volna a lesoványodott betegekről szóló leírások, a mérgező anyagok intravénás injekcióban való beadása, a pucér tetemek behajigálása a teherautókba. Dita

azért élte túl, mert – egy ideig legalábbis – a kórházi dolgozók rendszeresen kaptak enni, még ha a fehérrépalevesből és dohos kenyérből álló étrend nem is volt a legtökéletesebb. Dita írt a Cyklon-B gázzal megmérgezett orosz hadifoglyokról, arról, hogyan lehet egy óra leforgása alatt ötszáz holttestet elégetni. De ahelyett, hogy megrázta volna Wexfordot, csak azt érezte, hogy mindezt már hallotta. Ahhoz nem volt tehetsége az asszonynak, hogy ábrázoljon egy helyszínt vagy életre keltsen egy figurát. A stílusa nehézkes volt, gyakran bocsátkozott ismétlésekbe, és valahogy nem keltett olyan érzést, hogy a saját szenvedése átjárná a szöveget. Mintha ott sem lett volna; mintha apránként kimásolta volna a koncentrációs táborokról készült emlékiratokból, amelyekből végül is szép számmal akad. És lehet, hogy...

Wexford jó néhányszor ért olyan helyre, ahol hiányoztak a lapok, de idáig később megkerültek. Itt azonban hirtelen, mondat közepén megszakadt az elbeszélés, egy Dehring nevű kórházi orvosról szóló anekdota kellős közepén. Wexford tüzetesen átfésülte a maradék oldalakat, de Dehring nevéről több említést nem talált. Egy, de az is lehet, hogy két oldal hiányzott.

Vajon Dita Jago engedte volna, hogy elvigye a kéziratot, ha lett volna benne – vagy éppen szembetűnően hiányzott volna belőle – valami rá nézve terhelő? Könnyen elháríthatta volna Wexford kérését. „Nem tudom elviselni, hogy valaki elolvassa”, mondhatta volna, ami igazán elfogadható magyarázat. Vagy amikor a felügyelő rákérdezett, hogy hol a kézirat, csak annyit kellett volna mondania, hogy elküldte legépeltetni, sőt, amivel fenyegetőzött, hogy elégette.

Bármivel is próbálkozott Serge Olson, hatástalan maradt Clifford Sandersre. Clifford aznap délután ötször próbálta hívni a kingsmarkhami rendőrséget, bár egyszer sem kapcsolták föl Burdenhez. Másnap reggel egy levél várta Burdent, amit a lakására küldtek. A rendőrségen valószínűleg már rég kibontotta volna valaki más, de itthon Burden bontotta ki a sajátpostáját. A barna borítékról először azt hitte, hogy az ebédlőbe vett új szőnyeg számlája van benne.

Clifford Mike-nak szólította. Ez talán Olsonnak köszönhető, gondolta Burden. A levél így kezdődött: „Kedves Mike! ” Az írás gyerekes – vagy tanáros – volt: kerek, tiszta, csodálatosan olvasható kézírás, egyenes betűk, de egy árnyalatnyit mintha hátrafelé hajlottak volna. „Kedves Mike! Sok mindent akarok mondani, ami szerintem érdekelné. Tudom, azt akarja, hogy úgy gondoljak magára, mint a barátomra, és én így is gondolok. Ami igaz, igaz, nem könnyen bízom meg az emberekben, de maga kivétel e szabály alól. Jól kijövünk egymással – gondolom, maga is így látja. ” Itt Burden egy pillanatra letette a levelet és sóhajtott. „Megértem, hogy mások, úgy értem, a fölöttesei, mindent megtesznek azért, hogy megakadályozzák a velem való találkozást, és, gondolom, attól retteg, hogy elveszítheti az állását. Ezért javaslom, hogy találkozzunk munka után. Még az olyan munkáltatók, mint a rendőrség sem tilthatja meg a tisztjeinek, hogy személyes barátaik legyenek. Holnap felhívom...” Burdennek feltűnt, hogy nem említ pontos időt, és eszébe jutott, hogy mit mondott Olson Clifford viszonyáról az idővel. „Kérem, mondja meg nekik, hogy hívást vár tőlem, hogy ha házon kívül lenne, átadhassanak egy üzenetet. Az is eszembe jutott, hogy talán ma este vagy a hétvégén otthon hívom föl. Addig is minden jót. Barátsággal: Cliff.”

A kisfia fölmászott az ölébe, és Burden a haját cirógatta, egy pillanatra magához szorította. Lehet, hogy Mark is ilyen lesz felnőttkorában? Ki tudja? Egyszer Clifford is így nézett ki, éppilyen gyengéd volt, ilyen lélegzetelállító szeretet sugárzott belőle. Csak én nem hagyom itt ötéves korában, gondolta Burden. De amikor szánalmat próbált érezni Clifford iránt, képtelen volt rá, és csak elkeseredett az egésztől.

– Nem akarok beszélni azzal az emberrel – mondta, amikor beért a rendőrségre –, és szeretném, ha megmondanák neki, hogy semmiféle üzenetet nem fognak átadni. Rendben?

Burden ezek után a frissen megkezdett nyomozásra koncentrált, Charles Sanders hollétének földerítésére. Ha Sanders soha nem fizetett tartásdíjat, az asszony pedig büszkébb volt annál, hogy kérje, akkor Burden is hiába keresné a bíróság vagy a szociális osztály nyilvántartásaiban. Ez a névegyüttes sem valami ritka kombináció. Archbold, Davidson, Marian Bayliss és Diana Pettit egy rakás hasonló nevet talált a telefonkönyvekben és a választási nyilvántartásokban, és Archbold kikutatott egy esélyes jelölt Charles Sanderst Manchesterben. Burden tervbe vette, hogy felmegy és megkeresi, bár előbb telefonon akart beszélni vele, de idáig még a hangját sem sikerült hallania. Egyszer foglaltat jelzett, máskor kicsengett, mintha Sanders kihúzta volna a dugót, miután beszélt valakivel. Burdennek viszont egyszer sem sikerült elcsípni

Késő délelőtt, amikor meglátta, hogy a vörös Metró bejön a parkolóba, alig tudott elnyomni egy érzést, ami leginkább a pánikra hasonlított. Úgy érezte, hogy lerázhatatlanul követik, a nyomában vannak. Az ideges félelem, amely egyre csak gyűlt benne, azzal a hatással járt, ami az ilyen akkumulációból

gyakran következik: fölerősítette a képzelőerejét. Egyszerre úgy érezte, hogy Clifford majd követi a lépteit, hogy akárhányszor fölemeli a telefonkagylót, Clifford Sanders hangját hallja a vonal túlsó végén, s ami a legrosszabb, akárhányszor a tükörbe néz, Clifford arcát látja a válla fölött. De hát te egy kemény, edzett rendőrtiszt vagy, mondta dühösen magának. Miért hagyod, hogy ez a fiú ennyire felkavarjon? Miért vesztetted el a fejed? El tudsz vele bánni, vagy mások majd elbánnak vele. Nyugodj meg. Tudta magáról, hogy teljesen járatlan a lelki folyamatokban, de azért Clifford levelében a paranoia jeleit vélte fölfedezni, és most saját magán látta viszont ezeket a jeleket. Aztán pontosan eszébe jutott az a pillanat, amikor először vette észre Clifford őrültségét.

Egy emlék ötlött fel benne, valami, amit a történész felesége mesélt: hogy a tizennyolcadik század végén éppolyan szórakoztató időtöltés volt, hogy az emberek kirándultak a bedlami bolondokházába őrülteket nézni, mint ahogy ma a szafariparkba járnak. De hogy tudtak ilyet tenni? Burden ösztönösen olyan messze kerülte őket, amennyire csak lehetett, úgy tett, mintha nem is léteznének, ha lehet, falat épített maga és az elmebetegek közé. De hát Clifford nem egy gumiszobába rakott, kényszerzubbonyba bújtatott őrült; zavart, elhagyatott, magányos, és gondolatai valahogy sajátos módon követik egymást. Burden fölvette a telefont, rávette Martin őrmestert, hogy menjen ki, és küldje el Cliffordot, mondja, hogy tilos területen jár vagy ilyesmit.

Azon tűnődött, hogy vajon Wexford is látja-e, és hirtelen égető szükségét érezte, hogy beszéljen róla Wexforddal, hogy őszintébben tárja fel a Clifforddal kapcsolatos érzéseit, mint

idáig. De ahogy megindult lefelé, már belépett a liftbe, amikor eszébe jutott, hogy Wexford – valami rejtélyes okból kifolyólag – elment a Barringdean bevásárlóközpontba. Burden inni szeretett volna, vagy legalább bevenni valami nyugtatót, bár gyűlölte az ilyen gyógyszereket, és félt is tőlük. Úgyhogy inkább leroskadt az íróasztalához, és rövid ideig kezébe temette a fejét.

A szendvics – a Bekaplak kávézó étlapja szerint legalábbis – „amerikai stílusú" volt: rozscipóban pastrami és krémsajt. Ha nem mondják, hogy pastrami, amit még soha nem kóstolt, Wexford esküdni mert volna, hogy a jól ismert Frey Bentos típusú vagdalthúst eszi. Próbálta rekonstruálni a bűntényt, főleg fejben ugyan, de jobbnak látszott, ha a gyilkosság valódi helyszínén gondolja végig.

A szökőkút a bal kézre eső csarnokban csobogott, a vízsugarak eltakarták az emelkedő és lefelé tartó mozgólépcsőket és a British Home Áruház bejáratát. De szemben Wexford látott egy csomó ruházati boltot, köztük és a Boots drogéria között pedig a fonalat és kötőtűt áruló butik volt. A kávézó mellett állt Demeter, ezután egy pékárubolt következett, majd egy utazási iroda és végül W. H. Smith. Wexford kiitta a trópusi gyümölcskoktélt, fizetett az ebédért, aztán elindult a Demeter felé.

A boltban a gyógynövények mindjárt a kirakattól balra álltak, és Wexford hamar megtalálta a körömvirág-kapszulákat. Helen Brook épp ezt kereste, amikor odakint a boltok közti átjáróban megpillantotta Gwen Robsont, aki egy nagyon jól öltözött lánnyal beszélgetett, és itt jöttek rá az első szülési fájdalmak, amelyek megakadályozták, hogy odamenjen

Mrs. Robsonhoz és beszéljen vele. Wexford lehajolt, elvett egy kapszulásüveget a polcról, és belepottyantotta a drótkosárba. Aztán fölegyenesedett, és kinézett az ablakon. Innen a Boots drogéria látszott és a mellette lévő fonal- és kötőtűbolt, távolabb pedig a Mandala – ma krizantém és piros bogyós solariumbokrok fogták el a kilátást a Tesco bejárata elől. Gwen Robson a Bootsban vásárolt, fogkrémet és púdert vett, talán megállt, hogy megnézze a Mandala virágait, és ott találkozott azzal a lánnyal, akivel Helen Brook látta. Minden bizonnyal Lesley Arbel volt, gondolta Wexford, aki – talán mert még volt ideje a londoni vonat indulásáig – éppen azért jött be, hogy találkozzon a nagynénjével. Elképzelte a beszélgetést, Mrs. Robson meglepetését, Lesley rövid magyarázkodását a számítógépes tanfolyamról, még talán azt is megígérte, hogy a következő este fölkeresi a nagynénjééket. Vagy sokkal baljóslatúbb volt az egész?

Valószínűleg a Mandala innenső oldalán álltak, mivelhogy Helen Brook csak ott láthatta őket. És Wexford valahogyan tudta, hogy ha az a lány Lesley volt, akkor nem a virágokat nézte, hanem az egész beszélgetés alatt a tőle balra lévő kirakatra tapadt a szeme, ahol ruhák és cipők vannak kitéve. Ő maga is megnézte, még azt a helyet is, ahol Dora szvettere lógott, s amelynek a helyét időközben egy vörös és fekete fodros melltartós kombiné foglalta el; aztán a következő kirakatot, a vörös, fekete, zöld és fehér cipők és csizmák kavalkádját, és végül a fonalbolt kirakatát. Itt egy szövőszék uralta az üveg mögötti részt, rajta egy félig kész falikárpit vagy szőnyeg. Menthetetlenül Dita Jago jutott eszébe. Vajon ebbe a boltba jár? Ahogy Wexford, karján a kosárral, elindult a kijárat felé, a gondolatai mérföldekre jártak a gyógynövényektől és

bogyóktól, de egy méltatlankodó hang hirtelen visszazökkentette a figyelmét.

– Elnézést, de még nem fizetett a tablettákért!

Wexford elvigyorodott. Na, szép lenne, ugyancsak váratlan fordulat, hogy egy detektív főfelügyelőt rajtakapnak, mert el akar emelni valamit a boltból. Éppolyan rossz vagy még rosszabb, mint hogy a lánya börtönbe megy. De erre most nem akart gondolni, nem volt hajlandó gondolni. A bolti eladó szemrehányó pillantásainak kereszttüzében visszatette a polcra a körömvirág-kapszulákat, a drótkosarat pedig otthagyta a földön.

Pedig ott lapult az agyában, a tudatküszöb alatt, napok... sőt, már hetek óta. Gwen Robson három hete halott. Valami odahúzta ahhoz a kirakathoz. Ahogy belépett a Demeterbe, félig-meddig észrevette, homályosan látta a szeme sarkából. A kirakat jobb sarkában ott lógtak cikcakkban a kötőtűpárok, balra a pamutmotringok, köztük pedig a félkész munka a szövőszéken. A kötőtűk nem egészen pontosan álltak párban. Wexford belépett. Jobb, ha nem a kirakatot támadja meg, gondolta, egyelőre legalábbis.

Nem sok férfi járhat idebenn. A pultnál volt két nő, az egyik egy kötőmintás könyvet lapozott. Wexford talált egy fémállványt, azt a fajtát, amit régen „fá”-nak tituláltak, amelyen egy csomó kötőtű lógott. Levette azt a fajtát, amire szüksége volt. Lehet, hogy Lesley Arbel még azelőtt járt itt, hogy találkozott a nagynénjével. Miért is ne? Tudhatta, hogy itt van a bolt, és tudhatta, hogy mit akar. Dita Jago is persze, előbb csak egy másik kötőtűt keresett a művéhez, aztán rájött, hogy másra is használható...

Éles rántással kihúzta a körkötő tűt a műanyag tasakból, és feltartotta, mint egy varázspálcát, két kézzel a vaskos fém két végét fogva előbb lazán hagyta a hosszú drótot, aztán megfeszítette. A drót és a tű valami halványszürke műanyaggal volt bevonva. Hirtelen megpillantotta a kísérlethez legalkalmasabb áldozatot – egy habszifon kirakatbábut, amelyen lila, csipkés, horgolt pulóver volt, s az extravagánsan nyújtott nyakon egészen természetellenes szögben ült a fej. Ahogy előreszegezett nyakszorítóval közeledett felé, észrevette, hogy a többiek elhallgatnak, és azt is látta, hogy a három szempár rászegeződik, és figyeli, mit művel.

Sietősen visszacsomagolta a körkötő tűt a tasakba. Végre megtalálta a gyilkos fegyvert.

17

Clifford Sanders este kilenckor érkezett Burden házához. Burdent nem lepte meg; attól kezdve számított rá, hogy hazaért, és csak azon gondolkozott, miképpen lehetne elkerülni az összeütközést. Eszébe jutott, hogy a feleségét küldi az ajtóhoz, vagy a nagyobb fiát, Johnt, aki vacsorára jött hozzájuk; az is megfordult a fejében, hogy az egész családot – beleértve a kis Markot is – elviszi vacsorázni. Egy őrült pillanatban meg az az ötlete támadt, hogy éjszakára máshová megy, kivesz egy szobát valami szállodában. De amikor eljött az ideje, maga ment ajtót nyitni.

Napok óta ez volt az első alkalom, hogy ténylegesen szembe találta magát Clifforddal, és beszélt is vele. Cliffordon tengerészkék esőkabát volt, ami nagyon rendőrszerűvé tette. Az arca sápadtnak látszott, de ez a fejük fölött, a tornácon függő lámpa fényétől is lehetett. Mögötte vékony, zöldes ködréteg vibrált. Clifford kezet nyújtott.

Burden nem fogadta el, hanem azt mondta:

– Sajnálom, hogy ilyen messzire eljött, tulajdonképpen fölöslegesen, de megmagyaráztam, hogy jelenleg nincs több kérdésem.

– Kérem, engedje meg, hogy beszélhessek magával.

Clifford egy lépéssel már bedugta egyik lábát, de Burden mereven lecövekelt az ajtó és a keret közé.

– Nagyon szeretném, ha megértené, hogy nem tud többet segíteni a nyomozásban. Vége. Köszönöm a segítségét, de

többet nem tehet értünk. – Minden szülő ismeri, milyen a gyerek arckifejezése egy pillanattal a sírás előtt: a szövetek megduzzadnak, az izmok láthatóan összeesnek, és remeg az egész arc. Burden nem tudta elviselni, de megbirkózni se tudott vele. – Akkor én most elköszönök – mondta hirtelen. – Jó éjt. – És visszalépve, keményen becsukta az ajtót.

Visszavonult, majd megállt és fülelt az előszobában, várta, hogy Clifford megnyomja a csengőt. Biztos, hogy megteszi – vagy a kopogtatóval próbálkozik. De semmi nem történt. Burden izzadt; érezte, amint egy csepp lefut a homlokán, aztán az orra mentén. Mark már ágyban volt, Jenny és John hátul az ebédlőben. Burden bement a sötét nappaliba, lopva az ablakhoz lépett és kinézett. A vörös Metró a járdánál állt, Clifford a szokásos pózban a volánnál ült, ahogy naponta talán sok-sok órát tölt. Burden még mindig az ablaknál leskelődött, amikor megszólalt a telefon. Burden sötétben, továbbra is kinézve, fölvette.

Dorothy Sanders.

Burden kénytelen volt felismerni a hangját, mivel az asszony nem fedte föl kilétét, meg se kérdezte, hogy Burden felügyelővel beszél-e.

– Le akarja tartóztatni a fiamat? – kérdezte.

Más körülmények között Burden valami körültekintőbb és diplomatikusabb választ ad. Most ezen már túl volt.

– Nem, Mrs. Sanders, nem akarom. Szó sincs róla. – Az a becstelen, alávaló remény ébredt benne, hogy talán sikerül maga mellé állítani ezt az asszonyt, talán még a segítségét is igénybe vehetné. De végül csak annyit mondott: – Nem akarok találkozni vele, nem akarom többet kihallgatni.

– Akkor miért hívatja folyton? Miért nem hagyja békén? Soha nincs itt, soha nem látom. Pedig itthon lenne a helye.

– Nagyon egyetértek – mondta Burden. – Teljes mértékben egyetértek. – Mialatt felelt, kinyílt az autó ajtaja. Clifford kiszállt, és megint elindult az ösvényen a ház felé. Fület tépő volt a csengő berregése, szinte fájt. Másodszor is megszólalt, és Burden lucskos kézzel markolta a kagylót. – Tíz percen belül otthon lesz – közölte pattanásig feszült idegekkel, s a dühtől újra elöntötte az izzadság.

– Tudja meg, hogy panaszt fogok tenni a megfelelő fórumokon. Reklamálhatok a rendőrfőnöknél, és meg is teszem. – Most megváltozott a hangszíne, és lassan, tagoltan, a szavak között szünetet tartva azt mondta: – Nem csinált semmit azzal a nővel. Nem is ismerte, és így nincs is mit mondania magának.

– Akkor jobb lenne, ha bezárná, Mrs. Sanders – mondta nem túl tapintatosan Burden. Letette a kagylót, és hallotta, hogy John az ajtóhoz megy, dörmögnek valamit, aztán megint csak John, akit alaposan kioktattak, határozottan azt mondja: – Jó éjszakát!

Burden a sötétben azon elmélkedett, hogy nincs-e valami rendelkezés, amivel meg lehetne akadályozni, hogy Clifford tovább üldözze, nincs-e olyan bírói végzés, amivel le lehetne tartóztatni, börtönbe dugni, ha egyszer megsérti a közrendet. Hallotta, hogy becsukódik a Metró ajtaja, és a lélegzetét visszafojtva figyelt, hogy nem indul-e el. Sokáig csönd volt, s amikor végre felbúgott a motor, és az autó elindult, Burden elmondhatatlanul megkönnyebbült. Nem nézte a távozó Metrót, de amikor legközelebb kikémlelt az ablakon, már nem

volt ott, az utca üres volt, csak vastag, lomha és opálos köd úszott a levegőben, mint az iszapos víz.

Amikor Wexford visszaadta a kéziratot, rákérdezett a hiányzó lapokra, de Dita Jago nem árult el bűntudatot, nem is keresett kibúvót.

– Rájöttem, mihelyt elment-mondta az asszony. – Kivettem két lapot, hogy a könyvtárban ellenőrizzek valamit. – Állhatatosan – talán túl állhatatosan is? – nézett rá. – Emlékszik, mondtam magának, hogy aznap, mikor megölték Mrs. Robsont, a könyvtárban voltam. Valami adatot akartam ellenőrizni egy Dehring nevű férfival kapcsolatban. – Mrs. Jago nem firtatta, hogy Wexfordnak tetszett-e a kézirat, vagy hogy mi volt a benyomása róla, mindössze annyit jegyzett meg: – Ilyen sokat elolvasott?

Míg kiment a szobából, hogy megkeresse a lapokat, Wexford gyorsan tanulmányozni kezdte a nagy falikárpiton lógó körkötőtűt. A drót két végén a tű sokkal vékonyabb átmérőjű volt, mint amit a Barringdean bevásárlóközpontban vett kézbe, és komolyabb erőpróbát nem is bírt volna ki. De ez nem jelent semmit. Mrs. Jagónak nyugodtan lehet több kötőtűje, akár minden méretben. Wexford egy pillantást vetett a behozott kéziratlapokra, látta, hogy vörös golyóstollal javítottak rajta. Mrs.Jago nem kommentálta Wexford érdeklődését, de ahogy a detektívfelügyelő elindult a kerti ösvényen és visszanézett, látta, hogy Dita az ablakból figyeli, s az arckifejezése jóindulatú értetlenséget tükröz.

Ralph Robson a kocsiját takarította, Highlandsen ez népszerű szombat délutáni foglalatosság. Idekint boldogult a botja nélkül, az autó karosszériájára támaszkodva segített magán. Wexford odaköszönt neki, és megjegyezte, hogy a

munka, amivel elfoglalja magát, talán nem a legjobb tevékenység az ő állapotában.

– És ki csinálja meg, ha én nem? – kérdezte ingerülten Robson. – Ki fog nekem segíteni? Ó, persze, egy dolog, amikor ilyen szörnyűség történik az emberrel. Akkor jön mindenki. Csinálhatom ezt, csinálhatom azt? Aztán gyorsan lelohad az ügybuzgalom. Még Lesleyben is. Nem hinné, esküszöm, nem fogja elhinni, hogy egy teljes hete nem láttam. Még egy telefont se tudott megereszteni.

Nem is fog, gondolta Wexford. Múlt héten volt itt utoljára. Vagy megszerezte, amit akart, vagy rájött, hogy nincs benne semmi, amit hasznosítani tudna.

– De azért van egy jó hírem is. – Robson összerezzent a fájdalomtól, ahogy fölegyenesedett, miután a vizesvödörben kiöblítette a rongyot. – Megcsinálják a csípőmet. A doktor áttesz egy másik úgynevezett egészségügyi zónába a következő héten. Sunderlandben kapok protézist.

Ahogy Wexford elindult fölfelé a domboldalon, elhúzott mellette a Saab, kikerülte, aztán kicsit arrébb megállt ajárdánál. Wexford agya egy pillanat alatt átváltott (ahogy ez az utóbbi napokban megtörtént) a Robson-ügyről Sheilára. Sheila náluk lesz éjszakára; évek óta nem látták annyit, mint az elmúlt hetekben, és Wexford el is tűnődött rajta, hogy vajon miért. Talán mert a lánya megértette és átérezte, hogy aggódik a biztonságáért? Vagy mert sajnálta a szüleit, amiért ebben a nyomorúságos, kényelmetlen házban kell lakniuk? Talán mindkettő szerepet játszott benne. Nyilván nem Sheila vezetett, mert a másik oldalon szállt ki, s ahogy Wexford meglátta a lányát, a szokásos régi megkönnyebbüléssel nagyot dobbant a szíve.

– Papa, ez itt Ned.

A vezetőülésen lévő férfi fiatal volt, sötét hajú és disztingvált kinézetű. Wexford rögtön tudta, hogy látta már valahol. Beült hátúlra, és az ülések fölött kezet fogtak.

– Ned nem marad, tovább kell mennie Brightonba. Épp csak letesz nálatok.

– Úgy hangzik, mint egy előzetes figyelmeztetés, nehogy előrukkoljunk közismert vendéggyűlöletünkkel.

Ned elnevette magát, bár volt egy kis zavart csengése ennek a nevetésnek. Talán mert Wexford azt mondta, hogy „előzetes figyelmeztetés", aminek volt egy más, egész távoleső jelentése is?

– Ó, papa – kiáltott Sheila –, nem úgy gondoltam.

– Egy csésze teára azért, remélem, marad – mondta Dora, amikor megérkeztek a házhoz.

– Hát persze. Örömmel.

A szülők nagyjából készpénznek vették, hogy mihelyt a lányok férjhez mennek, egyszer s mindenkorra vége az efféle bemutatkozó látogatásoknak. Nem hoznak több udvarlót, akiknek a látványa kétségbeesést, beletörődést vagy reményt vált ki belőlük. Sylvia valóban olyan korán férjhez ment, hogy Neil előtt legfeljebb egy-két alkalmi barátja volt. Ám Sheila fiúi állandóan változó sorozatban csak jöttek és jöttek, míg csak az igazi, Andrew Thorverton véget nem szakított ennek a díszszemlének. Legalábbis a naiv szülőknek úgy tűnt, mivel már csak a koruk miatt is úgy tekintettek a házasságra – legalábbis a saját családjukban –, mint az állandóság intézményére. Vajon Ned a szépreményű második férj? Sheila mintha kissé fesztelenül kezelte volna.

Ned már javában úton volt Brightonba, amikor Wexfordnak végre sikerült megtudni a vezetéknevét. Ő majd hazamegy vonattal, Ned emiatt ne aggódjon, kiáltotta könnyedén Sheila, ahogy apjával a virágágyásnyi előkertben állva búcsúztatták a férfit.

– Szép autó – mondta óvatosan Wexford.

– Szerintem is. De mindig van valami javítanivaló rajta. Úgy értem, azon a hétvégén, mikor még a régi házban voltatok, én meg lejöttem, Ned kocsija éppen szerelőnél volt. Fölajánlottam, hogy használja az enyémet, de ha azt vesszük, hogy mi történt vele, mégiscsak jobb, hogy bérelt egyet.

Bementek a házba. A korai sötétedéssel a köd is megérkezett. Wexford gyorsan kicsukta a nyirkos hűvösséget.

– Valahol láttam már ezt az embert vagy a fényképét.

– Persze hogy láttad, papa. Tele voltak az újságok a képével, amikor vádat emelt azok ellen az arab terroristák ellen.

– Azt akarod mondani, hogy ő lenne Edmund Hope? A te „Ned”-ed Edmund Hope ügyész?

– Persze hogy az. Azt hittem, tudod.

– Nem egészen értem, miből gondoltad, hogy tudjuk – szólalt meg Dora –, tekintve, hogy be sem mutattad. Csak annyit mondtál, hogy „ez itt Ned”, amiből nem sokat tudtunk meg róla.

Sheila megrántotta a vállát. A haja egy vörös szalaggal lófarokba volt kötve.

– Nem is baj. Ned nem „komoly”. Már nem vagyunk együtt, csak, ahogy mondják, barátok vagyunk. Igazából négy teljes napig éltünk együtt. – A nevetésében volt egy csöpp keserűség.

– Sokra megyek az ilyen bátor kijelentésekkel: „Nem értek egyet azzal, amit mondasz, de az életemet adnám, hogy jogod

legyen ilyeneket mondani. ” Azért az ilyen dumák nem sokat érnek, ha áll a bál. Ned is pont olyan, mint az összes többi – na jó, papát kivéve –, aki letagadja, hogy valaha ismert, ha börtönbe kerülök.

– Sheila, ez nem szép tőled. Nagyon igazságtalan vagy. Soha nem mondtam, hogy megtagadlak.

– Ne haragudj, mama, akkor te sem vagy olyan. De Ned még azt sem szeretné, ha mások megtudnák, hogy velem járt. Én még ebbe is beletörődtem, el tudjátok ezt képzelni? – Odament Wexfordhoz, aki csöndben nézett maga elé. – Papa?... – Sheila átkarolta, és odanyomta arcát az apjáéhoz. Mindig is ilyen gátlástalan, nyíltszívű, „megejtő” lány volt. – Kísértetek is laknak ebben a ronda házban? Láttatok már szellemet?

– Azt mondod, tényleg felajánlottad Edmund Hope-nak, hogy használja a kocsidat hétvégén, miközben Hope épp vádat emelt a terroristák ellen?

– Ne haragudj, papa, miért ne tettem volna? – Grimaszt vágott, kiöltötte a nyelvét, az orrát meg felhúzta.

– Nem haragszom. Mondd el a körülményeket. Pontosan mondd el, mikor és hogyan ajánlottad fel, hogy kölcsönadod a Porschét.

Sheila annyira meglepődött, hogy hátralépett, és színpadi gesztussal szétcsapta a kezét.

– Jóságos isten, örülök, hogy nem vagyok bűnöző, akit kihallgatsz! Nos, ott maradt éjszakára, és amikor reggel próbálta beindítani a kocsit, nem ugrott be, így hát én vittem a bíróságra, egészen pontosan az Old Baileybe. És mielőtt kitettem, azt mondtam neki, hogy ha kell, szívesen kölcsönadom a kocsit.

– Lehet, hogy ezt más is hallotta?

– Ó, hát persze. Ned már a járdán állt, én meg kikiáltottam neki; csak akkor jutott eszembe. Valami ilyesmit mondtam: „Ha akarod, hétvégén használhatod ezt a kocsit”, mivel tudtam, hogy valami barátaihoz hivatalos Walesben, mire Ned visszaszólt, hogy köszöni és elfogadja. Csak azután jutott eszembe, hogy mondtam nektek, hogy lejövök, így aztán örültem, amikor este fölhívott, és közölte, hogy reggelre megjavítják a kocsiját. – Hirtelen megvilágosodott előtte minden, és kifutott a szín az arcából. A fehérség egészen elütött a szeme kékjétől. – Ó, papa, erre miért nem gondoltam? Istenem, de szörnyű!

– Neki szánták a bombát – jelentette ki Wexford.

– És a levélbombát is? Mert az a... izé... a négynapos mézeshetünk alatt jött.

– Jobb, ha ezt elmondjuk valakinek. – Wexford fölkapta a telefont, és közben valami egészen váratlan, abszurd boldogságot érzett.

Az éjszaka zűrök és álmok nélkül múlt el. Burden sokáig nem tudott elaludni, és I. Charles Sandersen gondolkozott – a manchesterin, aki végül felvette a kagylót, és kiderült, hogy huszonhét éves, aztán II. Charles Sandersen merengett Portsmouthból, akinek ugyan voltak Clifford-korú gyerekei meg egy fiatal felesége, de ausztráliai akcentussal beszélt. De mivel a lelke nem volt tele szorongással, hamarosan zavartalan mély álomba zuhant. A várost és a környéket beborító sűrű ködtől sajátos csend lett, nem olyan, mintha nem lenne mit hallani, inkább a süketség csendje volt az. Vasárnap reggel lévén, Jenny és Mark már fönt voltak, és amikor Burden fölébredt, látta, hogy a hálószobában el van húzva a függöny,

és a kinti bolyhos fehérség az ablaktábláknak feszül. A telefoncsörgésre riadt fel, s a békés éjszaka ellenére, először az jutott eszébe, hogy csakis Clifford lehet.

Jenny nyilván fölvette a másik telefont, mert a csörgés abbamaradt. Burden fölemelte az ágy melletti kagylót, és nagy megkönnyebbülésére Wexford hangját hallotta. A felügyelő a bombarejtély megoldását akarta elmondani; meg hogy szeretne átszaladni, mert rájött, hogy milyen fegyvert használhatott Gwen Robson gyilkosa. Burden nem szólt semmit Cliffordról vagy Clifford anyjának hívásáról. Ez várhat, míg megjön Wexford – vagy talán soha nem is kell szóba hozni.

Délelőtt nem volt több telefon, sem több látogató. Általában meglehetős forgalom szokott lenni a Tabard Roadon, amely átvezet a városon, de ma csöndes volt, a köd otthon marasztotta az embereket. Vajon Cliffordot is ez tántorította el, vagy más oka lehet a távolmaradásának? Burden azon tűnődött, vajon az anyja bír-e akkora hatalommal és befolyással, ha már fizikai erővel nem is, hogy Clifford börtönőre legyen.

A köd nem oszlott szét, mint az előző napokon, hanem délutánra mintha még sűrűbb lett volna. A sógornője, Grace, és a férje jöttek ebédre, meg Jenny fivére. Burden arra gondolt, milyen suta dolog lenne, ha egyszer csak ideállna a vörös Metró, és Clifford újra megjelenne a ház ajtajában, de semmi ilyesmi nem történt. A vendégek négy körül elmentek, amikorra besötétedett, és az utcai lámpák sárgás fénye is csak halványan tudott áttörni a homályon. Egyikük se lakott túl messze, mindenki gyalog jött. Ahogy az utcai ablakból utánuk nézett, látta, hogy Amyas a kertkapuban összefut Wexforddal. Ennél messzebb nem is lehetett ellátni, még így is a két férfi

alakja olyan volt, mintha könnyedén repkedő gézlobogókba lennének bebugyolálva.

– Iszonyú nagy megkönnyebbülés volt – mondta Wexford, ahogy az előszobában levette a kabátját. – És mégis, ha belegondol az ember, hogy miről is van szó. Csak nem azt akarom ezzel mondani, hogy boldog vagyok, amiért valaki más gyerekét és nem az enyémet fenyegeti veszedelem? Isten segítségével megúsztam – ezzel pedig mintha azt mondanám, kösz, nekem nincs semmi bajom.

– Jó, jó, lehet, hogy Edmund Hope is jól van. Úgy látszik, találtak valami más célpontot. Végül is több mint három hete.

– Igaz, és több mint három hete annak is, hogy Gwen Robson halott. Mit szólsz ehhez, elmenne nyakszorítónak, Mike? – Wexford előhúzta a zsebéből azt a körkötő tűt, amit a Barringdean bevásárlóközpontban vett; a drót végén a két tű félcentis átmérőjű volt, ami elég szilárd és erős fogantyúnak látszott, ha az ember nyakszorítóként akarja használni. – Te vagy a műanyagok szakértője – tette még hozzá. – Ez vajon a megfelelő anyag?

– A színe az. Szerintem nagyon kézenfekvőnek látszik, hogy valami ilyesmi lehetett. De vajon ebből szükségszerűen az következik, hogy nő használta?

Bementek Burden nappalijába, ahol a kandallóban égett a tűz; a lángok vibráló sárga fénnyel világították meg a szobát. Burden föltette a tűzfogót, hátha bejön Mark.

– Ez csak annyiban előre megfontolt szándékos emberölés – mondta Wexford –, hogy szerintem az elkövető már jó ideje kigondolta, hogy megöli az áldozatot, de a kedvező alkalomra várt. Azt viszont nem hiszem, hogy a kötőtűt kifejezetten ezért hozta a parkolóba. Sokkal valószínűbb, hogy épp ott vette, ahol

én, ami azt is jelenti, hogy a leendő használója vagy maga vásárolta, vagy valaki megvette neki. Más szóval ez a kötőtű szerepelt egy bevásárlólistán, tehát a vásárló éppúgy lehetett férfi, mint nő.

– És épp nézegette az új szerzeményt – folytatta Burden –, amikor beért a parkolóba. Úgy értem, esetleg kiesett a tasakból, és éppen próbálta összehajtani, hogy vissza tudja tenni.

– Vagy a vásárló, aki nem azonos a leendő használóval, talán még soha nem látott ilyet, és lenyűgözte a különös tárgy. Mert tényleg különös holmi, Mike. A vásárló tehát csak állt a parkolóban, kibontotta és nézegette, amikor megjelent Mrs. Robson.

Kint egy autó közeledett. Hallatszott, hogy lassan jön, ami nyilvánvalóan a sűrű ködnek volt tulajdonítható. Burden a kelleténél kicsit gyorsabban pattant fel, és az ablakhoz ment – nem Clifford volt, hanem a szomszéd, épp kiszállt, hogy kinyissa a garázsbejáró kapuját.

– Ugye, nincs túl korán, hogy behúzzam a függönyt?

– Nem tudtam, hogy ennek is előírt ideje van – felelte Wexford, és tűnődve kezdte méregetni Burdent.

– Dehogy, csak sajnálom elvesztegetni az utolsó fénysugarakat.

A kinti áthatolhatatlan szürkeség miatt ez a megjegyzés *értelmetlennek* tűnt. Mostanra már az út túloldalára sem lehetett átlátni, még az innenső oldal járdáját és a szegélyt is alig lehetett kivenni. Burden épp elhúzta a függönyt és felgyújtotta az asztalilámpát, amikor megcsörrent a telefon. Idegesen összerezzent és tudta, hogy Wexford ezt észrevette.

– Ki az?

Jenny egy pillanattal előbb vette fel a hálószobában, és Burden anyósa és felesége hangja összekeveredett a vonalban. Burden önkéntelenül felsóhajtott a megkönnyebbüléstől. Wexford gyors megérzéssel azt mondta:

– Clifford Sanders nyaggatott?

Burden bólintott.

– Bár azt hiszem, vége. Ma egész nap nem telefonált, és nem is volt itt.

– Itt is járt?

– Ó, igen. Tegnap este volt itt, kétszer is az ajtóhoz jött, de nagyon remélem, hogy vége. Egyébként – hazudta Burden – nem fontos, nem probléma. Szerinted Mrs. Jago...?

Wexford, ahelyett hogy egyenesen válaszolt volna, azt mondta:

– Nagyon könnyen lehet, hogy Dita Jago egyike volt azoknak, akiket Gwen Robson zsarolt. Módja volt rá, hogy megölje Gwent. Az ügy összes szereplője közül róla lehet a legkönnyebben elképzelni, hogy aznap délután vett egy körkötő tűt a bevásárlóközpontban. Másrészt azt mondja, könyvtárban volt, a High Street-i központiban, az unokáival. Nem szívesen kérném azt a két kislányt, hogy igazolják vagy megcáfolják a nagymamájuk alibijét, mert annyira ragaszkodnak hozzá; ha ez elkerülhető, nem teszem meg, de...

– Egyébként a papírok – mondta Wexford kis szünet után –, amiket Lesley Arbel keresett, szóval amiért fölforgatta vagy kitakarította a nagybátyja házát, nem Dita Jago kéziratának a lapjai voltak. Egy pár levél fénymásolata lehetett.

– Úgy érted, olyan leveleké – kérdezte Burden –, amiket Gwen Robson elhozott vagy kölcsönvett a klienseitől? Terhelő levelek, amelyeket aztán lemásolt?

– Nem egészen; az unokahúga hozta neki ezeket a leveleket. Lesley Arbel készítette a fénymásolatokat, hogy megmutassa a nagynénjének. Nem azért, mert azt gondolta, hogy valami bűnös célra is fel lehet őket használni, biztosan nem ezért, hanem hogy szórakoztassa, azt hiszem, hogy a kedvében járjon valakinek, aki szereti a pletykát, és ugyanúgy élvezetet talál a nemi tévelygésben, mint némely vasárnapi újságunk – szeret csámcsogni olyan ügyeken, amelyeket látszólag mélyen megvet.

– A levelező rovathoz küldött olvasói panaszokról beszélsz?

– Hát persze. Lesley Arbel könnyen hozzáfért, és az irodában, ahol dolgozik, fénymásoló is van. Néhány levél megjelent a *Kimben* – istenem, Mike, el sem tudod képzelni, hány *Kim*-példányt lapoztam át az elmúlt hetekben –, a többségük azonban nem került bele, egyesekről pedig még a mai szabados viszonyok között is úgy vélték, hogy nem tűr nyomdafestéket.

És a rovatnál ugyan van egy hallgatólagos szabály a személyzet titoktartására – a Hivatalos Titokvédelmi Törvény mintájára valami nőipletyka-zárlat de meglehetősen ártatlan dolognak látszhatott, amire Lesley vállalkozott. Azt gondolhatta, hogy úgysem kerül ki a Hastings Road falai közül... Mi az, Mike? Valami baj van?

Burden felugrott, és fölemelt fejjel csak állt.

– Te is hallottál autózúgást?

– Hacsak nem alszom – felelte szárazon Wexford –, életem minden pillanatában hallok autót. Hogy is kerülhetném el a mai világban?

Kinyílt az ajtó, Mark jött be, mögötte pedig az anyja. Ám Burden továbbra is kővé dermedve állt, oda se figyelve

nyújtotta a kezét a gyerek felé. Mark nem volt félős; odament Wexfordhoz, és a felügyelő kezében tartott ceruzát kérte, aztán a noteszt, és végül fölmászott a térdére. Burden az ablakhoz ment, és két kézzel széjjelhúzta a függönyt. A csuklója egészen elfehéredett, a válla kicsit megereszkedett.

– Csak nem ő megint? – kérdezte Jenny. – Megint itt van?

– Azt hiszem, ő az. – Burden visszafordult a szoba felé, és szembenézett Wexfoddal. – Gondolom, nem túlzás, ha azon morfondírozok, hogy kénytelen leszek rendőri intézkedést kérni?

Wexford kitért a válasz elől, csak annyit mondott:

– Azt hiszem, mennem kell. – Letette a kisfiút a földre, föláldozva a noteszt és a ceruzát. – Ne tedd a szőnyegre, mert anyukád rád lesz mérges.

Ahogy kiért az előszobába, megszólalt a csengő. Hagyta, hogy még egyszer megszólaljon. Burden közben kiért utána, és közvetlenül mögötte megállt. A levélláda födele nagyot csattant, ahogy Clifford az ujjával benyomta; a másik kezével a kopogtatót csapkodta. Az ujjak felbukkantak a benyomott fedél alatt, de volt rajtuk valami, ami szétmázolódott a láda halvány festékjén, s amitől Burden hangosan szisszenve szívta be a levegőt. Wexford átment az előszobán, és kinyitotta az ajtót.

Clifford egy lépést hátratántorodott, mikor meglátta. Átnézett Wexford válla fölött, s amikor meglátta Burdent, elmosolyodott. Wexford valami bénult csöndben meredt rá, mert Clifford csupa vér volt. A szürke ing, a kötött pulóver, a cipzáras dzseki, a szürke flanelnadrág, a csíkos nyakkendő és a szürke zokni, a fűzős cipő – mindent vastagon vér borított, összemaszatolt, kérges volt tőle, egyes helyeken még meg se száradt, csillogott. Clifford mosolyogva átlépte a küszöböt,

elindult befelé az előszobába; senki se állta útját, csak amikor a kisfiú kijött a nappaliból, Burden a karjába kapta Markot, s ordítani kezdett:

– Ne engedjétek, hogy lássa! Az isten szerelmére, ne engedjétek, hogy lássa!

18

Anyja autójának vezetőülése, amely mindig is különös menedékhely volt Clifford számára, szentély és elképzelhetetlen gondolatok színhelye, most csupa vér volt a ruhájától. Könnyű lenne párhuzamot vonni a nők méhével, de Wexford elhessentette az analógiát. Bár sötét és köd volt, letakartatta az ülést és a vérfoltos volánt, mielőtt elvontatták a kocsit. Most egy rendőrkonvoj első autójában ültek, Burdennel közrefogták Cliffordot, és úgy araszoltak előre a ködben. Donaldson fényszórója két, zölden ragyogó csóvát rajzolt eléjük, amely néhány méterrel előrébb már belefulladt a gyapjas szürkeségbe. Mögöttük egy másik sofőr Donaldson hátsó helyzetjelzőire tapadt, utána egy harmadik következett, s az egész kocsisor körülbelül húsz kilométeres sebességgel haladt előre.

Clifford végre maga mellett tudhatta Burdent, a foglyul ejtett terapeutát, s az arcán olyan kifejezés honolt, amely egyszerre volt derűs és eszelős. Ijesztő áron, de végre megkapta, amit akart. És most beszélt. Beszélt megállás nélkül, néha fölemelte véres kezét, amellyel Burden ajtaját is összemaszatolta, a lerágott körmök feketék voltak a vértől, máskor meg befelé fordította a tenyerét, és kéjes csodálkozással szemlélte. Már elmondta Burdennek, hogy mit csinált, és azt is – már amennyire tudatos énje felfogta mindezt-, hogy miért tette. De újra és újra elismételte, mint aki

élvezi a saját monoton, kimért és szinte öntelten csengő hangját.

– Dodo felküldött a manzárdba, Mike. Azt hitte, csak úgy be tud zárni, mint kiskoromban. Azt mondta, menjek fel, és hozzak le neki egy lámpát. Az ebédlőben levő elromlott, zárlatos lett, és Dodo azt mondta, hogy hozzam le az egyiket, ami a nagyszüleimé volt. De én ravasz fiú vagyok, Mike, okosabb vagyok, mint ő általában, jobb az agyam. Tudtam, hogy inkább ülne a sötétben, mint hogy bármit is használjon onnan föntről. Nincs az a pénz, amiért egy olyan lámpával világítana, ami az apám anyjáé volt.

Burden látszólag szenvtelen arckifejezéssel válaszolt, de ha az ember ismerte – mint például Wexford tudhatta, hogy a szenvtelenség mögött elfojtott kétségbeesés lappang.

– Az az igazság, hogy meg akarta akadályozni, hogy eljöjjek magához. Amikor elmondta, hogy fölhívta magát és panaszkodott, hogy soha nem látjuk egymást, szóval amikor ezt közölte, nekem elöntötte az agyamat a vér. De nem mutattam ki az érzéseimet, mindent magamban tartottam, még csak nem is válaszoltam. Fölmentem, mint egy szófogadó kisfiú. Azt persze nem tudtam, hogy miben sántikál; próbáltam kitalálni, mit akar csinálni. Tudtam, hogy jön utánam, és mondtam magamnak: minek követ engem, ha egyszer megkért, hogy én hozzak le valamit? Ha ő is feljön, akkor mért nem tudja ő lehozni?

Burden olyan hangon préselte ki magából a szavakat, mintha nem is ő lett volna:

– Vagyis mit... tett, Clifford? – Egyszer már figyelmeztette. Meglehetősen bizarr rítus színhelye volt Burdenék előszobája, amikor Clifford kéjesen egyenként mutogatni kezdte a

vérfoltokat a dzsekijén, az ingén, a nadrágján, és közben gyermeki ártatlansággal nekilátott a vallomásnak, miközben Burden ugyanilyen fojtott hangon próbálta elrebegni a szokásos figyelmeztetést: – Nem kötelező bármit is válaszolni a vádakra, de bármit mond...

De Clifford ugyanazon a jókedvű, bizakodó hangon folytatta:

– Ez nem az a manzárdszoba volt, amelynek Mr. Carroll annak idején betörte az ajtaját. Soha nem csináltattuk meg. Abban voltak a fényképek. Hanem a másik, ahol a bútorok vannak. – Közelebb hajolt Burdenhez, egészen bizalmas hangon mondta, mintha a felügyelő a szívek titkainak tudója lenne:

– Tudja, mire gondolok.

Donaldson éleset fékezett, mert egy hatalmas teherautó reflektorfénye közeledett feléjük. Földmunkagépek voltak rajta, daruk és markolókanalak, amelyek úgy nyúládoztak a hömpölygő ködben, mintha dinoszauruszok lennének. A rendőrkonvoj lassan kerülte ki; mostanra már túljutottak a Sundaysen, és befordultak abba a keskeny közbe, amely nem vezetett sehova, csak Sandersék és a farmer házához. Köd töltötte ki a magas sövények közti csatornát, s úgy lógott fölötte, mint egy sötét, leesett felhő. Már nem jártak messze a bejárattól. Donaldson araszolt tovább, egy-kétszer megállt – mint egy szimatoló kutya, amely próbálja kiszagolni az ismerős helyhez vezető útját. Pedig úgy tűnt, hogy itt lent, a legvalószínűtlenebb helyen, a folyóvölgyet övező lapályon mintha kissé fölszállt volna a köd, mert egy magas sövényfalat is lehetett látni, meg egy fát, amely olyan volt, mint egy feltartott kezű hatalmas alak.

Clifford egyszer se nézett ki az ablakon; ő csak Burden arcát akarta látni. Csevegő hangnemben azt mondta:

– Ott volt az összes matrac, a takarók meg egyebek. Remélem, emlékszik még rá, hogy megmutattam. És volt ott egy lámpa, ahogy anyám mondta. Anyám okos nő, tud ügyelni a részletekre. De egyvalamiről megfeledkezett. Hogy nem jó a dugója, az a bizonyos régi fajta dugó volt rajta, ami nincs földelve, tudja, az a tízamperes dugó földelés nélkül. Ez olyan abszurd volt, hogy hangosan nevetni tudtam volna, csak éppen mégsem volt kedvem nevetni.

Végre megtalálták a nyílást a sövényen, és Donaldson óvatosan befordult. A kerék halkan ropogott a kavicsúton. Hirtelen ott tornyosult előttük a ház leveles fala, egy hatalmas, sötét, nyugodt, lombokkal borított négyzet. Clifford végre elfordította a fejét Burdenről, és közönyös tekintettel végignézett az otthonán.

– Jött föl mögöttem. Elég halkan mozgott, de én számítottam rá. Különös, igaz, Mike? Anyám kész rejtély, egy álarc mögé rejtőzött: lassú, és úgy surran, mint általában a rejtélyes emberek. De én ismerem, és tudtam, hogy mit akar tenni; olyan nyilvánvaló volt. A keze lecsúszott a kilincsre, hogy kihúzza a kulcsot, én meg ott álltam azzal az öreg lámpával a kezemben...

– Jöjjön, Clifford – mondta Burden –, itt vagyunk.

Nyirkos volt a levegő; ahogy Wexford odasétált az első ajtóhoz, olyan érzése volt, mintha egy hideg, nedves kéz megsimogatta volna az arcát. A hátsó autóból Prentiss, a helyszínelő mögött dr. Crocker kászálódott ki, meg egy új fotós, akit a főfelügyelő nem ismert fel. Clifford nem volt hajlandó elválni Burdentől, hanem szorosan mellette állt,

egészen közel, de azért nem ért hozzá. Ha megérintette volna, Burden valószínűleg fölsikolt az iszonyattól, bár összeszedte volna minden erejét, hogy uralkodjék magán, és erre ne kerüljön sor. Elég iszonyatos volt tudni, hogy ez után a lidérces autóút után bizonyára a saját ruhája is véres lett. Tudta, hogy kénytelen lesz elégetni mindent, ami bekenődött.

Wexford a bejárati ajtó kulcsát kérte Cliffordtól, mire Clifford válaszul kifordította a dzseki és a nadrág zsebeit. Mindegyik üres volt. A slusszkulcsot a Metróban hagyta. Ami pedig a többit illeti...

– Valószínűleg elhagytam valahol. Elvesztettem. Talán itt van a fűben.

A nedves fű alatt, a vízcseppektől gyöngyöző, megfeketedett gizgazban vagy Burden háza előtt az út menti csatornában. Wexford gyorsan határozott.

– Betörjük az ajtót. Nem ezt, ez túl nehéz lenne. A hátsót.

A menet lassan és szótlanul haladt a ház körül a hátsó részek felé, ahol a fal és a fészer alig látszott Archbold és Davidson zseblámpájának fényében, azon túl koromsötétség volt. A lámpa fénykévéje végre rátalált a hátsó ajtóra, amely elég szilárdnak látszott, de kevésbé súlyosnak, mint az a masszív, szegekkel kivert tölgyfa kapu, amelynek Clifford elvesztette a kulcsát. Wexford után Davidson volt közülük a legnagyobb, és ő volt a legfiatalabb, ám mégis Burden volt az, aki előrefurakodott, és nekivetette a vállát az ajtónak. Túl sok levezetni való energiája volt, muszáj volt valami erőszakos tettet végrehajtani.

Két kemény nekirontás után az ajtó engedett. A robajtól Clifford nevetni kezdett; vidáman kacagott akkor is, amikor átléptek az összetört deszkák és az üvegcserép fölött. Olson

nyilván azt mondaná, gondolta Wexford, hogy amit most betörtek és felnyitottak, nem pusztán egy téglából és habarcsból épített citadella. Kicsit fellélegeztek, amikor fény öntötte el a házat, nem mintha valóban fényesen ki lehetett volna világítani, mivel Mrs. Sanders nagyon zsugorian bánt az elektromossággal. Itt bent hidegebb volt, mint kint. Egy kis ködfoszlány mintha beszökött volna; ahogy az asszony mondta is Burdennek egyszer, hogy a köd szellemszerűen ott settenkedik a küszöbön, és alig várja, hogy becsusszanhasson. A nyirkos hűvösség mintha áthatolt volna a ruhán és jégcsapokkal szurkálta volna a bőrét.

– Hagyja abba a nevetést – mondta gorombán.

A hangja letörölt minden vidámságot Clifford arcáról. Hirtelen komor és szomorú lett.

– Elnézést, Mike...

Wexforddal az élen fölmentek. Valami holdkóros fukarságból vagy közömbösségből lehetetlen volt a földszintről felkapcsolni az emeleti világítást, így hát fény nélkül kellett felbotorkálni az ásító sötétségbe, míg el nem érték a kapcsolót. A viszonylag elegáns lépcsőház után meredek manzárdlépcső következett. Wexford nem látott semmit odafent, csak mély feketeséget. Kinyújtotta a kezét Archbold zseblámpájáért, s a keskeny fénysugár egy félig nyitott ajtóra vetődött a lépcsősor tetején.

A kapcsoló még csak nem is a lépcsőház falán volt, hanem fönt az előtérben. Wexford szándékosan elfordította a szemét a nyitott ajtóról és a szobáról, míg föl nem gyulladt a fény. Akkor, sarkában Burdennel és Clifforddal, belépett a szobába, a többiek szorosan a nyomukban. Wexford fölkapcsolta a lámpát, aztán körülnézett.

Dorothy Sanders félig a hátán feküdt, félig oldalt az egyik matracon. A vékony, csupa ideg, pici nőnek éppannyi vére volt, mint bárki másnak, és úgy tűnt, hogy szinte az utolsó cseppig kifolyt ebből a törékeny keretből. Az arc és a fej lucskos volt a vértől, a szövetektől, az agyvelőtől, sőt csontdaraboktól. A haja szinte eltűnt, belefulladt ebbe a tócsába. A saját vérében feküdt, amely olyan sötét volt, mint a bor, és ragasztóvá állt össze, a matracot pedig bíbor-fekete színűvé festette.

A test mellett, nem lecsapva, hanem precízen fölállítva, egy kis, kerek tetejű éjjeli asztalkán ott volt a szecessziós lámpa, egy súlyos fémalapzatból kinövő megformázott liliom, az ernyője pedig rojtos és elhasadozott redőkből álló selyem volt. A lámpa egy törvényszéki orvos számára ideális darab; az alapzaton megalvadt vérrögök, a rárakódott véres hajtincsek éppolyan értékesek, mint a folt, amely a benyomódott selyemernyő zöldjét szinte teljesen sötétbarnára változtatta.

Közülük csak Clifford nem volt hozzászokva az ilyen látványhoz, mégis egyedül ő mosolygott.

Nagyon késő volt. Megcsináltak mindent – mindazt, amit Martin őrmester csak „formalitásoknak” volt hajlandó nevezni. De az ötlet, hogy ki-ki menjen haza a saját házába, szinte eszébe sem jutott Wexfordnak, Burdennek még kevésbé. Burden arca olyan volt, mint aki soha ki nem törölhető rémségeket látott. Ezek a képek beleégtek az arcába, de az elkerekedő szempárban és a megfeszülő bőrben mutatkoztak, ahogy a hús mögött a koponya is felsejlik, annak jelképeként, amit láttak, előrevetítve a jövőt.

Burden nem találta a helyét. Wexford irodájában állt. Nem mozdult, de messze kerülte Wexford tekintetét, aztán lehorgasztotta a fejét, és az ujjait a halántékára szorította.

– Jobban tennéd, ha leülnél, Mike.

– Egy percen belül azt fogod mondani, hogy nem az én hibám volt.

– Én nem vagyok se pszichiáter, se filozófus. Honnan tudhatnám?

Burden megmozdult. Hátracsapta a kezét, előrejött egy székig, és megállt előtte.

– Ha békén hagytam volna... – Nem fejezte be a mondatot.

– Ami azt illeti, Clifford nem hagyott téged békén. Neked mindenképpen ki kellett kérdezned; azt meg honnan tudhattad volna előre, hogy milyen fordulatot vesznek az események.

– Hát igen, de ha nem... utasítottam volna vissza, amikor beszélni akart velem. A sors iróniája, igaz? Előbb ő nem akart engem, aztán meg én őt. Mondd, Reg, elháríthattam volna az egészet, ha hagyom, hogy jöjjön és beszélgessen velem?

– Ülj le, kérlek. Nem tudom, voltaképpen mit is akarsz, Mike. A kíméletlen igazat akarod vagy valamit, ami megvigasztalna?

– Persze hogy az igazat.

– Nos, akkor az igazság valószínűleg az – és belátom, hogy ezt nehéz megemészteni –, hogy amikor a saját szavaddal visszautasítottad Cliffordot, úgy érezte, tennie kell valamit, amivel felhívhatná magára a figyelmedet. És a legjobb módszer, amivel egy rendőr figyelmét fel lehet kelteni, az, ha az illető gyilkos lesz. Clifford végül is nem épelméjű; a reakciói sem épelméjűek. Persze hogy megtámadta az anyját, mert meg akarta akadályozni, hogy bezárja abba a szobába, bár ezt

anélkül is elérhette volna, hogy megöli. Jóval erősebb nála, megtehette volna, hogy ő zárja be Dodót. Clifford azonban azért gyilkolta meg, hogy fölhívja a te figyelmedet.

– Ezt tudom és értem. Akkor jöttem rá, amikor ott voltunk... abban a szobában. De addigra már Clifford gyilkos volt. De miért nem vallotta be inkább Mrs. Robson megölését? Az is fölkeltette volna a figyelmemet. Mondd, Reg, azt gondolod... – Burden beszívta a levegőt, aztán egy sóhajtással engedte ki. Most végre leült, és mindkét kezével Wexford íróasztalába kapaszkodott. – Azt gondolod, hogy Clifford erről akart beszélni, amikor folyton találkozni akart velem? Azt gondolod, hogy vallomást akart tenni?

– Nem – felelte Wexford röviden. – Nem, nem hiszem.

Most már alig várta, hogy lezárják ezt a beszélgetést.

A kérdést, amit Burden biztosan föl fog tenni, sokkal jobb lenne eltenni reggelre. Burden már így is elég rossz állapotban volt, minek még tovább fokozni a bűntudatát? Holnap persze meg kell tudnia, amilyen korán reggel csak lehet, meg kell tudnia... még mielőtt a különleges bíróság összeül.

– Mike, kérsz egy korty italt? Van egy kis whiskym a szekrényben. Ne nézz így, nem szoktam titokban leitatni az egész személyzetet – vagy akár nyíltan. Az egyik... kliensünk ajánlotta fel vesztegetés gyanánt, és mivel úgy gondoltam, nem árt, ha van, átvettem és a folyó Tesco-áron ki is fizettem. Azt hiszem, hat font negyvennyolc penny volt. – Csak azért beszélt, hogy ne kelljen hallgatnia, és fecsegett tovább. – Egyébként nem tartanék italt. Kérem, hogy add ide a Clifford-szalagokat, aztán hazaviszlek kocsival. Töltök egy jó adagot, aztán hazaviszlek.

– Nem akarok inni – felelte Burden. – Reggel pokoli rosszul lennék. Ha igazolni tudnám, amit tettem, sokkal jobban érezném magam. Bárcsak azt mondhatnám magamnak, hogy az egyetlen lehetséges módja, amivel nyakon csíphettük ezt az embert, az volt, hogy megvárjuk, amíg újabb gyilkosságot követ el, szóval, hogy úgy mondjam, elég hosszú pányvára eresztjük. Szerinted Clifford nem akart beismerő vallomást tenni?

– Nem hiszem, hogy akart volna, Mike. Menjünk haza.

– Hány óra?

– Majdnem kettő.

Becsukták az iroda ajtaját, és a sápadt, egyenletes és fakó fények alatt végigsétáltak a folyosón. Clifford lent volt, hátul, az egyik cellában. A kingsmarkhami rendőrség cellái kényelmesebbek voltak, mint a legtöbb börtönzárka: a padlón volt egy darab szőnyeg, a priccsen két takaró, a párnán kék huzat, a vécé és a mosdó külön fülkében kapott helyet. Burden abba az irányba is vetett egy pillantást, ahogy kiléptek a liftből. Bray őrmester volt ügyeletben az íróasztal mögött, mellette Savitt rendőr, és mindketten egy dossziéban néztek valamit. Wexford odaköszönt nekik, Burden azonban nem szólt semmit.

Most először gyújtották fel a fán a karácsonyi égőket. Burden akkor vette észre, amikor visszatértek Ash Farmról, és hozták magukkal Cliffordot, de ez a karácsonyi fényár egészen valószínűtlennek tetszett a ködben, olyan volt, mintha valaki gúnyolódni akarna velük. Vagy valami időzítőszerkezetre volt kapcsolva, amely közben bedöglött, vagy csak elfelejtették lekapcsolni. Először a piros, a kék és a fehér izzók gyulladtak fel tizenöt másodpercig, aztán a sárgák, a zöldek és a rózsaszínűek következtek, ezek után az összes lámpa villogott

egy darabig, utána egyenként a pirosak, a kékek és a fehérek. Mostanra szinte teljesen felszállt a köd, s a színek halványan pislákoltak a vékony párarétegben.

– Milyen haszontalanul pocsékolják az adófizetők pénzét – morgott Burden.

– Nincs itt a kocsim – mondta Wexford. – Mintha minden olyan régen történt volna, hogy megfeledkeztem róla. Azt hiszem, arra gondoltam, hogy a te kocsidon viszlek haza.

– Inkább én viszlek haza téged.

A város aludt, mintha kiürült volna ezen a csendes éjszakán – mintha elmenekültek volna a lakói, csak itt-ott hagytak égve egy-két lámpát.

A Highlandsre felkapaszkodva befordultak az Eastbourne Roadra, és Burden azt mondta:

– Még mindig nem értem, hogy csinálta, hogy ölte meg, mármint Gwen Robsont. Ott kellett lennie háromnegyed hatkor a parkolóban, találkozott vele, amikor az asszony lejött a kocsijáért, és egy pillanat alatt megölte. Valószínűleg éppen kiszállt az anyja autójából, Gwen Robson pedig odasétált a saját kocsijához. Így történhetett – nem előre megfontolt, hanem erős felindulásból a pillanat hatása alatt elkövetett gyilkosság volt. Most majd elmondja, ez biztos.

Wexford mondani kezdett valamit, hogy milyen groteszk és abszurd elképzelni is, hogy egy fiatalember csak úgy kiszáll az autóból, és történetesen egy körkötő tűt tart a kezében. Elhúztak Robson háza mellett – sötét volt, minden függöny leeresztve –, aztán Dita Jagóé mellett, ahol egy lámpa még égett, az összehúzott, bíborszínű függönyök mögött vörös fény izzott. Whittonéktól egy macska jött elő, és átvágott az

úttesten. Burden élesen fékezett, a macska nagyot ugrott, föl a falra, onnan pedig egy fára.

– Átkozott dögök – mondta Burden. – Jobb lenne nem fékezni, én is jobban tenném, ha nem engednék folyton a reflexeimnek. És ha lett volna mögöttem valami? Csak egy macska. Nézd, Reg, az a nő, az a Rosemary Whitton nyilvánvalóan tévedett. Úgy értem, nagyon nehéz szembesülnöm a ténnyel, mert azt jelenti, hogy felelőüenül jártam el, amikor nem voltam hajlandó Clifforddal beszélni, pedig mondani akart valamit. Hittem annak a nőnek, persze hogy hittem. De soha nem ellenőriztük le.

– Én leellenőriztem – sóhajtott Wexford.

– Tessék? Bevetted? Tudom. Pedig tévedett. És tévedett a borkereskedő is. Rosemary Whitton nyilvánvalóan tíz perccel korábban látta Cliffordot, aki már elhajtott, mielőtt az az asszony nekiment volna a parkolóórának. Ez érthető tévedés volt, de tévedés.

Fönt a Battle Hillen Burden megállt Wexford kapuja előtt. A ház sötét volt; Dora már réges-rég ágyban lehetett.

Wexford kikapcsolta a biztonsági övét.

– Várjunk reggelig, jó?

Elköszönt, felvonszolta magát a házba, és kimerülten ágyba zuhant- aztán szinte azon nyomban, energiával telve fölébredt, hogy hosszú órákon keresztül ne tudjon visszaaludni. Mihelyt túl lesznek ezen az éjszakán, megint lemegy a városba, és készülni kezd Clifford megjelenésére a rendőrbíró előtt, kénytelen lesz elmondani Burdennek a tényeket: hogy leellenőrizte, sőt kétszer is leellenőrizte Rosemary Whitton állítását; hogy nemcsak a borkereskedés tulajdonosával tisztázta, hanem a bolt fölötti három lakóval is, sőt megtalálta

a közterület-felügyelőt is, aki azért jött, hogy megvizsgálja a tönkrement parkolóórát, és miközben beszélt Rosemary Whittonnal, látta, hogy Clifford épp elindul. Mindez hat óra előtt öt perccel történt.

19

Dorothy Sanders soha nem vált el; ezt Davidson állapította meg, aki az anyakönyvi kivonatok között kutakodott. Arra sem volt szükség, hogy kötésből, varrásból tengesse életét – szegény, de erényes asszonyok hagyományos foglalkozása volt ez, akikről egykor talán valami történelmi szerelmi regényben olvashatott, s aztán Cliffordnak azt mesélte, hogy ő is ilyesmiből tartotta el a családot a fia kiskorában. Erre már csak azért se volt szükség, mert azokban az években rendszeresen kivett a közös bankszámláról, amely az ő és a férje nevén volt. Most, hogy meghalt, már nem lehetett megtagadni, hogy a rendőrség bele ne tekintsen.

A számla Charles Sanders egykori befektetéseinek kamatából gyarapodott, főleg részvényekből. Tizennyolc év alatt, a válásuk óta, csakis Mrs. Sanders vett ki pénzt. A bank igazgatójának kissé védekező magatartásából Wexford arra következtetett, hogy ez a talán különös tény senkinek sem szúrt szemet. A férfiú makacsul ellenállt a modern technológiának, és azzal magyarázta a hibát – ha egyáltalán hibának róható fel –, hogy az elmúlt években a számfejtést komputeren végezték. Wexford csodálta Mrs. Sanderst, hogy ilyen ügyesen hazudott, és meg tudta őrizni a titkát. Már-már azon tűnődött, hogy vajon egyáltalán össze voltak-e házasodva, akkor is, ha Clifford a saját gyereke volt, de ezt a tényt hamarosan sikerült tisztázni. Dorothy Clifford és Charles Sanders 1963 októberében házasodott össze a kingsmarkhami

Szent Péter-templomban, és Clifford 1966 februárjában született.

Wexford visszavitette magát Ash Farmra, és magával vitte Burdent is: ragaszkodott hozzá, hogy menjen vele. Burden eleinte fenntartásokkal és vitatkozva fogadta el Clifford ártatlanságát az első bűntényben, utóbb viszont mély és keserű lelkifurdalást érzett. Világos volt számára, és ezt Wexford képtelen volt megcáfolni, hogy Dorothy Sanders halála egyenes következménye volt annak, hogy ő, mármint Burden, nem volt hajlandó folytatni a Clifforddal megkezdett beszélgetéseket.

Burden egy darabig hallgatott. Aztán azt mondta:

– Azt hiszem, le kell mondanom.

– Az isten szerelmére, miért?

– Ha igaz, hogy képes voltam egy embert gyilkosságba hajszolni – márpedig igaz, ezt tettem –, akkor alkalmatlan vagyok arra, hogy rendőrtiszt legyek. Az a kötelességem, hogy elejét vegyem a bűnténynek, nem hogy elősegítsem.

– Vagyis ebből logikailag az következik, hogy jobb lett volna, ha el se kezded kihallgatni Cliffordot. Bár azzal gyanúsítottad, hogy meggyilkolta Gwen Robsont, de nem kellett volna foglalkoznod vele, mert kiegyensúlyozatlan személyiségnek tűnt, abnormális reakciókkal.

– Nem ezt mondom. Hanem hogy ha egyszer elkezdtem kihallgatni, akkor nem lett volna szabad... nos, a sorsára hagyni.

– Tehát jobb lett volna éjt nappallá téve folytatnod a kihallgatást, órákon keresztül, egyik vallatást a másik után? De meddig? Hetekig? Hónapokig? És mi lett volna a munkáddal? A saját ép eszeddel, hogy mást ne mondjak? Avagy őrizője vagyok-e az én atyámfiának?

Burden szó szerint vette a kérdést, amit pedig Wexford szónokiasan értett, aminthogy talán Káin is retorikusan kérdezte.

– Hát igen, talán az vagyok. Egyébként mit válaszoltak rá? Mit felelt a kérdésre – Isten vagy bárki volt is az?

– Semmit – mondta Wexford. – Abszolút semmit. Ejnye, felejtsd el a lemondást. Ne mondj le, inkább gyere velem a bűntett színhelyére.

Burden komoran hallgatva kuporodott be Wexford mellé a kocsiba. Olyan semmilyen téli nap volt, se hideg, se meleg, az ég sápadtszürke, és kásás felhők gyülekeztek. Időnként a horizont alján feltűnt a nap, fényes korongként tört át, ahol a kása elvékonyodott. A High Street-i kirakatok már tele voltak karácsony előtti csillogással, és a Barringdean bevásárlóközpont előtt egy hatalmas import karácsonyfát állítottak fel, egy soha nem hallott német kisváros – Kingsmarkham testvérvárosa – ajándékát. Burden kesernyésen megjegyezte, vajon mennyibe kerülhet annak a digitális elektromos berendezésnek a működtetése a Tesco előtt, amely felváltva közölte, hogy itt ajándékot lehet kapni az egész családnak, és hogy már csak kilenc nap van hátra karácsonyig.

- Egyébként minek jövünk ide?

Ash Farmra értette, a hosszan kanyargó Ash Lane-re, ahol a füves szegély megszürkült a ráfröccsent sártól, és a lehámlott törzsű, halott szilfák némán vártak a fejszére. De a levegő ma tiszta volt, és távolabb a várost eltakaró, lankákkal tarkított domb körvonalait is lehetett látni. A borostyánba öltözött Ash Farm is becsússzam a képbe, sok-sok szeme vaksin hunyorgott az örökzöld levelek alól. Két rendőrautó állt előtte, s a lépcső lábánál egyenruhás rendőr posztolt.

– Nem akarok bemenni – szólalt meg Wexford.

– Azt mondtad, hogy a bűntény színhelyét keressük föl.

Wexford nem válaszolt, csak biccentett Leonard közrendőr felé, aki szalutált, és azt mondta:

– Jó napot, uram.

Annak ellenére, amit előző este látott, nehéz volt elhinni, hogy Dorothy Sanders, ez az erős, merev tartású és magabiztos nő halott, gépies fémhangja mindörökre elhallgatott. És amikor benézett a sötéten csillogó ablakon a siváran berendezett szobába, ahol a tegnapi tűz hamvai még ott voltak a kandalló rostélyán, félig-meddig arra számított, hogy megpillantja Dorothyt, amint átmegy a szőnyeg nélküli padlón, és előrebökött ujjal éppen utasításokat ad. De talán csak szellemet látott, pedig Dorothy hogy félt a kísértetektől, félt a sötéttől, és nem merte beengedni a ködöt a házba...

Burdennel és Donaldsonnal a nyomában Wexford körülsétálta a házat a hátsó kertig. Ez új volt neki, de Burden járt már itt korábban, a házkutatás napján, amikor a hátsó falnak épített szerszámoskamrában diadalmasan fölfedezte a nyakszorítókat. Furcsa egy szerszámoskamrát ide építeni. Ha az ember meg akarta közelíteni, jókora darab nedves, füves térségen kellett átgázolnia. A föld, akár be van gyepesítve, akár nincs, télen mindig nedves. Wexford érezte, ahogy a cipője belesüllyed a cuppogó puhaságba.

Dorothy Sanders kevesebb figyelmet szentelt a kertnek, mint a háznak, de ennek ellenére itt is hasonló kopár rendet sikerült elérnie. Kevés volt a gondozott kerti növény, bár ezt az évnek ebben a szakában amúgy sem könnyű megítélni. Úgy nézett ki, mintha Mrs. Sanders – vagy az utasításai alapján Clifford – valami olyan mérgező anyaggal permetezte volna az

ágyásokat, amely elpusztítja a széles levelű növényeket. Olyan volt, mintha élete egy pontján nekilátott volna, hogy elpusztítsa mindazt a kertből, ami a múltra emlékezteti. Azt a néhány fát, amely megmaradt, kegyetlenül megnyeste, s az amputált ágak csonkjain furcsa szögben új gallyak nőttek. Halvány rózsaszín tűnt fel az égen, a naplemente jele. Nagyon hamar szürkülni fog, aztán jön az áthatolhatatlan sötétség. Még kilenc bevásárlónap karácsonyig, hét hosszú éjszaka és hét rövid nappal a téli napfordulóig. Egy nap múlva Sheila tárgyalása...

Ezek a rövid napok, amelyeknek kora délután vége szakad, nagyon hátráltatták a munkájában. A természet még mindig fölülkerekedik. Vagy Wexford legalábbis nem volt egészen biztos benne, hogy indokolt-e a költséges erős lámpák használata. Átlábalt a vizes füvön a kert legtávolabbi pontjáig, és ott, a hátsó kerítés fölött a messzeségben épp hogy ki tudta venni a leylandi ciprusok díszlete fölött azt az alacsony tetőt, ami nem lehetett más, mint az Ash Farm Lodge.

– Nem mutatnál be Mr. Carrollnak?

A naplemente utolsó sugarainál végighajtottak az úton. Riadt kárpálással egy fácánkakas emelkedett fel a sövényből, ritkán használt, ormótlan szárnyakon. Lövés zaja hallatszott, aztán még egy.

– Ez csak Carroll – mondta Burden. – Kingsmarkham olyan gyorsan urbanizálódott, hogy néha egészen elfelejtjük, hogy vidéken élünk.

Carroll kutyája félénken jött elő, hogy üdvözölje őket. Bár lehet, hogy nem is volt félénk – csak ravaszul lopakodott, mert támadásra készült. Wexford kinyújtotta a kezét a kutya felé, mire éles hangon valaki azt kiáltotta:

– Ne nyúljon hozzá!

A farmer egy hátára vetett döglött nyúllal bukkant fel, bal kezében pedig a faroktollaknál fogva egy pár vörös szirti foglyot tartott.

– Mr. Carroll? – kérdezte szelíden Wexford. – Wexford detektívfelügyelő vagyok, a Kingsmarkhami Bűnügyi Nyomozó Hivataltól. Azt hiszem, Burden felügyelővel már találkozott.

– Járt már erre, az igaz.

– Bemehetünk?

– Minek? – kérdezte Carroll.

– Beszélni akarok magával. Ha jobban szeretné, hogy ne lépjünk be, maga is bejöhet velünk a rendőrségre. Nekünk mindkét megoldás megfelel. Döntse el, melyiket választja.

– Bejöhetnek, ha akarnak – közölte Carroll.

A kutya megelőzte őket, fejét leszegve, farkát a lába közé húzva osont be a házba. Carroll rámordult, hangját az ember inkább egy kutya morgásának vélte volna, mint a gazdáénak. Nyilván ez volt a jele, hogy menjen a kosárba, amit a kutya úgy hajtott végre, mint akit megdelejeztek, aztán fejét a mancsára hajtva karikába gömbölyödött. Carroll fölakasztotta a tizenkettes puskát, levette a csizmáját, és a kemence tetejére tette a *Kim* magazin egy foltos, hullámos, de még felismerhető példányára. A nyúl és a foglyok véres fejjel a mosogatóba kerültek. Az asztalon nagy összevisszaságban papírok, csekkkönyv és átutalási csekkek a Midland Banktól, egy adónyilvántartás, összegyűrődött számlák. Wexford tudta, hogy száz az egyhez az esélye, hogy hellyel kínálják, ezért leült magától, és intett Burdennek, hogy ő is tegyen így, még mielőtt Carroll belebújik a papucsába.

– Hol a felesége, Mr. Carroll? – kezdte rá Wexford.

– Mi köze hozzá? – Nem ült le, megállt fölöttük. – Az a nő az út elején, az halt meg, és a fia, az a dilis ölte meg. Maradjanak ennél az ügynél, gondoskodjanak róla, hogy egy életre bezárják, ez ad maguknak épp elég munkát, minek ütik az orrukat az én dolgaimba?

– Azt beszélik, hogy a felesége elhagyta magát – kockáztatta meg Wexford.

Egy pillanatig azt gondolta, hogy a farmer megüti. Kellemetlen, de legalább lenne ok a letartóztatására. De Carroll ökölbe szorított és fölemelt kézzel, fogcsikorgatva hátralépett. Wexfordnak azért ennyi is elég volt, hogy rájöjjön, mégiscsak jobb, ha talpon van. Testesebb volt Carrollnál, igaz, öregebb is.

A konyhában gyorsan sötétedett. Wexford kinyúlt a szoba egyetlen kapcsolója felé, és váratlanul ragyogó fény ömlött szét a mennyezeti égő oda nem illő burája alól; a rózsaszínű, fodros karton olyan alakú volt, mint egy otthon viselt főkötő. Volt e komor helyen még néhány hasonlóan megejtő színfolt: egy elemes falióra napraforgó számlappal, egy naptár, amely egy kosárban ülő cicát ábrázolt, és ez év májusa látszott rajta. Az erős fényben Carroll pislogni kezdett.

– Ugye, nagyjából hat hónappal ezelőtt ment el? Június végén? – Ha Carroll nem válaszol, Wexford nemigen tud mit tenni. Kicsit taktikát változtatott. – Mondjon valamit a szomszédjáról, Charles Sandersről. Ismerte? Maguk már itt voltak, amikor Mr. Sanders még itthon lakott?

Carroll morogni kezdett. Eleinte ugyanolyan nyelvnek indult, mint amit akkor használt, amikor a kutyájának adott utasítást, de aztán elég érthető emberi nyelv lett belőle.

– Meghalt az apja. Egy nappal a temetése után az az ember fölállt és elment. Mi a fenének kell ez maguknak?

– Rendőrnek soha ne tegyen fel kérdéseket, Carroll – csattant föl Burden. – Mi kérdezünk. Rendben?

Újabb dörmögés. Szinte nevetséges volt.

– Soha nem tért vissza – folytatta Wexford. – Nem jött vissza, hogy lássa a fiát, soha egy fillérrel nem segítette se a feleségét, se a gyerekét. A saját anyját a felesége gondjaira bízta, az meg berakta egy öregek otthonába. Nagyon őszinte leszek magával, Mr. Carroll, és szeretném, ha maga is így tenne velem. Tizennyolc éve, hogy Sanders elment. Maguk friss házasok voltak, nemrégen költöztek ide. Szerintem az a férfi nem elment, hanem halott. Mit gondol erről?

– Honnét tudjam? Nem az én dolgom.

– Mit gondolt róla a felesége, Mr. Carroll? Ő tudta, igazam van? Így vagy úgy, de rájött, hogy mi az igazság Mr. Sandersszel kapcsolatban. Elmondta magának, hogy mire jött rá, vagy megtartotta magának? Lehet, hogy csak egy embernek mondta el?

– Miféle embernek?

Wexford ezzel a megjegyzéssel nem akart olyasmire utalni, aminek voltaképp komoly jelentősége lehet Carrollra nézve, ám a farmer többet látott bele, és elvörösödött, szinte lángolt az arca. Bár nem mozdult azonnal, valami mégis megváltozott körülötte – mintha összpontosított és erőt gyűjtött volna, ami elég volt ahhoz, hogy Burden talpra ugorjon és hátralökje a széket. Carroll ettől indult be. Hátranyúlt a falon lógó puskáért, leakasztotta, és egyet hátralépve mintegy másfél méteres távolságból rájuk szegezte.

– Tegye le – mondta Wexford. – Ne csináljon őrültséget.

– Adok maguknak egy percet, hogy eltakarodjanak innen.

Most már legalább van miért letartóztatni, gondolta Wexford. A farmer egyszerre tudta őket is szemmel tartani és a napraforgós órát is figyelni. A kutya fél szemmel kilesett rájuk a kosárból. Ez végre olyasmi volt, amit ő is megértett: egy célra tartott puska, gyámoltalan, tehetetlen zsákmány. Majd ha söréttel telelyuggatva elterülök, gondolta nevetségesen Wexford, a kutya nyilván odajön értem, és szépen letesz a gazdi lába elé.

– Megjött Donaldson – szólalt meg Burden, fejét az ajtó felé bökve, mint aki lépéseket hallott.

Trükk volt, de bevált. Carroll odafordította a fejét, mire Wexford ökle elrepült, és állón találta a férfit. Ahogy a férfi elzuhant, a puska elsült, s abban az alacsony mennyezetű kis házban iszonyatos zajt csapott, akkorát, mint egy bomba, mint annak a bombának a hangja, amely Wexford előkertjében robbant, és amelynek a zajára nem emlékezett. A farmer átfordult, mire a puska kiesett a kezéből, és nagy csattogással végigcsúszott a padlóburkoló lapokon. A mennyezetről, ahol a sörét becsapódott, vakolatdarabok estek le. Füst, lőporszag; a megzavarodott kutya előbb egyikükről a másikra nézett, aztán kétségbeesésében a tiltás ellenére ugatni kezdett. Végre valóban megjelent Donaldson, végigdübörgött az ösvényen, és feltépte a hátsó ajtót.

– Jól van, uram? Mi történt?

– Nem vagyok tisztában a saját erőmmel – közölte Wexford. Azt latolgatta, hogy ne bökdösse-e meg Carrollt a lábával, de aztán jobb belátásra tért, és vállon kapva fölemelte. Carroll lefittyenő fejjel csak nyögött. – Ugye, nincs a kocsiban bilincs?

– Szerintem nincs, uram.

– Akkor nélküle kell boldogulnunk, de gondolom, nem sok bajunk lesz vele.

Carroll nagydarab ember volt, és hármójukra volt szükség, hogy betegyék az autóba. A kutyát bezárták a konyhába, és Donaldson, aki nagy kutyarajongó volt, töltött neki vizet, és odaadta a nyulat.

– Így lehet tönkretenni fél óra alatt sok-sok évi idomítást – közölte felderült képpel.

A tárgyak, amelyek beborították Wexford irodájának minden szabad felületét – a bíróságon „bűnjeleknek” mondanák őket egyebek közt Carroll tizenkettes puskájából, a *Kim* magazin egy sáros példányából, egy hatos körkötő tűből és a halott asszony kabátzsebének tartalmából álltak. Ha nem is megrendítő, de volt valami lesújtó a csillogó, aranyozott tokban levő ajakrúzsban, amely olyan piros volt, mint egy tűzoltóautó. A halványan irizáló, szinte fehér arcpúdert valami olyan fiatal szépségnek szánhatták, mint például Lesley Arbel. A közös tulajdonban levő számlakönyv C. L. Sanders és D. K. Sanders nevére volt kiállítva, és – legalábbis amíg ez volt érvényben – csak arra használták, hogy kisebb-nagyobb készpénzt vegyenek föl vele. Az utóbbi két évben Dorothy Sanders havonta száz fontot vett ki. Ez nem volt sok, szerény összeg volt, de az utóbbi két évben Dorothy jövedelme kiegészült Clifford keresményével.

Aznap reggel a kingsmarkhami rendőrbírók gyilkosság vádjával bírósági tárgyalásra utalták a fiú ügyét, és a tárgyalásig elrendelték előzetes fogva tartását. Mostanra még Burden is belátta, hogy több gyilkosság vádját nem lehet Clifford nyakába varrni, s hogy lehetetlen, hogy ő legyen bűnös

Gwen Robson halálában. Még mielőtt elindultak Wexforddal Ash Framra, Burden látta, amint Cliffordot elviszik a myringhami gyűjtőfogházba, de mostanáig ezt nem említette a főfelügyelőnek. De most bejött Wexford irodájába, és minden átmenet nélkül beszélni kezdett.

– Úgy éreztem, hogy fel kell állnom a rendőrbíróság előtt, és azt mondanom, hogy vallomást akarok tenni. Be kellett volna ismernem, hogy felelős vagyok-legalábbis részben – azért, amit az a szegény kiskölök tett.

– „Szegény kiskölök", hát itt tartunk? Hová lett a sokat emlegetett elv, hogy az áldozattal szemben soha ne mutassunk szánalmat? – Wexford épp egy levelet olvasott, időnként bólintott, mintha a levél valami régen várt elégtételt adott volna. Összerezzent az épület mélyéről jövő hangokra, a kitartó recsegésre, és ingerülten nézett fel Burdenre.

– Mindenben cserbenhagytam. Nyíltan be kellett volna ismernem, hogy mi a részem abban, amit tett.

– Nevetség tárgyává tetted volna magad. Gondold el, mit csinált volna belőled a régebben sajtónak, manapság valami ostoba okból médiának csúfolt gépezet? Bocsáss meg. – Megcsörrent Wexford telefonja, és a főfelügyelő felvette. – Igen, igen, köszönöm – mondta. – Ugye, erről van valami nyilvántartásuk a számítógépükben? Elképzelhető, hogy ki is tudná valahogyan nyomtatni? Igen... igen. Valaki lemegy érte még a könyvtárzárás előtt. Hánykor zárnak? Ma este hat harminckor? Az még majdnem egy óra. Rendben van. Köszönöm a segítségét.

– Mi ez a zaj? – Burden hajszálnyira kinyitotta az ablakot, hogy jobban hallja a dübörgést. Amikor Wexford vállat vont, a

lehető legközönyösebb hangon azt kérdezte: – Mi volt az iménti beszélgetés?

– Az egyik nő alibije. Egy másik pedig pontosan a helyére került. Végre sikerült teljesen tisztázni a dolgokat, kizárni a kevésbé fontos lehetőségeket. Emlékszel arra a szélviharra a múlt hónap közepén? Letépte a telefonkábeleket Sundaysben és az Ash Lane-en.

– Reg, ugye, azt gondolod rólam, hogy zagyvaságokat beszélő idióta vagyok? Csak nagy duma az egész, csak hősködök, de valójában olyan gyönge vagyok, mint a harmat. Tudod, hogy be voltam ijedve Cliffordtól? Amikor odajött a házamhoz, az ajtóig sem mertem kimenni.

– De végül mégiscsak kimentéi.

– Miért ragadtam rá ennyire? Miért ragaszkodtam hozzá, hogy csakis ő lehet, amikor minden bizonyíték ellene vallott?

– Mindegy, most már legalább beismered. – Wexford hangján érződött, hogy unja és elege van belőle. – Mit mondjak? Akármit szólnék, úgy hangzana, mintha azt mondanám, hogy én figyelmeztettelek. Na jó, annyit hozzátehetek, hogy ez jó lecke neked. Ezt nem bánod, ugye? – Fölkelt, kinézett az ablakon a fára, a felvillanó lámpákra, előbb sorban a vörös, kék és a fehér gyulladt föl, aztán a sárga, a zöld és a rózsaszín következett. Az ég sötét volt, de tiszta, mélyülő kék kupola, csillagokkal. – Mike, őszintén azt hiszem, ha Clifford nem most öli meg az anyját, megtette volna máskor. Holnap, a jövő héten vagy a következő évben. A gyilkosság is ragályos. Gondoltál már erre valaha? Clifford azért ölte meg az anyját, mert ott volt, mert gátolta, és... hogy felhívja magára a figyelmedet. De talán azért is gyilkolt, mert az ötlet már el volt ültetve az agyában, mert tudta: ha úgy tetszik, embereket meg

lehet ölni. Látott egy meggyilkolt asszonyt, akiről azt hitte, hogy az anyja. Vagy remélte? Lehet. De a gondolat ezzel befészkelte magát az agyába, nem igaz? Ha mások megtették, akkor ő is meg tudja tenni. Egyszerűen megfertőzte a gondolat.

– Tényleg így gondolod? – Burden arcán kétségbeesett reménysugár jelent meg, ilyen képet vághat, aki vízbe esett, és rögtön megfullad, ha tapogató keze nem talál erősebbet egy szalmaszálnál. – Őszintén így gondolod?

– Kérdezd meg Olsont, ő majd elmondja. Menjünk haza, Mike, és útközben informálódjunk a foglyunk felől.

Ahogy az ajtóhoz értek, újra megszólalt a telefon, Wexford visszament, és fölvette a kagylót. A vonal túlsó végén olyan tiszta volt a hang, hogy még Burden is hallotta egyméteres távolságból:

– Sandra Dale van a vonalban, uram.

– Nem érdekes, már nincs rá szükségem – mondta Wexford a kagylóba, aztán pillanatnyi hallgatás után még hozzátette: – Ez nem lep meg. Most már nem is fogja megtalálni.

De azért megköszönte a jelentkezését és elköszönt, aztán együtt lementek. Savitt közrendőr közölte velük, hogy Carroll, akit ugyanabba a cellába tettek, amelyben korábban Clifford volt, végre elnyugodott. Crocker doktor megvizsgálta, és fölajánlott nyugtatót, amit csodák csodájára Carroll elfogadott. Azelőtt ugyanis azzal fenyegetőzött, hogy mindent darabokra tör, bár nem csinált mást, mint hogy rendszeresen fölemelte a vaságy két lábát, aztán hagyta, hogy a padlóra zuhanjon.

– Nem hallotta, uram?

– Szerintem még a Barringdean bevásárlóközpontban is hallották.

Burden a forgóajtón kívül, a lépcsőkön állt.

– Vicces, hogy miket képes csinálni az ember: egy ideig a fejébe vesz valamit, abszolút biztos benne, hogy igaza van, a kétség árnya se vetülhet rá. Aztán egy héttel később álmélkodva néz rá vissza, hogy mit is csinált, alig tudja elhinni, hogy mindezt ő tette, és azon morfondírozik, hogy lehet-e egy ilyen ember épelméjű. Úgy értem, azon tűnődöm, hogy az ilyen fajta, mint én, lehet-e egyáltalán normális.

– Fázom – közölte Wexford. – Nem akarok itt ácsorogni.

– Persze, igazad van, ne haragudj. Mit olvastál az előbb?

Wexford beszállt a kocsijába.

– Az a levél volt, amiért Lesley Arbel feltúrta a házat, amit Sandra Dale is keresett, ami után én is nyomoztam, és végre megtaláltam.

– Elmondod, mi van benne?

– Nem – felelte Wexford, és becsukta a kocsi ajtaját. Félig letekerve az ablakot, még hozzátette: – Talán elmondtam volna, de elkésted a csatlakozást. Majd reggel elmondom – kacsintott.

– Reggel mindent elmondok.

Azzal elhajtott, otthagyva Burden t, aki hosszan nézett a távozó autó után, mivel nem volt biztos benne, hogy pontosan értette-e, mit jelent a „mindent”.

20

Burden lehajtott a második szintre, és olyan közel állt meg ahhoz a helyhez, ahol egy hónapja Gwen Robson holttestét megtalálták, amennyire csak tudott. Most az egész szinten minden hely foglalt volt, és az is lesz egész nap, minden nap karácsonyig, sőt azon túl is az év végéig a szokásos kiárusítás miatt.

Serge Olson szállt ki elsőként. Wexfordék épp indultak a rendőrségről, amikor Olson megjelent, hogy érdeklődjön, mikor és hogyan látogathatná meg Clifford Sanderst a gyűjtőben, mire Wexford meghívta, hogy tartson velük. Ahol egykor Gwen Robson Escortja és Brookék kék Lanciája állt, most egy Opel Kadett és egy Ford Granada parkolt. Egy Vauxhall cirkált körbe, parkolóhelyet keresett, aztán eltűnt a lehajtósávon a harmadik szint felé. Amúgy rajtuk kívül egy lélek sem volt a parkolóban. Ez itt az autók világa, autótelevény, amelyben karosszéria a test, a bent ülő az autó agya vagy irányító szelleme. Olaj- és víztócsák mindenütt, autóürülék, és a parkoló autóizzadságtól bűzlött.

Wexford kirángatta magát a furcsa képzelgésből, és azt mondta:

– Az utóbbi időben mintha kicsit szem elől tévesztettük volna az áldozatot, Gwen Robsont. De ha nem is ő volt az első áldozat, ő volt az első, akiről értesültünk, aki először irányította a figyelmünket erre az ügyre. – Burden fürkésző tekintettel nézett rá, de Wexford csak a fejét rázta. – Gwen

Robson magának köszönheti a halálát: zsaroló volt. De mint ahogy számos más zsaroló, ő is, nem azt mondom, hogy ártatlan, de naiv volt. Rossz személlyel gabalyodott össze. És azt hiszem, azzal igazolta, amit csinált, hogy kell a pénz a férje csípőműtétjére. Ha a társadalombiztosításon keresztül műtik meg, akkor esetleg három évig is várnia kell, és Mrs. Robson attól tartott, hogy addigra a férje esetleg teljesen megrokkan. Három- vagy négyezer fontért privát úton is el lehetett volna végeztetni a műtétet és kifizetni a kórházi költségeket. A halála pillanatáig körülbelül ezerhatszázat sikerült összeszednie. – Wexford Olsonra és a sofőrjére pillantott. – Menjünk a bevásárlóközpontba.

Aznap az a bizonyos csalóka decemberi napok egyike volt, olyan, mintha április lett volna: mindössze a levélrügyek hiányoztak a fákról. A barringdeani épület tornyocskáin a zászlók repdestek a könnyű szélben, az ég tejfehér és kékes árnyalatú volt, habfoszlányokból összerótt felhőkkel. Szelíd napsütésre léptek ki az összefirkált fémliftből.

– „Milyen szép a vár fekvése!”[1] – mondta szárazon Wexford. És ha az ember félig becsukta a szemét, a bevásárlóközpont középkori erődnek látszott, előtte a parkoló bejáratánál és az úton összetorlódott bevásárlókocsik pedig mint a támadók otthagyott ostromgépei. – Ezt már megbeszéltem veled, Mike. Tudjuk, hogy Lesley Arbel fénymásolatban rendszeresen hozott a nagynénjének a *Kim* magazinhoz érkező olvasói levelekből, bár ezzel súlyosan vétett a fogadalma ellen, mert amikor elkezdett itt dolgozni, vállalnia kellett, hogy nem fecsegi és nem adja ki a levelek

[1] Macbeth, Szabó Lőrinc fordítása

tartalmát. Ennek ellenére fénymásolatokat készített bizonyos levelekről, és megmutatta Gwen Robsonnak. No már most Gwen Robson, hús-vér nő lévén, általában is kíváncsi volt a levelek tartalmára, de jóval mélyebben érdekelték azok, amelyek erről a környékről érkeztek.

A fedett átjárón indultak el, amely a galéria közepén lévő ajtókhoz vezetett, s Wexford közben folytatta a történetet:

– Nem tudom, mi adta az ötletet a zsaroláshoz, de mindenesetre okos és kézenfekvő ötlet volt. Igaz, pusztítóbb információkat is fölcsipegethetett volna a klienseiről munka közben, de valószínűleg képtelen lett volna dokumentumértékű bizonyítékokra szert tenni. Más módon is megpróbált pénzt szerezni, de ezek a csatornák vagy befulladtak – azok az öregek, akik különleges szolgáltatásokért fizettek, például meghaltak –, vagy kudarcot vallott velük, mint Eric Swallow esetében, akit képtelen volt rávenni, hogy őt tegye meg örökösévé a végrendeletében. Maradt a zsarolás, azoknak az asszonyoknak a zsarolása, akik csak egy többé-kevésbé névtelen orgánummal merték megosztani titkukat, a magazin olvasói oldalával.

Két levél különösen fölkeltette Gwen Robson érdeklődését- folytatta kis szünet után Wexford egyrészt a szenzációs tartalmuk miatt, másrészt azoknak az asszonyoknak a címe miatt, akik írták. Az egyik egy bizonyos Mrs. Margaret Carroll-tól érkezett, s a címe Ash Farm Lodge, Ash Lane, Forbydean volt, a másik pedig... nos, itt vagyunk félúton a Tesco és a British Home Áruház között. Menjünk be a presszóba egy kávéra, vagy egy egészséges gyümölcskoktélra a Demeterhez?

A szakadár hang Olsoné volt, aki jobb szeretett volna gyümölcskoktélt. De nagyvonalúan engedett, csak azt kötötte ki, hogy koffeinmentes legyen a kávé.

– Azt hiszem – folytatta Wexford –, hogy egy pontig Gwen Robson zsarolási kísérletei sikeresek voltak, vagyis a két női áldozat heteken vagy hónapokon keresztül fizetett a hallgatásáért. Nyilvánvaló, hogy azért, mert szegények egyben nem tudták előkeríteni a teljes összeget. Térjünk vissza a kérdéses naphoz, november 19-éhez: csütörtök délután négy óra harminc lehetett, az az időpont, amikor, úgy tűnik, Kingsmarkham lakosságának többsége inkább itt jár, mint bárhol másutt. Gwen Robson négy negyvenkor érkezett, leparkolt a második szinten, és legvalószínűbb, hogy azon az úton jött be, ahol mi, a fedett átjárón és a középső bejáraton keresztül. Most már tudjuk, mit vásárolt, bár azt nem, hogy milyen sorrendben, ahogy azt sem, hogy mennyi időt szentelt a kirakatnézésnek. De jó okunk van feltenni, hogy a British Home-nál kezdte, ahol megvette az izzókat, aztán bement a Bootsba fogkrémért és púderért. Mondjuk, addigra öt óra lett.

– Helen Brook a szomszédban van, Demeternél – mutatta Wexford –, és körömvirág-kapszulákat vásárol. Az ablakon túl meglátja Mrs. Robsont, és rögtön felismeri, hogy ő az a minden lében kanál szociális nővér, aki megkritizálta az életvitelüket, és azt mondta, hogy reméli, Mrs. Brooknak soha nem lesz gyereke – ezt feltehetőleg azért mondta, mert attól tartott, hogy zabigyerekei lennének. Helen Brook meg akarja mutatni magát Mrs. Robsonnak, mert napnál világosabb, hogy hamarosan gyereke lesz, de mielőtt ezt megtehetné, elkezdődik a szülés, vagy legalábbis föllépnek az első szülési fájdalmak. Mindazonáltal azt már észrevette, hogy Mrs.

Robson beszédbe elegyedett egy nagyon jól öltözött lánnyal. Kit ismerünk, akit így írnánk le? Lesley Arbelt. Robsonék unokahúgát, Lesley Arbelt, akiről tudjuk, hogy aznap délután lent volt Kingsmarkhamben.

Megjött a kávé és vele együtt egy Black Forest tortaszelet Burdennek. Nyilván vigasztalásul rendelte. Wexford nem először csodálkozott el azon, milyen nyilvánvalóan nincs igazuk az egészséges táplálkozás szakembereinek, akik szerint ha az ember lemond az édességről, hamarosan nem is kívánja többé. Elfordította szemét a csokitortáról, a tejszínről és a cseresznyeszemekről, és inkább kinézett az előttük lévő csarnokra, ahol a karácsonyra való tekintettel valami víz alatti szerkezet vörösre, kékre és rózsaszínűre festette a kilövellő vízsugarakat.

– A gyilkos (hagyjuk nyitva, hogy férfi vagy nő) kezében ott volt – legalábbis ezt gyanítjuk – egy nagyméretű körkötő tű, aminek a két végén vastagabbak a tűk. De tegyük föl, hogy ez Mrs. Robsoné volt, és a gyilkos elvette tőle. Ez elképzelhető, ha Mrs. Robson gyanútlanul megmutatta gyilkosának a tűt. Lehet, hogy közvetlenül azelőtt járt a fonal- és kötőboltban, mielőtt összefutott volna a jól öltözött lánnyal. Miért jött ide Lesley Arbel, ha tudta, hogy következő nap úgyis találkozik nagynénjével? Vissza akarta kérni a levelek fénymásolatát; kezdte bánni, hogy Gwen Robsonnál hagyta őket.

– Lesley Arbel – mondta eltűnődve Wexford – egy nárcissza, kizárólag önmagával van elfoglalva, csakis a saját megjelenése érdekli, és az, hogy milyen benyomást kelt másokban. Serge, kérem, mondja meg, hogy elég pontos-e a leírás?

– Meglehetősen pontos – felelte Olson. – A nárcizmus az önimádat végletes fajtája. A belső lelki kép nincs kivetítve, és

egy relatíve nem alkalmazkodó állapot fejlődik ki. A nárcisszá a pszichoszexuális fejlődés egy korai szakaszában reked, ahol a szexualitás tárgya önmaga. Ez a lány is; vannak barátai? Fiú barátai?

– Soha nem hallottunk róla. Az egyetlen személy, akit a jelek szerint valóban szeretett, a nagynénje volt. Hogyan magyarázza ezt, ha annyira nem vesznek tudomást másokról?

– A nagynéni lehet egyszerűen tükör. Úgy értem – ugye, most Gwen Robsonról beszél? ha Gwen Robson jóval öregebb volt, mint Lesley, és nem túl csinos, viszont valóban csodálta Lesleyt, hízelgett neki és kérkedett vele, akkor ő volt az egyetlen olyanfajta „barát", akit Lesley el tudott viselni. Gwen Robsonnak az volt a funkciója, hogy a Lesley-kép leghízelgőbb válfaját tükrözze vissza. Jó néhány lánynak van hasonló kapcsolata az anyjával – és ezeket jó kapcsolatnak nevezzük!

– Azt hiszem, erről van szó – mondta Wexford. – Úgy tűnik, Lesley szerette és nagyra értékelte a munkáját is, és nagyon félt, hogy elveszítheti. Nemcsak azért, mert manapság egyébként is nehéz állást találni, hanem azért is, mert attól tartott, ha a *Kimnél* kifejezetten a titoktartás botrányos megsértése miatt veszíti el az állását, akkor valahogy feketelistára kerül a magazinoknál – és amennyire tudom, ebben tökéletesen igaza is volt. Vissza akarta tehát szerezni azokat a fénymásolatokat, és meg akart bizonyosodni róla, hogy nem készültek róluk újabb másolatok.

– De ezért minek ölte volna meg Gwen Robsont? – kérdezte Olson csillogó szemmel, egyre jobban ráncolva a homlokát.

– Nem ezért. És nem is ő tette. Lesley csak akkor kezdett félni a fénymásolatok miatt, amikor megtudta, hogy a nagynénje meghalt, és mindent feldúlt a házban, hogy

rábukkanjon a levelekre. Amennyire tudom, Gwen Robson nem kötött: semmi nyomát nem leltük a házban, hogy ilyesmit csinált volna. És biztos vagyok benne, hogy Lesley Arbel sem hódolt ennek a szenvedélynek. A kérdéses nap délutánján egyikük sem vett körkötő tűt. Lesley egyébként ott sem volt. Igaz, amint mondta, lejött Kingsmarkhambe, de csak azért, amit elmondott: hogy ellenőrizze, biztosan beírták-e a számítógépes tanfolyamra. A telefontársaság szerint aznap elnémultak a telefonok a Sundaysben, ugyanis előző éjszaka a szél megrongálta a kábeleket. Lesley képtelen volt telefonálni, ezért lejött. Minden tiszta, világos és érthető. Egyáltalán nem járt a Barringdean bevásárlóközpontban, hanem egyenesen az állomásra ment, és még azelőtt felült a vonatra, hogy a nagynénje elindult volna otthonról.

– De hát Helen Hogyishívják látta őt – ellenkezett Burden.

– Helen csak egy jól öltözött lányt látott, Mike. A jól öltözött lány a Mandala előtt beszélgetett Gwen Robsonnal, és körülbelül öt óra lehetett. Clifford Sanders félórája lehetett magánál, Serge. Hol volt Dita Jago? Nos, engem az első perctől kezdve érdekelt Dita Jago. Az összes lehetséges gyanúsított közül egyedül neki volt ilyen fegyvere – vagy a gyilkos szerszám egy változata: egy féltucatnyi különböző méretű körkötő tű van a házában, kicsi éppúgy, mint nagy. Mrs. Jago tagbaszakadt nő, erős, de könnyű léptű. Tegyük föl, hogy ő is azok közé tartozott, akiket Gwen Robson zsarolt – annyit a szomszédasszonya is tudhatott, hogy Dita Jago, hogy úgy mondjam, nem a szenvedők oldalán állt Auschwitzban, hanem tevőlegesen segítette a hatóságokat. Tudjuk, hogy aznap délután a lánya elindult vele és a két kislányával vásárolni, útközben letette az anyját a könyvtárnál, és feltehetőleg a két

kislányt is nála hagyta. De esetleg ez csak alibi, amit a két nő főzött ki. Dita talán a lányával tartott, de ahelyett, hogy bement volna az üzletközpontba, azt mondta, jobb szeretne a parkolóban maradni és a kocsiban ülve várni a lányát.

– Létezik olyan ember, aki jobb szeretne abban a parkolóban várni?

– Egy olyan asszony, mint Dita Jago, igen, Mike, ha volt nála kötni- vagy olvasnivaló – mindkettő elég valószínű foglalatosság az ő esetében. Tegyük fel, hogy Gwen Robson elbúcsúzott attól a jól öltözött lánytól, bárki volt is az, és egyedül lépett a Tesco szupermarketbe, ahol szerzett egy bevásárlókocsit, és elindult vásárolni. No már most, a te Linda Naseemed, Mike, azt állítja, hogy körülbelül öt húszkor látta Mrs. Robsont, de ez lehetett kicsivel később is. Legvalószínűbb, hogy nem sokkal öt harminc előtt. Megint egyszer látták, hogy beszélget egy lánnyal, de ezúttal az illetőnek csak a háta látszott. Lehet, hogy ugyanaz a lány volt, lehet, hogy más. Mindössze annyit tudunk róla, hogy lány, karcsú, és valami kalapszerűség volt rajta. Mostanra, Serge, Clifford indulófélben van, tehát még azelőtt, hogy beülne az autóba a Queen Streeten, és elkezdene meditálni.

Wexford kis szünetet tartott, aztán Burdenhez fordult:

– Ha végeztek, fizessünk, aztán mehetnénk tovább. Egy kis csokoládé maradt az álladon, Mike.

– Az adófizetők? – érdeklődött Olson a számlára pillantva.

– Nem tudom, miért ne fizethetnék? – Wexford kivezette őket az I alakú csarnokba, átvágott a széksorok közti széles téren, és megindult a koncentrikus körökben elhelyezett virágok felé: ma megint mikulásvirág volt, húsos levelű kála és lándzsa alakú, cinóbervörös virágú karácsonyi kaktusz.

– A Mandala – szólalt meg Olson. – Skizofréniások és konfliktusban élő emberek álmodnak ilyesmiről. Szanszkritül azt jelenti, hogy kör. A tibeti buddhizmusban különös jelentősége van: rituális eszköz vagy mantra.

Ahogy Wexford a virágokra nézett, és közben hallgatta Olson szavait, képtelen volt megállni, hogy ne azt az eszközt lássa benne, amely ugyancsak kör alakú, ha kézbe veszik, s amellyel megölték Gwen Robsont. Aztán eszébe jutottak a saját álmai a bomba után – a körkörös képek, tele mintákkal, végletes és szigorúan szimmetrikus kaleidoszkópalakzatok. De volt valami vigasztaló abban, amit Olson mondott:

– A benne levő rend kompenzálja a lelkiállapot rendetlenségét és zűrzavarát. Eszköz lehet az öngyógyításra.

Egy kicsit megálltak a gyapjú- és kötőtűbolt kirakata előtt. Ma kanavászok voltak kitéve falikárpit készítéséhez; a gyapjúgombolyagok és a tűk eltűntek.

– Folytassa, Reg – mondta Olson.

– Gwen Robson néhány szólt vált a kalapos lánnyal, két szatyorba bepakolja a vásárolt holmit, és a Tesco szupermarket kijáratán át elhagyja az üzletközpontot, így körülbelül kétszáz méterre balra ér ki a fedett átjárótól. Átszeli a felszíni autóparkolót, a szatyrokat feltehetőleg beteszi egy bevásárlókocsiba, amit a liftnél otthagy, aztán lifttel lemegy a második szintig. Az egész szint tele van kocsikkal, és nem lehet több öt negyvennél. Dita Jago a lánya kocsijában ül és kötöget, meglátja, amint megjelenik Gwen Robson, és azt is látja, hogy itt az alkalom. Kihúzza a munkájából a körkötő tűt, kiszáll az autóból, puha léptekkel odamegy Gwen Robson mögé, és ahogy az asszony kinyitja az Escort ajtaját, Mrs. Jago megfojtja ezzel a rendkívül hatékony nyakszorítóval.

– Valóban úgy gondolod, hogy ez történt? – kérdezte Burden, ahogy beléptek a Tescóba. Fogott egy drót bevásárlókosarat, mivel ilyen helyeken folyton az a kínos érzése támadt, hogy kosár nélkül sétálni ugyan nem tilos, de gyanús, és helytelen viselkedésre vall, könnyen arra a következtetésre juttathatja az áruházi detektíveket, hogy az illető valami rosszban sántikál. A biztonság kedvéért még egy doboz aerosolos cipőpucoló szert is magához vett. – Valóban úgy gondolod, hogy ő a mi bűnelkövetőnk?

– Tönkreteszed az ózonréteget – jegyezte meg Wexford. – Fekete habbal fogod bevonni az egész földet – mindezt csak azért, hogy csillogjon a cipőd, te önimádó. Nem, nem gondolom, hogy Dita a mi bűnelkövetőnk; tudom, hogy nem az. A High Street-i könyvtáros emlékszik rá, hogy Dita ott volt két kislánnyal valamikor négy óra ötventől körülbelül öt harmincig, amikor megérkezett a lánya, hogy fölvegye őket. Valami tényeket akart ellenőrizni a készülő könyvéhez, ezt már mi is tudjuk. A könyvtáros azért emlékszik rá, mert a kislányok folyton megkérdezték, hogy hány óra; olvasniuk kellett volna, de ehelyett folyton a nagyanyjukat nyaggatták, hogy nincs-e még fél hat, aztán másokat is kérdezgetni kezdtek, úgyhogy végül rájuk kellett szólni. Dita Jago kivett három könyvet, s az időpont ott van a könyvtáros komputerében.

Burden odavitte az aerosolos cipőpucoló szert Linda Naseem pénztárgépéhez. Ha a lány fölismerte is, nem mutatta semmi jelét, de ahogy elindultak, Burden visszanézett, és látta, hogy Linda a mellette ülő lánnyal sugdolózik. A főbejárat ajtaja automatikusan kinyílt, hogy kiengedje őket a napfényre. Odakint volt egy pad a közelben, meg egy gyepcsík, amely

elválasztotta az üzletközpontot a legnagyobb föld feletti parkolótól. Wexford leült középre, Olson tőle balra, Burden pedig-miután megvizsgálta az imént vásárolt árut, hosszan tanulmányozva a címkét, hogy vajon amit Wexford mondott, igaz lehet-e – a főfelügyelőtől jobbra foglalt helyet.

– Térjünk vissza azokhoz a levelekhez – mondta Wexford. – Most már tudtam, hogy ezek a levelek rendhagyóak voltak, nem egészen a szokványos „a fiúm folyton azzal piszkál, hogy az úton végig kell menni" típusú panaszokról van bennük szó. Sokkal inkább olyasmik, amiket manapság még a *Kim* sem mer nyomtatásban vállalni. Az olvasói levelek szerkesztője beszélt ilyen levélről, amelyben valaki az ondó fehérjetartalma felől érdeklődött.

– Ezt nem gondolod komolyan – mondta elszörnyedve Burden. – Ugye viccelsz?

– Néha azt kívánom, bárcsak lenne ennyi fantáziám, Mike – vigyorodott el Wexford. – Egy dolgot viszont megértettem; azt, hogy hová tűntek a fénymásolatok. A gyilkos kivette Gwen Robson kézitáskájából, miután sikerült végeznie vele, legalább ennyi világos lett számomra. A saját levelét és a másikat. Az egyik levélíró Mrs. Margaret Carroll volt, ám Gwen Robson soha nem zsarolta meg őt; nem volt mivel zsarolni. Tehát marad a másik levél.

A lányom – folytatta Wexford –, Sylvia, négy évfolyamot hozott a *Kim* magazinból, körülbelül kétszáz példányt. Amikor átolvastam az olvasói leveleket, nem egy levelet kerestem. Hanem választ, mivel bármily kilátástalannak tűnt, mégis azt reméltem, hogy ez egyike azoknak a leveleknek, amelyeket túlságosan... hm, minek is tartottak? Obszcénnak, erkölcstelennek – aligha. Talán túl nyíltnak és leleplezőnek

ahhoz, hogy kinyomtassák. De a szerkesztő válaszát nyilván lehozzák, és a címzés elég információt tartalmaz, hogy kulcsot adjon, ki lehetett a levél írója. Vannak közönséges monogramok – magyarázta Wexford –, és vannak egészen szokatlanok. Mondhatnám például az enyém, RW, meglehetősen szokványos – és a tied is, Mike: MB. A feleségedé vagy az idősebb fiadé, a JB még gyakoribb „JB, Kingsmarkham" nem sokat mond, igaz? De a maga monogramja, Serge, már egy kicsit más; az SO egyáltalán nem szokványos összetétel. És azok a kezdőbetűk, amelyeket én kerestem, még ennél is ritkábbak lehettek. Nos, végül is megtaláltam – jelentette ki Wexford. – Vessenek egy pillantást erre.

Csináltatott egy fénymásolatot a megfelelő Xmpéldány hátsó oldaláról, az eredetit Burdennek adta, a másolatot Olsonnak.

Burden hangosan olvasta a sajátját:

– „NQ, Sussex: Megértem és rokonszenvezek önnel a dilemmájában. Nyilvánvalóan nehéz és potenciálisan tragikus helyzetben van. De ha csak a legcsekélyebb lehetősége is fennáll, hogy az ön által említett férfi az AIDS hordozója, azonnal forduljon orvoshoz. A megfelelő teszt könnyen és gyorsan elvégezhető, s akkor egyszer s mindenkorra tisztán láthat. Semmi értelme, hogy bűnösnek érezze és szégyellje magát. Jobb, ha számot vet azzal, hogy a halogatással a férje, a házassága és a családja életét is veszélybe sodorhatja. Sandra Dale".

– Nina Quincy? – kiáltott fel Burden, amikor befejezte. – Mrs. Jago lánya?

– A levelet – folytatta Wexford –, amely soha nem került nyomtatásba, Lesley Arbel lefénymásolta, és megmutatta Gwen

Robsonnak. Azon persze rajta volt a teljes név és cím. És Gwen Robson rögtön tudta, hogy ki az; találkozott Nina Quincyvel Mrs. Jago házában, amikor két emberre vadászott, hogy tanúskodjanak Eric Swallow végrendeleténél. Bemutatták neki, és megjegyezte a szokatlan nevet. Nina Quincy nagy házban lakik, és van saját kocsija. Olyasvalakinek, mint Gwen, Nina gazdag nőnek tűnhetett, és nagyszerű alanynak a zsarolásra.

Egy ideig – mondta kis szünet után Wexford – szerintem fizetett is. Van egy részmunkaidős állása, és nagyon valószínű, hogy néhány hétig a fizetése tetemes részét odaadta Gwennek. Meg kell értenünk, hogy iszonyatosan be volt ijedve. Képzeljék csak el, milyen érzés lehetett. A férje elutazott valami külföldi üzleti útra, az asszony meg elment egy partira, túl sokat ivott, és egy férfival töltötte az éjszakát, akiről utóbb kiderítette, hogy biszex és együtt él valakivel, aki AIDS-es és haldoklik. Nem mert orvoshoz fordulni, különösen azért, mert mire rájött az egészre, a férje már hazatért, és normális nemi életet éltek. Vagy legalább- is így gondolom. Nem láttam ezt a levelet, mivel a másolata nincs meg, és a *Kim,* amely azt hirdeti magáról, hogy három évig minden levelet megőriz, sem ezt, sem a Carroll-levelet nem találja. November tizenkilencedikén Nina Quincy – aki még mindig nem volt orvosnál, és a férjének se mondott el semmit, bár a válasz a levelére a *Kim* tavaly májusi számában jelent meg – mint mindig, most is a Barringdean bevásárlóközpontba ment, miután anyját és a két gyereket lerakta a könyvtárnál; körülbelül öt óra előtt öt perccel lépett be ide. Először a fonal- és kötőtűboltba ment, ahol megvette az anyja listájáról az első tételt, egy nyolcas körkötő tűt – ami egy hosszú, műanyag borítású drótból áll, mindkét végén egy-egy vaskos, kemény pecekkel, melyeknek átmérője körülbelül fél

centi. Ez vagy valami hasonló olyan árucikk volt, amit a múltban gyakran vett az anyjának. Miután kijött a boltból, a Mandalánál találkozott Gwen Robsonnal. Nem vall túl nagy képzelőerőre a részünkről, hogy akit egy Helen Brook-szerű nő jól öltözöttnek gondol, azt mi is elegánsnak lássuk – legalábbis Mike és én, két régimódi zsaru. Helen Brook fintorogni kezdett volna Lesley Arbel testhez simuló szoknyájától és magas sarkú cipőjétől. Ám Nina Quincy pontosan úgy öltözött, hogy az kivívhatta Helen csodálatát: gondosan kidolgozott gobelinkabát, mintás svájcisapka, a hátára omló haj, nyilván rojtos sál, parasztszoknya és pamutzokni. Figyelik, hogy kikupálódtam az egyes darabok pontos meghatározásában? Mindenesetre Asztarte anyjának szótárában ez jelenti a jól öltözöttet. Mit akart mondani Gwen Robsonnak? Szerintem könyörögni kezdett, hogyne kérjen többet. Gondolom, közölte vele, hogy képtelen ilyen tempóban fizetni – ötven fontot hetenként vagy talán még többet? Mi azonban kénytelenek vagyunk arra a következtetésre jutni, hogy Gwen Robson nem engedett, hanem valami olyasmit mondhatott, hogy neki sokkal nagyobb szüksége van a pénzre, mint Ninának, és hogy Ninának nem kellett volna megtennie, amit tett, ha nem akar fizetni érte. Gwen már csak ilyen nő volt.

– Ha már eleget süttették magukat a nappal – szólalt meg kis idő után Wexford –, megnézhetnénk az ő karácsonyfájukat is, lássuk, van-e olyan jó, mint a miénk, aztán megint lemehetnénk a parkolóba.

– Azt akarja mondani – kérdezte Olson –, hogy Nina követte Gwent, míg az vásárolt? Mert ez groteszkül hangzik.

– Nem szükségszerűen; lehet, hogy a pénztárnál találkoztak újra össze. Végül is bármilyen nagy bajban volt is Nina,

folytatta a háziasszonyi és anyai szerepét; bevásárolt magának és az anyjának. Ezt mindenképpen el kellett végeznie, aztán öt harminckor föl kellett vennie az anyját és a lányait. Vagyis tegyük fel, újra összefutottak a pénztárnál, megint váltottak néhány szót, amikor is Linda Naseem csak Nina hátát és a svájcisapkáját látta. De külön-külön hagyták el a Tescót, és aznap délután harmadszor már csak akkor találkoztak, amikor mindketten leértek a parkolóba.

– Azok a fehér fények kicsit erősnek látszanak, nem gondolod? – kérdezte Burden. – Én jobb szeretem a mi szivárványhatású lámpáinkat.

A három férfi megállt a lucfenyő alatt, amely kilenc méter magasan tornyosult fölöttük. A lábánál egy felirat azt közölte a látogatókkal, hogy december 22-e, keddtől mindennap idejön a Mikulás, hogy találkozzon a gyerekekkel. A dátumról jutott Wexford eszébe, hogy ma milyen nap van, egy hét múlva lesz december 22-e, tehát ma jelent meg Sheila a bíróság előtt, s ettől a gondtól többé nem tudott szabadulni. Néhány órája nyilván már elhagyta a bíróságot, az ott váró fotóriporterek és tévések is szétszéledtek. Mostanra már az újságban is benne lehet. Sheila nem az az ember, aki dühösen félrelöki a lencsét, elfordítja a fejét vagy csadorként magára borítja a kabátját, nehogy felismerjék. Ő épp hogy láttatni akarja magát, azt akarja, hogy megtudja az egész ország... Wexford hirtelen váltott, ami oly jellemző a férfiak agyműködésére: olyan volt, mintha valahol meghúzott volna egy kart, és egy új kép pottyant volna a régi helyére, vagy mintha megráztak volna egy kaleidoszkópot. A felügyelő tehát – nyomában a két másik férfival – belépett a hideg és árnyékos, fedett átjáróba.

– Pontosan nem tudjuk megmondani, mi történt ezek után – mondta, de Nina Quincy, miután végre elrendezte a dolgot, végre cselekvésre szánta el magát, talán megkönnyebbülve szállt be az autójába, és elhajtott. Fölvette az anyját, a gyerekeit, és hazavitte őket. A zsarolásnak vége; Gwen Robson többé nem fenyegetheti. Ninának azonban maradt még valami elintéznivalója. Most, hogy ennek a fenyegetésnek vége, el kellett mennie az orvoshoz, és alá kellett vetnie magát a tesztnek. Nos, végül is elment, és a teszt negatív volt. Nem volt félnivalója, és tudta, hogy a férje nem megbocsátó természet. Ennek ellenére, amikor a férje bevallotta a saját félrelépését, amit akkor követett el, amikor Amerikában volt, Nina elég ostoba módon elmesélte neki az egész történetet... és erre a férfi otthagyta.

A nyitott kapun túl, a Pomeroy Road túloldalán ott ült az ablakban Archie Greaves. Wexford üdvözlésül fölemelte a karját, bár az öregúr nyilvánvalóan nem ismerte fel. De az üveg mögül viszonozták az integetést, úgy, ahogy Archie nyilván köszönti a Barringdean bevásárlóközpont bármelyik barátságos vásárlóját. A három férfi beszállt a liftbe, és kilépett a második szinten. Egy kocsi épp kissé gyorsan elrobogott, s közben olajat fröcskölt föl egy tócsából – az autó persze vörös színű volt.

– Arról egy szót se szóltál, hogy Nina kivette a levélmásolatot Mrs. Robson táskájából – jegyezte meg Burden.

– Nem vette ki.

– De valaki...

– Miután döntött, nem volt miért félnie attól a levéltől. Már közölte Gwen Robsonnal, amikor még az üzletközpontban

voltak, hogy semmi értelme a zsarolásnak, mivel el akar menni az orvoshoz, és be fogja vallani a férjének.

A hely, ahol Robsonék Escortja állt, most üres volt, és a kék Lancia helyén sem állt senki. Burden középre ment, és meglehetősen drámaian széttárta a kezét, lábát pedig kétoldalt a fehér elválasztó csík mellé tette. Aztán az ingerültségtől és zavartól élesre váltó hangon megkérdezte, hogy akkor végül is Nina Quincy miért követte el a gyilkosságot.

21

Egy darabig ott álltak, ahol Gwen Robson meghalt.

– Tudod, Mike – mondta Wexford –, szerintem nem gondoltuk kellőképpen végig, milyen iszonyatos gyilkosság is volt ez. Elfogadtuk, de nem vetettünk igazán számot vele. Ilyen gyilkosságot csak nagyon kevés ember képes elkövetni. Képzeljük el – egy nőt hátulról vagy szemből megközelíteni, hogy egy darab dróttal megfojtsák. Képzeljük el, milyen iszonyatos ez, az áldozat magatehetetlen vergődése, vonaglása... ezt csak valamelyik kedvenc pszichopatád képes elviselni.

– Meg kell mondanom – vetette közbe Olson –, nem gondoltam volna... hogy egy viszonylag védett környezetben élő, közönséges középosztálybeli lány, amilyen Nina Quincy, aki egy meglehetősen hagyományos életstílust képvisel, képes legyen rá. De nem vagyok rendőr, nem tudom. Az indulati telítettség talán megvan, de hát csak egy fiatal anya – róla gondolnám utoljára, hogy képes elkövetni ilyenfajta gyilkosságot. Az én emberismeretem legalábbis ezt diktálná.

– Az enyém is – mondta Wexford. – Amikor azt mondtam, hogy Nina Quincy elégedett volt magával, mert cselekvésre szánta el magát, ezzel csak azt akartam mondani, hogy a cselekvés számára azt jelentette, hogy szembeszállt Gwen Robsonnal, és eldöntötte, hogy végre orvoshoz fordul. Nina Quincy természetesen nem ölte meg Gwent, bár azt merem állítani, hogy néha szívesen megtette volna, és ha jól értem,

maga is így gondolja. De nem ő ölte meg. Ahhoz, hogy öt harmincra a High Streeten és a könyvtárnál legyen, a Barringdean bevásárlóközpontot legkésőbb öt húszkor el kellett hagynia, azt viszont tudjuk, hogy Gwen Robson legkorábban öt harmincötkor halt meg.

A benzin csípős szaga facsarni kezdte Wexford orrát.

– Ha meg akarjuk menteni a tüdőnket, jobb, ha visszaülünk az autóba – mondta. – Mielőtt belefognánk a következő eseménysorba, talán érdemes kicsit szemügyre venni a Roy és Margaret Carroll nevű házaspárt. Azt már tudjuk, hogy a másik levél írója Margaret Carroll volt – az az asszony, akiben még maradt valami szociális lelkiismeretszerűség, s akit meglehetősen fölzaklatott, amikor rájött, hogy a szomszédasszonya azzal szokta büntetni a kisfiát, hogy bezárja a sötét, hideg padlásszobába.

– Tudja, kik ezek? – kérdezte Burden Olsontól. – Clifford és a néhai Dodo Sanders szomszédai. Mond ez magának valamit?

– Clifford említette az asszonyt – felelte óvatosan Olson. – Azt mondta, Mrs. Carroll egyszer megfenyegette az anyját, hogy följelenti a gyámhatóságnál.

– Így van. Mrs. Carroll azonban a Sanders család egy másik ügylete miatt is gondban volt, bár ezt egészen tavaly nyárig nem is sejtette. Nem furcsa, hogy ez a sok minden tavaly nyáron, május és június körül bukott a felszínre? Azt hiszem, az ő élete se lehetett könnyű ezzel a férjjel, akit közönségesen brutális baromnak szoktunk nevezni, olyan, mint egy vadnyugati marhapásztor valami ócska westernfilmben, csakhogy ő itt él közöttünk. Tegnap este ki akarta lyukasztani a bőrünket egy tizenkettes puskával. Vagy Mike már elmesélte?

Olson fölhúzta barna, bozontos szemöldökét.

– Most hol van?

– Előzetes letartóztatásban, ahol remélem, egy ideig marad is.

– És a felesége? Vele mi történt?

– Tavaly nyáron otthagyta a férjét, azt hiszem, június táján, mert valami történhetett közöttük. Bár inkább az a csoda, hogy hosszú éveken át miért nem ment el. Illetve, hm, nem akarom becsapni magát. Mondjuk inkább csak azt, hogy úgy tűnik, Mrs. Carroll otthagyta a férjét; mindenesetre eltűnt. Clifford úgy hiszi, hogy volt egy barátja az asszonynak, és úgy tetszik, Mr. Carroll is azt hiszi. Én nem. Én azt gondolom, hogy Margaret Carroll halott, éppúgy, ahogy Charles Sanders. Egy évvel azután, hogy Roy Carroll és a felesége idejöttek lakni Ash Farm Lodge-ba, Charles Sanders meghalt. Ezért nem jött vissza többé a fiát meglátogatni, ezért tűnt úgy, hogy faképnél hagyta öreg édesanyját, ezért nem járult hozzá semmivel a fia neveléséhez, ezért volt kénytelen a felesége abból élni, amit a közös bankszámlájukról le tudott hívni – arról a bankszámláról, amelyet folyamatosan, bár nem túl gazdagon, Charles Sanders befektetései tápláltak és mellékesen ezért történhetett, hogy Mike képtelen volt megtalálni a férfit.

– Menjünk vissza – javasolta kis idő után Wexford. – Kicsit felfrissítettük az emlékezetünket a helyszínen; amire szükségünk lesz, azt most már látni fogjuk a lelki szemeinkkel.

Burden hátratolatott a kocsival, és lassan megindult a fölfelé vivő rámpa irányába.

– Vagyis ezért vannak kint a fiúk az Ash Lane-en, keresik Charles Sanders holttestét?

– Vagy legalábbis a maradványait, Mike. Tizennyolc év telt el, és nyilván nem sok maradt belőle. Őszintén szólva nem is tudom, hol kezdjük Mrs. Carroll keresését, de segítségnek van azért egy-két támpontunk. Mrs. Carroll gyaníthatta, hogy Sanders halott, mert a Midland Bank itteni fiókjában látta, hogy a közös számláról csak Dorothy Sanders vesz ki pénzt. Véletlenül épp Dodo mögött állt, és véletlenül látta az asszony válla fölött. Legalábbis így képzelem; remélem, elég intelligens feltételezés. És vajon mi történhetett a többiekkel? Mire következtethetett Charles Sanders apjának hirtelen és teljesen váratlan halálából? Közvetlenül ezután Charles távozásából? Abból, hogy nem sokkal később titokban gödröt ástak? Mrs. Carrollnak persze ez nem volt elég, hogy eljöjjön hozzánk – vagy talán képtelen volt szembenézni egy ilyen lépés iszonyatos súlyával. Kár, hogy nem tette meg; talán ma is élne.

Amikor az autó befordult a High Streetre, Wexfordnak valamiről hirtelen eszébe jutott Sheila, és hogy milyen megpróbáltatásokban lehetett része. Mostanra vagy Sheila, vagy a nevében valaki már bizonyosan telefonált Dorának. Mi történhetett vele – az esti újságban már nyilván benne van az egész történet, tele képekkel. Talán már az utcán is van; a londoni esti újság háromra mindig kint van Kingsmarkham utcáin, és már majdnem négy óra. A nap már a horizont szélén volt, aranyszínűre festette az égboltot, amely hamarosan rózsaszínűre vált, és végül sötét bíborrá homályosodik. Wexford megpillantott egy kiszögezett újságot, a címoldalon valami tárgyalások voltak nukleáris robbanófejek leszereléséről, mire Wexford nevetséges megkönnyebbülést érzett, mert Sheila neve nem szerepelt a szalagcímben. Mintha

Sheila bírósági tárgyalásának, Sheila sorsának magától értetődően címlapsztorinak kellett volna lennie.

– Mike – mondta Wexford állj meg a Queen Streeten valamelyik parkolóóránál. Vennem kell egy újságot.

Sheila arca nézett rá, a cikk keretbe fogta a fényképet, amely nem volt sem nevetős, sem mosolygós, a lánya még csak nem is intett a kamerák felé. Rémültnek látszott; az arca komor volt, és tágra nyitotta a szemét. Épp elhagyta a bíróság épületét, és Wexfordnak el sem kellett olvasnia a cikket ahhoz, hogy rendőrlogikával föl ne ismerje, hova indul és kikkel. A képaláírást akaratlanul is átfutotta, bár kényszerítette magát, hogy a további megvilágosodást hagyja otthonra. „Sheila a börtönt választotta" – közölte a képaláírás. „A *Lady Audley titka* című sorozat főszereplője egyheti elzárást kapott."

A pult mögötti férfi, szolgálatkész, lehetetlent nem ismerő indiai türelmesen mosolygott ezen a láthatóan elbambult vásárlón, aki még azt sem tudja, hogy az esti újságért fizetni kell. Diszkréten köhentett. Wexford két tízpennyst tett a pultra, és ügyetlenül zsebre gyűrte az újságot.

Olson és Burden kiszálltak az autóból, és-a Pelage fodrászat kirakata előtt álltak.

– Jöjjenek föl hozzám – ajánlotta Olson. – Csinálok egy teát.

A meredek lépcsőház egy kicsit olyan, gondolta Burden, mint Ash Farmon a manzárdlépcső. De ami odafönt várta őket, abban a bizarrság ellenére is volt valami barátságos, valami józan. Burdennek eszébe jutott, milyen ijesztőnek érezte múltkor, és most azon tűnődött, hogy vajon miért. Miket gondolhatott akkor? Azóta ő maga is terapeutává vált – katasztrofális eredményekkel. De a saját, talán néha bátortalan pszichéje hirtelen kevésbé volt fontos. Wexford, aki még soha

nem járt itt, meglátta a plakátot a földgolyóval, rajta a lerombolt kontinenseket és Einstein vészjósló szavait, és ettől annyira ráébredt Sheila sorsára, hogy beleremegett. Egy pillanatig azon tanakodott, vajon a többiek látták-e, aztán rájött, hogy nem, és ha igen, akkor sincs semmi. Olson kiskanállal meregette a rögtön oldódó teaport a csészékbe. Wexford befelé nevetett magán, amiért apróságokkal törődik ilyen... hm, helyzetben.

– Hála a magnószalagjaidnak, Mike – szólalt meg Wexford –, pontosan tudom, mit mondott Clifford. Nem számít, hogy elfogadják-e a szalagokat, vagy hogy abszolút korrektül jártál-e el, amikor felvetted a beszélgetést. Clifford azt mondta, egy időben remélte, hogy az anyja és Roy Carroll összekerülnek – még esetleg össze is házasodnak és azt is elmesélte, hogyan jutott Dorothy Sandersen keresztül Carroll tudomására, hogy Margaret Carrollnak viszonya van valakivel, még egy férfi van az életében. Mert Dorothy Sanders, a szomszéd olyan helyzetben volt, hogy láthatta, ki látogatja meg az asszonyt Ash Farm Lodge-ban, míg a férfi a földeken van, és talán még azt is látta, hogy a férfi kivel találkozott. De legalábbis Carroll-lal el tudta hitetni. Carroll féltékeny zsarnok. Dorothy feltüzelte féltékenységét, és iszonyatosan összetörte a büszkeségét, ám a saját érdeke diktálta, hogy így tegyen. Clifford tévedett, amikor azt hitte, hogy Carrollnak tetszik az anyja vagy kedvelné a társaságát; Mr. Carroll nem kapott mást Dorothytól, mint információkat a felesége hűtlenségéről. Amikor a felesége eltűnt, azt hitte, tudja, hogy miért és kivel, de azt akarta legkevésbé, hogy erről a világ is tudomást szerezzen. Ezért volt az, hogy nem jelentette, amikor tavaly júniusban eltűnt az asszony. Jobb szeretett fátylat borítani az

eltűnésére, de ha valaki, mint mi is, utalást tett rá, hogy a felesége esetleg máshol, egy másik férfival él, Mr. Carroll szinte eszét vesztette a dühtől.

Burden megitta a teáját, mintha igazi anyagból lett volna, forró kannában főzték volna ki a leveleit, s a tejet tegnap fejték volna.

– Vagyis nem Carroll ölte meg a feleségét? – kérdezte.

– Ebben az ügyben egyvalaki volt képes ilyen bűnöket elkövetni, és ez a személy most elérhetetlen a számunkra. A vakszerencse vagy épp szerencsétlenség folytán, ha úgy tetszik, elnyerte méltó büntetését. Csakis Dorothy Sanders volt képes megölni egy férjet, megfosztani egy gyereket az apjától, egy anyát a fiától. Csakis Dorothy Sanders volt képes odamenni az áldozatához, és egy darab dróttal megfojtani.

Itt van a levél, amit Margaret Carroll írt a *Kimnek* tavaly tavasszal – folytatta Wexford, és odaadta a fénymásolatot Burdennek. – Tegnap éj szaka visszamentem Ash Farmra, és az egyik manzárdszobában egy fényképkeret háta mögé csúsztatva bukkantam rá. A fotó történetesen egy családi kép volt, felteszem, hogy Charles és a szülei lehettek rajta. Azon tűnődöm, vajon miért nem égette el a levelet? Azért, mert amiért egy gyilkosságra is képes volt, annak értékesnek kellett lennie? Vagy hogy egy nap megmutathassa Cliffordnak vagy Carrollnak, ha védelemre van szüksége? Soha nem fogjuk megtudni. Az erdetit a *Kim*nek meg kellett volna őriznie két évig, de Lesley Arbel ezt elintézte, amikor nem találta a másolatot. Mihelyt hazaért a sundaysi tanfolyamról, mindkét levelet megsemmisítette.

Burden hangosan felolvasta a levelet:

– „Kedves Sandra Dale! Iszonyatos dilemma előtt állok, és nem tudom eldönteni, mit tegyek. Annyira aggódom, hogy aludni sem tudok miatta. Jó okom van azt hinni, hogy az egyik szomszédom majdnem húsz évvel ezelőtt megölt egy hozzá közel álló személyt. Az illető a férje volt. Nem akarom részletezni, hogyan jöttem rá ilyen hosszú idő után, de egy új bizonyítékról eszembe jutottak bizonyos gyanús dolgok, amelyek akkortájt történtek. Az asszony apósa is meghalt, pedig erős, egészséges férfi volt, nem is túl öreg. A férjem nem szereti a rendőrséget, és azt hiszem, nagyon feldúlná, ha mindezt el kéne mondanom nekik, ha a rendőrség itt megjelenne, és elkezdene faggatni stb. Itt most neveket nem említhetek. Az is hónapokba került, míg rászántam magam, hogy megírjam ezt a levelet. Nagyra értékelném, ha tudna tanácsot adni...” – Burden Wexfordra nézett. – Válaszolt rá Sandra Dale?

– Ó, igen. A levelet persze nem nyomtatta ki, sem a választ. Nagyon helyesen azt tanácsolta Margaret Carrollnak, hogy forduljon hozzánk, és ne vesztegesse az időt. Ám Margaret Carroll nem jött – nyilván félt a férjétől. Gwen Robson viszont Lesleyn keresztül megkaparintotta a levelet.

– De honnan tudta, hogy kit nevez Margaret Carroll a „szomszédjának”? – vetette közbe Olson.

– Mrs. Robson idevalósiból ismerte a vidéket, és tudta, hogy Mrs. Carrollnak mindössze egy szomszédja van. Meg merem kockáztatni, hogy Cliffordra is emlékezett még a Miss McPhail-féle időkből. Mindenesetre lement Ash Farmra, és pénzt követelt Dorothy Sanderstől – ha akarta, heti részletekben, hiszen nem bánta, ha az áldozatai részletben fizetnek –, mondván, hogy ellenkező esetben megy a rendőrségre, és

elmondja a levél tartalmát. Ekkorra Mrs. Robson már sikeresen fejte Nina Quincyt, és szépen gyűjtögette a pénzt a férje drága operációjára.

Gwen Robson nem törődött Margaret Carroll-lal – folytatta Wexford. – Az sem izgatta volna túlságosan, ha megtudja, hogy Margaret Carroll nem sokkal azután eltűnt, hogy Dorothy Sanders kifizette az első részletet. Különben pedig Mrs. Robsonnak is érdekében állt, hogy kerülje a Mrs. Carroll-lal való találkozást, aki, ha valóban rájön, hogy mi folyik körülötte, feltehetőleg fölkeres bennünket, amivel ugyan megmenti a saját életét, de megöli az egyik aranytojást tojó tyúkot. Dorothy Sanders másodszor már nem fizetett. Másodszor akkor kellett volna, amikor véletlenül összetalálkoztak a Barringdean bevásárlóközpontban azon a bizonyos csütörtök délutánon, de Dodo gondoskodott róla, hogy többé ne kelljen fizetnie.

Burden ellenkezett.

– De, figyelj ide, nem azt mondtad, hogy láttad bejönni Mrs. Sanderst a parkolóba, amikor hat után tíz perccel éppen elindultál kifelé? Gwen Robson viszont hat előtt öt perccel már halott volt.

– Én akkor láttam, Mike, amikor másodszor jött vissza. Korábban már járt ott.

– Visszament? – kérdezte Olson. – Miután gyilkosságot követett el? Miért nem ment egyszerűen el, ment volna haza, vagy csinálhatott volna bármi mást.

– Mert nem olyan, mint a többi ember. Ebben egyszer már megállapodtunk. Az ő válaszai, reakciói, az érzelmei nem olyanok voltak, mint másoké. Azt gondolom, ez történt, és ez minden, amit valaha is megtudhatunk arról, hogy mi

történhetett. Mindenekelőtt ő volt az, akit Linda Naseem hátulról látott, amint Gwen Robsonnal beszélget. Lányos alakja volt, ebben valamennyien egyetértünk: hátulról, vagy ha nem látta az ember az arcát és a haját, fiatal lánynak látszott. Ezek után vagy Gwen Robsonnal együtt ment a parkolóba – nyilván vitatkozva, fenyegetőzve, talán próbálta rábírni, hogy gondolja meg magát –, vagy követte. Én inkább hajlanék a második változat felé, és úgy gondolom, hogy utánament. Nos, ekkor még – öt harminc sem lehetett – nem fejezte be a vásárlást.

– Vagyis többé-kevésbé együtt léptek be a parkolóba – folytatta Wexford. – Miközben Gwen Robson kinyitotta a kocsiját, Dodo odament hozzá, és megfojtotta azzal a körkötő tűvel, amit azután vett az üzletközpontban, hogy megcsináltatta a haját. Emlékezz csak, tudjuk, hogy járt a fonalboltban, mivel ott vette azt a szürke fonalat, amit aztán betett a kocsi csomagtartójába. Miután végzett az áldozattal, visszatért az üzletközpontba.

– De miért? Ha nekünk akarta jelenteni az esetet, miért nem akkor tette? Miből állt volna azt színlelni, ahogy később tette, hogy ő fedezte föl a holttestet?

– Mert be kellett fejeznie a vásárlást, Mike. Egy héten csak egyszer jött az üzletközpontba, és ezen a szokásán semmiképpen sem akart változtatni. Még hátra volt a hal és a zöldség. Vagy még nem mondtam volna, hogy itt nem egy közönséges nővel van dolgunk? Dodo különleges lény volt, mindenki mástól különbözött. Feltehetően megölte az apósát, végzett a férjével, nagyon valószínű, hogy akkor is egy körkötő tűt használt nyakszorítóként, és ugyanezzel a módszerrel a szomszédját is eltette láb alól. Nem tartom kizártnak, hogy mindezek után nyugodtan kötögetett a körkötő tűvel, hogy

megcsinálja Clifford szvetterjeit. Ne pazarolj, és nem fogsz szűkölködni! Szóval szépen visszament, hogy befejezze a vásárlást. Még nem volt háromnegyed hat. Lehet, hogy azt gondolta, hátha valaki észreveszi a holttestet, mivel ilyenkor a parkoló még félig tele van. Nos, senki sem vette észre. Csak Clifford, aki hatkor megérkezett. Clifford először azt hitte, az anyja fekszik ott, azt hitte, Dodo mama holttestét látja. És Clifford ezek után valami ostoba dolgot művelt, egy tipikusan rá valló dolgot. Kivett a kocsi csomagtartójából egy függönyt, azzal betakarta, aztán elrohant, ledübörgött a lépcsőn, épp amikor én jöttem fölfelé a lifttel, és kirontott a gyalogoskijárón, ekkor látta meg Archie Greaves. Dodo hat után tíz perccel jött vissza, ezért láthattam egy villanásnyira, amikor kilépett a fedett átjáróból, aztán – ahogy azt később szavahihetően közölte is velünk – pontosan hat után tizenkét perccel belépett a parkolóba. Egy haszna mégiscsak volt, hogy ott jártam, az, hogy láttam Dodót. Láttam, hogy két szatyrot cipel, de nem a szürke fonalas szatyrot: innen tudom, hogy korábban már járt a parkolóban. Vajon arra számított, hogy tömeget fog ott találni, talán már a rendőrség is ott lesz? Amikor én megpillantottam, addigra rájöhetett, hogy nem ez történt. Mindössze egyetlen dolog történt – valaki letakarta a holttestet. Kicsoda? Rendőr? Egy autós, aki elment segítségért? Minek? Egy dolog világos volt számára: az nem lehet, hogy ne csináljon semmit. Ott volt a kocsija, Clifford viszont sehol. Talán ha ott van, egyszerűen elhajthattak volna, és nem csinálnak semmit. De nem volt ott, Dodo viszont nem tudott vezetni. Margaret Carroll azt írta, hogy rendkívüli dilemma előtt áll. Dodo dilemmája még rosszabb volt. Mihez kezdjen?

Várnia kell – folytatta Wexford. – Gondolkodni. Mi történik, ha a második szint egyetlen másik autójának, a kék Lanciának a sofőrje felbukkan? Hol van Clifford? Hol az a férfi vagy nő, aki betakarta a holttestet? Abban a pillanatban legalábbis Dodo nem fogta föl, hogy ez az ő régi függönyük – vagyis egy függöny a manzárdjukból. Lement a lépcsőn vagy a lifttel, hogy megkeresse Cliffordot, és ekkor látta meg először Archie Greaves. Másodszor Dodo már sikoltozott, őrjöngött és rázta a kaput. Az idegei felmondták a szolgálatot; ez már neki is sok volt, a várakozás, az, hogy nem tud semmit és... a csönd.

Olson bólintott. Megint felkínálta a teát, de úgy látszik, nem érzékelte a sietséget, amivel a másik kettő visszautasította; ezután mindkét kézzel beletúrt sűrű, bokorszerű, göndör hajába.

– Szerintem azokra a korábbi gyilkosságokra nem volt valódi indíték. Vagy Mrs. Sanders egy igazi pszichopata lehetett? Mert ha azt nézzük, hogy mi állt az érdekében, akkor a férje életben tartása igazán az érdekében állt.

– Ó, nagyon is volt indíték – mondta Wexford. – A bosszú.

– Bosszú, de miért?

– Mike el tudja mondani a történetet. Ő már tudja: Clifford elmesélte. Clifford úgy vélte, hogy ez egy romantikus történet; képtelen volt átlátni azon a fátylon, amit az anyja viselt. Dodo annak szentelte életét, hogy bosszút álljon azokon, akik szerint nem volt elég előkelő a fiukhoz, és bosszút akart állni a fiún, aki egyetértett a szülőkkel. Többszörös gyilkos lett, aki szenvtelenül gyilkolt, de miután megölte őket, félni kezdett az áldozataitól. Folyton fertőtlenítőkkel mosakodott, hogy megszabaduljon a szennyeződéstől, és rettegett a szellemeiktől.

Burden és Olson vitatkozni kezdtek a paranoiáról, az infantilizmusról és a transzferenciáról, Wexford pedig egy-két pillanatig még hallgatta őket, és magában mosolygott, amikor Burden azt mondta:

– Míg él az ember, mindig tanul valamit.

– Az is valami, hogy élünk – mondta Wexford, azzal otthagyta őket, gyalog tette meg a néhány száz métert a rendőrségig, ott beszállt a kocsijába a karácsonyi égők alatt, amelyek már villogtak a kőrisfa ágain. Miután beült, elolvasta a Sheiláról szóló cikket és a nyilatkozatot, amelyet a lánya adott, hogy nem hajlandó kifizetni a büntetésül kirótt pénzbírságot – végigolvasta Sheila bátor, kihívó és hajlíthatatlan nyilatkozatát, hogy mihelyt kijön, újra meg fogja tenni.

– A rendőrfőnök keresett telefonon – közölte Dora, amikor Wexford hazaért. – Drágám, minél hamarabb szeretne látni; az irodában nem ért el. Gondolom, ezzel a házzal lehet kapcsolatban.

Én egy percig se gondolom, mondta Wexford, de csak magának, nem hangosan. Pontosan tudta, miről lesz szó, és érezte, hogy megcsörren az esti újság az esőkabátja zsebében. Maga se tudta, miért (vagy épp hogy tudta), megcsókolta Dorát, amitől az asszony kissé meglepődött.

– Azt hiszem, nem maradok sokáig – mondta a feleségének, bár tudta, hogy nagyon is sokáig fog maradni.

Nem sokkal öt előtt járt az idő; szürkült az ég alja, majdnem teljesen besötétedett. Middletonba, ahol a rendőrfőnök lakik, a régi, megszokott úton kellett mennie. Most járt itt először a bomba óta, és tudta, hogy idáig szándékosan kerülte el, de ezt nem tudatosította magában. Az ég olyan kék volt, mint egy drágakő, s az út mentén az ablakok tele voltak karácsonyi

fényekkel. Próbálta összeszedni magát, hogy ne rázza meg a pusztulás látványa, és lassított, ahogy odaért az üres földdarab csíkjához, az üres telekhez. Fékezett, megállt és benézett.

Három férfi jött ki éppen a kapun, és beszálltak egy furgonba, amelynek létrák voltak a tetején. Wexford először a vállalkozó névtábláját látta meg, aztán a téglarakást s a fagy elől letakart betonkeverőt. Kiszállt, és magában mosolyogva bámészkodni kezdett.

Elkezdték újjáépíteni a házát.